

TITLE:

Royal Orders of Burma in Burmese

AUTHOR(S):

CITATION:

Royal Orders of Burma in Burmese. THE ROYAL ORDERS OF BURMA,
A.D. 1598-1885 1988, 7: 161-491

ISSUE DATE:

1988

URL:

<http://hdl.handle.net/2433/173886>

RIGHT:

မိုး ကောင်း မြို့ဝန်ရဲ ခေါင်စန္ဒသူရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်လၢလူတို့စစ်ချက်
 များ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာရဲ ခေါင်စန္ဒသူကိုသံကွင်း တပ်၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်
 အကျဉ်း ယူစေ။ ရဲ ခေါင်စန္ဒသူအစား မိုး ကောင်း မြို့ဝန်ခန့်ထား ရန်တော်သင့်
 သူကို ရွေး ချီးမွမ်း ၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့တွက် တော်မူ၍
 မဟာဗေဇာဇီပင်ကိုစိုက် တော်မူမည်။ ခန့်ထားစီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီး ပြေအောင်စီ
 ရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ၁¹ January 1811
 ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရွေး ဟောင်း သူတေသန)

ပြည်မင်း ဝန်ကရိုဆက်သည်သူခိုး ထား ပြတို့ကအစစ်ထွက်မြို့ရွာသူကြီး တို့မှအစစ်
ထွက်သမျှလူတို့ကိုရ အောင်စောင့်စောင့် ၊ ကာမမြို့အဝင်ပုထိုး မိတ်သလိမ်ကမ်း နီထွင်
ရှိသည်အစစ်ထွက်လူဆိုး သူခိုး စုကိုလည်း ပုခန်း မင်း ကရ အောင်ဘမ်း စေ ၊ င
ရွှေသည်သည်သူခိုး ခေါင်း ဖြစ်သည် ၊ င ရွှေသည်လူတို့ခိုး ယူသည်ကိုလည်း မိမ့်ရှိသည် ၊
သင်း တို့အပေါင်း အဘော်စုကိုကုန်စင် အောင်ငရွှေသည်ကိုစစ် ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့နား 2. January 1811
ခဏ္ဍိယ နေ့စဉ်ရထား
ထွင်ပြန် ။

(ရှေး စောင့် သူ ကေသန)

မဟာ ဗောဓိပင်မှ ခြားမြင်း တော်သည် ၂၀၊ စုကြီး သေနတ် ၁၀၊ ကျွန်သီး တော် ၂၀၊ အစောင့်အနေ ခန့်ထား သည်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ခြောက်စုံဝင်းလေး မျက်နှာ အိပ်စက် တော်အိပ်လူစုကလည်း တစုတယောက်စီ မဟာ ဗောဓိပင်မှ အစောင့်အနေ စေ။ မဟာ ဗောဓိပင်ကိုသွန်း လောင်း ရန် ရေကြည် တော်က ရေကိုသက် တော်ပြည် ရေထွက်၍ နေ့စဉ် ပို့စေ။ အကြီး အကြွပ်အစောင့်အနေ လူတို့က ဘောင်ကန်အိုး နှင့် လောင်း ထား ၍သွန်း လောင်း စေ။ မဟာ ဗောဓိပင်မှ ကျောက်ပလ္လင်အချင်း ဘဝံလုပ် စေ။ သူခိုး ထား ပြုမပြုမလုပ် မဆိုး သွမ်း ပါပြီအမှု တော်ကိုထမ်း ပါမည်ဝင် ရောက်သူနတ် မြေဘင်္ဂ အေး ၊ ဝဂုံသမာ အေး ၊ ငပုံ၊ ငလူကြီး တို့နှင့်အပေါင်း အဘော်လူတို့အသက်စည်း စိန်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်။ အိမ်ရှေ့မင်း မှာထမ်း စေ။ နောက်ကိုဝင် ရောက်သူရှိလျှင်လည်း ရာဇဝတ် တော်ကိုချမ်း သာ စေ၍အိမ်ရှေ့မင်း မှာထမ်း စေ။ ဇီး ဖြူကုန်း ဈေး တောင် နေကုလား ငငြိမ်း ထွက်သူခိုး ခိုး ယူသည့်အမှု ကြောင့် ငရွှေသည်ကိုအကျဉ်း ထား သည်မှာ ခိုး ယူသည့်ကို ငရွှေသည်မသိ ကြောင်း နှင့်အစစ်ခံထွက်သည်အတိုင်း ငရွှေသည်ကိုအကျဉ်း ကလွတ်၍ အိမ်ရှေ့မင်း မှာထမ်း မြဲထမ်း စေ။ နောက်ကို ငရွှေသည်အပေါင်း အဘော်သူခိုး လူဆိုး ပေ၍ထွက်လျှင် ငရွှေသည်ကိုအဆုံး စီရင်။ သူခိုး တို့ကအပေါင်း အဘော်အစစ် ထွက်သူပခန်း မင်း လူတို့ကိုလည်း ပုခန်း မင်း ဝန်တို့ကအပ် စေ။ ရွှေပန်း တန်လှေ တော်၊ မင်း လှေ တော်နှစ်စင်း ကိုကုန်း မှာတင်၍ ချိန်တုံး အတိုင်း တုံး ခု၍ တောင်း မွန် (စွာ) ကာရံထား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နံနက် ၅ ဇန်နဝါရီ ၁၈၁၁
 ထာထွင်ပြန်။
 (ရှေး တောင်း သူ တေသန)

အသုံး စာ ရေး ငသော ၊ င ရွှေကြူတို့ကထား ပြတမ်း တပ် မှား တို့ နှင့် အုပ် စု ငယ်သား တို့တူး ဘော် ဂုဏ် နှစ် ရက် ကို ဆက်သွင်း သည် မှာ ကျောက်တူး ကို ဂုဏ် နှင့် စေ၍ တူး ဂု ကျောက်ကို မြစ်ဆီရ် ရောက်သယ်ယူ စု ပုံ စေ ဦး ၊ မြောက် ရေကတအုတ် စက်ဆက်၍ အ ရွှေကို ဝါ ရောက် အောင် ရေကတလုပ် စေ ၊ ပန်း ချီ၊ သန့်စင် အုန်း တော ၊ အောင်သော ၊ ဇရပ် တော ကျေး ရွာ ကတမ်း မိသည့် သူ ခိုး လူ ဆိုး တို့ မှာ ခိုး ပေါင်း ခိုး တော်တို့ကို ကုန် စင် အောင် အစစ်ခံ စေ ၊ သုံး လူ ပူ ဇော် ဟေ တော်သည် ဟေသွား ဖြစ်သည် ၊ ဦး ကအရပ်ကို ချစ်လက် ရွေး ခြီး သား တို့ကို အပ် ၊ လက် ရွေး ခြီး ဟေ တော် ဖြစ် စေ ၊ လက် ရွေး ခြီး ဟေ တော် ရင်း မှာ ဦး ကသုံး လူ ပူ ဇော် အရပ် ကို ကပ်၍ သုံး လူ ပူ ဇော် ဟေ လုပ် စေ ၊ လက် ရွေး ခြီး ဟေ ရင်း သုံး လူ ပူ ဇော် လုပ် ရန် ဟေ တော် ကို ကုန်း သို့ တင် စေ ၊ အလှူ တော် သန့်စင် ထီး ထမ်း ခွန် များ ကို စန္ဒ မုန့်ဘု ရား ၊ အောင် မြေ လောကဘုရား ၊ ဂူကြီး ဘုရား ၊ မဟာ မုန့်ဘုရား ၊ ဆင် ကျီး ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေစွန်အုပ်ဘုရား ၊ ရွှေစကား ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင် ဘုရား ၊ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ စက် တော် ဂုဏ်ဘုရား ၊ ဂူငါးဘုရား ၊ မ ဟာ ဗောဓိပင် ၂ များ မှာ ထီး ဝါ တံခွန် ဝါ စီလှူ စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ၆ January 1811 ခ် ရေခါး ရွာ စား

ငပသီထွင်ပြန် ။

(ရွေး ဟောင်း သု တေသန)

တရား စကား ဆွေး နွေး ပြောဆို တော် မူ မည်သဘာဝသနာပြုဆရာ တော် ၊ ဆင်စဲ
ဆရာ တော် ၊ ငါး စုံဝန် ကျောင်း ဆရာ တော် ၊ ရွှေကျင်ဆရာ တော် ၊ လောက
မှန်ကင်း ဆရာ တော် ၊ ကျောက် ဆောက်ဆရာ တော် ၊ မဲထီး ဆရာ တော် ၊ ခင်
ကြီး ရွှေစောင့် ၊ ပေါင်း လောင်ဂူဆရာ တော် ၊ လက်ဝဲဆရာ တော်တို့ကို မင်း
ကွန်း နန်း တော်သို့ ပင့်စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နံနက် ၇ January 1811
ဘယ် ကျော်ထင်ကွပ်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

8 January 1811

နေ့မှူး ဇေယျ ကျော်သူ သေလွန်သည့်မှတ်နေ့ရက်အလိုက်သတ်မှတ်စေ။
8 January 1811
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နံနက် ၁ နာရီ ဇေယျ ကျော်သူ
ရတနာတင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရှင်ဓမ္မခန္ဓနှင့်ဝတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ အကောက်ဝန်သီရိစန္ဒရတ်ကျော်တို့က
 ရောက်သည့်မေတ္တာစာ၊ ဂွံခိုးသံတော်ဦးတင်စာ၊ ယေဝမဟိဒ္ဓိနက္ခမင်း
 ဘောသုဂ္ဂိုလ်စစ်မေးထွက်ဆိုချက်၊ သီဟိုဠ်ကွန်းကနေဘက်ရောက်ရှင်ဘောဂဟ
 တိယတို့ထွက်ဆိုချက်များကိုဆောင်၍ရှင်ဘောဂဟတိယနှင့်ပါသည့်လက်ဆောင်တော်
 မုတ္တမစာရိက္ခန်သည့်ယန္တရားစက်များကိုဟံသာဝတီမြို့ကကျဉ်းလူဆောင်လူနှင့်
 ရွှေဘဝါးတော်အောက်ပို့လှာစေ၊ ရှင်ဓမ္မခန္ဓ၊ ဝတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ အ
 ကောက်ဝန်သီရိစန္ဒရတ်ကျော်တို့မှတစ်ဆင့်တော်မူရင်းအတိုင်းဟံသာဝတီမြို့ကအ
 သွားအပြန်စားနတ်ရံကတော်သင့်အောင်ပေး၍ယေဝမဟိဒ္ဓိနက္ခမင်း
 ဘောထွင်စီးလှက်စေ၊ ပြန်ဆိုသည်မှာထားရှိသည်၊ ယေဝမဟိဒ္ဓိနက္ခမင်းဘော်
 သုဂ္ဂိုလ်စစ်ပါသည့်ကုန်ကိုအဆီးအတားအကန့်အကွက်စရိတ်လက်ဆောင်မရှိစေရ၊ အ
 လံတော်ပင်လယ်စားများနှင့်ရှင်ဓမ္မခန္ဓ၊ ဝတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ အကောက်
 ဝန်သီရိစန္ဒရတ်ကျော်တို့ကိုရက်လမရှည်မကြာလွှင့်သွားစေရမည်အကြောင်းနှင့်
 မှာထား၍လာလူတို့ကိုပြန်သွားစေမည်ဆက်သွင်းသည့်အတိုင်းသင့်ပြီ၊ အိမ်ရှေ့ဝန်
 တို့ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်းအရပ်ရပ်ကပို့ရောက်သမျှသုခိုးထားပြုလုဆုံး
 လုသွမ်းတို့ကိုအိမ်ရှေ့ဝန်တို့သို့အပ်ပြီးလျှင်နောင်မဆိုးမသွမ်းစေရ၊ ငြိမ်ဝပ်
 အောင်အိမ်ရှေ့မင်းမှာလျှောက်ထား၍ထိမ်းသိမ်းစီရင်စေ၊ ဓမ္မဝေသုက
 သနားတော်မူသည့်ငွေတော်အရင်းနှင့်ဘောက်ကားရောင်းဝယ်စေသည့်
 ငွေစီးကုန်သည်တို့ရွှေမြွှာတော်ရောက်မဆန်မတက်၊ ဝက်မစွတ်မိကျောင်းရဲ
 အောက်မြို့ကျေးရွာများမှာဆုတ်ရောက်ရှိနေကြပါသည်၊ ငွေစီးကုန်သည်တို့ရှိ
 နေရာစုနစ်ဆင်း၍ငွေတော်ကိုထိမ်းရုံးဆက်သွင်းပါရမည်အကြောင်းနှင့်ရှိ
 ခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်းဓမ္မဝေသုကိုစုနစ်ဆင်း၍ထိမ်းရုံးဆက်သွင်းစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော်၁ရက်နေ့နံနက် ၉ January 1811

စား ငပသံထွင်ပြန်။
 (ရှေးတောင်းသူတေသန)

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၉၅၈)^{31 January 1811} ယေဘုယျသမ္မတ
 သုခဒိန္နဝရတပုံတွဲလပြည့်ကျော်၂ရက်၎င်း နေ့နေ့ပဌမသံအဝင်နာရီပြည့်၃
 ပတ်တစ်ဖန် ငပြန်ခရတ်ပြည့်အခါ တော်အတိုင်း သံလျက် တော်လုပ် တော်မူမည်၊
 ခန့်ထား စီရင်ရန် ဂွှ်သည့်ကို စီရင်မြဲစီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော်၂ရက် နေ့ညနား ခံစမြေဝင်မှူး
 တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ငကြီး ကိုအကျည်း ကလွတ်၍ ယောက်ဖ နေမျိုး နော်ရထာကိုအပ်။ နေမျိုး နော်ရ
ထာတွင် ဥစ္စာ ပျောက်သည့်အမှုကြောင့် ငယ်ငယ်များ ကိုအကျည်း ထား သည်မှာလည်း
ရွှေမြို့တော်က လှေတွင် စီး၍ ပါသွားသဖြင့် ဖြစ်သည်။ အကျည်း ကလွတ်၍ နေမျိုး နော်ရ
ထာသို့အပ်။ အလှူတော်သန့်စင်ထီး တံခွန်များ ကို စနစ်မမှန်ဘူးရင်း ၊ မဟာမုနိဘု
ရား ၊ ဆင်ကြီး ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေကန်အုပ်ဘုရား ၊ ရွှေစကားဘုရား ၊ ရွှေ
လင်း ပင်ဘုရား ၊ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ စက်တော်ရတနာဘုရား ၊ ဂူငြိမ်းဘုရား ၊
သီဟတောဘုရား ၊ ရွှေတန့်တစ်ဘုရား ၊ မဟာဗေဓာပင်၂ပင်များ မှာထီး
တံခွန်တစ်လှူစေ။ ရွှေမြို့တော်စတိုင်း အဝဋ်ဆရာတော်တို့တပည့်ရဟန်း သင်္ဃာ
တို့ကိုမင်း ကွန်း သို့ပင့်၍ ပိဋကတ်ကျမ်း ဂန်များ ကိုနာစေရမည်။ တလွည့်လျှင် ၁၀
ပါး စီအလှည့်အလဲ ပင့်ခေါ်စေ။

(သတ္တရတ) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နေ့ရက် ၁၈၁၁

စား တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ယခုရဟန်း သစ်သပြေ၊ ငါးဂါးသုတေသန၊ မြေကပ်သစ်၊ မြေကပ်သစ်၊
 ကလေးကလေးကို မည်သို့အယူရှိသည်။ မဇ္ဈိကမ္မာလည်း ထိသံရက္ခဒိဝေါမာသောပါ
 ဇ္ဇာတိလသညနန္ဒအညီ နေ့နံ၊ ဝါရီ ၃ ဝညညန ဝါရီ ၃ ဝအလယ်အတွက် မဇ္ဈိကမ္မာလည်း
 ရှေး အစဉ်ယူမြဲအတိုင်း နေ့မုန်း တည့်ကို မဇ္ဈိကမ္မာလည်း မည်သို့အယူအဆရှိသည်ကို
 သိတော်မူသော အောင်သောသနာပြုဆရာတော် နှင့်မင်း ကွန်း သို့ပင်သည့်ဆရာ
 တော်တို့ကျောင်း သို့အသီး အသီး စေလွှတ်၍ မေး မြန်း စေပြီး လွှတ်ဆရာတော်တို့
 ကွက်ဆိုချက်ကိုသွင်း ၊ ငရွေပု၊ ငရွေ ကျော်တို့က ရွှေမြို့တော်နယ်လေး ရပ်ဝှစ်ရပ်
 ကွင်း အရပ်ရပ်ဆိုက် ရောက်သည့်စပါး ၊ ဆန်၊ ဝဲ၊ ပြောင်း ၊ နှမ်း ချင်ကုန်နှင့်
 စပ်သမျှကို ပွဲပြတ်တည် ကောက်တို့ပြတ် ကောက်၍ တနှစ်လျှင်ဆန် ၂၁ ဖိစံ ငွေ ၁၂၊ စား
 တော်ကဲ့သို့ပေး သွင်း ပါသည်။ စပါး ဆန်ဝဲ ပြောင်း နှမ်း ချင်ကုန်နှင့် စပ်သမျှ
 ကို ပွဲပြတ်တည် ကောက်အခြား မရှိစေရ။ အထက်ပွဲပြတ်တည် ကောက်တို့ပြတ် ကောက်သည့်
 နည်း တဝတည်း ပြတ် ကောက်၍ စား တော်ကဲ့သို့ပေး သွင်း မြဲဆန် ၂၁ ဖိစံ ငွေ ၁၂၊
 ကိုလည်း ပေး သွင်း ပါမည်။ စား တော်ကဲ့သို့မှပေး သွင်း မြဲပြင်စီး ပျိုး တော်
 ငွေ ၂၀လည်း ဆက်သွင်း ပါမည်။ သား တော် တောင်ငူမင်းအဆုတ်ကိုခံ၍ ပြတ် ကောက်
 ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှုခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပွဲပြတ်တည်
 ကောက်အခြား မရှိစေနှင့်။ ငရွေပု၊ ငရွေ ကျော်တို့က တောင်ငူမင်း အဆုတ်ကို
 ခံ၍ တဝတည်း ပြတ် ကောက်ပြီး လွှတ်စား တော်ကဲ့သို့ပေး သွင်း မြဲဆန် ငွေ ၄၁
 ကိုလည်း ပေး သွင်း စေ။ တနှစ်လျှင် ငွေ တော် ၂၀လည်း ငရွေပု၊ ငရွေ ကျော်တို့
 ကဆက်စေ။ ငပုကိန်း ၊ ငဝက်ကြီး တို့ကသုခိုး သား ပြုမပြုမလုပ်မဆိုး မသွမ်း ဝံ့ပါ
 ပြီအမျှ တော်ကိုယ်မီး ရွက်ပါမည် စေလွှတ် ရောက်ကြောင်း နှင့် တောင်ငူမြို့ဝန်က
 ခိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာပြည်မင်း ဝန်ကလည်း အထက်ရှုခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်
 ရှိသည်။ မဆိုး မသွမ်း အမျှ တော်ကိုယ်မီး ရွက်လျှင် ရာဇဝတ် တော်ကိုချမ်း သာစေ
 ၍ထမ်း ရွက်စေရမည်ဖြစ်သည်။ တောင်ငူမြို့ဝန်က ခေ၍ စေ။ ပြည်မင်း ဝန်ထံဝင်
 လိုလျှင်လည်း ပြည်မင်း ဝန်က ခေ၍ စေ။ ရောက်လျှင်ဝင် ရောက်သမျှလူတို့ကို ရွှေဘ
 ဝါး တော် အောက်ဆက်ပို့လာ စေ။ တရား နား ခံရာဇနန္ဒ

အမိန့် တော်ရလက်ဝဲ နန္ဒသူတို့သည်တရား စကား မှုကိုထွမ်း သနား လည်သုဖြစ်

သည်။ ရာဇနန္ဒကိုအမွေဝန်၊ လက်ဝဲနန္ဒသူကိုတရား သူကြီး ခန့်ထား ထမ်း ရွက်
စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ အဆောင်တော်မြဲ ကျော်သူနရသမ္ဗင်္ဂ
ဗျေသန္တဝန် ဗျေတော်များ ကို နေ့ညကြီး ဂြိုဟ်လုပ် ဆောင်ထား ထမ်း ရွက်သည်။ အမှု
တော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင် အောင်တွင်း သင်း တိုက်မလား ရွာလပ်သည်ကိုသနား တော်
ခံ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နံနက် ၁၃ January 1811
တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သူတေသန)

သံလျက် တော်သွန်း လုပ် တော် မူမည်မှတစ်ဆင့် တော် မူပြီ။ အိမ် ရှေ့မင်း ဂြိုဟ် မရွတ်
 လုပ် စေ။ ကျောက်စိမ့်နန်း တော်တည်လုပ် တော် မူမည်မှတစ်ဆင့် (ဆန္ဒ နိဆင် မင်း
 သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၂၉၅၈ သေသဇ္ဇမာဓိမာသိသုဒ္ဓိဒိန်ဝါဒဇာတ
 ပေါင်း လပြည့် ကျော် ၄၇၇၇ နေ့ နေ့နုနုယယံအဝင် ဖန် ချီဝါဒဇာတ နာပြန်
 ခရုပြည့်အချိန်သို့ ရောက်လျှင် ရတနာသုံး ပါး သာသနာ တော် စောင့်သမ္မာဒေ
 ဝနတ်တို့ကိုပူဇော်ပသ စေ၍ ၂လသား ၄သား တို့ကို တောင်သို့မျက်နှာ မူစေလျက်
 ငွေတူရွင်း ငွေတူရွင်း တို့ဖြင့် စေတနာသည်။ ပရိတ်ပန်း ၊ အုန်း ၊ ကံ့ကော် ၊
 နေဇာ ၊ ခရု ၊ သပြေ ၊ သရက်ဖြူ ၊ သီး ညွန့် ၊ ဒါန်း ညွန့်တို့ကို ဆောင်ရသည်။
 အခါတော်အတိုင်း ခန့်ထား စီရင်ရန် ဂွံသမျှကို ပြေကုန် အောင်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသုလပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခဇေယ နေ့ 14 January 1811
 ရတနာထင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

[illegible]

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၈ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၆ မိနစ် ၁၈၁၁
 ထွင်းပြန်။

(ရှေး ဟောဝင်း သုတေသန)

သိန္နိမြို့မှ ၁ စစ်ကဲ ရွှေ ဧကလက်ဝဲ ကျော် မကျန်း မမာ ဂျီသည့်ကို ရွှေဘဝံး တော်
အံ့က ဆောင်ယူ စေမည်။ ရွှေ ဧကလက်ဝဲ ကျော်အစား ရွှေ ဧက ငဲ့ ခေါင်
ကျော်ထင်ကိုသိန္နိ စစ်ကဲခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နံနက် ၁၇ January 1811
ထောင့်ပြန်။

(ရွှေ ဧကလက်ဝဲ သုတေသန)

ရှေး ရခိုင်မင်း အဆက်ဆက်ကိုး ကွယ်သည့်မဟာ ဂီဘုရား ရုပ်ထူ တော်သုံး ဆူ စေ
 ကံ တော် နှစ်ဆူကလေးအရှည်တိမ်မြောက်၍ ဂွံသည့်ကိုစုံစမ်း မေး မြန်း လွှင် ခေတ္တဝတ္ထု
 စံရင်စု ကျောက်ပန်း တောင် မြို့ရွာ ဟောင်း တောင်ထိပ်တွင်ရှိ ဤတောင် ကို
 စစ်ချက်မေး ချက်ရသော ဤတောင်ရွာ ဖွေ စေရသော ရွှေမျှင်မြို့သား သား တို့နှစ်ဦး
 ခွန်ကုက္ကား မလေး ပွား ပွဲသဘင်စံရင်ခင်း ကျင်း လှကလေးဝတ်မြို့သုံးပင် ဆောင်
 ရောက် ဤတောင် ကိုအခွန်ဝန် ဇေယျ ကျော်ထင်ကတို့ နှိုး သံ တော်ဦး တင်သည်။ မ
 ဟာ ဂီဘုရား ရုပ်ထူ စေတီ တော် များ ကိုခေတ္တဝတ်မြို့ဝန် ရောက်သည်ကလေးအခွန်
 ဝန် ဇေယျ ကျော်ထင်ကိုယ်ပြု မ၍ တောင် မွန် အောင်ပင် ဆောင်ခဲ စေ။ မြို့စိ
 ရေး ရွှေ တောင် ပျံချီ သေလွန်၍အရလပ်သည်မှာ အဆောင် တော်မြို့လက်ဝဲ ဝေ
 သူကိုမြို့စာ ရေး အရခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။
 ဘိသိက် တော်ဆက်ရွတ်ပါး ပုဏ္ဏား သာသနာပိုင် ဝိသိ ဌဗြဟ္မာက (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၀)¹⁷⁸⁴
 ၄၆ ခုနှစ် ရခိုင်မြို့ကိုအလို တော်ပြည့်၍သိမ်း ခိုး တော်မူရသော ဝေ။ ရမ္မာဝတ်
 မြို့များ မှာကြွင်း ကျန်ရှိ နေသည့်ပုဏ္ဏား သုဗ္ဗိယဆက္ကသည့်တို့ကိုမြို့ဝန်အရသို့လူအုပ်
 ခေါင်း အကြီး တို့ကဒေသမဟာ ဂတ်ဆိပ် တော်အသီး သီး ပေး အပ်၍ကွဲပြား ရှိ နေပါ
 သည်။ အမျိုး ဘာဝမပျက် စေရ။ တဝတည်း ထန်း အုပ်၍အမျိုး အနွယ်မှန်ရသော
 ရင်း တော်ဆက်သွင်း ပါရမည့်အ ဤတောင် နှင့်ရှိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း
 ခေတ္တဝတ်။ ရမ္မာဝတ်မြို့ရှိ ပုဏ္ဏား သုဗ္ဗိယဆက္ကသည့်တို့ကိုအကွဲအပြား မရှိ စေနှင့်။
 သာသနာပိုင် ဝိသိ ဌဗြဟ္မာကတဝတည်း ထမ်း အုပ် စေ။ ပုဏ္ဏား သုဗ္ဗိယဆက္ကသည့်
 တို့ကိုလည်း အမျိုး အနွယ်မှန်ရသော ဝိသိ ဌဗြဟ္မာကစာရင်း ဆက် စေ။ အလှူတော်သန့်
 စင်ထီး တံခွန်များ ကိုရွှေစကား ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ၊ ဆင်ကြိုး ရွှေ
 ဂူဘုရား ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ၊ ဂူကြီး ဘုရား ၊ မဟာမုနိဘုရား ၊ ပုထိုး တော်
 ကြီး ဘုရား ၊ စက်တော်ရသဘုရား ၊ အောင်မြေ လောကဘုရား ၊ စန္ဒမုနိဘုရား၊
 သီဟတောဘုရား ၊ ရွှေတန့်တစ်ဘုရား ၊ မဟာဗောဓိပင်ပင်များ ကိုထီး ဝ
 စံလှူစေ။ နေမျိုး ရဲ ခေါင် ကျော်ကို၅၀ တော်လက်ဝဲဘက်နံနက်သွေး သောက်မှာစာ
 ရင်း သွင်း ၍သွား သား မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ နေမျိုးရဲ
 ခေါင် ကျော်ကိုဒူး နေရသော မှာချစ်ခစား စေ။ နေမျိုး ရဲ ခေါင် ကျော်ကိုကွမ်းခွက်

လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ဝတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစမ်း မွမ်း ၊ ရင်း
 ဖူး ၊ ခွေးမ ၊ ခွေးငယ်၅တန်း ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၊ အိမ်ကတ္တီပါစမ်း မွမ်း ၊
 ရင်း ဖူး ၊ ခွေးမသံပတ်၅တန်း ၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၊ မြင်း ကံကုင်း ညောင်
 ရွက်၅ ၊ သန္တရ ၁ ခွံရက် အောက်က တောင်ဆွဲ ၊ ဆက် ၊ ပါး ကာ ရွှေဇာဝိပန်း ၊ နင်း
 နှင်း သိပ် ၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝိ ၊ ကတောင် ရွှေရေ စာမရီရုပ်
 ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံ ရွှေပန်း ၊ ဥက္ကတ် ၊ ထပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်
 ပတ် ၊ သက္ကလတ်ကြိုး ရွှေဩယ်တပ် ၊ စီး နှီး သက္ကဒါန် ၊ သက္ကလတ်တင်ရမ်း ၊ စက်ရွန်း
 ၃ဆင့် ၊ ထီး နံဆင်စွယ်ထွက်သနား တော်မူသည် ၊ စာချန် ရေး မြဲရေး ရှိသွင်း ။

(သက္ကရ ၁၈) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် ^{19 January 1811} နေ့နား စေ မြှောင် ¹⁸¹¹ မှ
 တွင်ပြန် ။

(ရွေး ဟောင်း သုတေသန)

လက် ရွေး ဦး ၊ လက်သစ် ၊ ပြည်လုံး အံ့ လှေသင်း သား တို့ကို ခေါင်း လောင်း တော်
ကသည်အ ရွှေမြစ်ဖျား ရောက် ချောင်း ကို ပေါက် အောင်တူး စေ ၊ ချောင်း ဝယ်စံ
တပ်မှ စ၍သိမ်း ရန် ဂွံသည် များ ကိုသိမ်း စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် ^{20 January 1811} နေ့နား ခံ ဇေယ နေ ငါ
ရထာထွင်ပြန် ။

(ရွေး ဟောင်း သူ ဟေသန)

သံလွင်အရှေ့ဘက်ရှမ်း ယွန်း တို့အကြောင်း အရကုသိရ အောင်စုံစမ်း စေသည်
 ထွင်ရှမ်း ၃၀၀၀၀၀၀ အောင်ဆီဝိကကူး ဤတောင်ငူမြို့သို့ချီတက်လုပ်ကြံမည်ကြား သံ
 ကြောင်း ကိုကျောက်မော်မြို့သူကြီး ကအစီရင်ခံရောက်ကြောင်း နှင့်တောင်ငူမြို့
 ဝန်အရကုသိရတို့ခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ရွှေဘဝံး တော်အောင်
 သို့လည်း ကျောက်မော်မြို့ကအလျှောက်အထား ရောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ရှမ်း ယွန်း တို့
 အကြောင်း အရကုသိရ အောင် ကျောက်မော်မြို့သို့ခန့်ထား စေလွှတ်၍ မေးမြန်း
 စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုပြာသိုလပြည့် (ကျော်) ၁၃ ရက်နေ့နံနက် ၁၈၁၁
 ရွာစား ထင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

လှိုင်မင်း သီရိဓမ္မရာဇာကနေဖြူမြို့မြို့စား သနား တော်ခံပါရသည်။ လှိုင်မြို့နည်း ပုသိမ်၂၂မြို့နယ်ကွဲပြား၍ တဝတည်း ဆင့်ဆိုစီရင်ပါရမည်အကြောင်း နှင့် ဂွံနိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာ ဓနုဖြူသည် ပုသိမ်၂၂မြို့အဝင်ဖြစ်သည့်နယ်ကွဲပြားစေမဆိုသော စစ်လက်နက်ကိုယ်မင်း မှုမင်း ခင်း ရာဇဝတ်နိုး သေး မီး ပွား စစ်ကြောစီရင်ရန်ရှိသည်ကိုသိမြို့စား လှိုင်မင်း ကတဝတည်း စီရင်စေ။ ပုသိမ်မြို့ဝန်အရာရှိကမစီရင်စေနှင့်။ ငရောက်။ ငရွှေရန်တို့ကစစ်ခံကြသည်။ သမ္ဗြင်တုံမြို့၊ မြေတိုင်သူကြီး စကား မှာငရောက်အမိ၊ မိမင်း ကြီး တို့ကိုအရပ်ရပ်စာရင်း တော်များ ထွင်မြို့သူကြီး ငစံလှဘော်မပေး မဆက်မပါမဝင်။ ငရွှေရန်အမိ၊ မိမင်း ဖြူတို့ကိုသ (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ၆၄ခုစာရင်း (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ၆၄ခုစာရင်း¹⁸⁰² မြို့စေတံစာရင်း ဆက်သွင်း ပါဝင်သည်ဖြစ်သည်။ ငရောက်ကသမ္ဗြင်တုံမြို့တို့¹⁸⁰⁵ စိုးရကောင်း သည်မဆိုသော စာရင်း တော်ပါမိမင်း ဖြူသား ငရွှေရန်ကိုမြေတိုင်း မြို့သူကြီး အရာကြီး စိုး တိုင်ဆော်စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၀၂ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၄ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး^{22 January 1811} ထွင်ပြန်။
(ရှေး တောင်း သုတေသန)

ခေါင်း၊ လောင်း၊ တော်ကြီး၊ တင်ဆောင်ရန်အနေအကြံအစီအစဉ်အား တူးလုပ်မည်
 မှာ ချောင်း၊ တူး၊ ဆထုတ်တော်မူသည့်ငွေတော်ဖိစက်သွင်း၍အိမ်ရှေ့မင်းကတူး
 လုပ်ပါမည်ရှိခဲ့သော်လည်း တင်ချက်အတိုင်း တူးလုပ်စေ၊ မြေစွန်း၊ ဝန်ကရွှေ
 ကြက်ယက်မြေစွန်း၊ ဥယျာဉ်တော်ပုံ၊ တော်ဝန်အထွတ်မြေတိုင်ငံအံ၊ ငွေစွန်း၊ ငွေ၊ ငွေ၊
 မိမင်း၊ အောင်၊ မိမိတော်၊ ငွေ၊ ငွေ၊ မိမိတော်၊ မိမိတော်တိုင်ဆောင်နက်မြေ
 တိုင်ချပေး၊ တော်မူသည့်အစုအဝန်း၊ တော်လုပ်မြေနေမြေချပေး၊ သည်ဆို၍ မြေစု
 အင်း၊ စုအခွန်တော်များ၊ ကိုမပေး၊ မရမရှိပါသည်။ ရွှေကြက်ယက်မြေစွန်း၊ ဥယျာဉ်
 တော်ပုံ၊ တော်ဝန်အထွတ်၊ မှစ၍အရပ်ရပ်မြေစွန်း၊ ကျေးရွာနယ်အတွင်း၊ ချပေး
 သည့်အစုအဝန်း၊ သား၊ တုံ့နှင်လုပ်ဆောင်သမျှလူတို့မှာ မြေစုအင်း၊ စုအခွန်တော်ကိုယ်
 ရုံး၊ တောင်းခံဆက်သွင်း၊ ပါရမည်အကြောင်း၊ နှင့်နှိုင်းသုံးတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း
 အစုအဝန်း၊ သား၊ တုံ့နှင်လုပ်မြေနေမြေပေးလျှင်လုပ်ရုံနေရုံသာဖြစ်သည်။ မြေစု
 မြေခွန်လွတ်စေရမည်မဟုတ်။ မြေစွန်း၊ ဥယျာဉ်တော်မြေစွန်း၊ ကျေးရွာနယ်အတွင်း
 စုသား၊ ငွေ၊ သား၊ တုံ့နှင်လုပ်ဆောင်သမျှလူတို့မှာ မြေစုအင်း၊ စုအခွန်တော်ကိုယ်
 စွန်း၊ ဝန်ကယ့်မိမိ၊ ရုံး၊ တောင်းခံဆက်သွင်း၊ စေ၊ ပုခန်း၊ ကြီး၊ မြို့ကလက်နက်ကိုင်၉၀၄
 ကိုမုတ္တမမြို့သို့မချီမသွားစေနှင့်။ ရွှေမြို့တော်(တည်ဆောက်)ရန်ပုခန်း၊ ကြီး၊ မြို့ခွဲ
 စုကျကျောက်ကုသပြီ၊ ပြေလွယ်အောင်တူး၊ ဘော်သယ်ယူစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁ ရက်နေ့နား ၂၄ January 1811
 ခရစ်နှစ်၊ ရွှေ ၁၈၁၁
 ငပသံတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

သကန္တနတ်ဂူဝံကိုပုံတော်အတိုင်း မသွန်း မလုပ်ရသေး ဖြစ်သည်။ ယခုနှစ်ပူဇော်
ရန်ကုလည်း ယမန်နှစ်နည်း နှစ် နှစ်ပုံတော်အတိုင်း လုပ်၍ပူဇော်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံစမြောက်မှူး
ဘယကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

လက် ပွေ့သဘင်ခံ တော် မမူသည့်ဖြစ်လျက်သား တော် မြေး တော်တို့မှ ဘလက် ပွေ့ပွဲ
သဘင်ခံပြု ဤသင်း ကို ရွှေ နား တော်ကြား တော် မူသည့် ဝန်ကြီး စာ ရေး တို့ကို
ခေတ်၍ လက် ပွေ့ပွဲသဘင်ခံသည်။ မခံသည်ကို စစ်။ မင်း ထွန်း ရွှေဘဝံး တော် အော်
ရွှေမြို့ တော် စကိုင်း အဝမှ စ၍ ဂုဏ်စုကုန် စုများ ထွင်ဆံတုံဆံဖြတ် ဂျီသူတို့ကို သွေး ဤး
သွေး ဆော်တို့ကမိ အောင်ဘမ်း စေ။ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော် မတ် တော်တို့
မှ ဘဆံတုံဆံဖြတ် ဂျီသူတို့ကိုလည်း လူရှင်တို့က အပ်ပြု စေ။ ရှင်ဂုဏ်း ကလူထွက်၍ ဆံတုံဆံဖြတ်
ဂျီသည်။ နာ၍ ဖြတ်သည်အစစ်ခံလျှင် သွေး ဤး သွေး ဆော်အရပ် နေလူတို့ကို စစ်၍ မှန်
လျှင်လွတ် စေ။ ရှင်ဂုဏ်း ကထွက်သူ နာ၍ ဖြတ်သူ မဟုတ်အလွတ် ဖြတ်သူတို့ကို အကျဉ်း လူ
အောင်ထား ၊ ဆံတုံဆံဖြတ် ဂျီသူတို့ကို မိ အောင် (မ) ဘမ်း နိုင်လျှင် ဝန် တော်ကြီး
ဝန်တို့ကို ဂုဏ်စုကုန် စစ်ရမည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ၂၆ January 1811
ထွင်ပြန်။
(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာနန်းတော်တိုက်တော်ကတော်ဆောက်လုပ်ရန်ရှိသည်များကို
ဆောက်လုပ်ပြီးပြေ၍ရှိသည်။ ဝန်ကြီးနေမျိုးသိဟသူကိုရွှေဘဝံးတော်အောက်
ခေတ်စေမည်။ ရွှေမြို့တော်မှာမြို့စောင့်ပေးအပ်ရန်အစုသေနတ်၁၂၀၀၊
ဝင်းမျက်နှာတပ်များတို့နှင့်နောက်ဝင်းတော်များမင်းလှစည်သူ၊ ဝန်ဆောင်
လက်ယာရန္တမိတ်၊ စာရေးကြီးသီရိရန္တမိတ်တို့ကိုစောင့်နေမြဲစောင့်နေစေမည်
ဆက်သွင်းသည်မှာဝန်ကြီးမခေတ်စေနှင့်။ ရွှေမြို့တော်မှာစောင့်နေမြဲစောင့်
နေစေ။ မိုးနဲဇိုလ်များမဟာသူရစစ်ကဲတို့ကင်းမယ်အကြောင်းအရာကိုသိရ
အောင်ရွှေတောင်သန့်ငွေ့နန်း၁၀၀၀ဝပ်းပန်မြို့စားသားအမတ်ငါးဦးတို့
နှင့်ဗိုင်းပန်ယွန်း၅၀မြန်မာလက်နက်ကို၂၀များကိုကင်းမယ်အနီးအပါး
ဗိုင်းလားကြီး၊ ဗိုင်းလားငယ်၊ ဗိုင်းယွန်း၊ ဇင်းမယ်အနောက်တောင်တပြင်
ရသာရသလူရှင်အရလှည့်ပတ်ဘမ်းဆီးရမည်။ ၂ကြောင်း၂သွယ်ခန့်ထားသွား
စေကြောင်းနှင့်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်သည်မှာသံလွင်အရှောက်အကြောင်းအ
ရာကိုဆောက်၍ဗိုင်းနဲတပ်တော်လက်နက်ကို၂၀၀၀တန်သည်၃၀၀၀တန်သည်
ဗိုင်းဟင်မယ်သာများသို့ချီသွားစေပြီးလျှင်စစ်ရိပ်စစ်ရောင်ပြစေရမည်
အကြောင်းနှင့်ဗိုင်းနဲဇိုလ်များသို့မှာ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ခုတပို့တွဲလဆန်း ၆ရက်နေ့နား ၂၉ January 1811
စွပ်ပြန်။
(ရွှေတောင်သူတေသန)

သသနာပြုဆရာတော်၊ ငါး စုံဝန်ကျောင်း ဆရာ၊ မြင်း ဝန်ကျောင်း ဆရာ၊
 ရွှေရေ၊ ဆောင်ကျောင်း နေဆရာ၊ ညောင်ကန်ဆရာ၊ စည်ပါဆရာ၊ ရွှေကျင်
 ဆရာ၊ ရွှေစေတီကျောင်း ဆရာ၊ ဆင်စာဆရာ၊ မင်း ရွာတိုက်ဆရာ၊ သီနှီဆရာ၊
 လောကမှန်ကင်း ဆရာ၊ စံကျောင်း ဆရာ၊ အောင်မြင်ဘုံကျော်ဆရာ၊ မြို့လပ်
 ဝန်ကျောင်း ဆရာ၊ သစ်ဆီမဲ့ကျောင်း ဆရာ၊ ရွှေတောင်တိုက်ဆရာ၊ ကျောက်
 မြောင်း တိုက်ဆရာ၊ ဆီး ပန်ကျောင်း နေဆရာ၊ အုတ်ကျောင်း ဆရာ၊ မလည်
 တိုက်ဆရာ၊ မဲထီး ဆရာ၊ သရက်တောတိုက် နေဆရာ၊ ဂူကြီး ဆရာ၊ ကျောက်ဆံက
 ဆရာ၊ မဟာဒါနီတိုက်ဝန်ကျောင်း ဆရာ၊ မင်း ကွန်း အနောက်ဘက်လက်ဝဲဆရာ
 တို့တို့ရွှေတော်စွင်တရား စကား ပြောဆိုစေရမည်၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲ
 လဆန်း ဂရက်နေ့ရောက်အောင် ခေတ်စေ၊ အဓိမာသ်ရပါး သဘောသမာန်အ
 ဓိန်တော်ရှိသည်များ ကိုနာခံစေရမည်၊ ရွှေမြို့တော်စောင့်ဝန်ကြီး ကိုသက္ကရာဇ်
 ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ဂရက်နေ့ရွှေဘင်း တော်အောက်လ၁၅ နာခံစေ၊ မိုး
 မျဉ်း မြို့ကျေး ဂူနီတား ရွာနေတရပ်ငလောစံ၊ ငလောထံတို့စွင်အရက်အိုး လုံး
 ရေ ၆၃ ကိုမြင်း နှင့်တင်ဆောင်ယူခွင့်ရအောင် ရွှေမြို့တော်စောင့်
 ဝန်ကြီး ကဆက်လာသည်၊ အရက်တို့တိုက်တော်သို့သွင်း စေ၊ တရပ်ပြည်ကလေး ရောက်
 သည့်ကုန်သည်တရပ်များ ဖြစ်သည်၊ ဤစွဲအကုန်အကျမရှိစေနှင့်၊ အရက်တင်ခွင့်
 သည်မြင်း ကိုလည်း မြင်း ဂူတရပ်တို့သို့အပ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ဂရက်နေ့နာခံရေခါး ရွာစား
 ငပသံစွင်ပြန်။
 (ရွှေတောင် သုတေသန)

မှန်နန်း တော်ရသ မြေညိုရန်ကိုအခြား က မြေကိုမယူ စေနှင့်။ မှန်နန်း တော်
တည်ရပ်အ ရွှေအရပ် တောင်အရပ် များ ထွက်ကို ဂြိုဟ်သည့်ဝိတန်သည် ပြေညီညွတ်ရစ်
အောင်ယူ၍ဘို့ စေ။ အလှူတော် ဂမုန်း သန့်စင် ထီး တံခွန်များ ကို ရွှေစကား ဘု
ရား ၊ ရွှေလင်္ကာဘုရား ၊ ဆင်ဖြူ ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ၊ ဂူဦး ဘု
ရား ၊ မဟာ မုနိဘုရား ၊ ပုထိုး တော်ဦး ဘုရား ၊ ဂူငြိမ်းဘုရား ၊ စက်တော်
ရသဘုရား ၊ အောင် မြေ လောကဘုရား ၊ စန္ဒမုနိဘုရား ၊ သီဟ တောဘုရား ၊
ရွှေတန်တစ်ဘုရား ၊ မဟာ ဗောဓိပင် ၂ များ ကိုထီး ဘုံခွန် ဘီလူး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ဂရက် နေ့နား 31 January 1811
ခံစ မြေဝင် များ ထွက်
ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သု တေသန)

ဟံသာဝတီမြို့ကပင် ဆောင်ပို့ရောက်သည့်သီဟိုဠ်ရဟန်း တို့ကို ရွှေပြည်တော်သို့ ရောက်သည့်အကြောင်း အရင် မေး မြန်း ရန်ရှိသည့် များ ကို မေး မြန်း ဖြစ်သွင်း ၊ ဆွမ်းပစ္စည်း များ ကိုလည်း ကောင်း မွန်လုံလောက် အောင်လှူဒါန်း စေ ၊ ဗန်းမော်စော်ဘွား နှင့် ဗီရုရား သုံး ပါး အဘကျည်တော် လောရဲကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လှော် စေ ၊ တရုတ်ကဆက်သည့်လက် ဆောင် တော် များ ကိုမ ဆောင်မယူခွဲစေ နှင့် ၊ နှစ်သစ်တက် ကောက်သစာမင်း စား ပွဲ တော်ထွင်အမြောက်သံ ပေး မှစ၍ ခန့်ထားစီရင်ရန်ရှိသည့်ကို နှစ်စဉ် စီရင်မြဲအတိုင်း စီရင် ၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၃ မိနစ် ၁၈ စက္ကန့် ၁၈၁၁ ဇန်နဝါရီ ၃ ၁၈၁၁ ဇန်နဝါရီ ၃ ၁၈၁၁

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မင်းတုန်း မင်း ဝန်ကျော်သူနန္ဒိမိတ်ကြီး ငွေစား သည်ဆိုသည့်အမှုကိုအိမ်ရှေ့
မင်း အမိန့်တော်အတိုင်း လွှတ်တော်ကစစ်စေ။ အသုံး ၈၁ ရေး ငသ၁ ၊ ငရွှေ
ဤတို့ကိုမရှိဘဲ တောင်မြစ်ဆီပို့သွယ်ယူ ရောက်သည့် ကျောက်စုကိုရဲ ခွေတော်ကြီး
၂ စင်း အိမ်ရှေ့မင်း ရဲ ခွေများ နှင့်သွယ်ယူ စေရမည်။ ရဲ ခွေတော်ကြီး ကို ရွှေ
ပန်း တံ၊ မင်း စံ၊ ဝန်ပုံ၊ ကျောက်မျက် ခွေတော်သား စုကတဝက်၊ အိမ်ရှေ့မင်း
ဗွေသား စုကတဝက် ပေါင်း ရွှေသယ် စေ။ ရဲ ခွေတော်ကစင်း လွှတ် ကျောက်မည်မျှ
နိုင်သည်။ မင်း တွန်း သို့မည်မျှရက်နှင့် ရောက်သည့်ကိုလည်း သေချာ အောင်မှတ်
သား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နံနက် ၃ နာရီ ၃၀ မြောက် မှုး
တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရတနာ လှော်ကား တော်မှူး အုပ်စု ရွှေဥဒါန်း လွှတ်တော်မှူး ဒဿာ လူ၅၀ကို ရွှေ
 တိုက်ဝန်ဝန်စုလွှာမား တို့နည်း လစာငုက္ခာသနား တော်ခံစေမည်ဆက်သွင်း ချက်
 အတိုင်း သနား တော်ခံစေ၊ ငရွှေပု၊ ငရွှေကျော်တို့က ရွှေမြို့တော်နယ်လေး ရပ်
 အတွင်း သို့သော် ရေဘက်သည့်ဆန်စပါး ပဲပြောင်း နှမ်း ချင်ကုန်နှင့်စပ်သမျှကိုစား
 တော်ကဲ့အုပ်စုတည် ကောက်ပွဲပြတ်တို့ကပြတ် ကောက်၍ဆန် ၂၁၆၀ ငွေ ၁၂၁၁ စား
 တော်ကဲ့ထံ ပေး သွင်း ပါသည်။ စား တော်ကဲ့မှပေး သွင်း ခြွေဆန် ငွေများ
 ကိုလည်း ပေး သွင်း ပါမည်။ စီး ပွား တော် ငွေ ၂၀၀လည်း ဆက်ပါမည်။ တောင်ငူ
 မင်း အအုပ်ကိုခံ၍ပြတ် ကောက်ဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှုံးနိမ့် သံတော်ဦး
 တင်သော ကြောင့်ပြတ် ကောက်ဆက်သွင်း စေအမိန့် တော်ထုတ်ပြန်၍ ရှိသည်ကိုစား
 တော်ကဲ့အုပ်စုလူတို့က ငွေ ၄၀ဆက်ပါမည်ရှုံးနိမ့် သံတော်ဦး တင်ပြန်သည်မှာ ငရွှေပု၊
 ငရွှေကျော်တို့ကလည်း ပွဲပြတ်တည် ကောက်တို့ ဆက်သည့် ငွေတွင် ဤတိုး ၍ ၄၅ဆက်ပါမည်
 တင်ချက်ရှိသည်စား တော်ကဲ့အုပ်စုလူတို့မဆက်မသွင်း နေသည်ကို ငရွှေပု၊ ငရွှေ
 ကျော်တို့ကထုတ်တော် လျှောက်ထား သည်တွင်မှတည် ကောက်ပွဲပြတ်တို့က ငွေ ၄၀ဆက်ပါ
 မည်ရှုံးနိမ့် သံတော်ဦး တင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ စား တော်ကဲ့အုပ်စုတည် ကောက်ပွဲပြတ်
 တို့ကမပြတ်မ ကောက် စေနှင့်။ အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ငရွှေပု၊ ငရွှေကျော်တို့
 က တောင်ငူမင်း အအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ပြတ် ကောက် စေ။ စား တော်ကဲ့မှ
 ပေး သွင်း ခြွေဆန် ငွေများ ကိုလည်း ပေး သွင်း စေ၊ ငရွှေပု၊ ငရွှေကျော်တို့က
 ဤတိုး ၍ ၅၀ဆက်ပါမည်ရှုံးနိမ့် သံတော်ဦး တင်သည့် ငွေကိုလည်း မတိုး စေနှင့်။ တနှစ်
 ကို ငွေ ၄၀၊ ငရွှေပု၊ ငရွှေကျော်တို့ဆက်သွင်း စေ။ သိဟုံဋီက ရေဘက်သည့်ရဟန်း
 ရှင်ဘောဂဟတီတို့ကိုရန်ကုန်မြို့သို့စုန်သွား ၍ မုတ်သုံအချန် မိသိဟုံဋီက ရဟန်း တို့တွင်
 ပါသည်လက်ဆောင် တော်များ ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နား ခံစေမြှောင်မှူး
 ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်ကျော်ထင်ရွှေတောင်စည်သူကို ၄၀ တော်ဗလရဘဇာ သွေး
 သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ သား မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကုလည်း
 သွင်း ၊ တော်နေရဘမှာလည်း ချ၍ခစား စေ ၊ ကျော်ထင်ရွှေတောင်စည်သူကို
 ကွမ်း ခွက် ၊ လက်ဘက်အုံး ၊ တကောင်း ဝတ်ပွစ်ထောင့် ၊ ငွေစွေး အင် ၊ ထား အ
 ဆောက်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေးမ ခွေးငယ်ရတနံ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ
 အိမ်ကတ္တီပါနက်မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေးမသံပတ်ရတနံ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ ၊ ထမ်း
 စင် ၊ တလဲ၉၀ နံး ၊ ဘန်ဝီကုလား ပန်း ၊ အိမ်ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊
 ဘောင်ထိတ်စာ ယောင်း ပွင့် ၊ ခါး ပန်း ကပ်ပတ်ကြာနုတမြဲမြဲ ၊ ကပ်ပတ်အတွင်း
 ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်ဘီး လူခေါင်း ၊ အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်တ
 မြဲမြဲ ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ထောင့်
 ကျေး စေတီ ၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျောက်၅၀ နံး ၊ ထုပ်၃၀ နံး ၊ ထုပြောက်အ
 နီသုတ် ၊ ခါး ပန်း ခက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၃၀ နံး စီ ၊ နောက်ထုပ်၃၀ နံး ၊ စက်အ
 တွင်း ဆင်စွယ်ကြယ် ၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ် ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်
 ဆင်စွယ်၂၀ နံးလည်သီး ဆင်စွယ်မှော်သွေး ၊ ကျေး စေတီဆင်စွယ်တပ် ၊ ဘောင်
 ထိတ်စာ ယောင်း ပွင့် ၊ ချက်ဆင်စွယ် ၊ ထီး နံ ညောင်ရွက်တဆင့် ရွှေထွက်၁ ညောင်ရွက်
 ရေ၄ ၊ ကျီး ဆင်စွယ်ထွက်၁ ၊ ပေါင်း ပန်း ၉ ၊ တမာရွက်ထောင့် ၉ ၊ စလွယ် ၉
 သွယ် ၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ ၊ ခွဲဖြူ ၊ ရွှေမြိတ်ခံ ၊ မောက်တုံရွှေဝန်း ၊ ရွှေကုံး စိန်တောင်
 ရ ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၉ ၊ ပါး ကာနား ကာ ၊ မှောက်ရူ ၊ ပါ
 လည်စွေး ၊ ရွှေကော ၊ နောက်ကာ ၊ ကတ္တီပါဘိနံကွပ်ပိုး စုံသပ် ၊ မျည်း တုံကတ္တီပါနက်
 ဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ် ၊ မျည်း ဂူညီကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်ပိုး စုံသတ် ၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်
 ရွန်း ၃ ဆင့်သနား တော်မူသည် ၊ စာချန်ရေး မြဲရေး၍ သွင်း ၊ အိမ်ရှေ့သံဆင့်
 သီရိဇေယျသူကို ၅၀ တော်လက်ဝဲဘိနံနီသွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ သား
 မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကုလည်း သွင်း ၊ ဒူး နေရဘမှာလည်း ချ၍ခစား
 စေ ၊ သီရိဇေယျသူကို ကွမ်း ခွက် ၊ လက်ဘက်အုံး ၊ တကောင်း ဝတ်အဝန်း ၊ ထား အ
 ဆောက်ကတ္တီပါစမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်၅၀ နံး ၊ ရွှေသား ကျော်
 အိမ်ပါ ၊ အိမ်ကတ္တီပါစမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်၅၀ နံး ၊ ရွှေသား ကျော်

အိမ်ပါ၊ မြင်း ကုန်း : ညောင်ရွက်၍၊ သန္တရသန္တရ၊ ရက်တောက၊ ကတောင်ရွှေ၊
ဆက်၊ ပဲး ကာ ရွှေဇဝါပန်း : နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း : ရွှေ
ဇဝါ၊ ကတောင် ရွှေ ရေး စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံ ရွှေပန်း : ဥ
ကွက်၊ ထပ် ဆောင်း : မြီး ဖြန်း : ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြီး ရွှေဥယျာဉ်၊ စီး နှီး
သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း : စက်ရွန်း ဥဆင့်၊ ထီး နှစ်ဆင်စွယ်ထွတ်သ နား
တော်မူသည်၊ စာရွှန် ရေး မြဲ ရေး ရွှေသွင်း ။

(သက္ကရသဇာတရ၂ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော်၁ရက်နေ့နား 8 February 1811
ခရစ်နှစ်၊ ရွှေသွင်း
ပပသံတွင်ပြန် ။
(ရွှေ ဟောင်း သူ တေသန)

သကန္တကတ္တက ဘနတ်ကိုအတွင်း တော်မှ ဘပူ ဇော် တော် မူမည်ခန့်ထား စံရင် ရန်ရှိ
 သည်ကိုပြီး ပြော အောင်စံရင် ၊ ရဲ လှေ တော် ခုစင်း နှင့်တင် ဆောင်၍ ရောက်သည့်
 ကျောက်စုကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း စေပြီး လျှင် ကျောက်သယ်ကိုရပ် စေဦး ၊ ရဲ လှေ
 တော် များ ကိုလည်း ထား မြဲမှာထား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နံနက် ၉ February 1811
 တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု ဓာသန)

စက်တော်ရဘုရား ဦး စရပ်အတွင်း ကို ရွှေ တော် နှင့် ချ စေ။ သ ရွှေ ခေမ
 ပြီး မ ပြေ သေး ဖြစ်ပြီး ပြေ အောင်လုပ် စေ။ သီဟိုဠ်က ရောက်သည့်ရဟန်း ဂွင်
 ဘောဂဟတိယကိုလိုသည့် ပိဋကတ်စာ ပေ များ ကို ပေး အပ်၍ သီဟိုဠ်သို့ ပြန် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ၁၀ February 1811
 ရထားတွင် ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သု ဟေသန)

ကျောက်စီမှန်နန်း တော်တည်လုပ် တော် မူမည်မှာအခန်း အနား ခန့်ထား စီရင်
ရန်ရှိသည်ကိုစာရင်း ရံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင်ပြီ။ မြင်း စုကြီး ဝန်မင်း
ကြီး မဟာမင်း ခေါင်မှာအထက်သနား တော်မူသည့် ဗေဘင်း ဝတ်လုံစလွယ်အစီး
အနင်း အဆောင်အရွက်များ ကိုသနား တော်မူရင်း အတိုင်း သနား တော်မူ
သည်။ တိုက်တော်သို့သွင်း မိလ္လာင်ထုတ်၍အပ်။ မြေဘက်နန်း တော်ဝန် ကျော်ထင်နန္ဒ
စည်သူ၊ မဏ္ဍရသမင်း ဝန်ရန္တမိတ် ကျော်ထင်တို့ကို၅၀ တော်လက်ဝဲဘက်နန်သူ သွေး
သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍သွေး၊ သား မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း
သွင်း ၊ ဒူး နေရသ နေမှာလည်း ချ၍ခစား စေ၊ ကျော်ထင်နန္ဒစည်သူ၊ ရန္တမိတ်
ကျော်ထင်တို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်
ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်၅တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါအိမ်
ကတီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်၅တန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း
ကတိုင်း ညောင်ရွက်၅၊ သန္တရသခွံ၊ ရက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး က၊
ရွှေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါ၊ ကတောင်
ရွှေရေ စာမရီပုပ်နင်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း ဥက္ကက်၊ ထိပ်ဆောင်း
မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်ကြိုး ရွှေဥက္ကက်၊ စီး နှီး သက္ကဒိန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်
ရွှန်း ဥဆင်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ကွတ်သနား တော်မူသည်။ စာချွန်ရေ၊ မြဲရေ၊ ၍
သွင်း ၊ ရဟန်း ရှင်လူပြည်သူပြည်သား တို့မှာ နေ့စေ့၊ ရက်စေ့လနှစ်ဥပုသ်သတင်း
များ ကိုယခုပြက္ခဒိန်အတိုင်း မခေ၇မခေ၇ မမှတ်မသား မသုံး မဆောင်စေနှင့်၊
တောင်ဘီလိပုဂ္ဂိုလ်စီရင်ထား သည့် လောကဝိဇ္ဇာကျမ်း ၊ ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း များ
ရှိလေပြီ။ သည်၊ တောင်ဘီလိအယူအတိုင်း တောင်ဘီလိပုဂ္ဂိုလ်စီရင်သည့် လောကဝိဇ္ဇာ
ကျမ်း ၊ ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း များ ကိုမှန်ကန်အောင်ထုတ်နှုတ်ချက်၍ပြက္ခဒိန်
စီပြီး လျှင်နေ့ရက်ဥပုသ်ပဝါရဏာဝါဆိုဝါကပ်များ ကိုခေ၇စေ၊ မှတ်သား ကျင့်
ဆောင်ပြုစေ၊ အထက်ပြက္ခဒိန်စာရှိသမျှကိုကုန်စင်အောင်သိမ်း ၍မီး တိုက်စေ၊
နောက်နောင်လည်း ဗေဒင်သမားတို့လက်ကွင် တောင်ဘီလိနည်းထွက်ပြက္ခဒိန်ပြင်အ
ခြားပြက္ခဒိန်မခေ၇မရှိ စေနှင့်၊ ခေ၇၇ရှိလျှင်အဆုံး စီရင်မည်။

12 February 1811

12 February 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ မြေငြိမ်

မှူး ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပြက္ခဒိန်စမည်သူရဟန်း ပုဏ္ဏား လူဗေဒင်သမား တို့ကို တောင်ဘီလင်စီရင်သည့်
 လောကဝိဇ္ဇာကျမ်း ၊ ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း များ ကိုအပ်၍ စာရေး ကြီး လက်ဝဲဇေ
 ယကျော်က ဆောက်သည့်စရပ်မှာပြက္ခဒိန်စီစေ ၊ စီသည့်ပြက္ခဒိန်အတိုင်း ကိုလည်း အ
 ရပ်ရပ်ဖြူရွာသူကြီး တို့ကိုအပ်၍သုံး ဆောင်ခေတ်ဝေတ်မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြစေ ၊
 ခေါင်း လောင်း တော်ကြီး တင်ရန် လှေမှတစ်ခုရိတ်ငှက်ရုပ်လုပ်စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ၁၃ February 1811
 ထာထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒွါရဝတီမင်းသားက ဒွါရဝတီမြို့မှာ အလုပ်ခန့်ထားသူအခွန်ဝန်အကောက်ဝန်
စစ်ကဲနားခံမြို့စားရေးတို့နှစ်လရှည်ကြာပါသည်။ ငရွှေဦးအစား ငပါကိအခွန်
အကောက်ဝန်၊ ကျော်ထင်စည်သူကိုမြို့ဝန်ခန့်တော်မူ၍အရလုပ်သည့်အစား ငသ
ရကိုအကောက်ဝန်၊ ငအိုးတုရင်မဏိတို့အစား ငစိမ်း၊ ငသအိုးတို့ကိုစစ်ကဲ၊ င
လှောက်၊ ငစိမ်းတို့အစား ငမြတ်ရကြီး၊ ငမြတ်ရငယ်တို့ကိုနားခံ၊ ငလှောက်
ငသူတို့အစား၊ ငနု၊ ငစံတို့ကိုမြို့စားရေးလဲလှယ်၍ခန့်ထားထမ်းရွက်ပါစေရမည်
အကြောင်း နှင့်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း ဒွါရဝတီမြို့မှာ ငပါကိအခွန်ဝန်
ငသရကိုအကောက်ဝန်၊ ငစိမ်း၊ ငသအိုးတို့ကိုစစ်ကဲ၊ ငမြတ်ရကြီး၊ ငမြတ်ရ
ငယ်တို့ကိုနားခံ၊ ငနု၊ ငစံတို့ကိုမြို့စားရေးခန့်၊ ငရွှေဦး၊ ငအိုးတုရင်မဏိ၊
ငလှောက်၊ ငစိမ်း၊ ငလှောက်၊ ငသူတို့ကိုရွှေဘဝါးတော်အောက်လစေ၊ နောက်
ရောက်သည့်ကျောက်စုကိုမှန်နန်းတော်တည်လုပ်ရအနီးအပါးသင့်ရသကဲ့သို့
ဖြင်းလုပ်၍အပ်လုပ်စေ၊ အရင်ရောက်သည့်ကျောက်ကိုလည်း အပ်လုပ်သည့်ကန့်
ဖြင်းအနီးအပါးစုပုံထားစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော်ဂရက်နေ့ ၁၅ February 1811
တွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသူတေးသန)

နန်း၊ တော်ရသ မြေညီမည်မှ အောင်ပင်လယ်လ မိုင်း သား ၊ တောင်ဘက်လ မိုင်း သား တို့ကိုခန့်ထား ဖြစ်၍ စေ။ အမိန့်တော် ရေး နန္ဒ မိတ် ကျော်ထင် သေလွန်၍အရသ လပ်သည့်အစား ငစံရကိုအမိန့်တော် ရေး ၊ အဝေး ရောက်စာ ရေး ကျော်ထင် နန္ဒသူကိုယ် တော်ဆင့်ခန့်တော် မူ၍အရသလပ်သည့်အစား င ပြောင်ကိုအဝေး ရောက် စာ ရေး ခန့်ထား ထမ်း ရွက် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ကိုဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင်ကဆက်သည့်အုတ်မီ ရေ ၂၀ ကိုမှန်နန်း တော်တည်လုပ်ရသ စီခင်း စေ ရမည်။ နန်း တော်တည်ရပ် ရောက်သယ်ယူ၍သင့်ရသ စုပုံထား စေ။ ယခုခန့်ရန် စည်း ဩဝံ တော် မူသည့်လက်နက်ကို ၁၀၀၀၀ ထွင်ပုခန်း ဦး ဖြန့်စုကုလုကို နှိမ်၍ ကျန်လူအနက် ၃၀၀ လူကိုမုတ္တမဖြုတ်မှတ်သောဝတီ ရေဝန်ဗညား သမိန်စက္က ဝေါစောင့် နေ၍အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ထမ်း ရွက် စေ။ သိဟိုဠ်အမတ်စစ်သူဦး တို့ကသိဟိုဠ် ဖျန်း ထွင်စိုး အုပ်သူမင်း ရှိလျက်မင်း လှာပေး ပါမည့်အကြောင်း နှင့်ရဟန်းရှင် ဘောဂဟတိဿကို စေလွှတ်လာ ရောက် လျှောက်ထား သည်မှတရား နှင့်မညီ လျှောက် ချက်အတိုင်း အခွင့်မပေး သင့်ဖြစ်သည်။ ရဟန်း ရှင် ဘောဂဟတိဿတို့ကိုသိဟိုဠ်သို့ပြန် စေ။ ပိဋကတ်စာ တောင်း သည်မှတရား အလျင် ရောက်ရှင် ဓမ္မခန္ဓတို့ထွင် ပေး သည်ပြင် နောက်ကိုမပေး စေနှင့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ၁၆ February 1811
ခမ္ဘေ နေ့ရံ
ထာထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝတ်မြေဝန်သီရိနန္ဒသူရ၊ သီရိစန္ဒရတ်ကျော်တို့ကိုသီဟိုဠ်သို့မကူး မသွား စေနှင့်။
 ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပြန်လာစေ။ စလွယ်တင်တော်မူသည့်ငမ္ဘာပဌာနာပရ
 ဏအတိကျာတို့အစုမှအကြီး အအုပ်သင့်ရသွေး ချစ်ခန့်တော်မူမည်။ ခင်ကြီး ငွေ
 တောင်ကြီး သေလွန်ရသွားမှလူကိုသင်္ဂြိုဟ်သကဲ့သို့တော်သင့်အောင်သင်္ဂြိုဟ်စေ။ ပြည်
 မင်း ဝန်ကရိရောက်သူငဝတ်ငယ်နှင့်လူ၅၅မှာပြည်မင်း ထံထမ်း ရွက်စေ။ ပြည်
 မင်း ဝန်ထံဝင်ရောက်ရှိသည့်ငဝင်း ၊ ငစီ နောင်တို့နှင့်လူ၁၀ကိုလည်း ရွှေဘ
 ဝါး တော်အောက်ခေါ်၍ပြည်မင်း ထံထမ်း ရွက်စေ။ ငတောက်ငယ်ကိုလည်း ရွှေ
 မိအောင်ဘမ်း သီး စေ။ မြန်မာမြင်း စာရေး ကြီး ငအောက်ကုဒူး နေရသွား
 ချစ်ခစား စေ။ မြန်မာမြင်း စာရေး ကြီး ငအောက်ကုဒူး နွက်လက်ဘက်အိုး ၊
 တကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်၅၊ သမ္ဘာရခွံရက်ဘောက်၊
 ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်ရင်
 ဘတ်ကင်း ရွှေဇဝါ၊ ကတောင်ရွှေရေး စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံ
 ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကဏ္ဍ၊ ထိပ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုးရွှေဩယ်တပ်၊
 စီး နှီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွန်း ဂုဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ကွတ်သ
 နား တော်မူသည်။ စာချွန်ရေး မြရေး ချ်သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နား ခရေခါး ရွှာ
 စား ထွင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

တောင်ငူမြို့ကျေး မင်း ပြင်ရွာ ရေဆင်းရွာ များ မှာ ငွေခွန်မှူး ထံဝင် ရောက်
ရှိ နေသူ ငဝက်ကြီး ၊ ငပိုက်တို့နှင့် လေး ခေါင်း သား တို့ကိုလည်း ငွေခွန်မှူး နှင့် တ
ကွ တောင်ငူမင်း က ခေါ်၍ တောင်ငူမင်း ထံထမ်း ရွက်စေ ၊ မိုင်း လည်း ကြီး စော်
ဘွား သား စော မိန်ခန်း အမတ်တစ်ဦးကို မိုင်း လည်း ကြီး စော်ဘွား ၊ တောက်
စွာကုံ သေလွန် ပါသည် ၊ အရင်သား စော မိန်ခန်း ကို စော်ဘွား အရင်သား
တော်မြတ်ခံ၍ ဘွား စား အုပ်ချုပ် ပါစေရမည် အကြောင်း နှင့် ရှိခိုး သံ တော်ဦး
တင်ချက်အတိုင်း တောက်စွာကုံသား စော မိန်ခန်း ကို မိုင်း လည်း ကြီး စော်ဘွား
ခန့် ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သမြဲလက် ဆောင် တော်အတွင်း တော်လွယ် တော်
ပေး မြဲလက် ဆောင် တော်အပြင်အခြား ငွေအကုန်အကျ မရှိ စေ နှင့် ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် ^{19 February 1811} နေ့နံနက် ခဏော နေရာ
ရတနာတွင် ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နှစ်စဉ်စီရင်မြဲအသေခံကဆေးတော်စား စိတ္တရမဏိမာရ်နတ်ပူဇော်များကို
စီရင်မြဲအတိုင်း စီရင်၊ စာရင်းကိုလည်း သွင်း၊ သန့်စင်ပန်း၊ ထီးပန်း၊ တံ
ခွန်များကိုပုထိုးတော်ကြီးဘုရား၊ စက်တော်ရတနာဘုရား၊ ရှင်ဖြူဘုရား၊ စ
န္ဒမုနိဘုရား၊ မဟာဗေဓာဓိပင်၂များမှတစ်ဆင့် ဘုံခွန်ဘီလူးစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နားခရေခါး ၁၈၁၁
စား ထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

သန့်စင်၊ ဘက်ဆွတ်၊ ညောင်ရေအိုး စိုက်ပန်း၊ ဖော်များ ကိုပုထိုး၊ ဖော်ကြီး ဘုရား၊
စက်ဖော်ရဘုရား၊ ဂူငြိမ့်ဘုရား၊ စန္ဒမုနိဘုရား၊ မဟာဗေဓိဥပင်
များ ကိုညောင်ရေအိုး ပန်း စိုက်ဝစီလှူဒါန်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစမြေခင်မျိုး
ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ခေါင်း လျှိုင်း တော်ကြီး တင်ရန် ဂွေမှတစ်ဆင့် ထွန်းခင်း မှစ၍လုပ်ဆောင်ရန်
ရှိသမျှကို ခုကတချက်တည်း ပြီး ပြောအောင်လုပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတပေါင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံရေခါး ရွာ
စား ငပသီထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ပုဂံမင်း က ဟေ့စီး ကုန်သည်တို့ထွင်မြစ်စဉ်တလျှောက်ကင်း တော်များ က ငွေ
 ၁၀၀၀ ကျော်ခံယူသည်ကိုဆင်း ရဲသား တို့မှာ နှစ်ထပ်မကုန် စေသင့်ဖြစ်၍ ဟေ့အုပ်
 တို့က ခုနှိမ်ယူ စေရ သော ဧကန်တော် ဦး တင်လျှင် ခံယူရသမျှကိုအတွင်း
 တော်က တောင်း ပေး စေ။ အမိန့်တော်ထွက် နှင့် တောင်း သည်အတွင်း ကျောက်
 တလုံး ၊ မအွေး ၊ ပလို့၊ ပထိုး မှစ၍ အရပ်ရပ်ကင်း များ ကကင်း ဧကင်း
 စေပနွှာလက် ဆောင်အများ တောင်း ခံစား ယူပြန်ပါသည်။ ပြည်မင်း ဝန်သီရိ
 စည်သူ ကျော် ခေါင်ကလည်း မြေထဲမြို့ကျေး ၊ ဧကင်း နီချောင်း က နေပြီး လျှင်ကင်း
 သုံး ကင်း ထား ၍ ဟေ့စုန် ဟေ့ဆန် များ မှာဆန်၍၊ ဘဝံ တောင်း ယူ ပေး ကုန်
 ဖြစ်ပါသည်။ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း မဝင်ကင်း များ ကိုလည်း မနုတ်¹⁷⁸³
 သိမ်း စိုက်ထူမြို့စိုက်ထူ၍ကင်း ဧကင်း ငွေပနွှာလက် ဆောင်ကင်း က တောင်း
 ယူသမျှကိုကုန်စင် အောင်ပြန် ပေး စေ။ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း မဝင်¹⁷⁸³
 သည်ကိုကင်း ရုံကင်း တိုင်စိုက်ထား ရှိသမျှကင်း များ ကိုလည်း ကုန်စင် အောင်နုတ်
 သိမ်း စေ။ ကင်း က ဧကင်း ငွေခံယူသူ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း မဝင်သည်¹⁷⁸³
 ကိုကင်း ရုံကင်း တိုင်စိုက်ထား ကောက်ယူသူတို့ကိုအမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ရာဇ
 ဝတ်စီရင်၊ နှစ်လ နေ့ရက်အ ခေတ်အဝေပုသ်သတင်း များ မှာအိမ်ရှေ့မင်း
 မှစ၍ မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော်ပြည်သူပြည်သား တို့ကိုပုံ တော်အတိုင်း
 အမိမာသ်နက္ခတ်ရက်ကို ခေတ်အဝေပုသ်သား ကျင့်ဆောင်ကြ စေ။ ရဟန်း သင်္ဃာ
 တို့မှာ ပေါရာဏက ထေရာပနလော သောအဋ္ဌကထာကျမ်း ဋီကာကျမ်း များ နှင့်အ
 ညီတောင်သီလဝါစီရင်သည့်ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း ၊ လောကဝိဇ္ဇာကျမ်း ထွက်အင်း ငါး
 ကျော်ပြက္ခဒိန်စီကုံး သည်အတိုင်း ပုသ်ပဝါရဏာ ဝါဆိုဝါကပ် နေ့ခေတ်ရက် ခေတ် များ
 ကို ခေတ်အဝေပုသ်သား ကျင့်ဆောင်ကြ စေ။ နိုင်ငံ တော်အတွင်း အရပ်ရပ်ကရ
 ဟန်း သင်္ဃာတို့ကိုလည်း ဆရာ တော်ကတညီတညွတ်တည်း ဖြစ် အောင်ဆင့်ဆို၍ ကျင့်ဆောင်
 စေ။ အရပ်ရပ်မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူကြီး တို့သို့လည်း စေ့ငှ အောင်ပြန်ဆိုမှသာ
 စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉ နှစ် သောဇ္ဇယာမိ
 13 March 1811
 မာသ်သုဒ္ဓိဒိန်ဝရဂတပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံစမြှောင်မှ
 ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပြည်မင်း ၊ တောင်ငူမင်း ၊ ပုဂံမင်း ၊ ပုခန်း မင်း ၊ သီပေါမင်း ၊ မိုး မိတ်
မင်း ၊ သံလွင်မင်း ၊ ကနောင်မင်း ၊ မကွရဝမင်း ၊ မင်း တုန်း မင်း ၊ လိုင်
မင်း တို့မှစ၍သား တော်အကြီး အလတ်အငယ်ရှိသမျှအိမ်ရှေ့မင်း မှာခရမ်း ဩ
စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ထံအခအရမ်း မဝင်မရောက်သည့်မင်း သား များ ကိုလည်း
အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်တိုက်မှတ်သား ၍ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စေ၊ မြောက်ဘက်တိုက်
ကျောက်ရစ်ရွာမှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁) ၄၅ခုစစ်တမ်း စာရင်း ဆက်သွင်း¹⁷⁸³ ကြီး စိုး
သူငယ်ကျော်ဦး သား ငခိုင်၊ ဝတ္တနသီရိ သား ငပို၊ ကျောက်ရစ်ရွာအသည် လှေ
သား ငမြတ်သူတို့သုံး ဦး သူကြီး ရိုး ရာလုဆိုကြသည်၊ စကား အစစ်ခံချက်လွှဲအပ်ချက်
မြောက်ဘက်တိုက်စာ ရေး တို့ မေး ချက်များ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁)
၄၅ခုစာရင်း ဦး ပါသူငယ်ကျော်ဦး သား ငခိုင်ကို မြေတိုင်း သူကြီး ခန့်၍တိုင်¹⁷⁸³
ဆော်ကြီး စိုး စေ၊ ငခိုင်စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း ဆက်သွင်း စေ၊ ငလှေသား
ငမြတ်သူတွင်ရှိသည့်လွှဲချက်တံဆိပ်စာ ချွန်များ ကိုသိမ်း ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၉နှစ် သောဇွဲသမိမာသ်
သုဒ္ဓဒိန်ဝရဇ၊ တပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၄ရက် နေ့နား^{14 March 1811} ခံဇော နော်ရသထွင်
ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့မင်း အနောက်ဘက်သို့ထွက်လာမင်း ညီမင်း သား တို့နှင့်လွတ်ကန်ထောက်
စာရေး ဦးတို့နောက်တော်လိုက်စေ၊ ဝိနည်း ကျမ်း ဂန်အဋ္ဌကထာဋီကာများ
နှင့်တောင်ဘီလာစီရင်သည့်ဝိနယာလင်္ကာရကျမ်း၊ လောကဝိဇ္ဇာအင်း ငါးထွက်
ကျမ်း ထွက်နှင့်အညီဆရာတော်တို့ကပြုစုအိန်စီကုံး ချိဆက်သွင်း စေ၊

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဦးနန်း စံ၂၉နှစ်သောဋ္ဌမိမာသ်
သုတ္တန်ဒီဂဝတပေါင်း လပြည့်ကျော်၁၅ရက်နေ့နား ခံရေခါး ၁၅^{15 March} ၁၈¹⁸¹¹ ဘူး ငပသ်
ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆရာတော်တို့ကပြုစုဒါနစီရန်မှာမိုးညှင်းမင်း၊ ဖြူသက္ကရာဇ် ၈၀၀ ကစ၍ ယခု
 တိုင်စီကုံးစေ၊ နိုင်ငံတော်အတွင်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာများမှာရှိနေသည့် ရဟန်း
 သင်္ဃာတို့မှာလည်း အသီးအသီး တမြို့တရွာလျှင်တစောင်စီသက္ကရာဇ် ၈၀၀ ကစ၍
 ပြုစုဒါနစီကုံး ဆက်သွင်း ဤစေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီးတို့ကိုဆင့်ဆို၍ မြို့ရွာနေရ
 ဟန်းတို့ကျောင်း နှင့်ကျောင်း တကာစာရင်းကိုပေးစေ၊ ပြုစုဒါနမစီမကုံး
 နိုင်လျှင်မစီမကုံး နိုင်သည့်ကျောင်း တကာနှင်မြို့ရွာသူကြီးတို့ကိုရအောင်တောင်း။ ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း၊ သခင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ၂၉ နှစ် သောဇ္ဇသမိမာသ်
 သုဒ္ဓါဒိန်ဝဂ္ဂတန်ခူးလဆန်း ၁ ရက်နေ့နားခံစမြှောင်မှ ၁၆ March 1811 ထွင်ပြန်။ ။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ဒဝယ်စိုလ်သီရိရဘဇာ ကျော်သူကမင်္ဂလာသင်း မှူး ၂၇ ခန့် တော်မူသည့်အနက် ရွှေ
 တောင်ဒိဗ္ဗသူမကျန်း မမာရပ်ရွာကမလာမရောက်နိုင်ရှိသော ဤသော ဤနေ့က
 ဝင်း တော်မှူး သင်း မှူး သမင်း ပါသည်။ ရွှေ တောင်ဒိဗ္ဗသူအစား ၁၅ ဝယ်
 ရင်း ငသောဝသား ငရွှေ အောင်ကိုသင်း မှူး ခန့် တော်မူ၍ စောင့်နေထမ်းရွက်
 ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေ တောင်ဒိဗ္ဗသူ
 အစား ငရွှေ အောင်ကိုသင်း မှူး ခန့်။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ ၂၉ နှစ် ^{17 March} သောဇွသမိမာယ် ¹⁸¹¹
 သုဒ္ဓိဒိန်ဝဂ္ဂတန်ခူး လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံဇော နော်ရထာထွင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မုတ္တမမြို့ဝန်မဟာ နေဝိရထာ စစ်ကဲအရ၁ရှိတို့ကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ရောက်
သည့်စာပါရင်း စစ်ချက်လာသူတို့ကိုစစ်မေး ထွက်ဆိုချက်၊ မိုး နဲ့ဇိုလ်မှူး မဟာသူရ
တို့က ရောက်သည့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာပါသည့်စာရင်း လာလူတို့စစ်မေး ထွက်
ဆိုချက်များ ကိုထောက်၍ဆင့်ဆိုမှတည်း မည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ငြိမ်း နန်း စံ၂၉^{18 March} ၁၈¹⁸¹¹
မာသီ) သုဒ္ဓိဒိန်ဝဂ္ဂဓာနခူး လဆန်း ၃ရက် နေ့နား ခံရေခါး ရွာစား ငပသီ
ထင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြို့ဝန်ရဲထွတ် ကျော်ထင်ကိုဒူး နေရာမှာချစ်ခစား စေ၊ ရဲထွတ် ကျော်ထင်ကိုကမ်း
ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး၊ တကောင်း၊ ပိတ်အဝန်း၊ မြင်းကကိုင်း နောင်ရွက်၍၊ သမ္ဘ
ရသခွံ၊ ရက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါးကတ၊ ရွှေဇဝါပိန်း၊ နင်းနှင်း
သိပ်၊ အိမ်မြှောင် ရင်ပတ်ကင်း၊ ဇေဇဝါ၊ ကတောင်ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ်
ပန်း၊ ခက်ကိုက်အနား၊ သံငုံရွှေပိန်း၊ ဥက္ကက်၊ ထိပ်ဆောင်း၊ မြီးဖြန်း၊ ရင်
ဘက်၊ သက္ကလပ်ကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီးနှီး၊ သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း၊ စက်ရွန်း
ဥဆင့်၊ ထီးနီဆင်စွယ်ထွတ်သ နား၊ တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး၊ မြရေး၊ ရွှံ့သွင်း၊
အာလောင်နယ်ထွင်ဒဝယ်ဗိုလ်ဒဝယ်သား၊ တို့ကိုသနား၊ တော်မူရင်းအတိုင်းတောင်
ဒဝယ်ဗိုလ်မြောက်ဒဝယ်ဗိုလ်တို့နှစ်ယောက်နှင်းသင်း၊ မှူးတို့အညီအမျှစားယူပြစေ၊
တောင်ဒဝယ်မြောက်ဒဝယ်သားတို့ကိုလည်း တော်သင့်အောင်ပေးဝေစေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း၊ သခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ၂၉နှစ်^{19 March} သောဌသမိမာသီ¹⁸¹¹
သုဒ္ဓိဒိန်ဝဂ္ဂတန်ခူးလဆန်း ၄ရက်နေ့နားခံစမြှောင်မှူးဘယ ကျော်ထင်ထွင်
ပြန်။

(ရှေးတောင်း သုတေသန)

ကျော်သူနန္ဒ မိတ်ကိုမင်း တုန်း မင်း ဝန်အရကနှုတ်၊ ရဲလှရဲ ခေါင်ကိုမင်း တုန်း
မင်း ဝန်ခန့်၊ သုခဗြဟ္မာ၊ ရာဇပ ရောဟိတဗြဟ္မာတို့မှသနား တော်မူရင်း
ဖွဲ့ကိုသနား တော်ခံမြဲခံစေ၊ တိုက်တော်သို့သွင်း မိသည်ကိုထုတ်၍အပ်၊ သုခဗြဟ္မာ၊ ပ
ထနာပဘိညူရတို့ကိုပူဇော်၊ ဗေါင်း ထွင်ဒူး နေရာနေ တို့ပေါင်း နည်း ပန်း ၆
ပွင့်၊ တမာရွက်ထောင် ၆၊ ရာဇပ ရောဟိတဗြဟ္မာတို့ပူဇော်၊ ဗေါင်း ထွင်~~နည်းနေရာ~~
နေတို့ပေါင်း နည်း ပန်း ၃ပွင့်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ချီ
သွင်း၊ အတွင်း တော်မှာလိုင်မင်း အိမ်ရာတွင်ရှိသည့်အုတ်ကျီး စုကိုရေကောချင်း
ချသည့်အတွင်း ကချစေ၊ နန်း တော်ရာ မြေညီသည်မှာရဲလှေ တော်သင်္ကန်း တော်
များ နေရာတွင်ချိန်တုံး မပျက်ရှိမြဲရှိစေ၍ပြင်ကိုသာယူစေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ၂၉²⁰ March ၁၈¹¹
သုဒ္ဓိဒိန်ဝဂ္ဂတန်ခူး လဆန်း ၅ရက်နေ့နား ခံဇော နော်ရထာထင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဆရာတော်တို့ကပြုစုသော အနိစ္စသုခ (ဆန္ဒနိစ္စသုခ၊ သမုခသုခ၊ တရား
 ဤနန်း၊ စံ၂၉၅၈) ယောဇ္ဇသမုခသုခ၊ အနိစ္စသုခ၊ လဆန်း၊ ၄ရက်နေ့
 ကတို၍၂၅ရက်၌စံ၂၉၅၈သုခ။

(ဆန္ဒနိစ္စသုခ၊ သမုခသုခ၊ တရား၊ ဤနန်း၊ ၂၅ရက်၊ ၂၁ March 1811
 ယောဇ္ဇသမုခသုခ၊ အနိစ္စသုခ၊ လဆန်း၊ ၄ရက်နေ့နား၊ ခံရေခါး၊ ၇၁၈၁း
 ငပသီထွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉၅၈) သောဠသမိမာသ်
 သုဒ္ဓိဒိန်ဝဇ္ဇာတန်ခူး လဆန်း ၁၃ရက်ကိုဝိဒ္ဓါဟိဌိကျမ်း ထွက်အတိုင်း ၁၃ရက်အဝင်
 ၁၂ရက်နေ့ကစ၍ ၁၃ရက် ၁၄ရက် နေ့တိုင်အခါ ၁၃ရက်အတွင်း ပြည်သူပြည်သား တို့အ
 မွေး အထံပန်း နံ့သာ ရေ၊ ရေသန့်၊ ရေ ကောင်း များ နှင့်ဖြန်း ပက်ကစား
 ဖြစ်စေ၊ ညောင် ရေ တော်ကိုလည်း သွန်း လောင်းစေရမည်။ ပွဲသဘင် နှင့်စီရင်
 စေ၊ မိဘုရား သုံး ပါး အဘကျည်တံ လောရဲ ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သည့်
 အမှုမှာ ဤ ချည် ဥထည်အဘ ချင်လုံ ဥတည်လက်ထက်က ပင် နိုင်ငံ တော် နှင့်သံကြီး တမန်
 ကြီး ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ပေါက် ရောက်၍ ရာဇမဟာ မိတ်ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံ တော်
 ကျိုင်း သည်၊ ကျိုင်း ချိုင်း၊ မိုင်း ညောင်၊ ကျိုင်း တုံမြို့များ ကို ကောဝိလက နှောက်
 ဂှက်ဖျက်ဆီး လျှင် မဟာ မိတ်လက္ခဏာ နှင့်အညီတူညီလုပ်ကြံသင့်သည်ဖြစ်လျက် မကူမညီသည်
 သာ မဟုတ်ရန်သူ တော်ဖြစ် သော ကောဝိလကိုအလိုတူပြု၍ နေသည်။ ကျိုင်း ဂုံကြီး မြို့သည်
 နိုင်ငံ တော် နှင့်တူလုပ် နိုင်ငံအကြား နှစ်ဘက်လွန်ဖြစ်၍ စော်ဘွား ခန့်လျှင် နှစ်ဦး
 နှစ်ဘက် ခန့်ထား ရသည်အစဉ်ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း စော်ဘွား အရ ခန့်ထား သူ
 စောစံကို ကောဝိလက နှောက်ဂှက်သိမ်း ယူသည်ကို နှစ်ဘက်လွန် မဟုတ်သကဲ့သို့ နေသည်။
 မဟာ ခန့်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်က စော်ဘွား အရ ခန့် တော် မမူဖြစ်လျက်တ
 ဂျက်ကသာ မည်သည့်အကြောင်း နှင့်ခန့်ထား သည်။ မိုင်း လည်း ကြီး စော်ဘွား ကို
 ကျိုင်း တုံ မဟာ ခန့်တို့ ကောဝိလ နှင့်ပူး ပေါင်း ၍ သတ်သည်ကိုတဂျက်သိလျက် အုပ်ထုပ်
 တံဆိပ် ပို့အပ်လှာသည်ကိုအထူး မဆိုးသိမ်း ယူသည်။ ကျိုင်း တုံ စော်ဘွား ငယ် ကျေး ဇူး
 သစ္စာ တော်ကိုမ စောင့်ထွက်သွား ရာ မယား မလိုက်မိုင်း လည်း ကြီး မြို့တွင် နေရစ်
 သည်ကိုတဂျက်ကဆင်ဆို၍ ကျိုင်း တုံ စော်ဘွား ငယ်သို့ ပေး အပ်သည်ကို မည်သို့ လျှောက်
 ထား မည်။ မိုင်း ဆည်စုံတူး ကအမှုအဝင်ကို စုအပ်လိုက်သည်ထွက်ဆိုချက်အတိုင်း မည်သို့
 အသနား တော်ခံလိုသည် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကဥတည်ဘွား ကိုသနား တော်မူ
 သည်လက် အောင် တော်ကိုသနား တော်မူသည်ကလမယူ နေပြီး လျှင်ယခုမှသနား
 တော်ခံလိုသည်။ မည်သည့်အကြောင်း ကြောင့် လျှောက်ထား သည်များ ကိုသိ တော်မူ
 သာ အောင် မိဘုရား သုံး ပါး အဘကျည်တံ လောရဲကို မေး ၍သွင်း ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၉၅၈ သောဠသမိမာသ်

22 March

1811

ယုဒ ဒိန်၁၈၇၈ ခုလဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံစ မြေ၁၄ မှုး ထင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း ယု ဟေသန)

1811

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှ သောဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသျှင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။

ရှေး ရှေး သောကိုယ်တော်၏အဖြစ်နှိုက်ဖြည့်ကျင့်ဆည်း ဘူး တော်မူခဲ့ သောကုသိုလ်ကံ ဧကန်တရား ဝတ်ပြုသောမင်း အဖြစ်သို့ရောက်တော်မူလျှင် ဘေး လောင်း တော်မဟာသမတစင်္ကြာမန္တမင်း မြတ်မင်း ကောင်း တို့ဘိသိက်ခံသည့်ထုံး စံသက်သေရှိသည့်အတိုင်း မုဒိတဘိသိက်ကိုနှစ်ကြိမ် ပြောကံစင်ခံတော်မူသည်။ မင်း တို့ကျင့်အပ်သော ရာဇဝတ်တရား အပေါင်း ကိုလည်း မစစ်မမှား စေရကျင့်ဆောင်တော်မူသည်။ သဗ္ဗညုဘုရား ဟောကြား တော်မူအပ်သောတရား ဒေသနာများ စွာယုံဖွယ် သဖြင့်ရဟန်း ဂွင်လူပြည်သူပြည်သား တို့အကျင့်သီလထိမ်း စောင့်သမျှကိုလည်း အနာဂတသုတ္တန် ဒေသနာဗျာဒိတ်တော်နှင့်အညီကိုယ်တော်၏ပင်ပန်း ခြင်း ကုံမငဲ့နှစ်ပေါင်း များ စွာမှန်ကန်ရသဖြင့် စေတော်ကြောင်း ကိုရွှေနှလုံး တော်ထား လျက်တရား သဖြင့်ဆွေး နွေး ပြောဆိုတော်မူသည်။ တရား အပေါင်း ဧကန်တရား ဆက်တကရခဲစွာ သောဆန္ဒနိဆင်မင်း ကိုရတော်မူခြင်း ၊ စင်္ကြာရတနာအပေါင်း ရွှေစက်တော်အောက်များ စွာရောက်ခြင်း ၊ ဘုန်း တော်ကြီး လျက်သက်တော်ရှည်ခြင်း စသောများ မြတ်သောကောင်း ကြီး အပေါင်း နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသည်။ တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ဆိုသမျှသည်ခိုး သူထား ပြုလုပ်စား ပေါက်စား ပြုကျင့်သူတို့နှင့်မတင်း ရာ၊ ဘုရား သခင်လက်ထက်ရာဇာဠိယဘဝတ္တိအစရှိသောတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး တို့နှိုက်လည်း ခိုး သူခိုး သား အများ ပေ၍ရှိကြောင်း ကိုဇာတ်နိပါတ်ကျမ်း ဂန်တို့နှိုက်လည်း သိရသည်။ ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်မြို့ကျေး ရွာများ မှာလည်း တိုင်း ကား ပြည်ရွာကြီး ကျယ်များ ပြား သည်ဖြစ်၍တယောက်ဥစွာကိုတယောက်လျှင် ဘောက်ခိုး ဝှက်ခြင်း နိုင်ငံထင်စီး ကဲမတော်မသင့်ကျင့်ခြင်း အမှုပေ၍ထွက်သည်။ ပေ၍သမျှကိုလည်း မှန်ကန်ရသစစ်ဆေး ၍ဒဏ်ထိုက်သူကိုဒဏ်နှင့်လျော်စွာ ရာဇဝတ်ကြောင်း ထုံး စံအတိုင်း သတ်တန်သူကိုသတ်ရသည်။ ဖြတ်တန်သူကိုဖြတ်ရသည်။ ထိုသို့စွပ်စွပ်စီရင်ပဲ့ပြင်ဆုံး မခြင်း သည်လည်း လောကဏ္ဍစရိယပြည်သူတို့အကျိုး စီး ပွား ကိုထောက်တော်မူ၍စွပ်စွပ်စီရင်တော်မူရခြင်း သည်ရာဇဝတ်ထုံး စံစီရင်ရန်အမှုထိုက်သော်လည်း ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်နှင့်စပ်ရှည်သော ရွှေငွေရတနာဘဏ္ဍာ တော်များ ကိုခိုး ယူဖျက်ဆီး သည်

အမှ ပေၤထွက်လျှင် ဇီဝိတဒါနအသက်အလျှာကို ထောက်တော်မူ၍ ရာဇဝတ်တော်ကိုချမ်း
 သာပေ: တော်မူသည်။ ပြည်သူတို့ဥစ္စာကိုလုယက်ခိုးယူသည့်အမှုတဦးကိုတဦး နိုင်ထက်
 စီးကဲပြုကျင့်သည့်အမှုများ မှာမူကား ငါ့ကိုယ်တော်နှင့်စပ်သည့်အမှုတို့သို့မဟုတ် ဒဏ်
 ထိုက်သူကိုဒဏ်နှင့်လျော်စွာစီရင်အပ်သည်နှင့်အညီဘုန်းတော်ကြီး၍သက်တော်ရှည်
 သမျှကလာတို့နှိုက်ငါအချွင်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်တို့အား ပြစ်မှားကျူးလွန်သူတစ်စုံတစ်ရာ
 ပေၤထွက်သည်ကို ရာဇဝတ်အလျှောက်စီရင်ရမည်အမိန့်တော်ရှိလျှင် ရာဇဝတ်တော်
 ကိုချမ်းသာစေထုတ်ပြန်တော်မူသည့်အမိန့်တော်ရှိကြောင်းနှင့်ဝန်ကြီးအတွင်းဝန်
 ဝန်ထောက်တို့ရွှေ့နားတော်ကြားလျှောက်ထားရမည်။ များမတ်ဆိုသည့်အရာသည်
 ငါအချွင်ဧကရာဇ်မင်းမြတ်အကျိုးစီးပွားတိုင်းသူပြည်သားအကျိုးစီးပွားများမြတ်
 မည်အကြောင်းကိုနှလုံးသွင်းအပ်သည်နှင့်အညီနေ့ညနှလုံးထား၍ဆင့်ဆိုစီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုတန်ခူးလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့နား ၁၈ April ၁၈၁၁ စမြောက်မျိုး

ထွင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု။ ၆၁၆)

ပုထိုး တော်ကြီး မြေ၁က် ခေါင်း လေ၁င်း တော်တင်ရန်အရပ်တွင် တော်သင့်
ရ၁ကနန်း တော် ဆောက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုနယုန်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နံနက် ၁၁⁴ June 1811
တွင်ပြန်။

(တစ်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ ၂၉၅^{26 July 1811} စံ သေဝဋ္ဌသမိမာသ်
 သုဒ္ဓိဒိန် ၃၁၃ ကရကဋ် ရသီဝါ ခေါင်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့ညတတိယယံ၃ မေင်း ၂ ပတ်
 အချိန် ရောက်လျက် စက် တော် ရှိဘုရားကို ရွှေထီး တင်လှူတော် မူမည်။ ရေစက် တော်
 သွန်း ၊ ဘုရား ရဟန္တာ မှ စ၍ အလှူတော် လှူဒါန်း ရန် ဂိုဏ်းမျှကိုပြီး ပြေ အောင်စီ
 ရင် ၊ ရဟန်း သံဃာတို့ မှ အလှူဝတ်ကို နေ့လှူစေ ၊ အလှူခံပြီး လျှင် ကျောင်း သို့ပြန်
 လိုလျှင်ပြန် စေ ၊ ပ ဒေသ အလှူတော် များ ကို ဝါ ခေါင်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ညတတိယ
 ယံ၃ မေင်း ၂ ပတ် အချိန် ရောက်လျှင် ဘောင် နှင့် မွှေ ခေ ၊ စက် တော် ရှိ ဘုရား
 ထီး တော်တင်အခါ တော် မှာ (ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ
 ၂၉၅^{26 July 1811} စံ သေဝဋ္ဌသမိမာသ် သုဒ္ဓိဒိန် ၃၁၃ ဝါ ခေါင်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့ညတတိယ
 ဝင်၃ မေင်း ၂ ပတ် အချိန်ကို တင် စေ ၊ ထီး တော် ရေစက်သွန်း မှာ အိမ် ရွှေမင်း
 ထွက်၍ ထီး တော်တင်အခါ မရောက်မီ သွန်း စေ ၊ ထွက် တော် မူမည်လ ဖြေမှာ မြေဘက်
 တံခါး ကပြင် စေ ၊ ထီး တော်တင်အခါ တော် ရောက်မှ ထွက် တော် မူမည် ၊ ပ ဒေသ
 ပင် အလှူတော် များ ကိုလည်း ထီး တော်တင်အခါ တော် နှင့် တချိန်တခါတည်း မွှေ
 စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခု ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နံနက် ၁ နာရီ ၁၀ မိနစ်
 ၀ ပထမတွင်ပြန် ။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

နန်း ကံ ကျွေး : ဝန်ရဲလှ ကျော်ထင်ကိုဒူး နေရသော မှတ်ချက်စာစား စေ၊ နန်း ကံ
 ကျွေး ဝန်ရဲလှ ကျော်ထင်ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး၊ တကောင်း ဝိတ်အဝန်း၊
 ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့် ရွှေသား
 ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မသပတ်၅တန့်၊ ရွှေသီး
 ကျောက်စိအိမ်ပါ၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်၅၊ သမ္ဘာ့ရံခွံ၊
 ရက်ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝိရိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊
 အိမ်မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇာဝိ၊ ကတောင် ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ်ပန်း
 ခက်ကိုက်အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း၊ ဥက္ကဏ္ဍ၊ ထိပ်ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်၊
 သက္ကလဝိက္ခိ၊ ရွှေဗြဟ္မာတပ်၊ စီး နီး သက္ကဒါန်၊ သက္ကလတ်တင်ရန်း၊ စက်ရွန်း ဂုဏ်၊
 ဝတ်လုံရှိုင်း လုံး၊ ဗေတင်း ပန်း ၆၊ စလွယ်ဂဗ္ဘဝ၊ ဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ငုံ၊ မေောက်တိုအုံ
 ရွှေဝိန်း၊ အရပ်အနား သံ၅၊ ရွှေကုံး၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ စိန်ပွင့်ရ၊ ပါး ကိ
 နား ကာ၊ မေောက်ရူ၊ ပါလည်ကွေး၊ ရွှေကာ၊ နေဘက်ကာ၊ ကတ္တီပါစိမ်း အကွပ်၊
 မျဉ်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲကွပ်၊ မျဉ်း ချဉ်းရှိုင်း လုံး နီဘဲကွပ်သနား တော်မူသည်၊ စာ
 ချန်ရေး မြဲရေး ချီသွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကွတ်လပြည့် ကျော် ၂ ရက်^{3 October 1811} နေ့နား ခံစ မြှောင်
 မှူး ဘယ ကျော်ထင်ကွပ်ပြန် ။
 (ရွှေး တောင်း သုတေသန)

ငဘား ၊ ငဝက်တို့နှင့် ငစည်ကူး မြို့အနီး အပါး လာ ရောက်တိုက်ခိုက်သည့်သား ပြ
လူဆိုး တို့တို့ငစည်ကူး ၊ ကျောက် မြောင်း ၊ မြစ်စဉ် ကျေး ဂွာကလူ ၂၀၀၀ မိုး မိတ်
မြို့ကလူ ၃၀၀၀ ခန့်သား ၍ ကွေ့မိ အောင်လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ ၊ ကျော်စဉ်တိုက်က
လည်း တော်သင့် အောင် ခန့်သား လိုက်လံဘမ်း ဆီး စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကုတ်လပြည့် ကျော် ၃ ရက် ⁴ October 1811
နေ့နား ခံ ရေခါး
ဂွာစား ငပသီထွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သူ တေးသန)

ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ စက်တော်ရဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ မဟာမုနိဘုရား ၊
 ဆင်ကြီး ရွှေဂူဘုရား ၊ ရွှေစွန်အုပ်ဘုရား ၊ ရွှေတန်တစ်ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင်
 ဘုရား ၊ အောင်မြေလောကဘုရား ၊ စန္ဒမုနိဘုရား ၊ မဟာဗောဓိပင် ၊
 ခေါင်းလင်း တော်ကြီး ၊ ကောင်းမွန်တော်များ ကို ရွှေမြို့တော် နေယောကျ်ား
 မိန်းမတို့ကိုမဘူး မမြှော်မဝင်မရောက်စေနှင့် ၊ ဆိုင်ရသင့်သောတံဆိပ်စေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကွတ်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် 5 October 1811 ခံစမြှောင်
 မှူး ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (ရှေးဟောင်း သုတေသန)

သင်း မှူး စေတင်သူရဲန်မှတဆယ်၍ရသည့်ဇုဆုပုံ ဂုဏ်သိက္ခာ ရေတိုက်နန်း

တော် ရွှေလက်ကြား သို့သွင်း၍ထားစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုသတင်း ကွတ်လပြည့်ကျော် ၅ရက်နေ့နား ခံစမြေတင်
မှူး တွင်ပြန်။

(ရွှေတောင်း သုတေသန)

အရပ်ရပ်အစုငန်းသားတို့အကပ်အခိုအတိမ်းအရှောင်များပြားသောကြောင့်
 အစုပျက်ပြား၍မင်းမြှောက်အခန်းအသားမပြေမကုန်ရှိကြောင်းနှင့်ရှေ့နား
 တော်ကြားတော်မူသည်။ ကပ်ခိုတိမ်းရှောင်သမျှလူတို့ကိုငြိမ်းဝပ်အောင်မည်သို့
 သိမ်းရုံးထမ်းရွက်စေမည်ကိုအိမ်ရှေ့မင်းရှေ့မှတစ်ဆင့်မင်းတောင်ငူမင်း၊
 ပုဂံမင်း၊ ပုခန်းမင်းတို့နှင့်မျှတော်မတ်တော်တစုစည်းရုံးပြောဆိုကြစေ၊
 ဟန်လင်းမြို့မှတစ်ဆင့်ပြုလုပ်အများစုရုံး၍ပတ်လည်ကျေးရွာများကိုတိုက်
 ကြောင်းနှင့်ထားပြုစုစစ်ချက်ထွက်သည်။ ဟန်လင်းမြို့နယ်တွင်းမှတစ်ဆင့်သွား
 ပြုလုပ်တို့ကိုဗဒုံ၊ ဒီပဲယင်း၊ ငရဲနဲ၊ ထန်းတပင်၊ ခေတီသန္တီ၊ ရတနာသီဟိုဠ်၊
 ကျောက်မြောင်းမြို့များကလူနိုင်လောက်အောင်ခန့်ထားပြီးလျှင်ထွေမိအောင်
 လိုက်လံတမ်းဆီးစေ၊ တိုင်းရေးပြည်မျှငှာငှာငန်းမှစည်းရုံးပြောဆိုကြသည်မှာ
 ရှေ့တော်သို့ဝင်၍ပြောဆိုကြစေ၊ ခြောက်စုံဝင်းလေးများမှတစ်ဆင့်အရပ်ရပ်
 စုသားငန်းသားတို့မှတစ်ဆင့်ညီမင်းသားမင်းဗိက္ခရာတို့ကိုပေးဆွဲသနား
 တော်မူလည်းရှိသည်။ ကပ်ခိုတိမ်းရှောင်သူလည်းရှိသည်။ ပေးရသမျှကပ်ခို
 တိမ်းရှောင်သူလက်ရှိခန့်ထားရသူတို့ကိုစုရှင်ငန်းရှင်တို့ကစာရင်းတင်စေ၊
 ပေးဆွဲရသမျှတို့မှတစ်ဆင့်မျှမင်းခင်းခန့်ခြေထားခြေကျလျှင်ဆိုငါဝန်အ
 ကြီးစာရေးတို့ကိုလွှတ်တော်ကခန့်၍မင်းမြှောက်ကျရသိမ်းစေ၊ ကပ်ခိုတိမ်း
 ရွက်သူတို့မှတစ်ဆင့်ညီမင်းသားမင်းဗိက္ခရာတို့တွင်မည်သည့်အစုံကမည်
 မျှကပ်သည်စာရင်းတင်စေ၊ ဝန်အကြီးစာရေးတို့နှင့်တိုက်ဆိုင်စစ်ကြော၍ကပ်
 ခိုရှိသည်မှန်သူတို့အတွက်ခန့်ခြေကြသည်ကိုဝန်အကြီးစာရေးတို့ကခန့်ထားပြီးလျှင်
 ဆိုင်ငါအစုရှင်တို့သို့အပ်၍မင်းမြှောက်ကျရသိမ်းစေ၊ ကပ်ခိုတိမ်းရွက်သူတို့
 စာရင်းကိုလည်းသေချာအောင်ရေး၍သွင်း၊ စာရင်းပါလုပ်ငန်းခွဲကပ်
 တိုးပွား၍အကပ်အခိုမခံစေနှင့်၊ စုထိန်းစုအုပ်တို့မှလည်းလက်ရှိလူကိုအမှန်အကန်
 စစ်ကြော၍လက်ရှိလူအကုန်ကိုသိသလွှတ်တော်ကခန့်ထား၍ထမ်းရွက်စေ၊ တိမ်းလူ
 ရှောင်လူသိမ်းရုံးမရသူတို့မှလွှတ်တော်ကစစ်ကြော၍သိမ်းရုံးမရမှန်သူတို့ကို
 စုထိန်းစုအုပ်တို့မှအခန်းအသားလွှတ်စေ၊ မြို့စုတိုက်စုအသစ်အလှူတို့မှလည်း
 အစုအငန်းကိုပြဋ္ဌာန်းပညတ်တော်မူသည့်အမိန့်တော်အတိုင်းထမ်းရွက်ကြစေ။

အစုသား တို့ကိုသနား တော် မူသည့်လယ် မြေမှာလည်း လူရှင်တို့ကွက်၍အစုကျရသလှ
စား စေ။ လူမရှိ သော်လည်း မြေကိုလုပ်စား ချီထမ်း ရွက်ပါမည်ဆိုလျှင်လုပ်စား
စေ။ လုပ် မြေအကျလူကိုကွက်၍ထမ်း စေ။ ခန့်ခြေထား ခြေမရ။ လူမရှိသူတို့စား
ပုံ မြေကို မြေစွန်း ဝန်ကလုပ်စား စေ။ အစုသား အငန်း သား သို့ချပေး သည်
မြေကိုအခြား သူတို့သို့မချ စေနှင့်။ အစုသား တို့ကိုသလှစား စေ။ ရခိုင်အရေး
တော်ရှင်ရသအချီအသွား မှာလိုင်မင်း ချီသွား သင့်တော်သည်မဟုတ်ပြီ။ တပ်မှူးမင်း
လှစည်သူကိုခန့်တော်မူရင်း အတိုင်း အုပ်ချုပ်ထမ်း ရွက် စေ။ ရောက်ရသမြို့ရွာ
များ ကလက်နက်ကိုင်ကိုသမင်း လှစည်သူကထိမ်း ဂုံး ချီသွား စေ။ ခန့်ခြေလက်နက်
ကိုင်စာရင်း ကိုမင်း လှစည်သူရှင်ရသ ပေး အပ်၍ စလင်း ၊ ကျပင်း ၊ အထက်မြို့ရွာ
စုကိုလက်နက်ကိုင်မထိမ်း စေနှင့်။ မြို့ရွာတွင်ရှိသည့်စုအုပ်တို့ကထိမ်း ဂုံး ခန့်ထား
ထမ်း ရွက် စေ။ မြို့ရွာသူကြီး တို့ကထိမ်း ရလက်နက်ကိုင် ၆၀၀ကိုမိုး ကောင်း မြို့ရဲ
ခေါင် နော်ရထာကိုတပ်မှူး တပ် အုပ်ခန့်ထား ချီစေသည်ကူး မြို့ မဏ္ဍရသ ၊ ကျော်
စည်တပြင်ရှိသည့်သူခိုး ထား ပြတိုကိုကုန်စင် အောင်လိုက်လံထမ်း ဆီး စေ။ တောင်
ဘက်ကိုး ခုပိုင်နယ်တွင်း ရှိအိမ် ရွှေတော်ဘွဲ့ပါအစုအငန်း သား တို့ကိုသနား တော်
မူသည့်လယ် မြေကအခွန်စပါး ကိုအိမ် ရွှေမင်း ကိုမှာသွင်း စေ။ မြေစွန်း ဝန်ကကျ
တော်မှာသွင်း ရမည်မတောင်း စေနှင့်။ ပေး မိသမျှကိုနှုတ်စေ။ မြတောင်မြို့
မှာ တောင်ငူမင်း ကခန့်ထား သူဟန်လင်း မြို့စာရေး ငမ္မန်း ကို တောင်ငူမင်း
ကရွှေဘဝါး တော် အောက်ခေင် စေ။ စပါး လှေဆန် လှေများ ကိုအကြွေအညာအရပ်
ရပ်ကင်း ဆိပ်တည်ပွဲများ ကအကောက်အယူမရှိ စေနှင့်။ ဆိုင်ရသဆိပ်စား အထိန်း
အအုပ်တို့ကို စေ့ငု အောင်ဆင်ဆိုစီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုသတင်း ဣတ်လပြည့် ကျော် ၆ရက် နေ့နား ခ် ကျော် 1811
ထင်ရသစသုတွင်ပြန်။
(ရွှေ့ ဟောင်း သုတေသန)

သူနိုးဘမ်းခန့်ထိလူအာကော ကျော်ခေါင်ကိုမိုး ကောင်း ဖြူဝန်ရဲ့ ခေါင် နော်ရထာ
ကအဆုံး စီရင်စေ။ ကျွင်း တောင်မြို့စီရင်စုမွန်ဟန်ရွာအနီး အပါး လွယ်မော
တောင်ခါး ပန်း ကျောက်တွင်း မှာထုံး မြတ်သည့်လှံ တော်ကိုကျွင်း တောင်စော်
ဘွား လူမွန်ဟန်ရွာ နေငအယ်၊ ငထွန်၊ ငပါရှင်တို့ရ ဖြောင့် နှင့်ကျွင်း တောင်
စော်ဘွား ကအစီရင်ခံသော ဖြောင့်အမှူး အကြီး ခန့်ထား ဆောင်ယူပြီး လွှင်မိုး
နဲတပ်တော်မှာ ကောင်း မွန်လျှောက်ပတ် အောင်တန်ဆောင်း တဲကနွား ဆောက်
လုပ်၍ ပွဲသဘင်အခင်း အကျင်း အစောင့်အနေနှံ့ထား ဖြောင့် မိုး နဲစော်မြို့
အမတ်စာ ရေး တို့ကလည်း လှံ တော်ရသည့်အရပ်သည်ကျွင်း တောင်စော်ဘွား စီရင်
စုနယ်တွင်း မဟုတ်၊ မိုး နဲမြို့စီရင်စုနယ်တွင်ဖြစ် ဖြောင့် မိုး နဲမြို့ကဆက်ရသင့်ပါ
သည်အစီအရင်ခံ ဖြောင့် နှင့်မိုး နဲဗိုလ်မှူး ကရှိမိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ဆက်သွင်း
ချက်တွင်ပါသည်မှာလှံ တော်ကိုကျွင်း တောင်စော်ဘွား လူတို့ရရင်း ဖြစ်သည်။ ရရင်း
သူကျွင်း တောင်စော်ဘွား လူတို့နှင့်မိုး နဲဗိုလ်မှူး ကသင့်ရအကြီး အဏှပ်ခန့်ထား
၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သလှာ စေ။ လှံ တော်ရသည့် ကျောက်ပလင်၊ ကျောက်
ပြာပွင့်အနေအထိုင်ပုံသဏ္ဌန်ကိုလည်း ရေး သား ၍ ဆောင်ယူခဲ့စေ။ တိုက်တော်တွင်
ယမ်း ပြီး ၄၀၀၀ ကျော်သောရှိသည်။ ရွှေမြို့တော်ပတ်လည် ရေောင်း သူတို့မှာရှိသည့်
ယမ်း များ ကိုဈေး နှုန်း ပေါက်ရအတိုး ငွေတော်ပေး ဝယ်တောင်း လုပ်စေ
အိမ်ရှေ့မင်း အမိန့်တော်အတိုင်း ရေောင်း သူတို့ကိုမေး ပျံင်ယမ်း ဝိမ်း ၁၀၀ကို
၂ ဂြိုဟ်နီစင်ယမ်း ၁၀၀ကို၅ဝိ ရေောင်း ဝယ်နိုင်မည်ထက်ဆို ဖြောင့် နှင့်ဆက်သွင်း
သည်မှာဝယ်ရန်ယမ်း ရသမျှကိုစာရင်း သွင်း ၊ အတိုး ငွေတော်ထုတ်ပေး တော်
မူမည်။ ရာဇမန္တဏ်ကျမ်း တွင်သကန္တနတ်ကိုတ ပေါင်း လရထား တင်၍ပူဇော်ရမည်
ထက်သည်ကိုမဟာဝိနဲ့နတ်ဖြစ်သည်အနက်မြန်မာပြန်မှာ ချစ်စစဉ်မဟာဝိနဲ့နတ်
ကိုပူဇော်သည်။ သကန္တနတ်သည်မဟာဝိနဲ့နတ်မဟုတ်၊ မဟာဝိနဲ့ညီကဏ္ဍိ ကေယနတ်ဖြစ်
ဖြောင့် နှင့် ဂေါဝိန္ဒမဟာရာဇာန္တအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရုသရကသင်္ဂီနိုး သံတော်
ဦး တင်ချက်ရှိ၍အဘိဒါန်မူရင်း စာ၊ ရာဇမန္တဏ်ကျမ်း များ ကိုဤညွှတ်တိုက်ဆိုင်စေ
လျှင်မဟာဝိနဲ့အနက်မထွက်သကန္တသဘာဝသည်။ မဟာဝိနဲ့ပရိယယ် ဂပါး တွင်လည်း
သကန္တမပါ။ ကဏ္ဍိကေယပရိယာယ် ၁ရပါး တွင်သကန္တပါသော ဖြောင့်အမှန်အကန်

ဖြစ် စေခြင်း ငှာကျမ်း ထွက်အတိုင်း သကန္တနတ်ကိုတ ပေါင်း လရထား တင်၍ ပူ
 ဇော် စေအမိန့် တော် နှင့် နှစ်စဉ် ပူဇော် ဂြိုဟ်သည်။ မဟာ ဝိနည်း နတ်ကိုတန်
 ဆောင် မုန်း လရထား တင်၍ ပူဇော် စေအမိန့် တော်ထွက်၍ သော်လည်း ကျမ်း မ
 ထွက်သည်ကို မပူဇော်သဖြင့် သကန္တနတ်ကိုသကား ထွက်အတိုင်း တ ပေါင်း လရထား
 တင်၍ ပူဇော် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခံ ဇောယ
 သီသံသွင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သု ဘေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ် ၃၉၄ / ဇ၊ ၁၁၂၀)

တန်ဆောင် တော်မှစ၍အိမ်ရှေ့မင်းမင်းမိဘုရားသားတော်သမီးတော်
 တို့တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်၂ရက်၁ရအသံခန့်နက်အတွင်းတော်သို့သွင်း
 ပြုစုဥက္ကဋ္ဌန်းဗြဲပူဇော်စေ။ တန်ဆောင်တော်၁၅တိုင်ကြီးရွှေဂူဘုရား၊ ရွှေ
 ကွန်အုပ်ဘုရား၊ ရွှေစကားဘုရား၊ ရွှေလင်းပင်ဘုရား၊ မဟာမုနိဘုရား၊
 ဂူကြီးဘုရား၊ အောင်မြေလောကဘုရား၊ ပုထိုးတော်ကြီးဘုရား၊ စက်တော်
 ရာဘုရား၊ ဂွင်ဖြူဘုရား၊ စန္ဒမုနိဘုရား၊ မဟာဗေဓာ ၂ ပင်များမှတစ်
 တိုင်စံပူဇော်စေ။ တန်ဆောင်တော်၂တိုင်ပိုသည်ကိုအောင်မြေလောကဘုရား
 မှာပူဇော်စေ။ အိမ်ရှေ့မင်းမင်းမိဘုရားသားတော်သမီးတော်တို့တန်
 ဆောင်များမှာသဒ္ဓါစေတနာရှိရပူဇော်ကြစေ။ ပုထိုးတော်ကြီးမှာထား
 ရန်အထက်လုပ်ဆောင်သည့်ကျောက်ဖြူနတ်ဂူဝိမ်းသင်္ဃာတည်များကိုပုထိုးတော်ကြီး
 အထက်သို့ဆောင်ယူ၍ခဲတိုက်အတွင်းထားစေ။ ငပေါက်တက်ကိုသနားတော်မူသည့်
 အစီးအနင်းအဆောင်အရွက်အညှစ်အရံအထူးအစုအဝေးများကိုနှုတ်၊ ဗဒုံ
 မြို့ဝန်သီရိဓမ္မာသောတရှိရသည့်ရိုး၍ငယ်သားထံထားစေ။ ငပေါက်တက်ကိုဗဒုံမြို့
 သို့မပို့စေနှင့်ဦး။ ။

9 October 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုသတင်ကွက်လပြည့်ကျော်ဂရက်ခန့်နားခဲစမြောက်
 မှူးဘယကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (ရှေးဟောင်းသုတေသန)

ရက်ကန်း တော်အစုသား တို့မှတစ်ဆင့် တော်ရုံး တော်အတွင်း တော်များ ကအ
ဆင့်အဆင့်အဆင့်အဆင့်အဆင့် မရှိစေရန်၊ ဝန်၊ ဝန်စာရေး တို့ကမ်း ဆော်၍ ရက်
ကန်း တော်ကိုသာတစည်း ယက်လုပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသက်တမ်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် ၁၀ October 1811
ရဘေယျာထင်ပြန်။

(ရှေ့ ဟောင်း သို့ ဟောင်း)

ဆီမီး မြင့်စိုရိတန် ဆောင် တော်ထား တဲများ ကိုဖျက်သိမ်း ပြီး လွှတ်သစ်ဝါး သက္ကယ်
 ရှိကြိမ်များ ကိုစက တော်ရတုရား မဟာရံတံတိုင်း သစ်စေး သုတ်ရန်ပြမ်း အ
 ကာအမိုး လုပ်စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ အောင်မြေ လောက ကျောက်
 စေတီ တော်လုပ် ဆောင်သည့်မှာပြီး ပြေလွယ် အောင်လုပ် ဆောင်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း က္ခတ်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ၁၁^{11 October} ၁၈၁၁
 သီခံလူထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကွတ်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့အ ရွှေဘက် နန်း တော်
 သို့တူး တော် မူမည်။ တောင် တော် လှေ တော်ဆွဲ လှေငှက် လှေ များကို နှိုး ဆော်၍ အသင့်ရှိ
 စေ။ နောက် တော်တွင် ပါသမျှ အရပ်ရပ် လှေစု များ မှာလည်း နန်း တော် တောင်
 က ကျောက်စုကို လှေတစင်း လျှင် ကျောက် ၁၀ လုံး စီတင် ဆောင်ခဲ့စေ။ တောင်ထိပ်
 ပန်း နတ်ပန်း လှေ တော် နှစ်စင်း ကိုသန္တန် တော် မှာဆွဲမြဲဆွဲ စေ။ ခေါင်း လောင်း
 တော်ကြီး နန်း တော် မှာလုပ် တော် မူသည့် လှေ တော်က လေး သုံး စင်း ကိုအ ရွှေဘက်
 သို့ ဆောင်ယူခဲ့စေ။ င ပေါက်တက်ကိုအကျဉ်း ထား ၊ သူဇုံး ထား ပြအာမ်း အဆုံး ဗ
 ခုံမြို့ဝန်က ခန့်ထား သည့်တပ် များ တပ်အုပ်တပ် ပါလူတို့ကို နှိပ်စား မြို့ ရောက်ချီခဲ့စေ
 ၍ နှိပ်စား မြို့ဝန်ကလည်း ရှိတိုင်း သူဇုံး ထား ပြတို့ကို မကြွင်း မကျန် ကုန်စင် အောင်
 လိုက်လံ နှိပ်စား ဆီး စေ။ မိုး ကောင်း မြို့ဝန်ရဲ ခေါင် နော် ရထာကိုလည်း မကြွရ ခဲ့
 ကျောက်ဆည် ၊ င စည်တူး တပြင်ရှိသမျှ သူဇုံး ထား ပြတို့ကိုလိုက်လံ နှိပ်စား ဖြီး လျှင်အ
 နောက်ဘက်သို့တူး ၍ သူဇုံး ထား ပြ ပေ၍ တွက်သမျှ ကို အောင် နှိပ်စား ဆီး စေ။
 အ ရွှေဘက် ရွှေ နန်း တော်သို့ဝင် တော် မူလျှင် အ နောက်ဘက် ခေါင်း လောင်း တော်
 ကြီး ပုထိုး တော်ကြီး လှေကား လုပ်လက်စ ၊ မပြီး မပြေရှိသည်ကိုလုပ် ဟောင်း လက်
 လုပ်ရင်း ပင်တံတိုက်ကူး သန်း ၍ လုပ် ဆောင် စေမည်စာ ရင်း ရန်ထား ဆက်သွင်း
 ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ မခဲမြို့စား ၊ မင်း တပ်မြို့စား ၊ ကျောက်ရစ် ၊ တောင်သွား
 မြို့စား ၊ ရေနံသွားမြို့စား တို့ကို ချမ်း သာ ပေး တော် မူမည်။ အကျဉ်း ကလွတ် စေ။
 င ပေါက်တက်ကို ချမ်း သာ ပေး တော် မူမည်။ အကျဉ်း ကလွတ် စေ။ ထောင်မှာ အကျဉ်း
 ရှိသူ နှား သတ်င ယောက်ကို ချမ်း သာ စေ။ အကျဉ်း ကလွတ်။ အ ရွှေဘက် ကြေး တိုက်က
 ဆောင် ယူခဲ့သည့်သံ ချောင်း များ ကိုပုဂံ မင်း သို့အပ်၍ ပုထိုး တော်ကြီး လှေကား
 လုပ်သည်မှာ သင့်ရသည့် စေ။ စက် တော် ရာဘူရား ဟောရံ မှ နောက် မှန်နှာ
 မြောက် မှန်နှာ များ ကလုပ်ရန် ကျန်သည်မှာ ရာဘူရား မြောက်ထန်း ပင်ပြင်ကို
 လျှောက်၍ လုပ် ဆောင် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ကွတ်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ 12 October 1811

မြောက် များ တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သု တေသန)

ငပျံ၊ ငရွှေမုတ်တို့မှာသနား တော်မူသည့်စား ကျေး မြို့ရွာ ကျေး ကျွန်သင်း ပင်း
အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်မင်း သား ဝတ်မင်း သမီး ဝတ်မှစ၍သက်ရှိသက်မဲ့
ပစ္စည်း ဥစ္စာရှိသမျှကိုကုန်စင် အောင်စာရင်း နှင့်ကြည့်ပတ်မင်း သမီး မြေး တော်
မိန် အောင်မင်း သမီး တို့သို့စုပုံ ပေး အပ်စေ၊ ငပျံ၊ ငရွှေမုတ်တို့အစေအပါး င
ပျံမှာသုံး ယောက်၊ ငရွှေမုတ်မှာသုံး ယောက်လူတို့နှင့် မြောက်နန်း တော်ဝန်
အိမ်မှာ နေစေ၊ ငပျံအိမ်တွင်အစောင့်အရှောက်လွှတ်ကခန့်ထား ၍ စောင့်နေ
စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုသတင်း ကွတ်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ
နော်ရထာထင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

သီရိနန္ဒ ဝန်ဥယျာဉ် တော်မြို့သစ်ဥယျာဉ် တော်မှူး နရခ ရွှေစာတင်။ ဥယျာဉ်စာရေး
မ နော်သီရိတို့က ကျောက်တိုင် စိုက်မှတ်၍သ မှတ်ပြဌာန်း တော်မူသည်အတိုင်း ဥယျာဉ်
တော်နယ် လေးရပ်ရှိအင်ဇူး ကူး တို့များ ကို ကောက်ခံ၍ နှစ်စဉ်ဆက်သွင်း ပါရသည်
ကို အောင်ပင်လယ်လ မိုင်း ဝန်ကလုယူ နှောက်ရှက်ကြောင်း တော်ဦး တင်သည်။ ဥယျာဉ်
တော်နယ် လေးရပ် ရှစ်ရပ်အတွင်း မြေရှင် ရေရှင်ဆို၍တရား တ ပေါင်မ ရွှေမဆို
မ နှောက်မရှက် စေနှင့်။ အမိန့် တော်မြတ်အတိုင်း အ နှောက်အရှက် မရှိငြိမ်ဝပ်စွာ
ထိမ်း သိမ်း ဆက်သွင်း ပါရမည့်အ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်။ ဥယျာဉ်
တော်မှူး ကျောက်တိုင် နယ်နိမိတ်နှင့်ဖြစ်သည်။ ဥယျာဉ် တော် ကျောက်တိုင်အတွင်းအင်း
ဇူး ကူး တို့များ ကို အောင်ပင်လယ်လ မိုင်း ဝန်လ မိုင်း စာရေး မြေရှင်ဆို၍ မ
လုမလုပ် မ နှောက်မရှက် စေနှင့်။ အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ဥယျာဉ်မှူး နရခ ရွှေ
စာတင်ဥယျာဉ်စာရေး မ နော်သီရိတို့ကထိန်း သိမ်း ပြုစုဆက်သွင်း စေ။ မန်ကျည်း
တုံရွာ။ ရွာသစ်ကြီး ရွာများ ကိုဟန်လင်း မြို့နေငဝက်။ ချောတို့နှင့်မြင်း လူအ
များ တို့တိုက်ခိုက် ကြောင်း ကိုမကျည်း တုံရွာသူကြီး ငမြတ်မင်း စစ်ချက်ဆက်သွင်း ချက်
ထွင်ပါသည်။ စစ်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ကိုစစ်ချက် ဝင်လူတို့ကိုစစ်။ စစ် ကြောထွက်ဆို
ချက်ကိုလည်း သွင်း ၊ အစစ်ခံရင်း သူမန်ကျည်း တုံရွာကြီး ငမြတ်မင်း ကိုလည်း ရွှေဘ
ဝါး တော် အောက်ခေ ၇ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၇ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ
သိင်္ခီသုတ္တင်ပြန်။

(ရွေး ဟောင်း သု ဘေသန)

သမ္ဘန် တော်ကြီး သမ္ဘန် တော်ငယ်နှစ်စင်း ကိုအ နောက်ဘက်မှာ မထား စေနှင့်။
 အရှေ့ဘက်မှာ အစဉ်ထား စေ။ ရွှေမြို့တော်မှာ နန်း တော်ကို ဝန်ကြီး နေမျိုး
 သီဟသူသို့ ငွေ တော်အပ်၍ ကြပ်မ ဆောက်လုပ် စေရမည်။ ဝန်ကြီး နေမျိုး သီဟသူကို
 ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေါ် စေ။ မကွေး မြို့လောင်း ဂူညိုမြို့များ ကို ဝန်ထောက်
 နေမျိုး ကျော်ထင်ကထိန်း အုပ်စီရင်ဩဇာနီး အုပ်စီရင် စေ။ ရန်ကုန်မြို့မှာ စာ
 တော်ဘက် ရွှေလုံး ကိုအမိန့် တော်နှင့် ခေါ် စေသည်။ ယခုတိုင် မရောက်ကြံ့စည်။
 မရောက် နေ စေရမည်မဟုတ်။ အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း ငရွှေလုံး ကို ရွှေဘဝါး
 တော် အောက် ရောက် အောင် ခေါ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုသတင်း ဣတိလပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်
 ထင်ရဘိသကဲ့သို့ ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ဝန်ဝန်စာ ရေး တို့ရှုခို သံ တော် ဦး တင်ချက်ကို ထောက်၍သိရန် ဝန်ဥယျာဉ်
 တော်မှ အလွင်အဝတ် ရပ်ရပ်ထွက်သမျှ အမိန့်တော် စိုက်မှတ်သည့် ကျောက်တိုင်များ ကို
 သိမ်းပြီး လွှတ်ဝန်ဝန်စာ ရေး တို့ကဆက်သည့် ပုံတွင် မီး သွေး မှတ်တော် မူသည့်အ
 တိုင်း ဝန်ကူး တို့ဆက်သည့်အ နောက်ကိုကြို ဖြူကုန်း ရွာ မြောက်နား ကို လျှောက်
 ၍ ၎င်း က တောင်သို့ပတ်ပြီး လွှတ်ကွန် ချောင်း အနောက်နား ၊ ၎င်း က တောင်
 ကိုအင်း သာယာကန် မြောက်ဘက်ကန်ရိုး နှင့်အတည့် ၊ ၎င်း က အနောက်ကိုအင်း
 သာယာကန်ရိုး ကို လျှောက်၍ ရွှေဩ ပေါက်ထံ ၊ တောင်ဘက်ကိုသိရန် ဝန်ဥယျာဉ်
 တော် နယ် မြေဖြစ် စေ ၊ ဥယျာဉ် တော် နယ်ကိုလည်း ကျောက်တိုင်အသစ် စိုက် စေ ၊ ဥ
 ယျာဉ် တော် နယ် မြေပြင် တောင်သမန် တောင်အင်း မြောက်အင်း ပုံဆက်လာ ပါသည်
 အတွင်း မုရင်း ကောက်တိုင်း ကျွန်း ကူး တို့များ နှင့် မိဘုရား ဥယျာဉ် တော် များ
 ကို ဝန်ဝန်စာ ရေး တို့ကထိန်း သိမ်း ချက်လုပ် ဆောင်ကူး ပုံ၍ တစ်ကို ရွှေဝတ်
 ဆက် စေ ၊ ဥယျာဉ် တော်ကဆက်သွင်း မြသစ်သီး သစ်ပွင့်များ ကိုလည်း ဆက်မြဲဆက် စေ ၊
 ဝန်ဝန်စာ ရေး တို့ဆက်စုအမိန့် တော်တွင် မြေရပ်ကိုလဗိုင်း ဝန်လဗိုင်း စာ ရေး
 တို့က မ နှောက် မရှက် မလုပ် မဆောင် စေ နှင့် ၊ ဥယျာဉ် တော် များ နဂါး ရွှေ တောင်
 မှာလည်း ဝန်ဝန်စာ ရေး တို့ဆက်သည့် မြေပြင်ကျန် မြေကဆက်စုသင့်တိုက်၍ ဆက်
 စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၇ ကို ၁၆ October 1811
 မြောင် များ ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန် ။
 (ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာ နန်းတော် ဆောက်လုပ်ရန် ကိုယ်တိုင် ချက်ပေးလျက် အကြံပြုလက်ခံ
 ၃၄၀၀၀၀၊ အမွှမ်းလက်ခံ ၁၀၀၀၀၀၊ ကံအေးခံ ၁၀၀၀၀၀၊ ၃၅၀၀၀၀၀၀၀
 ကိုယ်တိုင်လုပ်ဆောင်ပြီး ရွှေမြို့တော် စောင့်ဝန်ကြီး နေမျိုး သီဟသူအုပ်ကြံ မ
 စီရင်ဆောက်လုပ်စေ၊ စာရေးကြီး လက်ဝဲဇေယျ နော်ရထာ၊ အသုံးစာရေး
 ကျော်ထင်ရတနာတို့ကိုလည်း ဝန်ကြီး နှင့် ရွှေမြို့တော်သို့လှူစေ၊ မင်းထွန်းနန်း
 တော်အတွင်း လုပ်ဆောင်သည့်နန်းတော် အဆောင်ပုံများ နှင့် ရွှေကြာအင်းက
 သစ်ပျဉ်များ ကိုလည်း ရွှေမြို့တော်သို့လှူစေ၊ နန်းတော်ကံသိမ်း၍ မင်းထွန်းကြေး
 ကိုက်မှာထားသည့်သံများ ကိုလည်း ဝန်ကြီး သို့အပ်၍ နန်းတော် ဆောက်လုပ်ရာ
 တော်သင့်ရသုံးစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင် မုန်းလဆန်း ၂ ရက် 17 October 1811
 နော်ရထာထင်ပြန်။

(ရွေးဟောင်း သုတေသန)

ပုခန်း ဟိုး ၊ တလုပ်မြို့နယ်စပ် ၊ မြေ ခင် ၊ ကျောက်ရစ် ၊ နောက်ကသည် ဇေယျာဝတီ
 မြစ် မြေခက်ဘက်အ နောက်ဘက် မူး အ ရွှေဘက် တောင်ဘက်ကို လျှောက်၍ ရတနာသိင်္ဃီ
 မြို့ငှဒ် ခေါင်း နှင့်အစပ် ကျေး ရွာစုမှ အထိန်း အအုပ်အစည်း အပြင် မရှိကြ သော
 ကြောင့် သူနိုး ထား ပြတိုဝင် ရောက် နောက်ရှက်ရသည် ၊ မြင်း မွေး ၊ ပဲခူး ၊ င
 တရေ ဝါရွာသစ်ကြီး ၊ လယ်ကြီး ၊ မောင်း ထောင်မှစ၍ အနောက် တောင် ဗဒုံ၊
 အမြင့် ၊ ပုခန်း ဟိုး ၊ တလုပ်မြို့နယ် နှင့်အစပ် ကျေး ရွာစုမှ အရွှေ တောင်သီဟ ကျော်
 စွာငှင်း ကအ ရွှေ မြေခက်စကိုင်း မြို့ ၊ ရတနာသိင်္ဃီ ၊ ဗဒုံမြို့စီရင်စုနယ်စပ် ကျေး
 ရွာစုမှ ဗလသိင်္ဃီ ကျော် စွာကိုအအုပ်အထိန်း ခန့်၍ ညီညွတ် အောင်စည်း ကြပ်ပြီး လျှင်
 သူနိုး ထား ပြလုံခြုံ အောင်ထိမ်း သိမ်း စေ အိမ် ရွှေမင်း အမိန့် တော်ပြန်ဆက်
 သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ ၊ ကာမပထုံး မှာ ပုခန်း မင်း ကခေါ်၍ ရောက်သည့် င
 ရွှေနှင့်လူ ၅၀ ကို ဥစ္စာ တော် ပေး မြဲ ပေး ပြီး လျှင် ပုခန်း မင်း သို့အပ်၍ နောက်ကို
 မဆုံး မသွမ်း ငြိမ်ဝပ်စွာ အမှု တော်ကိုထိမ်း ရွက် စေ ၊ ရှင် ဂင်္ဂါ ရေဝတ ကျောင်း
 တွင် နေ့စဉ် ကပ်လျှာ တော် မူသည် ရွှေပွတ်အုံး ဖုံး ရွှေဖလား ပျောက်သည်အမှုမှာ
 ငသောလွမ်း ၊ ငဘော်တို့ကြည့်ရှု စောင့် နေထိမ်း သိမ်း ရသည့်အနီး အပါး ကျောင်း
 များ ကလည်း အသီး အသီး ထိမ်း သိမ်း စောင့် နေကြသည်တွင် ဖြစ်သည် ၊ ပျောက်ဆုံး
 စေသင့်သည် မဟုတ် ၊ ငသောလွမ်း ၊ ငဘော်တို့ကို မြို့ဝန်သို့အပ်၍ စစ် ကြော စေ ၊ မြေး
 တော်သရက်မင်း သား ကအထက်စလင်း မြို့သူကြီး မဟာသမန်း နှင့်ကျပ်င်း မြို့သူကြီး
 တို့ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁) ၆၄ ခုနှစ်နယ် မြေမျှ ကြောင့် မြို့ပုံနှစ်ရပ်ဆက်သွင်း ၍ အမိန့်¹⁸⁰²
 တော် ခံကြသည် ၊ သမုတ်ပြဋ္ဌာန်း ပိုင်း ခြား တော် မူ၍ ရသည် ကျေး ရွာစုကို မဟာ
 သမန် နောက်ကြီး စိုး သူစလင်း မြို့ မြေတိုင်း သူကြီး ကဆီး တား နောက်ရှက်ပြန်
 သော ကြောင့် (သက္ကရာဇ် ၁၁၁) ၆၅ ခုနှစ် ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်လျှင်ကျပ်င်း မြို့သို့¹⁸⁰³
 ပါဝင်သည့် ကျန်ရင်း ရွာ ၊ အုံး သည်ရွာ ၊ ကန်ရွာ ၊ ဥဒင်ရရွာ ၊ ရင်း မဖျားရွာ
 များ ကိုစလင်း မြို့ မြေတိုင်းသူကြီး တို့ကမဆီး မဟာ မ နောက်မရှက် စေနှင့် ၊ ကျပ်င်း
 မြို့သူကြီး တို့ကသိမ်း ရုံး စီရင် စေ အမိန့် တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင် ရွက်ရပါသည် ၊
 (သက္ကရာဇ် ၁၁၁) ၇၂ ခုနှစ်စာရင်း တော် ပေး ဆက်ရမည်သိမ်း စေရသစလင်း¹⁸¹⁰
 မြို့သူကြီး တို့က နောက်ရှက်ပြန် သော ကြောင့် ရှိနိုး သံ တော်ဦး တင်သည်တွင်လည်း အ

ထက်အမိန့်တော်ပါဏှေး ဂွာများ ကိုစလင်း မြို့မြေတိုင်း သူကြီး တို့ကမဆီး မတား
 မနှောကိမဂ္ဂကိ စေနှင်၊ ကပင်း မြို့သူကြီး တို့ကသိမ်း ရုံး စီရင်၍ စာရင်း တော်
 ကိုဆက်သွင်း စေအမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ကဆင် ဂွက်ရသည့်အတိုင်း ကပင်း မြို့သူ
 ကြီး တို့ကဆက်သွင်း ရှိပါသည်ကိုမငြိမ်း ပါရ၊ စလင်း မြို့မှ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၈၃
 နှစ်စာရင်း မပျက် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၉၂ ခုနှစ်လက်နက်ကိုင်သိမ်း စာချွန်ပေး ၁၈၁၀
 အပ်ရပါသည်ဏှေး ဂွာဖြစ်သည်၊ စလင်း မြို့သူကြီး တို့ကနှောကိဂွက်ပြန် ခြောက် ၁၇၈၃
 နှင့်ရှုံးခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း စလင်း မြို့က (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၉၂ ခုနှစ်စာ
 ရင်း ပါသည်ကိုစွဲ၍ဣန်ရင်း ဂွာ၊ အိုး သည်ဂွာ၊ ကန်ဂွာ၊ ဥဒင်ဂွာ၊ ရင်း မ
 ဖျား ဂွာများ ကို (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၉၂ ခုနှစ်လက်နက်ကိုင်သိမ်း စာချွန်စလင်း ၁၈၁၀
 မြို့သူပေး အပ်ရပါသည်မှန်လျှင် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၉၂ ခုနှစ်စာရင်း ထွင်စလင်း ၁၇၈၃
 မြို့ကပါဝင် သော်လည်း စလင်း နယ်နှင့်ကပင်း နယ်ကိုသီး သန့်ခြား နား ၍အမိန့်
 တော်ပြဋ္ဌာန်း ဖြစ်ပြီး ဖြစ်သည်၊ ဣန် ရင်း ဂွာ၊ အိုး သည်ဂွာ၊ ကန်ဂွာ၊ ဥဒင်
 ဂွာ၊ ရင်း မဖျား ဂွာများ ကို (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၉၂ ခုနှစ်စလင်း မြို့စာရင်း ၁၈၁၀
 မှနှုတ်သိမ်း စေ၊ ကပင်း မြို့က (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၉၂ ခုနှစ်စာရင်း ဆက်သွင်း သည် ၁၈၁၀
 အတိုင်း ကပင်း မြို့ကသိမ်း ရုံး စီရင် စေ၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၁၇၉၂ ခုနှစ်စလင်း မြို့
 ကိုလက်နက်သိမ်း ပေး အပ်သည့်စာချွန်ကိုလည်း နှုတ်သိမ်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၂ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ ကျော် ၁၈
 ထင်ရသကဲ့သို့ထင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဒလမြို့စား က ဒလမြို့ကိုဟံသာဝတီမြို့ကအခေါ်အချအစစ်အကြောမဂ္ဂ စေ နှင့်၊ သီးခြား ကွဲပြား ထမ်း ရွက် စေအမိန့် တော်ထွက် နှင့်၊ ပါသည်ကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲနန္ဒဗိတ်ကသူခိုး လူဆိုး တို့ကိုတမ်း ဆီး စီရင် စေ အမိန့် တော်ရှိသည်ဆို၍ ဒလမြို့မှ ဖွဲ့သူကြီး သူကြီး ငယ်ကြီး ပေး ကြေး ဆုံမြို့ရွာ နေရွာသား တို့ကိုအသွယ်သွယ်အဝဝအခေါ်အချအစစ်အကြောကြေး တောင်း ငွေထုတ် နှင့် ကြေး ငွေအကုန်အကျများ ပြား ခြံ မငြိမ်မဝဝံ့ ပါသည်။ အမိန့် တော်ရင်း အညီသီး ခြား ကွဲပြား ဖြစ်ပါရမည်အကြောင်း နှင့်၊ ခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်။ ဒလမြို့သည်ဟံသာဝတီစီရင်စုမဟုတ်၊ ဟံသာဝတီမြို့နှင့်သီး ခြား ကွဲပြား စီရင် စေအမိန့် တော်ထွက်အတိုင်း သီးခြား စီရင်သည့်မြို့ဖြစ်သည်။ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲနန္ဒဗိတ်အရ ခေါ်အချအစစ်အကြောမဂ္ဂ စေ နှင့်၊ မြို့ရွာ နယ်အတွင်း သူခိုး လူဆိုး ပေ၇၇ ထွက်လွှတ်မြို့ရွာစံတို့ကသာတမ်း ဆီး စစ် ကြောစီရင် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၄ ရက် ၁၉၀၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ခံစေရန်

သီချီသုတ္တ င်ပြ န် ။

(ရှေး ဟောင်း သု တေသန)

သမား ငဒုံင်၊ ငဝါ၊ ငမျှန်တို့ကိုပုခန်း မင်း မကျွန်း မမာရှ်ရဘဲ စောင့်နေ
 ဤသို့ရှု၍ အနာအရိပ်အဆင်အဟောင်း အရဘေးများ ကုံမပြတ်ရှုံ့ခိုး သံတော်ဦး တင်
 စေ၊ အိမ်ရှေ့အတွင်း ဝန်နေ မျိုး သီဟသူရ ကျော်ထင်၊ ရွှေတောင်စည်သူတို့က တောင်
 စမုတ်မြောက်စမုတ်ကုန် ဝင်ရန်တွက်စုသင့် ငွေ ဝါဝန်စာ ရေး လက်ဝဲ ကျော်ထင်၊
 သမန် ဝေဃာ၊ ကျော်ထင်သူရိန်၊ ဆင်မင်း စာရေး ကြီး၊ ပျံချီ ကျော်သူ၊ သီရိ
 ကျော်သူတို့က တောင်ဝင်းတော် ဆောင်ကုန် ဝင်ရန်တွက်စုသင့် ငွေ ဂါအိမ် ရွှေသံဆင့်
 သီရိဇေယသုကပြဿဒိတော် ရွှေစနု ဆောင်တော်ကုန် ဝင်ရန်တွက်စုသင့် ငွေ ၂၂
 ဆက်သွင်း ဤသည့် ငွေကို ဝန်ကြီး ရှ်ရဘဲ ရွှေမြွှာတော်သို့ပို့စေ၊ အသီး အသီး ဆက်ဤသည့်
 ငွေအတွက်ကိုအပ်တော် မူရင်း ငွေတော်ကနှုတ်၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သွင်း
 လာစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၂၇ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ
 မြောက်မှူး ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (ရွှေ တောင် သူတေသန)

မင်း ရဲနရကသနား တော်မူရင်း လင်း တခေါင်း ဂွာနှင်းလှော် ငရဲနဲမြို့ကို
သနား တော်မူသည်။ အရိယာဂွာစိ ယောက်ထွင် ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အလုံး စုံသော
ကလေးသကဲ့ပယ်သည်။ အနာ ငါမ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကာမရောဂကို ပယ်သည်။ သမဒါဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကာမရောဂ ဝရောဂ နှစ်ပါး ကို ခေါင်း ပါး စေသည်။ သောတာပန်
ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ ကို ပယ်သည်။ ကာမရောဂ အမှုကို မပယ်။ ပုထုဇဉ်လူတို့သို့
သား အိမ်ရော နှင့် ငွေသည်။ ကျမ်း ဂန်လသည့်တူ၍ ဆရာ စဉ်ဆက်ယူမှတ်လျက်လာ ဟု
သည့်အယူ တော်မှာ ရဟန္တာ အနာ ငါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သကဲ့သို့ ကာမရောဂကို ပယ်သည် မဟုတ်။
သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ နှစ်ခုတို့ ဝိဝိဓ။ ဟူသော ရဟန္တာ သုတ်ပါဠိ တော် ယောစာရံ။
ကာမေသု။ ကာမသုခလ္လိကာ။ နုယော ငေါ။ ဟိနော။ ဂမ္မော။ ပေါထုဇနိကော။
အနာရိယောဟူသော ဓမ္မစင်္ကြာ ပါဠိ တော်တွင် သီလဗ္ဗတဟူသော ခွေး နှစ် နှစ် အကျင့်
ကို သောတာပန် ပယ် ခြောက် ခု အရိယာတို့အကျင့် မဟုတ်။ ပုထုဇဉ်တို့အကျင့်သည် ကာမ
ဂုဏ်မှီဝဲခြင်း ဟူသော ယုတ်မာ သော အကျင့်ဖြစ် ခြောက် ခု ဂိုဏ်းသည်ကို ထောက်၍
လည်း ကောင်း ။ ဘောဇနိ မေဓုန ညေဝဂေါ ဟော ပေါသေဝိဝိဇ္ဇာ အစရှိသ
ဖြင့် နိဗ္ဗာန်တို့ကို မေထုံမှီဝဲခြင်း သည် ခွေး နှစ် နှစ် အကျင့် သီလဗ္ဗတဖြစ် ခြောက် ခု
ကို ဂိုဏ်းသည်ကို ထောက်၍လည်း ကောင်း ။ သောတာပန်သမာဓိ ငါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း
သီလဗ္ဗတဟုဆိုအပ် သောသား အိမ်ယာ ထောင်ခြင်း မရှိပယ်သည်ဟုအယူ တော်ရှိသည်။
အယူ တော်အတိုင်း သင့်သည် မသင့်သည် ပါဠိကျမ်း ဂန် မည်သို့လသည့်ဆရာ စဉ်ဆက်မည်
သို့ယူသည် များ ကိုသိ တော်မူသော အောင်ရဟန်း သင်္ဃာတို့တို့က ပါဠိကျမ်း ဂန်ထုတ်နုတ်
၍ စာဆက်သွင်း ဟု စေ။ မြေစွန်း ဝန်ကတဝိ ဟိုး တဲနန်း တော်ရော ဥယျာဉ် တော်
ကိုစား တော်ကဲ နေမျိုး ရောဇာ ကျော်သူကထိန်း သိမ်း ပြုစု၍ တဝိဟိုး ဥယျာဉ် တော် နယ်
တွင်း ကတနုစိလျှင်စပါး ရဝံသသဆက်သွင်း ပါသည်။ ရွှေကြက်ယက် မြေစွန်း ဥယျာဉ်
တော် နှင့်တစပ်တည်း မကွဲမပြား ဖြစ်သည် နှင့်အညီပစ္စည်း တော် ပျက်စီး ယိုယွင်း
သည်ကိုလည်း တိုး ပွား စည်ပင် အောင်မြင်စုစုစိုက်ပျိုး ပါမည်စား တော်ကဲ နေမျိုး ရော
ဇာ ကျော်သူကတနုစိလျှင်စပါး ရဝံသဆက်သွင်း သည်ထက်လည်း ၁၃၀ ဝိဟိုး ၍ စပါး
၂၀၀ ဝိဆက်သွင်း ပါမည်။ တဝိဟိုး ဥယျာဉ် တော်ကို မြေစွန်း ဝန်ကထိန်း သိမ်း ပြုစု
ချက်ထိသိမ်း ခံဆက်သွင်း ပါရမည်အ ခြောက် ခု နှင့် ငွေခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း

မြေစွန်း ဝန်ကယ်န်း သိမ်း ပြုစုချက်သိမ်း ခံ၍တနှစ်ကိုစပါး ၂၀၀ဝံဆက်စေ၊
စား ဧကခံနေထုံး ရာဇကျော်သူမယ်န်း မယ်မီး မဆက်မသွင်း စေနှင့်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၆ရက်နေ့နံနက် ၁၁ ဇွယ်^{21 October 1811}
နေဝံသထွက်ပြန်။

(ရှေး ဧကင်း သုတေသန၊ တကယ်တော် ၄၅၂၁၉)

ပြည်မင်း လုပ်ရင်း ရဲ လှေမှာဦး ကရဲ လှေရုပ်မတပ် စေနှင့်။ သီမန်ရုပ်တပ်၍လုပ်
စေ။ တောင်တွင်း ကြီး မင်း သံမီး ရွှေတောင်မင်း သံမီး တုံ့ကုသနား တော်မူ
သည်။ ဟန်လင်း ထား ပြစကား မှာ ငဘား ၊ ငဝက်၊ တောင်းကင်ဗိုလ်၊ ရုပ်စုံ
ဗိုလ်ဆိုသူတို့ဟန်လင်း မြန်နယ်အတွင်း ဂှ်သည်။ ဟန်လင်း မြို့နေလူတို့နှင့် ပေါင်း ဘက်
တိုက်ခိုက်သည် စစ်ချက်မထွက်လှ တောကြီး သား တို့နှင့်လူမျှစကား ကဆက်သွယ်ပွား
များ သည်လက္ခဏာသဘာဝဖြစ်သည်။ ဟန်လင်း မြို့သို့အချီအသွား ဗဒုံမြို့ဝန်ကအရပ်ရပ်
ခန့်ထား သည်တပ်များ ကိုဟန်လင်း မြို့သို့မဝင်မရောက်မတိုက်မခိုက် စေနှင့်။
ထား ပြငဘား၊ ငဝက်၊ တောင်း ကင်ဗိုလ်၊ ရုပ်စုံဗိုလ်တို့ဂှ်ရသူများ မှာသဘာဝလိုက်
လံာမ်း ဆီး စေ။ ဟန်လင်း သွေး ကြီး တုံ့ကုလည်း ရပ်ရွာပြန် စေ။ ဟန်လင်း မြို့
အုပ် ဟောင်း ငအေး ၊ ဟန်လင်း မြို့သို့ကြီး ငမြတ်မင်း တုံ့ကုလည်း အကျည်း ကချမ်း
သာ စေ။ ဟန်လင်း မြို့ရှိစုသား ငန်း သား တို့မှာလည်း အစုဆိုင်ရကသိမ်း ရုံး
သည်ကို တောင်ငူမင်း ကမဆီး မတား စေနှင့်။ တောင်ငူမင်း မှာမြို့စား နှင့်
ဆိုင်သင့်သည်များ ကိုသဘာဝသိမ်း ခံစား ယူ စေ။ ဟန်လင်း မြို့နယ်မှလည်း ခမည်း
တော်ဘုရား လက်ထက် တော်ဟန်လင်း မြို့ကမစီရင်ရသည် ကျေး ရွာများ ကိုမသိမ်း
မရုံး မစီမရင် စေနှင့်ဆိုင်ရကတိုက်စုမြို့စုကစီရင်မြို့စီရင် စေ။ စလင်း မြို့နှင့်ကျ
ပင်း မြို့လှုံဆိုကြသည်။ ကွန်ရင်း ရွာ ၊ အိုး သည်ရွာ ၊ ကန်ရွာ ၊ ဥဒင်ရုရွာ ၊ ရင်း
မာဖျား ရွာများ ကိုကျပင်း မြို့ကရ စေအမိန့် တော်ပါသည်မှာပြဋ္ဌာန်း ပိုင်း
ခြား တော်မူသည်ကလလင်ဆုံ တောင်အနောက်ဘက်ကိုစလင်း မြို့နယ် ၊ အရှေ့ဘက်
ကိုကျပင်း မြို့နယ်ဖြစ် စေပိုင်း ခြား တော်မူသည်။ လှုံဆိုကြသည် ကျေး ရွာများ သည်
ကျပင်း မြို့သို့ပါသည်။ လှုံဆုံ တောင်အရှေ့ဘက်မဟုတ်ပါ။ လှုံဆုံ တောင်အနောက်ဘက်
ကျေး ရွာဖြစ်၍နှစ်ဦး အစစ်ခံချက်နှစ်မြို့ပုံစံများ နှင့်အိမ်ရွှေမင်း အမိန့် တော်
ကိုခံကြရလှင်ဆုံ တောင်အနောက်ဘက်ဖြစ် မည်။ အရှေ့ဘက်ဖြစ် မည်ကိုလွှတ် တော်က
အမှား အကြီး ခန့်ထား ၍ကြည့် စေ အိမ် ရွှေမင်း အမိန့် တော်နှင့်အမှား အကြီး ခန့်
ထား မည်ဂှ်သည်အတွင်း ဖြစ်ကြောင်း နှင့်စလင်း မြို့ သို့ကြီး ကဂှ်ခိုး သံ တော်ဦး
တင်ပြန်သည်။ ကွန်ရင်း ရွာ ၊ အိုး သည်ရွာ ၊ ကန်ရွာ ၊ ဥဒင်ရုရွာ၊ ရင်း မာဖျား
ရွာများကိုလင်း မြို့ကျပင်း မြို့နှစ်ဦး ကပင်မစီရင် စေနှင့်ဦး ၊ ပြဋ္ဌာန်း တော်

မူရင်း လူင်ဆုံ တောင်ကိုမှန်ကန်စွာ ရွေးချယ်ပုံကို ခြား တော်မူရသောသူက စေ၊
 ဝန်ကိုယ် တော်ဆင့်ခန့်၊ ဤညွှတ်မင်း သမီး မြေး တော်မန် အောင်မင်း သမီး
 ဝန်လည်း ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်
 ထင်ရသောသူထင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရေဝန် နေဇိုး မင်း ကျော်ကသား ငသောက်ကု စေ၍ ဆက်လသည့် စန် မှုကုဟံသ
ဝတီမြို့ဝန် မင်း ရဲနန္ဒ မိတ်ကွဲ၍ နှံး သံ တော်ဦး တင် ရေသက်သည့် မှာ နေဇိုး မင်း
ကျော် တင်ချက်ထွင်တိုက် စောင့်င ကျောက်ခံလက်မှာ စစ်၍ ရသည့် စန် ဝဂလုံး ကု
ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက် ဤောင်း ၊ တလုံး စန်မှာ မင်း ရဲနန္ဒ မိတ်လူငမြတ်
ထွေး ကု ရေောင်း သည်စစ်ချက်ထွက်သည် ၊ ငမြတ် ထွေး ၊ မင်း ရဲနန္ဒ မိတ် နှင့် ပါ၍
မစစ်မ ဤောရရှိ ဤောင်း နှင့် ဂွသည် ၊ မင်း ရဲနန္ဒ မိတ်တင် ချက်ထွင်လည်း စန်
ဝဂလုံး ရေဝန်ကဆက် ဤောင်း နှင့် ပါသည် ၊ စကား မရှင် မလင်း မသံသ သေး
ဖြစ်သည် ၊ နေဇိုး မင်း ကျော်ကဆက်ရင်း စန် ဝဂလုံး ကုမင်း ရဲနန္ဒ မိတ်လူတို့ထွင်
မှတ်သား ပေး အပ်၍ ဆောင်ယူသွား စေ ၊ ဟံသဝတီမြို့သို့ ရေသက်လျှင် မင်း ရဲ
နန္ဒ မိတ်ကသံသ အောင်စစ် ဤော မေး မြန်း ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်လှာ
စေ ၊ သံလျှင်မြို့ဝန် ငစက်ဟံသဝတီမြို့ဝန် မှာအရင်း ခံသည့်အမှုကု၍ နှံး သံ တော်
ဦး တင်သည်မှာ ငစက်အစီရင်ခံ ချက်အတိုင်း မှန်လျှင် ငလတ်သည် မွေ နှောကဆုံးသွမ်း
သူလူဆုံး ဖြစ်သည် ၊ ငလတ်ကုဟံသဝတီမြို့ဝန်ကအဆုံး စီရင် စေ ၊ တောင်ဘက်သန္တန်
တော်ရဲ လှေများ ကုမကွဲမပြား ထန်း သံမီး မြဲဖြစ်သည် ၊ တောင်ရဲ လှေအကွဲအပြား
မရှိ စေရ ၊ ရဲ လှေထိန်း အစုသား တို့ကု တောင်ဝန်လက်ဝဲ နော်ရထာသို့အပ်၍ ထိန်း
သံမီး စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ ၊ နန္ဒကန် တော်က ရေကုလွတ်ယူသည်မှာ
အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်ကုမပြော မဆိုလွတ် ဤောင်း နှင့် အောင်ပင်လယ်လမိုင်း
ဝန်ကွဲ၍ နှံး သံ တော်ဦး တင်သည် ၊ နန္ဒကန် တော်ကု အောင်ပင်လယ်လမိုင်း ဝန်
သို့အပ်၍ ထိန်း သံမီး စေ ၊ နန္ဒကန် တော်က ရေလွတ်ရန်ရှိလျှင်လည်း လမိုင်း ဝန်
ကဆင့်ဆို၍ လွတ် စေ ၊ ကျောက် မော်မြို့သူကြီး ကအခွန် တော်သွား ဆက် စေလွတ်သူတို့
ရေ ဤောင်း ဆန်တက်ခဲ၍ ဓနုမြို့စီရင်စုတံစပ် မော်ရွာတွင် ညည့်အိပ် နေရသည့်
နှံး လူဆုံး ၄၀ ကျော် လှေလောင်း နှစ်စင်း နှင့်လှာ ရေသက်လူယူ သော ဤောင့်မြို့
စား မင်း သမီး ကုဆက်ရန် ငွေဂါမြို့ဝန်ထွက် ဤေး ဆပ်ရန် ကျေး ရွာက ငွေ ၂ ဝါအ
ခွန် တော် ဆောင်ဝင်အခွန် တော်ဆက်လူတို့ထွင် ပါသည် ၊ သေနတ်ဂ ငွေကွပ်ထား
၄ ပုဆိုး အဝတ်ကွမ်း အစံဆုံး ပျောက် ဤောင်း အရပ်ရပ်ကင်း များ ကအကောက်
မခံ စေ နှင့် ပေး အပ်သည့်စာ ချွန်အတိုင်း မတည်အသီး အသီး ကောက်ခံ သော

ဤသို့အခွန်တော်ကွမ်းသီး ၉၀၀ အနက်က ၁၀၀ ငွေရပ် ကျော် ပေး ကုန်ရ
 ဤသင်း နှင့် ကျောက် မော်မင်း သမီး အကြီး စာ ရေး တို့ကလွှတ် တော်မှ အစ
 ရင်ခံချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှ ဓနုဖြူနယ်အတွင်း တိုက်ခိုက်လုယူ၍ ဆုံး ပျောက်သမျှ
 ကို ဓနုဖြူမြို့ကအစား ပေး လျှော့စေ။ အရပ်ရပ် ကင်း များ က ကောက်ခံ ပေး
 ကုန်ရသမျှကိုလည်း အထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ကင်း ကိုင်ကင်း သား တို့က လျှော့
 စေ။ ဗိုင်း နဲတပ် တော်မှ တုရင် ဝဏ္ဏ ကျော်သူအသက်အရွယ်ကြီး ရင့်ထိုင်း ဗိုင်း သူဖြစ်
 သည်။ ဝေ့ဘဝါး တော် အောက်ခေတ် စေ အမိ ဂွေမင်း အမိန့်တော်အတိုင်း တုရင်
 ဝဏ္ဏ ကျော်သူကို ဝေ့ဘဝါး တော် အောက်ခေတ် စေ မည်ဆက်သွင်း သည်မှ သင့်ပြီ။
 လေး ပစ်နန်း တော် ဂွေမဏ္ဍပ် တော်ကြီး ကို ဗိုင်း စေ။ မဏ္ဍပ် တော်အတွင်း စံ တော်
 မူရန်သင့် အောင် ဆောက်လုပ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၂၄ ရက် နေ့နား ခစ

မြေဝင် မှူး ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရွေး ဟောင်း သူ တေသန)

ရခိုင်အရေး အကြောင်း ကို ယောက်ျားတို့က ဝတ်မြဲဝန်မင်း ရဲနန္ဒာမိတ်ကတင်လမ်း
စစ်သူကြီး ကုမ္ပဏီတို့သို့ ပေး မှုရသရန် စာကိုစီကုံး ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။
ဆင်မင်း ဘောင် ရေမလုံယိုသည်ကို နန်း တော် ရွှေသောင် မြေညီ မြေပြန့်ထွင်အ
တင်ခံ၍ ယေး ဖြတ်ဆင်လုပ် ဆောင် စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ စည်
ကိုင်ရွာစား ကန် မိနန်း ကိုနဘက်ရွာသူကြီး ငအက္ကပို၊ မယား ငယ်မိန့်တို့အား
အလွန်ပြုကျင့်ကြောင်း နှင့် ဂျှိုနိုး သံတော်ဦး တင်၍ ဆိုင်ရာ မြောက်ဘက်တိုက်ဝန်က
စစ်ကြော စေသည့်အမှုမှာ ငအက္ကပို၊ မယား ကြီး မိနန်းဆိုသူနိုး ထီးပြကိုလက်ခံသည်ဆို
၍ ငအက္ကပိုကနဘက်ရွာမှာလူအများ နှင့် ခေပ်သည်။ မြင်း မွေး ရွာသို့ ရောက်
လျှင်အိမ် အောက်မှာသွင်း ထား သည်။ မိနန်း ပါး ကိုမိန့်ပုတ်သည်။ ငအက္ကပိုနဘက်
ရွာတွင်မနေမြင်း မွေး ရွာမှာမယား ငယ်နှင့် နေသည်။ ယောက္ခမငစံခဲကို
တွင်စပါး ကိုအတင်း သိမ်း ယူသည်။ မှန်ကြောင်း များ ကိုဖြောင့်သည်။ သူနိုး ထား
ပြကိုမိနန်း လက်ခံသည် ဆိုသည်မှာလည်း မိနန်းလက်ခံသည်မဟုတ်။ မိနန်း မေါင်ကို၍ အစီအ
ရင်ဖြစ်၍ သူနိုး ထီးပြဘမ်းဆီး မိသည်ကို ချုပ်ထီးရိုးငအက္ကပိုလူအများ နှင့် ခေပ်ယူသည်။
ခေပ်ယူပြီးလျှင်လည်း ဆိုင်ရိမပို့မအပ်သူနိုးထီးပြကိုလွှတ်သည်။ စည်ကိုင်ရွာစား ယောက်
ချက်အရပ်ရပ်အမှန်ဖြစ်သည်။ ငအက္ကပိုကို ယောင်မှာအကျည်း ထား ၊ နဘက်ရွာသူ
ကြီး အရကလည်း နှုတ်။ ယောက္ခမငစံခဲကိုမှာသိမ်း ယူသမျှစပါး ကိုလည်း ငအက္ကပို
ကငစံခဲသို့ပြန် ပေး စေ။ မယား ကြီး မိနန်း ပါး ကိုပုတ်သူမိန့်ကိုလည်း လက်ကိုပယ်။
နဘက်ရွာမှာ ငအက္ကပိုမယား ကြီး မိနန်း သား ငရွှေအပ်ကိုသူကြီး ခန့်၍ကြီး စိုး
စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နား ခံစေ
ယနေ့၇ရက်တွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော်မှာရှိသည့်လင်ဇင်း ငေါတော်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆောင်ယူ
စေ။ သမီး တော်ကမမြို့စား မင်း သမီး ကံကုန်ရသလုပ် ဆောင်ကုန်ဝင်ရန်
ရှိသမျှကိုအတွင်း တော်ကထုတ်ပေး တော်မူမည်။ ကုန်ဝင်ရန်သင့်သမျှကိုစီရင်နှင့်
ထုတ်ယူစေ။ ကတ္တီပါကိုသင်္ဃာပြင်ကဝယ်ချမ်း သုံး ဆောင်စေ။ သမီး တော်ကမမြို့စား
သီရိရတနာဒေဝီမင်း သမီး ကံကုန်သည်ကိုထွက်တော်မူ၍သင်္ဂြိုဟ်တော်မူမည်။ ဝင်း
ခင်း နောက်တော်လိုက်အစောင့်အနေမှစ၍ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီးပြေ
အောင်စီရင်။ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ သမီး တော်ကမမြို့စား မင်း သမီး
ကံကုန်ရသင်္ဂြိုဟ်ရပ်မှာအိမ်တော်ဝင်း အတွင်း အရှေ့မြောက်ဒေါင့်တွင်သင်္ဂြိုဟ်
စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ရက်နေ့နား ခံစ
မြှောင်မှူး ဘယကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရှင်ဂင်္ဂါရေဝတကျောင်း မှာဘလား ပျောက်သည့်အမှုကြောင့်အကျဉ်း ထား သူ
 ငသလွမ်း ၊ ငဘောတို့ကိုချမ်းသာပေး ဘော်မူပါမည် အကြောင်း နှင့်ပုခန်း
 မင်းကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ချမ်းသာစေ၊ အကျဉ်းကလွတ်၊ ရဟန်း
 ကျောင်းများမှာလည်း မစောင့်မနေစေနှင့်၊ ဗဒုံမြို့ဝန်သို့အပ်၍အစားလူ
 သွင်းစေ၊ ကျောင်းတော်များမှာ စောင့်လူကိုလည်း သင်းမှူးတို့အုပ်စုလူက
 ပေး၍စောင့်စေ၊ သမီးတော်ကမမြို့စားမင်းသမီးကံကုန်သည်မှာ နှမ
 တော်ကံကုန်သည်ထွင်သဂြိုဟ်တော်မူသည့်နည်းသဂြိုဟ်တော်မူမည်၊ အခန်းအနား
 ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုထုံးစံရှိရသမေးမြန်း၍ပြီးပြေအောင်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နားခဏ
 ယ သိင်္ခသုတ္တင်ပြန်။
 (ရှေးဟောင်းသုတေသန)

မြေစွန်း ဝန်ကျော်ထင် နော်ရထာ ၊ စာရေး ဦး စည်သူ နော်ရထာ ၊ ရွှေ
 တောင် နော်ရထာတို့ကို ဝန်ထောက်ခန့် ၊ နေမျိုး နော်ရထာ စည်သူ၊ နေမျိုး
 သီရိကျော်စွာ ၊ လက်ယာရန္တမိတ်တို့ကို ဝန်ထောက်အရာကန့် ၊ ခန့်တော်မူရင်း
 ဝန်စုဝန်ငန်း နှင့်အဆောင်တော်မှာ ခြံစွဲထမ်း ရွက်စေ ၊ ဝေါကြီး ဝေါဘလ
 သူရဲစီး ရထာ ၊ ရဲကမှစ၍ မပြည့်မစုံသည်များ ကိုပြည့်စုံအောင်လုပ်ဆောင်စေ ၊
 လင်း ဇင်း ဝေါတော်မှာ ယိုယွင်း သမျှကိုလည်း ဤသို့ပြုပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၇ ရက်နေ့နား ခံ
 ဇေယသိင်္ခီသူထင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မိုး ကောင်း မြို့ဝန်ကတမ်း မိသည့်ထား ပြတို့စစ်ချက်တွင်ဟန်လင်း မြို့နေလူတို့ပါ
 ကြောင်း တိုက်ကြောင်း ကိုထွက်သည်။ ဟန်လင်း မြို့အုပ်မြို့သူကြီး အရပ်သွေး ကြီး တို့
 ကိုမိုး ကောင်း မြို့ဝန်ရှိသူ ဝိုင်းရံသုံး ထား ပြတို့ကိုစစ်ကြောတမ်း ဆီး စေ၊ သူခိုး
 ထား ပြတို့ထွက်ပြေး သမ္မုမြို့သူ တော တောင်များ ကိုလည်း စေ့နှံ့အောင်လိုက်လံ
 တမ်း ဆီး စေ၊ မိုး ကောင်း မြို့ဝန် ဗဒုံမြို့ဝန်တို့သို့မှတစ်ဆင့် လာသူတို့ကိုပြန်သွား
 စေ၊ လက်ယာ နော်ရထာကို နေမျိုး ရှေးကျော်သူလက်ယာ ဝန်တို့နှင့် တက်၍ စား
 စော်ခဲခန့်၊ ပုထိုး စော်ကြီး အထက်သို့သွားစေ ပေး ရန်အပ် စော်မူသည့် ငွေ စော်
 ကကျန် ငွေ ၁၁၀၀ အသက် ဝန်ကဆက် ငွေ ၅၂၀၆၀၀ ငွေကိုပုံစံမင်း သို့အပ်၍သွားစေ
 သုံး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခစ

မြောက်မှူး ဘယ ကျော်ထင်ထင်ပြန်။

(ရှေး ကောင်း သုတေသန)

နေ ချီး ရာဇ ကျော်သူကိုစား တော်ခဲအရကနှုတ်၊ ရန်ကုန်မြို့သွေး ဆေး ကန်က
 ရေလုံး ရေဝဝကိုဟံသာဝတီမြို့ဝန်က ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကောင်း မွန်အောင်
 ဆောင်ယူဆက်သယာ စေ၊ စန္ဒီမုနိဘုရား သခင်အသုံး အဆောင် တော် ရွှေတင်
 စေသည်များ ကိုတန်ဆောင်း ဆောက်သည့်အတွင်း ရွှေတိုက်တွင်ထား နှင့်သည်မှာ
 တန်ဆောင်း ပြီး ပြေ၍ရှိသည်၊ တန်ဆောင်း အတွင်း သို့ပြောင်း၍ သေတ္တာ
 သေပုနောက်နှင့်လုံခြုံအောင်ထိမ်းထား စေ၊ နေချီး မင်း လှမဟာ နော်
 ရထာကိုကိုဝန်အရကနှုတ်၊ မဟာမင်း လှကိုကိုဝန်ခန့်၊ အစိုးဝဒိုင်း ကတဆေး
 လုပ်တတ်သည်ဆို၍စား တော်ခဲတို့ကိုအပ်သည့်ကသည်း ၅၊ အိမ်ရှေ့ထမ်း ကသည်း ၅၊
 ၂ စုဝဝကိုဆိုင်ရအပ်၍ထမ်း ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် 5 November 1811
 ခန့်နား ခံစေသ
 သိခံသူတွင်ပြန်။

(ရှေး တောင်း သူ တေသန)

မညဝတီမြို့ဝန်မင်းကြီး ကျော်ထင်စစ်ကိုးတို့ရှိခိုး သံတော်တင်ချက်လလူတို့စစ်
မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကိုဆောက်၍မင်း လှစည်သူမှလည်း လက်နက်ကိုင်အများ
ရပ်နေသိမ်း ရုံးသင့်တော့သည်မဟုတ်။ သိမ်းရုံး မိသမ္မာလက်နက်ကိုင်လူနှင့်နေ
ညညအလျှင်အမြန်ချီတက်တိုက်လံတမ်းဆီး စေ။ ဟံသာဝတီမြို့၊ ပုသိမ်မြို့များ ကလည်း
အထက်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သင်္ဘော၊ တုံ၊ မုတ်ကတူး သင့်ရသင့်
သေနတ်ဆေး ခဲယမ်း မီး ကျောက်တင်ဆောင်၍ပင်လယ်ကြောင်း ကဆီး ဆို့ရပ်
ခံတမ်း ဆီး စေ။ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကလည်း လူသင့်လူမြန်၅၀ဝတန်သည်၆၀ဝ
တန်သည်နှင့်သင့်ရလူကိုတပ်မှူး တပ်အုပ်ခန့်ထားပြီး လျှင်သေနတ်ခဲယမ်း တော်
သင့်အောင်ပေး အပ်၍လှာရင်း လူတို့နှင့်အတူနေသူ ရောက်လွယ်အောင်လလမ်း
ကစီးသွား စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ပြည်မြို့၊ ပုသိမ်မြို့များ မှာသာပြည်
ဝန်၊ ပုသိမ်ဝန်တို့ကိုအချီအသွား ခန့်ထား၍အထိန်း အအုပ်မရှိလပ်သည်။ ပြည်ဝန်
ပုသိမ်ဝန်တို့မရောက်မီအထိန်း အအုပ်တော်သင့်ရသင့် ရွေး၍ခန့်ထား အုပ်ထိန်း
စေ။ ကင်း စာရေး စန္ဒနရသခဲ၊ ကင်း အုပ်ငထွန်း တို့ကကျောက်တလုံး ကင်း
တော်သို့ဆိုက်ရောက်သည့် လှေများ ထွင် (သတ္တရသဇာတ်) ၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်အ¹⁷⁸³
ခွန်ကိုကောက်ခံ၍လေတကြိမ်ဆိုင်ရကင်း စာမှာချေပေး ပါမည့်အခွန်ပြင်
စစ်တမ်း ထွက်ဆန်ခံလပ်သပနွာများ ကိုလည်း ကင်း စောင့်ကင်း နေအကွဲအပြား
မရှိစေရ။ တဝတည်း စောင့်နေထိန်း သိမ်း ကောက်ခံပြီး လျှင်တနှစ်ကိုရွှေ၁၅ဝ
ဆက်ပါမည်။ ငမုံ၊ ငထွန်း၊ ငခဲတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အမိန့် တော်ထွက်နှင့်
ဆက်သည့် ရွှေ၁၅ဝထွင်၅ဝတိုး၍၂၁ ကျော်တံဆိပ်ကင်း စာခံယူပေး အပ်သည်အ
ထွက်ဆက်သည့် ရွှေ၁၅ဝထွင်၅ဝတိုး၍၂၁အိမ်ရွှေတော်မှာ ဘိသုးစု ရွှေ၅ဆက်သွင်း ပါ
မည်ကင်း အုပ်ကင်း ကိုင်အစောင့်အနေအကွဲအပြား မရှိစေရ။ အိမ်ရွှေဝန်နေ
မျိုး ကျော်ထင်သီဟသူအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း တံဆိပ်ကင်း စာခံယူပေး အပ်ကောက်
ခံဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကျောက်တ
လုံး ကင်း မှာကင်း အုပ်ကင်း ကိုင်အစောင့်အနေအကွဲအပြား မရှိစေနှင့်။ အိမ်
ရွှေဝန်နေ မျိုး ကျော်ထင်သီဟသူအအုပ်ကိုခံ၍ (သတ္တရသဇာတ်) ၄၅ခုစစ်တမ်း ထွက်¹⁷⁸³
ကင်း ခွန်ကိုစန္ဒနရသခဲ၊ ငထွန်း တို့ကခံယူပေး အပ်ဆက်သွင်း စေ။ ဆိုင်ရသ

ကင်း စား မှာလည်း (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု စစ်တမ်း ထွက်အခွန်ကို ဖလတကြိမ်
ချပေး စေ။ င ကျော်ကတံဆိပ်ကင်း စာမခံ မယူမ ပေး မအပ် စေနှင့်။
င မှုံ၊ င ခဲ၊ င ထွန်း တို့က ရွှေ ၁၅ ဝိစိဆက် စေ။ အထက်ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့် တော်ထွက်
စာချွန်များ တို့၏။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ၁၈ December 1811
ဘယ ကျော်ထင်ထွက်ပြန်။
(ရွှေ ဟောင်း သူ ဟေသန)

ရွှေမြို့တော် မြောက်ပြင်ပလှိုင်း ရပ်ကွက်ညည့်အချိန်၌ ကူး အိမ်သို့သွား ခိုး တက်၍ ခိုး ယူ
 ဖြောင်း နှင့်စစ် ဖြော့ချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှ အရပ်အကွက်တွင် ခိုး ယူသည့်သူ ခိုး
 ကိုမိအောင်မတမ်း မဆီး ဖြစ်သည်။ ခိုး ယူ ပျောက်ဆုံး သည်ဥစ္စာကိုဥစ္စာရှင်အ
 မှန်ဆိုစေ။ ဆိုဝံသမျှဥစ္စာကို ဆောင်မှူး ကင်း အုပ်ကင်း ခေါင်း ကင်း စောင့်
 ကင်း နေသွေး ငြိုး သွေး ဆော်အရပ်သား တို့က ပေး ရွှော်စေ။ တရား စကီး
 ကိုအမှန်အကန် ပြောဆိုစေရမည်ဖြစ်သည်။ ရတနာဘုံ ကျော် ကျောင်း တော်မှ အ
 ရာ တော်နှင့်ဆရာတစ်စုစည်း ဝေး ချီညှိနှိုင်း တိုင်ပင် ပြောဆိုကြ စေ။ ပြောဆို၍
 ပြီး လျှင်လည်း ပြီး ဖြောင်း ကိုစာဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ၂၀ December 1811
 ခံ ဇေယျသိင်္ခသူတွင်

ပြန်။

(ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

လိုင်မင်း သီရိဓမ္မရာဇာကလိုင်မြို့ခန့်ဖြူမြို့ကိုမြှဲစီးသနား တော်ခံပါရသည်။ လိုင်
မြို့နည်း ခန့်ဖြူမြို့ကိုပုသိမ်မြို့နှင့်သီးခြား ဂွေပြား ဖြစ်ပါရအောင် ဧဇ္ဇာတောင်
ကျော်စွာထင်ကိုလိုင်မြို့ခန့်ဖြူမြို့ဝန်ခန့်တော်မူ၍အုပ်ထိန်း စီရင်ပါစေရမည်။ အ
ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာ ခန့်ဖြူမြို့သည်ပုသိမ်၃၂မြို့အဝင်ဖြစ်
သည်။ နယ်ကိုသီးခြား စေမဆိုသာ။ ရာဇဝတ်ရေး ခိုး သေး မီး ပျိုး စစ်လက်
နက်ကိုလိုင်မင်း မှုမင်း ခင်း များ ကိုသာလိုင်မင်း ကသနား တော်ခံသည့်အတိုင်း
ဧဇ္ဇာတောင် ကျော်စွာထင်ကိုလိုင်မြို့ခန့်ဖြူမြို့ဝန်ခန့်အုပ်ထိန်း စီရင်စေ။ ပုသိမ်
မြို့ဝန်သီရိကျော်သူကိုအုပ်ထိန်း စီရင်မြို့အုပ်ထိန်း စီရင်၍တပ်တော်အချီအသွား အ
ကြောင်း အရသာများ ကိုထောက်လှမ်း စေပါး ပြီး လျှင်ဧဇ္ဇာတော် တော်အောက်မ
ပြတ်လျှောက်ထား စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ၂၁ December 1811 မြောက် မှူး ဘယ

ကျော်ထင်ပြန်။

(ဧဇ္ဇာ တောင်း သုတေသန)

သံလွင်မြို့နယ်ကဝရွာအတွင်း ဝင်ရောက်၍ ရသည့်ဆင် တော်သည်ထူး မြတ်သည်ဆင်
 တော်ဖြစ်ကြောင်း နှုတ်သံလွင်မြို့ဝန်ငစက်ကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်။ ဆင်တော်
 ကိုအိမ်ရှေ့မင်း ကနေ့ခန့်ရက်ခန့် လှေလွှင်နှင့် တော်သင်္ဃူခန့်ထား ချီကြည့်ရှုစေ။
 ဆင်တော်ကိုလည်း ဟံသာဝတီသံလွင်ဒလသုံး မြို့က လှေလူခန့်ထား ပြီး လွှင်ဟံသာဝတီ
 မြို့မှာရှိသည့်ဆင်တော်နှင့် ကောင်း မွန်အောင်တင်၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆက်
 လာစေ။ မြေး တော်ရှေ့ရူမင်း သား ဝန်ရဘဇာဝေလှ၊ရွှေတောင်အိန္ဒိယ၊ အတွင်း
 ဝန်ပုံချီသီရိ၊ သီရိစည်သူ၊ ပုခန်း ဤ မြို့ဝန်ပုံချီဇေယ ကျော်တို့ကို၄၀ တော်ဗလရဘဇာ
 သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍သွား မယား အသက်နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း
 သွင်း ၊ သီရိစည်သူ၊ ပုံချီဇေယ ကျော်တို့မှာဒူး နေရဘဇာချစ်ခစား
 စေ။ ရဘဇာဝေလှ၊ ရွှေတောင်အိန္ဒိယ၊ ပုံချီသီရိ၊ သီရိစည်သူ၊ ပုံချီဇေယ ကျော်တို့
 ကိုကွမ်း ခွက်လက်ဘက်အိုး တကောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်းမွမ်း
 ရင်း ဖျား ခွေးမခွေးငယ်၅တန်း၊ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်
 ရွက်၅သမ္ဘရဘုရားခန့်ရက် တောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါက ဝေလှိန်း ၊ နင်းနှင်း သိပ်
 အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်ရွှေရေး စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်
 အနား သံငုံရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကဏ္ဍိယိတ်ဆောင်း ငြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလဝါရွှေဥက္ကဏ္ဍိယိတ်
 စီး နှီး သက္ကဒိန်သက္ကလတ်တင်ရန်း ၊ စက်ဝှန်း ဥဆင့်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ကွတ်၊ ပေါင်း
 ပန်း ၆၊ တမာရွက်ဆောင်၆၊ မိုင်းလုံး ဝတ်လုံ၊ စလွယ်၆သွယ်၊ ရွှေနား တောင်း
 အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ရွှေရူမင်း သား အချီရွှေတောင်လွှထင်ကိုမြင်း ကကိုင်း ညောင်
 ရွက်၅၊ သမ္ဘရဘုရားခန့်ရက် တောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကာ ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊
 နင်းနှင်း သိပ်အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်ရွှေရေး စာမရီ
 ရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံ၊ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကဏ္ဍိယိတ်ဆောင်း ငြီး ဖြန်း ရင်ပတ်
 သက္ကလဝါရွှေဥက္ကဏ္ဍိယိတ်၊ စီး နှီး သက္ကဒိန်သနား တော်မူသည်။ စာချန်ရေး မြ
 ရေး၍သွင်း ၊ မိုး မိတ်မင်း ဝန်ရန္တမိတ် ကျော်ထင်ကို၄၀ တော်ဗလရဘဇာ သွေး
 သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍သွား မယား အသက်နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း
 သွင်း ၊ ဒူး နေရဘဇာ ချစ်ခစား စေ။ ရန္တမိတ် ကျော်ထင်ကိုကွမ်း ခွက် လ
 ဘက်အိုး တကောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်းမွမ်း ၊ ရင်းဖျား

ခွေး မ ခွေး ငယ်၍တန့်၊ ခွေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ရင်း
 ဖျား ခွေး မသံပတ်၍တန့် ခွေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်
 ၅သံပရ၁ခွန်ရက် အောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကာ ခွေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း
 သိပ်အိမ် မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာဝါ၊ က တောင် ခွေ ရေး စာမရီရုပ်ပန်း
 ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ခွေဝိန်း ၊ ဥက္ကထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်သက္ကလပ်
 ကြိုး ခွေဗြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒိန်သက္ကလပ်တင်ရန်း စက်ရွန်း ဂုဆင့်၊ ထီး နီဆင်
 စွယ်ထွတ်ဝါ၊ ပေါ် င်း ပန်း ဖ၊ တမာရွက် ထောင်ဖ၊ မိုင်း လုံး ဝတ်လုံ၊ စလွယ်ဖ
 သွယ်၊ ခွေနား တောင်း အနား ဆူး ဥထပ်သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး
 မြဲ ရေး ရှိသွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ^{22 December 1811} ခံ ကျော်ထင် ရာဇာသု
 ထင်ပြန် ။

(ခွေး တောင်း သုတေသန၊ တင် မေ့တင်ပြည်ပုရပိုက်)

ကနဦးမင်း သမီး အိမ် ဟောင်း နှစ် ယိုယွမ်း သည်မှ ဟောင်း မွန် ခိုင် ခန့် အောင်
အသစ် ဆောက်လုပ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၂၃ December 1811
ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သု ဟေသန)

စေတီဘွား မြို့စား တို့ကကန် စော့ဆက်လက် ဆောင် ဧကန်မြင်း များ ကိုမဟာမင်း
 လှကစစ် ခြေသည့်တွင်ကျင်း စောင့်၊ စောင့်ပိုင်မြို့များ ကမြင်း ကိုမဆက်မသွင်း၊
 အဝေး ရောက်စာ ရေး ငပို့၊ ငအုတို့စား ယူသည့်စစ်ချက်ထွက်ချက်ကိုဆက်သွင်း
 လျှောက်ထား သည့်အတိုင်း ငပို့၊ ငအုတို့သည်အရံအထူး နှင့်ခန့်စောင့် မူသူဖြစ်လျက်
 ရာဇဝတ် စောင့်ကိုမ ဆောင်ပြုကျင့်သူများ ဖြစ်သည်၊ ငပို့၊ ငအုတို့ကိုအဝေး ရောက်
 စာ ရေး အရံကနှုတ်၊ ဤအမည်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ကိုသိမ်း ချိသွင်း၊
 ငပို့၊ ငအု၊ ငအုန်း တို့စား ယူသည့်မြင်း ငွေများ ကိုလည်း မဟာမင်း လှက စောင်း
 ချိသွင်း စေ၊ စေတီဘွား မြို့စား တို့ကမဆက်ကန်ကန် စော့ဆက် ဆောင်မြင်း များ
 ကိုလည်း မဟာမင်း လှက စောင်း ချိဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဘ
 ယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(ရှေး စောင်း သူ စောသန)

စည်သူ နော်ရထာ ၊ ရွှေတောင် နော်ရထာတို့ကို ဝန်ကြီး ခန့် ၊ အစီး အနင်း အ
ဆောင်အရွက်မှ ဝန်ကြီးသီရိမဟိသီဟသူ ၊ မဟာသီဟသူရတို့နည်း စီးနင်း ဝတ်ဆင်
ဆောင်ရွက်စေ ၊ လက်ဝဲရဲဘဇာသူ ၊ ငပြေတို့ကို ဝန်ထောက်ခန့် ၊ ဝန်ထောက် နေမျိုး
နော်ရထာ စည်သူ ၊ နေမျိုး သီရိကျော်စွာ ၊ ကျော်ထင် နော်ရထာတို့နည်း စီးနင်း
ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက်စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့ပြန်²⁵ December 1811

(တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

[illegible]

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၂၆ December 1811
ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ တင်မေ့သင်ကြည်ပုဂ္ဂိုလ်)

ရန်ကုန်၊ ဟေ့တော် ရေမလုံသည်ကိုတုန်း သို့တင်၍ ငွေလုပ် စေ၊ မင်း တုန်း မင်း
 ဝန်ရဲလှရဲ ခေါင်ကဆက်သည့် ဘောင်ကိုနန်း တော် မြောက် ယောင်မှတင်၍ ငွေ
 လုပ် စေ၊ မိုး မိတ်မင်း အတွင်း ဝန်စည်သူရဇာ၊ သီရိ ကျော်ထင်တို့ကို ၄၀ တော်
 ဗလရဇာဇာ သွေး သောက်မှတင်ရင်း သွင်း ၍သွင်း၊ သား မယား အသက် နေ့နံ
 စာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဒူး နေရဇာမှလည်း ချစ်ခစား စေ၊ စည်သူရဇာ
 ဇာ၊ သီရိ ကျော်ထင်တို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊ ထား
 အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း မွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေးမ၊ ခွေး ငယ်၅တန်း ရွှေသား ကျောက်
 အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါမွမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်၅တန်း ရွှေသား ကျောက်အိမ်
 ပါမြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်၅သွယ်ရ ခွန်ရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး က
 ရွှေဇာဝါဝိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ် မြောင်ရင်ပတ်ကွင်းငွေဇာဝါ၊ ကတောင်
 ရွှေရေ ဇာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကက်ထိပ် ဆောင်း
 မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်ကွင်း၊ သက္ကလတ် ရွှေကြိုး၊ ရွှေဩယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်သက္ကလတ်
 တင်ရန်း စက်ရွန်း ဥဆင်၊ ထီး နီဆင်စွယ်ကွတ်၊ ပေါင်း ပန်း ၆၊ တမာရွက်
 ယောင် ၆၊ မိုင်း လုံဝတ်လုံ၊ စလွယ်၆သွယ်၊ ရွှေနား ဟောင်း အနား ဆူး ၂ထပ်
 သနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြ ရေး ၍သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့ ၁၁^{27 December 1811} ခုစံမြောင် ၁၅¹⁸¹¹
 ဘယ ကျော်ထင်ထင်ပြန် ။
 (ရွှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဝန် ထောက် ရွှေ ဟောင် နေ ခ် ရှိ ရှိ ကို မိုး ဟောင်း မင်း သား ဝန် ခန့်။
28 December 1811

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခု ပြာသိုလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ကျော် ယင် ရာ
ဇယုတ္တ င် ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သု ဟေသန)

ပုံချီ ရွှေ ဟောင်း ကျော်ကို ကျော် စဉ်တိုက် ဝန်အရ ဘက်နှစ်၊ အဘက ဟောစွာကို
 ကျော် စဉ်တိုက် ဝန်ခန့်၊ မတ္တရဘက်၊ ထုတ်ကိုး ဆည်ကိုလည်း ဥဒိန် ရွှေ ဟောင်း နှင့်
 ဆက်၍ စီရင် စေ၊ မတ္တရဘက်မြို့ ကျေး ဂူ ဘုရား သို့လာ ရောက်တိုက် ခိုက်သည့်သူ ခိုး ထား
 ပြတိုက်လည်း ကျော် စဉ်တိုက် ဝန် မတ္တရဘက် ဆည် ဝန်တိုက် ကွေ့မိ အောင်လိုက်လံတမ်း ဆီး
 စေ၊ ရွှေပြည် သေနတ်သား တို့ကိုချ ပေး သည်လယ် မြေမှ ဘလူရှိ နှင့်တိုင်း ၍ မြေအ
 မတ်၊ မြေစွန်း ဝန်ကချ ပေး စေ၊ လူရှိက ပိုသည့် မြေကို မြေစွန်း ဝန်ကသိမ်း ၍
 ချတင်လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ၊ မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်ကရ ခိုင်အရေး ဟော်
 ရှိရမင်း ရွာစား ၊ ရွှေ ဟောင်းရက်(မိတ်)ကျော်၊ ဒိုင်း ဝန်သဘာရသူ၊ သဘာရ
 ကျော် ခေါင်၊ စည်သူ ဇေယ ကျော်တို့ကို ခေပ်သွား ထမ်း ရွက်ပါ စေရမည်အကြောင်း
 နှင့်ရှိခိုး သံ ဟော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခေပ်သွား ထမ်း ရွက် စေ။

(သတ္တရဘက်) ဘာရခုပြာသိုလပြည့် ကျော်ဘရက် နေ့နား ခေပ်သွားသိသည့်

ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သူ ဟောသန)

ဆရာတော်တို့ကသွင်းသည့်စာတွင်ပါဠိတော်ကိုအခိုင်ပြု၍သွင်းချက်ပါသည်။ ပါဠိအဋ္ဌကထာကိုလည်း ဗုဒ္ဓဇောသရေးသည့်စာဖြစ်ကြောင်းကိုအစဉ်အဆက်စွဲလမ်းမှတ်သားပြောဆိုကြသည်။ ဗုဒ္ဓဇောသုပ္ပတိစာတွင်ဆိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓဇောသသည် ငါ့ဆရာ ငါ့ကျမ်းတော်ပါမည်လောဘုရားလည်း ငါ့ကျမ်းတော်ပါမည်လော အကြံဖြစ်ကြောင်းကိုဆရာသိသောကြောင့် ဗုဒ္ဓဇောသကိုဆရာကဗြဟ္မဒဏ်ပေး၍ သိဟိုဠ်မှာ ပိဋကတ်ကိုကူးယူစေသည်တွင် သိဟိုဠ်ဘာသာပေးများကိုအကုန်မီးပူဇော်၍ ဗုဒ္ဓဇောသရေးသား ပြုစုသည့် ပိဋကတ်ကိုသာထားကြောင်း နှင့်ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဇောသသည် လူကိုထား၍ သင်္ကြာမှတစ်ဆင့်လည်း မကြီးဘူး မကြီးဘဲ သည်အရာကို မာန်မာန်ထောင်လွှားသဖြင့် မှားသောကြောင့် ကြိုသည်ဟုဆိုသည်ကို ထောက်လျှင်ဘုရား၏တော်မူသည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓဇောသထားမည်မဟုတ်။ အမှန်အကန်ရေးသားသည်မယူသင့်။ ဗုဒ္ဓဇောသအထင်အယူအလျောက်ရေးသားထားသည်သာယူရန်ရှိသည်။ သည်အကြောင်းကိုခြားနားသိသာအောင်ဆရာတော်တို့ကစာသွင်းစေဦး။ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့နားခံစမြှောင်မှစွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန၊ မိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ရွှေဘုံ ရွှေနန်း မြို့ပြကုံး မြေဝင်း တန်ဆောင်း ပြအိုး တည်လုပ်သမျှသည်ပြည်သူတို့
ဝန်ဖြစ်၍ စေဘွား မြို့စား တို့ဘွား စား နက်မြို့ရွာတိုက် စုမြို့စုမြို့ရွာများ ကို
ခန့်ထား လုပ်ဆောင် စေရမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူပြည်သား တို့ကို ထောက်ပံ့
၍ ငွေတော်ထုတ်ပေး လုပ်ဆောင် စေသော်လည်း မည်သည့်အဆောင် မည်သည့်လုပ်
စုမှ မည်မျှကုန်ရန်သင့်သည်။ မည်သည့်မြို့ရွာကလုပ်စုကုန်များ ကိုအင်း စာရင်း
သေချာအောင်မှတ်သား ရှိစေသင့်သည်။ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁) ၄၅ ခုအိမ်နှံ¹⁷⁸³နှိုင်း
တွက်ချက်၍ မြေစွန်း ဝန်ကစာရင်း ဆက်စေ။ အလှူတော်သတင်း တံခွန်များ ကို
စနစ်မရှိဘဲရသား ၊ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊ စက်တော်ရဘုရား
မဟာဗေဓာဗိပင်္ဂပင်များ မှာထီး ၁၂ တံခွန်ဝစီလှူစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၁၇ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၃ ရက်နေ့နား^{31 December 1811} ခ်ဇာယသိခံသူ
ထင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ခိုင်း ဝန်သဘာဝသုကရခိုင်အရေ ဖော်ရှိရသမင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်နှင့်
 လိုက်ထမ်း ရပါမည်ထွင်း သင်း တိုက်နနွင်း ကိုင်ရွာ နေ ဆွေသား မိုး သား လူ
 ဂဝကိုထား ကုလုံကမ်း ခေင်သွား ထမ်း ရွက်ပါရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ
 ဖော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ခေင်သွား ထမ်း ရွက်စေ၊ အမှုဖော် ဖော်တောင်း ရသ
 လိုက်ထမ်း သည်အခိုက်လူဂဝသား တို့နှင့်အတူ နေ မိဘသား မယား တို့ကိုမြို့ရွာသူကြီး
 တို့ကမင်း မှုမင်း ခင်း စရိတ်ကြေး ငွေမတောင်း မခံငြိမ်ဝပ်စွာ နေထိုင်စေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ၁¹ January ၁၈¹²
 တွင်ပြန်။

(ရှေး ဖော်တောင်း သူ ဖော်သန)

သီဟရန္တမိတ်ကို မြေစွန်း စာ ရေး အရက နှုတ်၊ အစား တော်သင့်သူကို မြေစွန်း
 ဝန်ကခန့်ထား ရေး မှတ်စေ၊ မိုး နဲမြို့စား သီရိမလ္လာမ ဟေကအာမိုး နဲစော်
 ဘွား ဂျီစဉ်မကန် တေဘုကျန်သည့် နှစ်ကကန် တေဘုလက် ဆောင်ကို ပေး ရမည်လွှတ်
 တော်က တောင်း ချီအာ သေလျှင်မြို့စား အသနား တော်ခံရ ခြေောင်း နှင့်အိမ်
 ရွှေမင်း မှာ လျှောက်ထား လွတ်ငြိမ်း ရသည်၊ ယခုဆင်မင်း ဝန်ကကန် တေဘုကျန်
 ထွက် ပေး ရမည်ချပ် တောင်း ခြေောင်း နှင့်ဂျီခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ စော်
 ဘွား သေချီ ဂျီခိုး ငြိး သည်ကန် တေဘုကျန်ထွက်ဆို၍ မတောင်း စေနှင့်လွတ်ငြိမ်း စေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခဲ ကျော်ထင်ရ၁
 ၂ January 1812
 ဇေယျထင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြေဝင်လှမြို့စား က မြေဝင်လှမြို့နယ်အတွင်း အပေ ၇၀ န်အ ကောက်အစား တရား
 ကွမ်း ဘိုး ဂျီသည် များ ကိုမြို့အုပ်မြို့ကို ခန့်ထား သူတို့မစီရင်ရ။ လင်း ဇင်း သေနတ်
 အစုသား သံရွာ သွေး သောက်ကြီး ငတော နဲ့ ကွေ သေနတ်အစုသား ဝဲခင်း ရွာ သွေး
 သောက်ကြီး ငဝင်း ၊ မြို့သူကြီး ငခွေး ၊ တပ်ဒိုင်း အစုသား ဒိုင်း ခေါင်း ငအောင်
 မြတ်သာ ၊ ငလိုင်း ၊ အစု ရေး ငသောထွန်း ဖြူ၊ သရက်မင်း ထမ်း ငကင်း တို့အ
 တင်း လူယူစီရင်ပြီး လွှင်ရယူသည့်ကွမ်း ဘိုး များ ကို (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ရ ၁ ခု နှစ်¹⁸⁰⁹
 ကသည်ယခုတိုင် မပေး စား ယူ နေပါသည်။ (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ရ ၂ ခု ရေခွန်စပါး¹⁸¹⁰
 ကိုလည်း မြေစွန်း ဝန် မြေစွန်း စာ ရေး တို့က ပေး သွင်း မြစပါး ၂၂ ဝပ်သင့်
 သည်ကို ၁၃၀၇ သာ ရပါသည်။ ကျန် ရေခွန်စပါး ၈၁၇ နှင့် (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ၁၁ ရ ၃ ခု¹⁸¹¹
 ရေခွန်စပါး ကွမ်း ဘိုး ဘဏ္ဍာ များ ကို ကျောက်ဆည် ဝန် ကျော်ထင်ရန္တ မိတ်က ရေး
 စစ်သိမ်း ခံပါ စေရမည်အကြောင်း နှင့် ဂျီခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်။ မြေဝင်လှမြို့
 မှာ ကျောက်ဆည် ဝန် ကျော်ထင်ရန္တ မိတ်ကို အပ်၍ ထိန်း သိမ်း စီရင် စေ။ ကွမ်း ဘိုး
 မြေဝင်လှမြို့စား နှင့် ဆိုင်သင့်သည် များ ကိုလည်း ကျောက်ဆည် ဝန် ကျော်ထင်ရန္တ မိတ်
 က စစ် ကြော တောင်း ခံ ပေး စေ။ ရေခွန်လယ်ပယ်မှာ မြေစွန်း ဝန် နှင့် ဖြစ်
 သည်။ မြေစွန်း ဝန်က ပြေ အောင် ရေး စစ်သိမ်း ခံ ပေး စေ။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ၁၁ ရ ၃ ခု ပြာသိုလပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယသိန်သူ^{3 January 1812}
 ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သူ တေးသန)

တောင်ဘက်ကိုး ခရိုင်အတွင်း အိမ်ရွှေထမ်း အစုအဝန်း သား တို့ကိုချပေး သည်။
 လယ်မြေများ ကသွင်း စုသင့် ရေခွန်စပါး ကိုမြေစွန်း ဝန်ကရေး စစ်သိမ်း ခံ၍
 အိမ်ရွှေမင်း ကိုမှာသွင်း စေ။ အရွှေကိုတောင်ရိုး ၊ တောင်ကိုမြစ်ငယ်၊ အနောက်
 ကိုဇရဝတီမြစ်၊ မြောက်ကိုမက္ကရာမြစ်နယ်သတ်မှတ်သည့်အတွင်း လယ်မြေများသည်
 လယ်တော်မြေတော်ချည်း ဖြစ်သည်။ နယ်လေး ရပ်အတွင်း လယ်မြေပယ်ပေါင်း မည်
 မျှရှိသည်လယ်တော်မြေတော်အနက်အရပ်ရပ်လုပ်ဆောင်သမျှလယ်ပယ်မည်မျှဖြစ်သည်
 များ ကိုသိတော်မူသောအောင်မြေတိုင် အမတ်နှင့်အောင်ပင်လယ်လခိုင်း ဝန်တို့
 ကိုသေချာ နှိပ်နှိပ်အောင်တိုင်း တာစေ။ တိုင်း တာမှတ်သား ချက်ကိုလည်း သွင်း ၊
 ရခိုင်အရေး တော်ရှိရမင်း ရဲမင်း လှကျော်ထင်ကိုစစ်သူကြီး အရာနှင့်ခန့်
 ထား သည်ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မှူး တို့နည်း ရွှေချီး ဆောင်း စေ။ အလှူတော်သ
 ဇင်ထီး တံခွန်များ ကိုစနစ်တရား ၊ ပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား ၊ ရှင်ဖြူဘုရား ၊
 စက်တော်ဘုရား ၊ ဆင်ကြီး ရွှေဘုရား ၊ ရွှေစွန်အုပ်ဘုရား ၊ ရွှေစကား
 ဘုရား ၊ ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ၊ ဂူကြီး ဘုရား ၊ မဟာမုနိဘုရား ၊ အောင်
 မြေလောကဘုရား ၊ ညီဟတောဘုရား ၊ ရွှေတန်တစ်ဘုရား ၊ မဟာဗေဒမီ
 ပင်၂ များ မှာထီး တံခွန်ဝစီလှစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်ရက်နေ့နား 4 January 1812
 ဘယ်ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (ရွှေ့တောင်း သုတေသန)

မင်း လှစည်သူက ဂျီနိုး သံတော်ဦး တင်ချက်လာလူတို့ကို စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်များ ကို
ဆက်သွင်း သည်မှာ ဂျီနိုးအရေး တော်ကုန်စွင်ပြီး ပြေပြီး ဖြစ်သည်။ ရွှေဘဝါး
တော် အောက်က နောက်ခန့်ထား သည့်မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်တို့ကို မချီမသွား
စေနှင့်။ ပုဂံ အောက်မြို့ရွာများ တွင်သူခိုး ထား ပြုရှိသည်များ ကိုမင်း လှစည်သူ
က နိုင်နင်း အောင်တမ်း ဆီး သတ်ညှစ် စေ။ မြို့ထိန်း မြို့အုပ်ဖြစ်လျက် အမှုတော်ကို
ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး မထမ်း ၊ သူခိုး ထား ပြုတို့ကို မတမ်း မဆီး နေသူတို့ကိုလည်း
မင်း လှစည်သူက စီရင် စေ။ မုတ္တမမြို့ဝန်ကတမ်း ဆီး ပို့ဆက်သည့် ခွန်အပ် ခွန်ရှင်တို့
စစ်မေး ထွက်ချက်ကို ထောက်၍ မုတ္တမမြို့ဝန်သို့ တော်သင့်အောင် မှာထား ပြီး လျှင်
လာလူတို့ကိုပြန်သွား စေမည် ဒဝယ်ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရ၊ မိုး နဲဗိုလ်မှူး မဟာသူ
ရတို့သို့လည်း မုတ္တမမြို့က ရောက်ရင်း စစ်ချက်နှင့် တကွ ပို့အပ်ပြန်ဆိုမှာထား မည်ဆက်
သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ နှစ်သစ်တက်အ မြောက်သံ ပေး ကောက်သစ်ထမင်း စား
သကန္တနတ်ပူဇော်များ ကိုနှစ်စဉ် ခန့်ထား စီရင်မြဲအတိုင်း ခန့်ထား စီရင်၍
မင်း ညီမင်း သား ဒူး နေရာ နေမှူး တော်မတ် တော်တို့ကို နှိုး ဆော်မြဲအတိုင်း
နှိုး ဆော်မည် စော်သွား မြို့စား တို့က နှစ်စဉ် ဆက်သြဇ် နှစ်သစ်ကန် တေ့လက် ဆောင်
တော်ကိုလည်း နှိုး ဆော်၍ ဆက်သြဆက်သ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခစ မြောက်မှူး
တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ရွှေမြို့တော် နေငလျော်၊ ငမိုင်း၊ ငဖွေး၊ ငစံတို့က ရွှေမြို့တော်၊ စကိုင်း၊ အဝ၊
 တံတား ဦး၊ ပင်းယ၊ မင်းကွန်း၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရေဘက် ရေဘင်း
 ဝယ်ကြသည့်နှစ်၊ ပဲ၊ ရေနံ၊ ငလျော်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း၊ ကြံ၊ ချင်း၊ နနွင်း၊ ပဲ
 မျိုးများ ကိုငမိုင်း၊ ငရွှေစတို့ကတစ်လျှင် ရွှေငါး၂၂ ဂရမ်သက်သွင်း ပါသည်။ ရွှေ
 ရှိတိုး၍ ငလျော်ကနှစ်၊ ပဲ၊ ရေနံအခွန်တော် ရွှေငါး၄၀၊ ငမိုင်း၊ ငဖွေး၊
 ငစံတို့ကငလျော်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း၊ ကြံ၊ ချင်း၊ နနွင်း၊ ပဲမျိုးအခွန်တော် ရွှေ၆၀
 ၂၅ ရွှေ၂၂ မဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရေဘင်း ဝယ် ကောက်ခံသက်သွင်း
 ပါရမညအကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေမြို့တော်၊ စကိုင်း၊
 အဝ၊ တံတား ဦး၊ ပင်းယ၊ မင်းကွန်း၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရေဘက်
 ရေဘင်း ဝယ်ကြသည့်နှစ်၊ ပဲ၊ ရေနံ၊ ငလျော်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း၊ ကြံ၊ ချင်း၊ န
 နွင်း၊ ပဲမျိုးများ ကိုငမိုင်း၊ ငရွှေစတို့ကအ ကောက်မခံမသက် စေနှင့်၊ ငလျော်၊
 ငမိုင်း၊ ငဖွေး၊ ငစံတို့ကမဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရေဘင်း ဝယ်
 ကောက်ခံပြီး လျှင်ကတစ်လျှင် ငလျော်ကနှစ်၊ ပဲ၊ ရေနံအခွန်တော် ရွှေငါး၄၀၊ င
 မိုင်း၊ ငဖွေး၊ ငစံတို့ကငလျော်၊ ကြက်သွန်၊ အုန်း၊ ကြံ၊ ချင်း၊ နနွင်း၊ ပဲမျိုး အ
 ခွန်တော် ရွှေ၆၀၊ ၂၅ ရွှေ၂၂ သက်သွင်း စေ၊ ရွှေမြို့တော် နေငယင်း က ရွှေမြို့
 တော်၊ စကိုင်း၊ အဝ၊ တံတား ဦး၊ ပင်းယ၊ မင်းကွန်း၊ ရွှေစက်တော် အောက်
 ဆိုက် ရေဘက် ရေဘင်း ဝယ်ကြသည့်ဆီမှန်သမျှကိုမင်း ကတစ်လျှင် ရွှေ၂၂ အသုံး တော်
 ဆီ၂၂ ဖောက်သွင်း ပါသည်။ ရွှေ၂၂ ဝီသီ၀၀တိုး၍ ၂၅ ရွှေ၂၂ ဝီသီ၂၂ ဖောက်သွင်း
 ပါမည်။ မဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရေဘင်း ဝယ် ကောက်ခံသက်သွင်း ပါ
 ရမညအကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ရွှေမြို့တော်၊ စကိုင်း၊ အ
 ဝ၊ တံတား ဦး၊ ပင်းယ၊ မင်းကွန်း၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရေဘက်
 ရေဘင်း ဝယ်ကြသည့်ဆီမှန်သမျှကိုမင်း ကမ ကောက်မခံမသက် စေနှင့်၊ ငယင်း က
 မဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရေဘင်း ဝယ် ကောက်ခံပြီး လျှင်ကတစ်လျှင် ရွှေ
 ၂၂ ဝီအသုံး တော်ဆီ၂၂ ဖောက်သွင်း စေ၊ ရွှေမြို့တော် ညောင်ပင် ဖွေး နေငရွှေ
 မင်း၊ ငအောင်မင်း၊ ငရွှေလူ၊ ငရွှေခိုး တို့က ရွှေမြို့တော်၊ စကိုင်း၊ အဝ၊ တံတား
 ဦး၊ ပင်းယ၊ မင်းကွန်း၊ ရွှေစက်တော် အောက်ဆိုက် ရေဘက် ရေဘင်း ဝယ်ကြ

သည့်ထန်း လျက်၊ အစ်၊ ခွက်၊ ဝါ၊ လဲ၊ ဆူး ပန်း များ ကို ငရွှေမင်း ၊ ငအောင်
မင်း ၊ ငရွှေလူ၊ ငရွှန်း တို့ကမဟာမင်း လှအအုပ်ကိုခံ၍တဝတည်း ရောင်း ဝယ်
ကောက်ခံပြီး လွှတ်ထန်း လျက်အခွန် ဧက ငရွှန်း က ငွေ ၂၅၅ အစ်၊ ခွက်၊ ဝါ၊ လဲ၊ ဆူး
ပန်း အခွန် ဧက၊ ငရွှေမင်း ၊ ငအောင်မင်း ၊ ငရွှေလူတို့က ငွေ ၅၂၅ ငွေ
၃၀ ဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၈၁၂
ရတနာထွင်ပြန်။
(ရှေး ဧကင်း သု ဧကန)

ပုခန်း ပြီး မြို့ကျေး ဂူ နေ ချေ ဂူ မင်း သား ထမ်း ငထွန်း ဝ။ င ချေ သာတို့က
 ကျွန်တော် မျိုး ကုန်သွား လှေ ၅၀ ကို စီး ပါး တော်ဖြစ် မြေး တော်ဘဏ္ဍာစိုး နရသ
 သီဟအနုဝါကို ခံ၍ ပုဂံ မင်း ထမ်း လှေအုပ် ငပို။ င ခွေး တို့နည်း ကင်း ခွန်တော်
 ကင်း ခြေးငွေစစ်ဝတ် ရေး စား ပန္နာလက် ဆောင်မ တောင်မခံ စေရ လှေ
 တော် များ နည်း ထား လှံ သေနတ်တင် ဆောင်သွား လာ၍ တနှစ်ကို လှေကြီး ၃၀
 ကထန်း လက် ၃၆၀၀၀ နှစ်ထိုး လှေငယ် ၂၀ ကထန်း လက် ၁၂၀၀၀၂ စုထန်း လက်
 ၄၀၀၀၀ ပုထိုး တော်ကြီး ထန်း လက်တိုက် မှာ ဆက်သွင်း ရပါမည့်အ ခြောက် ကင်း နှင့်
 ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း နာရသီဟအနုဝါကို ခံ၍ ဘောက်ကား ရောင်း
 ဝယ် စေ။ မြစ်စဉ်ကင်း တော် များ ကကင်း ခွန် ခြေး ငွေစစ်ဝတ် ရေး စား ပ
 န္နာလက် ဆောင်မ တောင် မခံ စေနှင့်။ ငထွန်း ဝ။ င ချေ သာတို့ကလည်း တနှစ်
 လျှင်ထန်း လက်အချိန် ၄၀၀၀၀ မင်း ထွန်း ပုထိုး တော်ကြီး ထန်း လက်တိုက် မှာ ဆက်
 သွင်း စေ။ မင်း ငယ် ကျော်ထင်အကို ငမြစ်စံ။ ငမြစ်ရသတို့ ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်
 ချက်အတိုင်း ဆန်၊ စပါး၊ ဆား၊ ငါး၊ ငါး ဝ တော်သင့်ရသကုန် များ ကို လှေ ၁၄၀
 နှင့် ဝယ်ယူပြီး လျှင် လှေ တော် များ နည်း သေနတ်ထား လှံတင် ဆောင်၍ စုန်ဆန်
 သွား လာ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ် စေ။ ဆန်၊ စပါး၊ ဆား၊ ငါး၊ ငါး ဝ
 ကုန်ထုတ်ယူသည်ကို မြို့ဂူ များ ကမဆီး မတား စေနှင့်။ အရပ်ရပ်ကင်း တော် များ
 ကလည်း ကင်း ခွန် ခြေး ငွေ ပန္နာလက် ဆောင်စစ်ဝတ် ရေး စား မ တောင် မ
 ခံ စေနှင့်။ မင်း ငယ် ကျော်ထင်အနုဝါကို ခံပြီး လျှင် (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ ခု စစ်¹⁷⁸³
 တမ်း ထွက်အတိုင်း ကင်း ခွန် ခြေး ငွေကို ချွေဘဝါး တော် အောက်ဆိုင်ရသ ချေ ပေး
 စေ။ ငမြစ်စံ။ ငမြစ်ရသတို့ကလည်း တနှစ်ကို ချွေ ၁၁၀ ပါး ၅၀၀ ဝံဆက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁ ရ ၃ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၄ ရက်^{11 January 1812} ခု ကျော်ထင်

ရသဇယုတ္တင်ပြန်။
 (ချွေ တောင်း သူ တေသန)

မဟာမင်း လှကတောင်အင်း ၊ အင်း မတော်မှာအင်း တိုင်သမန္တရါဇာဆက်
 သွင်း သည် (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း နှင့်ရှိပါသည် ၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁)¹⁷⁸³
 ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်ပြင်နယ်လေး ရပ်အဝင်မုရင်း ကောက်ကြီး အစွတ်အခြောက်¹⁷⁸³
 များ ကို ရေခွန်သိမ်း ခံ၍တနှစ်လျှင် ငွေ ၁၀၀၀ ဝိဆက်သွင်း ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်
 ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အင်း တိုင်သမန္တရါဇာဆက်သွင်း သည် (သက္က
 ရာဇ် ၁၁၁၁) ၄၅ ခုစစ်တမ်း ထွက်တောင်အင်း အင်း မတော်ပြင်နယ်လေး ရပ်¹⁷⁸³
 အတွင်း မုရင်း ကောက်ကြီး အစွတ်အခြောက်များ ကိုမဟာမင်း လှက ရေး စစ်
 သိမ်း ခံ၍တနှစ်လျှင် ငွေ ၁၀၀၀ ဝိဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၁၃ ခုပြာသိုလပြည့် လျှော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခါးစေ့သိခံသို့^{12 January 1812}
 ထွက်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဗုဒ္ဓ ကောင်း မင်း သား က တောင်ပြုံး ကြီး နယ်တွင်အ ရွှေကို ရွှေတ ချောင်း
 မြောင်း ဒလမြို့စား မြေ၊ တောင်ကိုသလွင်ဖြူအစုသား တို့ မြေ၊ အ နောက်ကို
 ကြည့်ရ မင်း သမီး မြေ၊ မြောက်ကိုကွပ် ရွာ မင်း သမီး ကိုသနား တော် ခေါင်းက၊
 တငါသင်း ဘော်က၊ပွဲတိုင်း ခေါင်း ဒိုင်း ဖြည့်ကသည်း၊ ရွှေဝင်း ဒိုင်း ဖြည့် က
 သည်း၊ ရွှေဝင်း ဇောင်း က လေ ဒိုင်း အစုသား တို့ကို ပေး ချသနား တော် မူပါ
 သည်၊ ၎င်း အစုသား ကသည်း တို့အစုပျက်၍ ရှိ ပါသည်၊ အမိ ဝေသာလီမင်း သမီး
 နှင့်ပါလူ ကြေး ကျန်တို့မှလည်း လုပ်စား ရန် မြေမရှိပါ၊ လုပ်စား နေထိုင်ပါရ
 မည်အကြောင်း နှင့်ရှုံ့ခုံး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မြေတိုင် အမတ် မြေစွန်း
 ဝန်တို့ကတိုင်း တာချ ပေး ၍လုပ်စား နေထိုင် စေ၊ ကျွင်း တောင် စော်ဘွား
 ငွေန်ဖြူမြို့စား တပ် ပေါင်း စား အရသ နှင့်အမှုတော်ကိုကြိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်သည်၊
 အရည်အ လျောက် စော်ဘွား အဆောင်အရွက် နှင့်သနား တော်ခံ စေ၍ စော်ဘွား
 ခန့်တော် မူလှူငါးဦး ကင်း ဝမြို့ရွာမှ ချီတက်ဆိုက် ရောက်သမျှ ဗိုလ်စုတပ်ကို ယောက်
 ခံမစေထမ်း ရွက်သည်၊ သံလွင်နား ထား ၁၄၇၆ မှစ၍ကင်း အစောင့်အ နေခန့်
 ထား ရန်ရှိသည်များ မှလည်း မလစ်မလပ် စေရ၊ ရာဇဝတ် တော် ရေး ပြေ
 ကုန်လုံခြုံ အောင်ထိန်းသိမ်း စေရုံ နေကြိုး ပမ်းထမ်း ရွက်သည်၊ သိကြား နတ်ဆက်သသည့်ထူးမြတ်
 သောလက်နက်စကြာလှံ တော်ကိုလည်း အထိုက်အ လျောက်သဘင်ကြီး စွာ နှင့် ရွှေဘဝါး
 တော် အောက် ဆောင်ယူဆက်သသည်၊ သူကောင်း ပြုတော် မူသည် နှင့်အညီကြိုး ပမ်း
 ထမ်း ရွက်သည်၊ (ရွှေသို့လည်း အမှုတော်ကိုကြိုး ပမ်း ထမ်း ရွက်မည်) သူပင်ဖြစ်
 သည်၊ အရောင်အဝါတော်ကို ယောက်၍သိန္နီ စော်ဘွား နည်း နေရာအစီး အနင်း
 အဆောင်အရွက်သနား တော်မြတ်ခံ စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ကျွင်း တောင်
 စော်ဘွား ကိုထီး ဖြူရွှေ ညောင်ရွက်၃ဆင့် ထီး ချက်ထီး ထွတ် ရွှေထည် အရိုး ဂှီ
 ရွှေဝိန်း သံလျက် အိမ်ဖြူ သံပတ်ရတနံ ပတ္တမြား စံ အရိုး ရွှေထွတ် ရင်း
 ဖျား ပတ္တမြား တရစ်စံ ရွှေသား ခြေနင်း သား မြီး ယဝ်အရိုး ရွှေထည်
 ရင်း ဖျား ကျောက်တရစ်စံ သင်း ကျစ် ရွှေသား ကွမ်း ခွက်၁၂ ရသီပတ္တမြား
 ၃ရစ်စံ လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်အနား အထွတ်ပတ္တမြား ၇ရစ်စံ ကွမ်းလံဝ
 ၃မြွှာအနား ပတ္တမြား ၃ရစ်စံ ကြွတ်ခွက်အစုံ ရွှေစွေး အင် စလွယ်၁၅သွယ်

ရှမ်း ဗေဘင်း အဖြူ မြစ်ညွန့် ပြစ်ချမ်း ရွှေပန်း ၁၅ တမာရွက်ဆောင်
 ၁၅ ရွှေနား ဆောင်း မီးတွင်း ကန်တော့ခံ ကတိပါ ဝတ်လုံတဲ့ရုံ၂ဆင့်တပ်
 သား ဗိုး ဤဆင် ရွှေခြည်စုံ အိမ်ဖြူသက္ကလတ် အိမ်နီသွတ် စုံတံဆံ့သား လိုက်
 အရိုး ရွှေတွပ် အိမ်ဖြူဝင်း မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်၉ (သံပရာခွဲရက်
 ဘောက်ကတောင်ဆွဲ ဆက်ပါး ကါ) ရွှေဇာဝါပိန်း နင်း နှင်း သိပ်အိမ်မြှောင်
 ရင်ပတ်တွင်း ရွှေဇာဝါ ကတောင် ရွှေပန်း မြင်း ဤကတိပါ ရွှေဩယ်တပ်
 စီး နှီး တင်ရမ်း ကတိပါစက်ရွန်း ၃ဆင့် ဆင်ပေါင်း ဝန်း ကခွက်ရွှေတစု
 အနီ၂စု တိုင်ထုပ် လျောက် ရွှေပန်း (အုံး နီ ယပ်နီ ချင်ပတ် ရွှေ၂စု အထွတ်
 ရွှေပန်း) အလံကျည် လှံကျည် ရင်း ဖျား ရွှေဝိ ကတောင် ရွှေရေ ရဲကခွက်
 ရွှေ၂စု အနီတစု တိုင် ရွှေပန်း ကတောင် ရွှေရေ အလံကျည် လှံကျည် ရင်း
 ဖျား ရွှေဝိ စည်နီရ စည်ပုတ်ဝ ပုံသဘာ လင်း တွင်း ၁ ငွေခွဲဤ ၁ ငွေ
 ခွဲငယ်၂ ငွေခရာ၂ ငွေတပုံး ၁ ဆောင်ထီး အလယ်သံငုံလွတ် ငွေထည့် ဆင်
 ပေါက်၃ ဆင်မာ အိမ်တော် တော် အဆောင်မ ဆောင်ဦး လယ်ပေ၇
 အနီသုတ် အဗိုး ဖြူ ပြတင်း ရွှေချ လက်ဝဲဆောင် လက်ယာဆောင် နောက်၃
 ဆောင် စင်္ကြာ၂တွင် ချင်ပတ် အမွမ်း လည်ပြောက် အနီသုတ် တော်
 ပလ္လင်အရပ်၂ အချင်း ငုံ ရွှေ၂စု အနီဝစုသနား တော်မူသည်။ စာချွန်ရေ
 မြဲရေ ချိုသွင်း ၊ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်အိမ်သို့ညွှတ်အချိန်သို့ နှိုး တက်ရောက်ခိုး ယူသည့်
 အမှုမှာအရပ် နေသူတို့မကူမညီမတမ်း မဆီး သော ဧပြာငဲ့သူခိုး ကိုမမိလွတ်ရသည်
 ဖြစ်သည်။ ခိုး ယူရာပါသမျှကို၉စွာရှင်အမှန်ကိုဆိုစေ၊ ဆိုဝံ့သမျှ၉စွာရပ်ကို သွေး
 ဤ သွေး ဆော်အရပ်သား တစုတို့က လျော်စေ၊ သေနတ်ကင်း အစောင့်အနေလူ
 တို့ကိုငါး ချက်စီရိုက်၊ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်မှာလည်း မှူး မတ်ဖြစ်လျက်သူခိုး ၁၀ ကျော်
 အိမ်သို့တက် ရောက်သည်ကိုမိ အောင်မတမ်း မဆီး နိုင်ဖြစ်သည်။ တိုက်ဝန်အရကနှုတ်၊
 တိုက်ဝန်အဆောင်အရွက် ဗေဘင်း ဝတ်လုံစလွယ် ဖျား ကိုသိမ်း ၊ တိုက်စာ ရေ အ
 ရာနှင်သံသယမ်း ရွက်စေ၊ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်အရကကိုလည်း တော်သင့်သူကိုအိမ်
 ရွှေမင်း ကရွေး ချခန့်ထား စေ။

13 January 1812

13 January 1812

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁ ရက် နေ့နံနက် ၁၀ မြောက် မှုး

ထွက်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉)

မြို့စာ ရေး တို့နှင့်မြို့ဝန် နေ မျိုး နန္ဒသူတို့ လျှောက်ချက်အစစ်ခံချက်များ ကိုဆက်
သွင်း သည်မှာမြို့ဝန် နေ မျိုး နန္ဒသူတို့အကျဉ်း ကလွတ်၍အဆောင် တော်မှာမြို့စွဲ
ထမ်း ရွက်စေ၊ နေ မျိုး နန္ဒသူအစား တော်သင့်သူကိုအိမ်ရှေ့မင်း ကရွေး၍မြို့
ဝန်ခန့်စေ၊ မြို့စာ ရေး တို့ကို ထောင်မှာအကျဉ်း ထား ၊ မြို့စာ ရေး ခန့်ထား
ရန်ကိုလည်း အိမ်ရှေ့မင်း ကရွေး၍ခန့်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ^{14 January 1812} ခံစေယ နော်ရထာ
ထင်ပြန်။

(ရွေး ဟောင်း သူတေသန)

မီး မြင်သည်တွင် မရောက်၍တုံး ဘဲ နေလှမ်း ရာဇဝတ် တော်ခံ ရသူတို့ကိုချမ်းသာ
ပေး တော်မူသည်။ ဗြိတိန်အရပ် လပ်သည်မှာလက်ယာရက် ဗိတိန်ဗြိတိန်ခန့်ထား
ထမ်း ရွက် စေမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ရာဇဝတ် ဝေသူ၊ နန္ဒသူရ၊ လက်
ဝဲ ဝေသူတို့ကိုချမ်းသာ ပေး တော်မူသည်။ အကျဉ်း ကလွတ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား 15. January 1812
တွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

င ပေး က ရွှေဝင်း ထား စွဲကတအစုကိုရိုး ရာမှန်သည့်အတိုင်း အဘ ကောင်း ထွက်
မဏ (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ၄၅ ခုစာရင်း တော်ဆက်သွင်း ချိန် ဦး ထမ်း ရွက်သည်။¹⁷⁸³
အဘ မရှိလျှင် ငယ်ရွယ်စဉ်အစုသား ငဘား ကို ဆောင်ရွက် စေသည့် နှင့် (သက္ကရာဇ်
၁၁၀၀) ရာခုနှစ် ငဘား ကရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်၍ အမိန့် တော် နှင့် ချိန် ဦး ထမ်း¹⁸⁰⁹
ရွက်သူ ငဘား သေဆုံး ရှိပါသည်။ ဘိုး ဘဝိုး ရာကို ချိန် ဦး ထမ်း ရွက်ပါရမည့်အ
ကြောင်း နှင့် ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင် ချက်အတိုင်း (သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀) ၄၅ ခုစာရင်း¹⁷⁸³
စာရင်း ပါကောင်း ထွက်မဏသား င ပေး ကို ရွှေဝင်း ထား စွဲကတအဝန်း ခန့်
၍ ထမ်း ရွက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံစ မြေဝင် နှစ်¹⁷ ၁၈၁၂¹⁸¹²
ကျော် ထင်ထွင်ပြန်။
(ရွှေ ဟောင်း သု တေသန)

ပုထိုး တော်ကြီး တော်ထွင်ဘုရားကြီးအုပ်ငယ် နှစ် ဝင်း တံအိမ်မီး စွဲသည်မှတစ်ပါး
 ငယ် နှစ် ဝင်း ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်။ ဤ ငွေမကုန် မကျ စေ နှင့်ချမ်း
 သာ စေ။ မီး မြင်သည်ထွင် မရောက်သည့်မှူး မတ်တို့ကိုလည်း ချမ်း သာ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ၁၈ January 1812
 ထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ဂေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်
 တော်ရှိသည်။ လက်ယာ ဇေယသုကိုအ မွေဝန်ခန့် တော်မူသည်။ သို့ခန့် တော်မူ ကြောင်း
 လည်း လက်ယာ ဇေယသုသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စေတငုံသိရှိ သေစွာအ
 မှတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ထမ်း ရွက်သည်။ ရွှေသို့လည်း ခန့်တော်မူသမျှအ
 မှတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည်သူဟုယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်အခါ တော်
 မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်အ မွေဝန်ခန့် တော်မူသည်။ အ မွေဝန်ဆိုသည့်အရာသည်ငါအ
 သွင်ဇကရဘဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ဂတိသို့မလိုက်စစ် ကြောစီရင်ရ
 သည့်အမှုဖြစ်သည်။ မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ်တော်အလွန် တော်မျိုး အပေါင်း
 တို့တွင် သေလွန်သသူတို့မှာအ မွေခံထိုက်သသူအား သား သမီး မြေး မရှိမှစစ် ကြော
 ရမည်။ အရာထူး ရှိသသူတို့မှာသား ရင်း မြေး ရင်း ရှိသော်လည်း သနား တော်
 မူသည့်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်ဆင်များ ကိုဆိုင်ရာဆက်သွင်း စေ၍သား သ
 မီး တို့မှာတရား အလျောက် ဝေယျာဉ် စေ။ သား မြေမရှိသသူတို့မှာလည်း စင်ကြယ်
 အောင်စစ် ကြော၍ဆိုင်ရာတိုက်ကျသိုသွင်း စေ။ လူစုလူအင်ရှိသသူဖြစ်လျှင် မည်သသူ
 သိမ်း စု။ ယောက်ျား ၊ မိန်း မလူ ပေါင်း မည်မျှစာရင်း ပေရင်း မှတ်သား ၍
 အ မွေဝန်တို့တွင်ရှိ စေ။ အ မွေခံသသူတို့မှာကိုယ်တို့ကိုယ်ရပ် အောင်လျှင် ပေါက်၍အ
 မွေစာ ရေး တို့အ လျှောက်မမှတ်မသား မစစ်မ ကြော စေနှင့်။ စစ် ကြောစီရင်
 ရန်ရှိသည်ကို ဂတိသို့မလိုက်မှန်ကန် အောင်စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၃ ခုတပျို့လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ၂၅ January 1812
 တွင်ပြန်။

(သူရိယ ၊ တွဲ ၁၄ မှတ် ၈ ၊ အောက်တိုဘာ ၁၉၃၀ ၊ မျက် ၂၂၊ နန်း သုံး ဝေဟံရ ၊
 ၁၉၇၅ ၊ ၁၁၇ - ၁၈)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ ဘယနန်သူကိုမဟာဒါနိဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူ
ကြောင်းလည်း ဘယနန်သူသည် ကျေးဇူးသဖွဲ့တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်ထိရုံသေစွာ
ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ဂျိုးစားအားထုတ်ထား ရှိသည်။ ရွှေသိုလည်း ခန့်ထား
တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုမသွေမတိမ်း ရွက်မည်သူဟုမှတ်သနား တော်မူသည်။
ဣန္ဒတော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်မဟာဒါနိဝန်ခန့်တော်မူသည်။ မဟာဒါနိဝန်ဆို
သည့်အရာသည် ငါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့ထွင်ရှေး ဘေးလောင်း တော်မင်း
ဧကရာဇ်အဆက်သသနာတော်၅၀၀၀တည်စံ့သော ဌာသသနာတော်ကိုထွန်း ပ
ပွင့်လင်း စေကြောင်း နှင့်ဘုရား ကျောင်း ဝတ်မှီး မြေနယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား
ကျောက်စာထိုး၍လျှောက်တော်မူသည်။ ဘုရား ကျောင်း အရံစောင့်မြတ်စီမံသော ဌာ
လူယောက်ျား ၊ လူမိန်းမလျှောက်တော်မူသည့်အရာများလည်း ရှိသည်။ ကျောင်း ဘုရား
အရံစောင့်လူမည်များ နှင့်မင်း မြေအမျှထား ဣန္ဒတော်မျိုး တို့မရောမစွေး
မစပ်မရွက်ရ။ ခြားနား ဂွင်းလင်း အောင်စစ်ကြောစီရင်ရသည်။ ဘုရား
ကျောင်း နှင့်စပ်သည့် မြေအရံစောင့်လူတို့ကိုလည်း မဟာဒါနိဝန်စာရေး ၊ ကျော်
စာရေး တို့မှစာရင်း ပေရင်း သေချာအောင်ရေးထားမှတ်သားရသည်။
အကြောင်း ရှိလူတို့စာရင်း ကိုလည်း ခြား၍မှတ်သား စေရသည်။ ကျောင်း ဘုရား
မြေအရံစောင့်လူတို့ကိုမင်း မြေအမျှထား လူမစပ်မရွက်စေနှင့်။ ဤပြတ်တည်း
တည်း စစ်ကြောစီရင်။ ကျောင်း ဘုရား ကိုလျှောက်တော်မူသည့်လူများ ကိုသူကောင်း
ဖြစ်ခြင်၍အစုကိုအစုရေး တို့မှစာရင်း ပေရင်း သွတ်သွင်း ကပ်ရပ်၍မထား
မရွက်စေနှင့်။ အရပ်ရပ်ထား ရွက်သည့်တို့ကို ပေ၂၄၂ ရွှေမြင်လွှင်စစ်ကြော၍ကုန်
စင်အောင်နှုတ်။ ဆိုင်ရာ ကျောင်း ဘုရား မှာထား ရွက်စေ။ သို့များ ကိုအမြဲနှ
လုံး သွင်း၍ ဂတိသို့မလိုက်တော်တည်ဖြောင့်မတ်အောင်စီရင်။

(သတ္တရာဇာတိဝရဓုတပုဏ္ဏလဆန်း ၁၃ရက်နေ့နားခင်း ထင်သာဇေယျ
ထွင်ပြန်။)

(သူရိယတွဲ ၁၄၊ မှတ်ဂ၊ အောက်တိုဘာ ၁၉၃၀၊ မျက်၂၃)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ နေမျိုး နော်ရထာ စည်သူကိုမြင်း စုကြီး ဝန်ခန့်တော်မူသည်။
သို့ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း နေမျိုး နော်ရထာ စည်သူသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်
နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရှိ သေစွာ ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကြိုး စား အား
ထုတ်မသွေမဖီထမ်း ရွက်သည်။ ရှေ့သို့လည်း ခန့်တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုစိတ်ပါကိယ်
ပါထမ်း ရွက်မည်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်မြင်း
စုကြီး ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ မြင်း စုကြီး ဝန်ဆိုသည့်အရသာသည် ငါအသွင်ဧကရသာ
မင်း မြတ်တို့ထွင် သွေး သောက်စု၊ မြင်း စုအမှုထမ်း တို့ကိုစား ပုံစား တာလယ်
မြေနှင့်အစုအကွက်ချထား ထမ်း ရွက်စေရသည်။ မပြတ်မလပ်လည်း အဝေး အနီး
အမှုတော်ကိုမြင်း ရှိမြင်း မဲ့ထမ်း ရွက်ပြုရသည့်အမှုထမ်း ကြီး ဖြစ်သည်။ သွေး သော
စုမြင်း တော်သည်တို့ထွင်မြင်း စီး မြင်း ခေါင်း ပေး အပ်ခန့်ထား ခြံအတိုင်း ညီ
ညွတ်စွာထမ်း ရွက်ပြုစေ။ စီး ခွင်မလပ် စေနှင့်၊ တစုကသည်တစု ရော အေး ပေါင်း
ရွက်၍ ထမ်း မရွက် စေနှင့်၊ အပေါင်း ညီသား အများ ရာပြည့်ရာ ကျော်ရှိလျှင်
လည်း အမိန့်တော်ထမ်း အတိုင်း ထမ်း အား ရှိသူတို့ကိုမြင်း စီး ခွင်နှင့်ထားမြင်း
ပွား ၍ထမ်း ရွက်စေ။ စီး ခွင်စား တာ မြေမှာလည်း မြင်း စီး မြင်း ခေါင်းသီး
တို့ကို ပေး ချသနား တော်မူသည့်အတိုင်း လုပ်စား ပြုစေ။ သွေး သောက်စုမြင်း
တော်သည်တို့သည်အစုအရည်မတူရတာစုတန်း သား တို့မှာမရောမနှောမစပ်
မရွက် စေနှင့်၊ မြင်း စီး ခွင်လပ်ရှိလျှင်လည်း သား ညီဆိုင်သင့်ရာ စစ်ကြော၍ စီး
ထမ်း စေ။ သား ညီမရှိလျှင်အပေါင်း အကြီး ထမ်း ရည်ရွက်ရည်ရှိသူတို့ကိုစီး ထမ်း
စေ။ သွေး သောက်စုမြင်း တော်သည်တို့ကိုအမှုတော်ထမ်း ကုန်နိုင် အောင်စေ။
သွေး သောက်စုမြင်း တော်သည်တို့ထွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး
သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည်စကား ကိုပ ပျောက် အောင် ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ
စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၃ ခုတ ပေါင်း လ (ဆန်း ၁၇ က် နေ့) နား ခံတယ ကျော်
ထင်ထွင်ပြန်။
(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ကျီဝန်မဟာမင်း လှကကျီဝန်ဝန်စု ငွေခွန်ဝန်စု ကျေး ရွာအစုသား တို့မှာ ဧကရာဇ်
 ခေါင်း ငွေခွန်မှူး ထမုန် ပေါမိုင်း သူကြီး တို့အလျောက် ဧကရာဇ် ငွေမခွဲမတောင်း
 မိုး နဲဗိုလ်မှူး စော်ဘွား မြို့စား အဝေး မြို့ဝန်ပယ်ရှင်နယ်ရှင်တို့ကမစီရင်စေ
 ရ။ ဧကရာဇ် ဧကရာဇ် အတောင်း အထုတ်အကပ်အခိုအထိန်အတုတ်မရှိ။ သူ
 ခိုး ထား ပြုရသကဲ့သို့ စော်ဘွား လုံခြုံအောင်တည်း တပ်တည်း ခန့်ထား အုပ်
 ထိန်း စီရင်ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှုခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကျီဝန်
 ဝန်စု ငွေခွန်ဝန်စု ငွေခွန် ငွေခွန်။ သံသယစွေး ငှက်မြီး ဆက်ကျေး ရွာအစုသား
 တို့ကို စော်ဘွား မြို့စား ပယ်ရှင်နယ်ရှင်တို့နှင့် မိုး နဲဗိုလ်မှူး အဝေး မြို့ဝန်တို့ကမ
 စီရင်စေနှင့်။ ကျီဝန်မဟာမင်း လှကကျီဝန်ဝန်စု စော်ဘွား လုံခြုံအောင် ကျေးထိန်း
 ရွာအုပ်ခန့်ထား ဤထိန်း သိမ်း စီရင်စေ။ ဧကရာဇ် ဧကရာဇ် အကပ်အ
 ခိုအထိန်အတုတ်မရှိ စေနှင့်။ အခွန်ထမ်း လူတို့မှာလည်း ဧကရာဇ် ငွေခွဲခန့်ရန်ရှိလျှင်
 ကျီဝန်မဟာမင်း လှကမဆင့်မဆိုသည်ကို ငွေခွန်မှူး ဧကရာဇ် ခေါင်း ထမုန် ပေါမိုင်း
 သူကြီး တို့အလျောက် မခွဲမခန့် စေနှင့်။ ကျီဝန်မဟာမင်း လှကဆင့်ဆိုရသကဲ့သို့ ခန့်စေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၁၇၄ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ၅ June 1812 ခုဇွန်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ၅ June 1812

ပြန်။

(မိုး ပြည့်၊ ပု၊ ၆၀၄)

မဇ္ဈိမဒေသဗာရဏသိမြို့ကအိမ်ရှေ့ထမ်း ငမ့်၊ ရမ္မဝတီစစ်ကဲငမ့်၊ ပုဏ္ဏား မာ
စဝတို့ဆောင်ယူခဲ့၍ပြည်မြို့သို့ ရောက်သည်ကဗလမှန်ရသေ့ကိုတန်ဆောင်း သုံး ထပ်
အမိုး ဂျုံသေစင်း တွဲဘောင်တွင်တင်ပြီး လျှင်ဆွဲ လှေငင် လှေအတီး အကပွဲသဘင်
များ နှင့်ပြည်မြို့က ဆောင်ယူခဲ့သည်မှာ ခံမ္မအာဒါသရသေ့ ဟောသော ဝိတက္ကမူခ
မဏ္ဍနကျမ်း ထွက်နှင်အညီရန်ခပ်သိမ်း ကိုအောင်မြင်တော်မူ၍ဘုန်း တော်ကြီး ခြင်း
သက်တော်ရှည်ခြင်း စသောကောင်း ကျိုး အပေါင်း နှင့်ပြည်စုံလင်ပြည်သူတို့အကျိုး
စီးပွား များ မြတ်မည်အကြောင်း ကြောင့် ဆောင်ယူပင့် ရောက်သည်ဖြစ်သည်။ အိမ်
ရှေ့မင်း ကိုစကိုင်း ရောက်ကြိုယူစေ၊ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ်တော်တို့
ကိုလည်း လိုက်စေ၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကအတီး အကပွဲသဘင် ပူဇော်ရန်များ
ကိုလည်း လျှောက်ပတ်ကောင်း မွန်အောင်ခန့်ထား ပြင်ဆင်၍ ဆောင်ယူစေ၊ စ
ကိုင်း မြို့ကသည် ရွှေဘဝါး တော်အောက်မင်း ထွန်း ရောက်ရပ်စုထွက်စုပြည်သူပြည်
သား တို့ကိုလည်း အတီး အကပွဲသဘင်လှူဒါန်း ပူဇော်ရန်များ နှင့်ဆီး ကြိုပူဇော်ကြ
စေ၊ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုပဌမဝါဆိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ၁၈¹² ဇယသိခံသူ
တွင်ပြန် ။

(ရှေး ဟောင်း သူတေသန)

မေဘင်း: ဟောဝင်ဆရာကို ခေါ်၍ သုတ္တန် ဝိနည်း ကျမ်း အထွက်အရ များ ကို ပြော
ဆို စေ။

(သတ္တရာဘိဝံသ) ဘာသာရေး ပဋိပက္ခ မဝိသုဒ္ဓိလုပ်၍ ကျော် ဖြစ်ရန် နေ့နား ခံ ဇောယသိခံ
သုတ္တန်ပြန်။

(ရှေး ဟောဝင်: သု ဟောသန)

ကဝိလမုနိရသေ့ကိုပူဇော်တော်မူမည်။ ဆုတောင်း စာမှာ ဝိတက္ကမုခမဏနက္ခမ်း
 ထွက်အတိုင်း ထည့်၍ ရေး စေ။ ၁၀၀ ယောလူမျိုး မှာအမျိုး ဘာသာဝတ်ဆင်စေ၍
 ဣန္ဒတော်ခံဝင် ရောက်ကြောင်း နှင့်လက်ဆောင်တော်ကိုဆက်မြဲတိုင်း လျှောက်၍
 ဆက်စေ။ ဆက်ရောက် (သည့်) လက်ဆောင်တော်ကိုအတွင်း တော်မှာထုတ်စေ။ မ
 ဟာဗောဓိတိုင်း နှင့်ဆင်း တုတော်များ ကိုမဏ္ဍပ်ကြီး မှာထား စေ။ ထား တော်
 နှင့်ကဝိလရှင်ရသေ့ကိုသာအတွင်း တော်သို့သွင်း စေ။ လက်ဆောင်တော် လျှောက်
 မှာထား တော်ကိုရှေ့တည်၍ လျှောက်စေ။ မဗ္ဗအာဒါရသေ့ဟောထား သည့်ဝိတက္က
 မဏ္ဍနက္ခမ်း ထွက်နှင်အညီကဝိလမုနိရသေ့ ရောက်သည်ကိုတင်ရင်း ဘောင်ကအတွင်း
 တော်သို့သွင်း မည်။ တရားသောမင်း တို့ဣန္ဒတော်ခံဝင် ရောက်သည်ကိုလက်ဆောင်
 တော်ဆက်မြဲဆက်စေမည်။ ပွဲသဘင်အစီအစဉ်ဝင်း သေနတ်အခင်း အကင်း ဆုတောင်း
 တော်ဆက်မြဲဆက်စေမည်။ ပွဲသဘင်အစီအစဉ်ဝင်း သေနတ်အခင်း အကင်း ဆုတောင်း
 တော်စာလက်ဆောင်တော်စာဘတ်များ ကိုရန်ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်
 ငြိ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုပဋ္ဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၉ ရက် ၂^{July} နေ့နံနက် ၁၀ နာရီ ၁၈¹²
 ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

မြေနှံသဘာဝသမီး သား လွတ်မိ တော်က မွေး သည့်ဆင်မ တော်အတိုင်း နံ့၍ ရွှေဘဝါး
 တော် အောက် ရောက်သည့်ကို မြေဘက်ကွန်း ဦး တွင်အိမ် ရွှေမင်း က ဟော့ဘမ်း
 စေ။ မဇ္ဈိမ ဒေသဘုရား ပွင့်တော် မူရဘမဟာ ဗေဒမိပင် တော်အ ရွှေမျက်နှာ
 တောင် မျက်နှာအ နောက်မျက်နှာ မြေဘက် မျက်နှာပင် တော် အောက်ရင်း မြေ
 တော်ငါးရပ်အထဲ တော်မှ ဝှံ့သည့်ကို ကောင်း မွန် အောင်ထုတ်ယူ၍အ နောက်ဘက်မ
 ဟာ ဗေဒမိပင် တော် အောက်တွင်မြစ်မ မြစ်သေး များ ကိုမထံမခိုက် စေရ။
 တွင်အနက် ခန့်တူး ယက်၍ ဆောင်ယူခဲ့ရင်း အရပ်မျက်နှာအတိုင်း မြေမှန် အောင်
 ထား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၉ ရက် နေ့နံနက် ၁၇ July ပွဲး တွင်ပြန်။
 (ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

သီဟိုဠ်အမတ်တို့နှင့် ပါသည့်လက်ဆောင်တော်များ ကိုအဆောင်အယူဆက်သွင်းသည့်
 မှာဆောင်ယူလောက်သည့်လက်ဆောင်မဟုတ်အဆောင်အယူအစီအစဉ်အခင်းအ
 ကျင်းမခန့်မထားနှင့်။ အလျှောက်သွင်းမြဲသွင်းစေ၊ မဇ္ဈိမဒေသမဟာဗေဓာ
 မိကဆောင်ယူရောက်သည့်ဗေဓာမိပင်အောက်အရှေ့အနောက်တိုင်မြောက်ရပ်ပြင်
 တော်မြေတော်ငါးရပ်ကိုအနောက်ဘက်သို့ဆောင်ယူမည်မှီမြဲနှင့်တော်သင့်အောင်ရှေ့
 အိုးကိုငွေအိုးမှာသွင်းစေ၊ ငွေအိုးကိုဩဇာနီအိုးမှာသွင်းစေ (ဩဇာနီအိုး
 ကိုခဲမနက်အိုးမှာသွင်းစေ၊) ခဲမနက်အိုးကိုသံအိုးမှာသွင်းစေ၊ သံအိုးကို
 ကျောက်အိုးမှာသွင်းစေ၊ သွင်းရန်အိုးများကိုအိုးပစ်သဏ္ဌန်လုပ်ဆောင်သည့်
 သွင်းပြီးလျှင်အမိန့်တော်ရင်းအတိုင်းဆောင်ယူ၍အနောက်ဘက်မဟာဗေဓာမိ
 ပင်မှာအနေ (ကောင်း) မွန်အောင်ထားစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့နံနက် ၁၈¹²
 ရာဇသုတ္တင်ပြန်။

(ရှေးတောင်းသူဌေးသန)

သုအိုသုန၁ တို့ကို စောင့်ငုမင်း အတွင်း ဝန်ဥဒ်နံ ဇောယ ကျော်က ဆေး ကုစေ။
 အရူး တို့ကို ပုသိမ်မင်း အတွင်း ဝန်ကျော် ခေါင်လက်၁ကအသီး အသီး တဝတည်းထိန်း
 သိမ်း ဩဉ်ရှုကုမစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် ^{28 July} နေ့နံနံ ၁း ခံ ဇောယ ¹⁸¹²
 နော်ရထာထွင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ၊ ၁၉၇၆၊ ပိုဒ် ၅၀၀ / ၉၊ ၁၂၂၇ - ဂ)

သီဟိုဠ်ကအမတ်ပရမရဘဇဂုရုဓမ္မဒူတပဏ္ဍိတရွှေဘဝါး တော်အောက်ရောက်သည်။
 အံ့မှာသီဟိုဠ်ကွန်းတွင်သဘာဝတော်မစည်မထွန်း မပွင့်မလင်း ရှိသည်ကိုစည်
 ထွန်း ပွင့်လင်း အောင်မြင်စေဘွဲ့ရှောက်တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင့် ရွှေဘဝ
 ကား ချက်ပါသည်။ ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း ကျင့်ဆောင်ကြသမျှ
 လည်း ဘုရား သခင်ဟောတော်မူသည့်သုတ္တန်တရား တော်ထင်ရှား ရှိလျက်သုတ္တန်
 အဇိုင်း အကျင့်မမှန်မကန်ကျင့်ဆောင်၍ နေကြသည်ဖြစ်သည်။ သီဟိုဠ်ကလည်း
 မတ်တိုကိုသီဟိုဠ်မှအကျင့်အဆောင်အနေအထိုင်မည်သို့ဖြစ်သည် နိုင်ငံတော်မှလည်း
 အရပ်ရပ်ကျင့်ဆောင်ကြသမျှ မမှန်မကန်ရှိသည်။ ဘုရား ဟောတော်မူသည့်သုတ္တန်
 တရား တော်နှင့်အညီဗြဟ္မစောင့်ရှောက်သည်ကိုအလိုရှိမည်။ မည်သို့ဗြဟ္မစောလိုသည်
 များ ကိုသိတော်မူသော အောင်မေး၍သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက် ^{29 July} နေ့နံနက် ၁ နာရီ ¹⁸¹² က
 ရာဇသုတ္တင်ပြန် ။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

သောဠသမိမာသသုဒ္ဓိဒန်ရသဖစန္ဒရမာသ၂၆အသီ၁နှံန၁ရီ၄၀တော်သလင်း
 လပြည့်ကျော်၁၁ရက်နေ့တွင်အင်္ဂပတိရသေ့ကိုနှစ်စဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော်စေသရေ
 ခေတ္တရ၁ပူဂံမြင်စိုင်းစစ်ကိုင်းပင်းယအဝမင်းအဆက်ဆက်ရဟန်းကမင်းကို
 လှည့်ဖူးရဘူးသည့်ထုံးတမ်းရ၁ဇဝင်မမြင်မရွံ့မကြားစဘူးဖြစ်သည်။ လှည့်
 ဖူး၍မေတ္တာစာဆက်သွင်းသူကိုယခုမည်သို့ဆိုကြမည်လော။

(သက္ကရာဇ်)၁၁၇၄ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော်ဂရက်^{31 July}နေ့နံနံခံစမြေ၁၀
 မှူးဘယကျော်ထင်ထင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

သုတ္တန်ကျမ်း နှင့်အညီရဟန်း ပြုလိုသူငှာ ရွှေရည်ကိုအထက်ရဟန်း ပြုသည့်ဆရာတို့နည်း
 ၂၈ August 1812
 ယောဇ္ဇယ မိမိတို့သို့ခွဲဒိနရ ၁၂ ဧကလင်း လပြည့် ကျော်ရရက် နေ့စဉ် မှန်ဘုရား
 သခင် ရွှေတော်ထင်ရဟန်း ပြုစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုဝါ ခေါင်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ၉ August 1812
 သုတ္တင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

သုတ္တန်တရား တော်နှင့်အညီကျင့်ဆောင်သည့်ရဟန်း တော်တို့သတင်း သုံး ရန်
 တော်ရ ကျောင်း ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း လိုသူတို့က တော်သင့်ရသော အရပ်တွင်တော
 ၂၀၀၈၁၃၀၀၈၁၈ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ဤစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၅ ရက်နေ့နံနက် ၁၂ August 1812
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

ပြည်သူပြည်သား တို့ ရောင်း ဝယ်သုံး ဆောင်ကြသည် များ မှာ ကြေး နီဒဂီး ကိုလည်း
မသုံး မဆောင်ကြဖြစ်သည်။ သုံး မြဲခဲ့ကုသုံး ဆောင် ရောင်း ဝယ်ကြ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၆ ရက် နေ့နံနက် ၁၃^{13 August} ၁၈¹⁸¹² ခု
သုတ္တင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ် ၃၉၅၊ စာ ၂၀)

သုတ္တန်ကျမ်း နှင့်အညီရဟန်း ပြုလိုသူငါးအောင်၊ ငပု၊ ငသင်္ဂါ၊ ငခွေး၊ ငသင်္ကန်း
အောင်၊ ငစန်မင်း၊ ငမြတ်တင်၊ ငရွှေအိပ်တို့ရှစ်ဦး ကို (ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
မင်း တရား ဦး နန်း စံအနှစ် ၃၀) သေဇ္ဇသမိမံသ်ပွား ဆဲသုဒ္ဓိဒိန်ရဝဇ္ဇတော်
သလင်း လပြည့်ကျော် (၄) ရက် နေ့အထက်ရဟန်း ပြုသူတို့နည်း စန္ဒာမုန့်ဘုရား ရှင်
ရွှေတော်ထွင်သုတ္တန်ကျမ်း ကိုထား ချီသရဏဂုံသုံး ပါး နှင့်ရဟန်း ပြုစေ၊ သုတ္တန်တ
ရား တော်နှင့်အညီကျင့်ဆောင်သည့်ရဟန်း တော်တို့သတင်း သုံး ရန် တော်သင့်ရ
အရပ်တွင်တ၁၂၀၀တွ၁၃၀၀တွ၁အသီး အသီး ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း စေ။

(အဝံချပ်ပုံ၊ တ၊ ပုံဒီ ၃၀၉ / ၈၊ စာ ၂၁)

ကုသိုလ်အကုသိုလ်တရား သည်အံ့သည် ဖြစ်သည် မရှိ။ သရဏဂုံရမှပဉ္စင်း ဖြစ်နိုင်မည်။
 သရဏဂုံသုံး ပါး လည်း အလွန်ခက်ခဲလှသော ဘေဝတရား ဖြစ်၍ သရဏဂုံတည် အောင်
 ပင်ခက်ခဲစွာ လှလအား ထုတ်၍ ကျင့်ဆောင်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ အနာဂတဘယသုတ်
 မှာလည်း လူတို့နှင့် မနှိုင်း မနှောလူတို့အနံ့အသက်ကင်း သော ဧဝာအရပ်မှာ အပေါင်း
 အဘော် မရှိတော့ဘဲတည်း နေ၍ ကျင့်သော အကြောင်း ကို ဟောတော်မူရသော နှိုက်
 သရဏဂုံတည်စံမဲ့ သော ဌာ ဟောတော်မူသော အရပ်ဖြစ်သည်။ သရဏဂုံတည်လိုရလို
 သော ကြောင့် ဧဝာ နှိုက် နေ၍ အနာဂတဘယသုတ်အတိုင်း ကျင့်ဆောင်ကြစေ။ သရ
 ဏဂုံကို မကျင့်မဆောင်လျှင် အိုရွယ်သည်ဆို၍ မနေစေနှင့်။ လူဝတ်လဲကြစေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ပြီး နန်း စံအနှစ် ၃၀ သော ဇွန်လ ၁၈၁၂)

မာသိပွား ဆဲသုဒ္ဓိ ဒီဇင်ဘာ ၁၈၁၂ ခုနှစ် လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့)
 (အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ။ ပိုဒ် ၃၀၀၊ စာ ၂၀-၁)

ဝေသာသနသီလမှတ်တော် မူ၍အိမ်ရှေ့ဝန်အရာတဝန်ကြီး အရာခန့်တော်မူသည်ကို
 ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး အမှုတော်ကိုမထမ်း (အကျိုးစီးပွားတော်ဆုတ်ယုတ်
 အောင်မြင်) သူဖြစ်သည် (ခဏ်) ထိုက်သူကို (ခဏ်နှင့်လျှော်) စွာရတဝတ် (အ
 ပြစ်) အလျောက်ဖြစ်ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်သား တော်ပြည်မင်း တောင်
 ငူမင်း ပုဂံမင်း မှူး (တော်မတ်တော်) တစုအစုံအညီရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်။
 ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့မည်သည့်အဝီရောဓနတရား နှင့်အညီမင်း ညီမင်း သား
 မှူး တော်မတ်တော် (အစုံအညီ) လျှောက်ထား၍ မလွဲမယယ်သင့်ပြီ၊ ပြည်မင်း ပုဂံ
 မင်း (တောင်ငူမင်း မှူး တော်မတ်တော်တစု) တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အ
 တိုင်း ဝေသာသနသီလမှတ်အကျဉ်း ထား ၊ သနား တော်မူ (သည့်) ဘွဲ့အမည်အစီး
 အ (နင်း) အဆောင်အရွက်သက်ရှိသက်မဲ့ဥစ္စာပစ္စည်း များ (ကို) သိမ်း (၍) သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခုဝါ ခေါင်လပြည့်ကျော်ဂရက် ၃၀³⁰ August ၁၈¹⁸ ၁၂¹²
 တွင်ပြန် ။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉)

အိမ်ရှေ့မင်း ပြည်မင်း တို့ကို စောင့်နေစေ။ ဝန်ကြီး ၄ ယောက်မှလည်း မင်း
 ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်၊ မဟာမင်း လှမင်း ခေါင်၊ နေမျိုး သီဟသူတို့ကို စေလွှတ်
 စေ။ မဟာမင်း လှကို နောက်တော်လိုက်စေ။ မြစ်စဉ်တလျှောက်တဲနန်း တော်
 အဆောက်အလုပ်မှစ၍ ဝင်းခင်း နောက်တော်လိုက်ကြည့်၊ တပ်ရေတပ်အစီစဉ်
 အနေခန့်ထား၊ စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်၊ တဲနန်း တော်အဆောက်
 အလုပ်မှာမြို့ရွာကိုမခန့်နှင့်၊ ကုန်ဝင်ရန်ကိုငွေတော်ထုတ်ပေး၊ တော်မူမည်၊ ပြည်
 မင်း လုပ်ရင်း ရဲဗွေမှာဦးကနွား ဂုတ်ထည့် (စေ) ၊ အမှီလည်း လုပ်စေ၊ အ
 ရပ်ရပ်မြို့ရွာရှိမြင်း စုကြီးသား တို့မှာပေး၊ ဘွဲ့သနား တော်မူရသပါသူတို့ကိုမင်း
 မိဘုရားသား တော်သမီး တော်မြို့ရွာသူကြီး တို့အကပ်အခိုမရှိစေနှင့်၊ မြင်း စု
 ကြီး ဝန်ကစေ့ငူ အောင်သိမ်း ခုံး၍ အစုဆိုင်ရသတမ်း ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၄ ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း ၂ ရက် 7 September 1812 နေ့နံနက် ၁၀ နာရီတွင်

ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

မြေး တော်အိမ် ရွှေမိဘုရား သီရိသုမာမဟာစန္ဒာဒေဝီကံ တော်ကုန်သည်မှာ
 သမီး တော်အိမ် ရွှေမိဘုရား သီရိတိလောကမဟာဘဒ္ဒိသုရတနာဒေဝီကံ တော်
 ကုန်သည်ထွင်သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း သင်္ဂြိုဟ်တော်မူမည်။ အခန်း အနား ခန့်ထား စီရင်
 ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်။ အလောင်း တော်ကိုဆောင်မတော်သို့ ပြောင်း
 ခြံပြင်ဆင်စေ။ သင်္ဂြိုဟ်ရပ်မှာအိမ် ရွှေအိမ် တော်အရွှေ မြေကပ်သစ်တပ်စံခါး ပြင်
 လက်ဝဲဘက်ထွင်ပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်စေ။ အလောင်း တော်ကိုဆောင်မတော်သို့
 ပြောင်း ခြံပြင်ဆင်စေအမိန့်တော်ပါသည်မှာ ဆောင်မတွင် နေရကုသိုလ် သည်။
 တောင်ဆောင် တော်မှာပင်ပြင်စေ။ ရွှေတိုက် တော်မှာရှိသည့်အဆောင်များ
 ကိုလည်း ထုတ်ယူချီလုပ်ဆောင်ခင်း ကျင်း စေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဦး) နန်းစံ (အနှစ်) ၃၀ ယောဇ္ဇ
 သမိမာသ်သုဒ္ဓိဒိန်ရဇ္ဇဌနတ် တော်လဆန်း ၁၅ရက် နေ့နား ခံစမြှောင်မှူး တွင်
 ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၁၃)

အမျိုး လေး ပါး တို့ဖြင့်ပိုင်းခြား၍တိုင်းကြီးပြည်ကြီး မဟာဝရာဇဌာနီမင်း
 တို့၏ နေရာမှာအလိုက်ရှိသင့်သည်။ ကမ္ဘာဦးကအမျိုး လေး ပါး ပိုင်းခြားလာ
 ရှိသည်မှာကမ္ဘာဦး သူတို့ကဆယ်တို့တို့ဆက်ပါမည်။ ။ ခဏပေးသင့်သမျှချီးမြှင့်သမျှ
 တို့အား ဆုံးမမြတ်တားချီးမြှင့်ပါခံဝန်ချီးပင့်သဖြင့်ရှေးဦးစွာမင်းပြု
 သောဘုရားအလောင်းမဟာသမ္မတမင်းမှဆက်၍မင်းမျိုး ဟုဖြစ်သည်။ အကုသိုလ်
 တရားတို့ကိုရှောင်ကျင့်၍ကုသိုလ်တရား နှင့်သဘာဝတော်၌ နေသောသူတို့စွဲ၍ပုဂ္ဂိုလ်
 မျိုးဖြစ်သည်။ လယ်လုပ်ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ဘောက်ကားသဖြင့်ဒဿဘာဂဆက်
 ၍တရားနှင့်အညီအသက်မွေးသောသူတို့စွဲ၍သုဌေးမျိုး သူကြွယ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ယုတ်
 မာသောအကုသိုလ်(ကမ)ကံကြောင့်ကိုယ်ဝမ်းစာကိုမျှစားသောက်ရုံသာမှီး
 စား(ရ)သဖြင့်ကြမ်းတမ်းသောအကျင့်ရှိသောသူတို့စွဲ၍သုဆင်းရဲမျိုး ဖြစ်သည်။
 ထိုသို့အမျိုး လေး ပါး ခြားနားခြင်းမရှိသောအရပ်သည်ပစ္စန္ဒဒေသမည်သည်။
 အမျိုး လေး ပါး ခြားနားခြင်းရှိမှတုန်းသမ္မာပညာကြီးသောသူတို့ဖြစ်ထွန်း
 ရာမဟာဝရာဇဌာနီတိုင်းကြီးပြည်ကြီးဖြစ်ကြောင်းကိုကုမ်းဂန်ထွက်ရှိသည့်အ
 တိုင်းအမျိုး လေး ပါးကိုခြားနားပိုင်းခြားတော်မူသည်။ ပြည်သူတိုင်းသူတို့တွင်
 အမျိုးခြားနားစေခြင်းငှါအမျှတမ်းအခွန်တမ်း၌တော်မူ၍စာရင်းတော်
 ဆက်သွင်းပြစေသည်။ အမျှတမ်းအခွန်တမ်းဆိုသူတို့သည်(ငါ)အချွင်ဧကရာဇ်မင်း
 မြတ်နှင့်တိုင်းကြီးပြည်ကြီးဓလေ့(မကင်းမကွာသင့်၊ စာရင်း)အလျောက်အ
 ရာအထူးနှင့်သူကောင်းပြုရန်ရှိသည်ကိုအမျှတမ်းလူတို့ကသာရွေးကောက်၍သူ
 ကောင်းပြုတော်မူသည်။ အရာအထူးသို့ချီးမြှင့်တော်မူသမျှမှာလည်းအမျှတမ်းလူ
 တို့ကသာမှီးမတ်အရာသို့ရောက်စေ၊ အခွန်တမ်းလူတို့မှာ(လည်း)မဟာသမ္မတ
 မင်းမှစ၍ဆယ်တို့တို့ဆက်ပါမည်။ ဆယ်တိုင်တိုင်ဒဿဘာဂဆက်၍တရားနှင့်အညီအသက်
 မွေး(သော)အမျိုးဖြစ်သည်သူဌေးသူကြွယ်မျိုးဖြစ်စေ၊ သုဌေးသူကြွယ်ချီးမြှင့်
 တော်မူလျှင်လည်းအခွန်တမ်းလူမျိုးကသာသူဌေးကြီးသူကြွယ်အရာအထူးသို့ရောက်
 စေ၊ အမျှတမ်းအခွန်တမ်းအစုနှစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းတော်မူရာသူကြီးတို့ကစာရင်း
 (အဆက်)စာရင်းတော်မပါမဝင်သူတို့မှာအစုအငန်းထားရန်မရှိ၍အမျိုးတ
 ပါးနှင့်မရောမနှောမစပ်မရှက်ယုတ်မာသောခွန်စနစ်အား၊ စနစ်လအမျိုး (တို့)

လည်း ပြည်ကြီး တိုင်း ကြီး တို့တွင်သမုတ်ပညတ်၍ ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ အမှတ်မင်း အခွန်ထမ်း
စာရင်း တော်မပါမဝင်ကြောင်း ကျန်သူတို့ကို ခွန်စနစ် ခန္ဓာလအမျိုး ဖြစ်စေပြ
ဌာန်း ပိုင်း ခြား တော်မူသည်အမိန့် တော်ကိုအရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး တို့သို့ပြန်ဆို
မှာထား ၍ စေ့ငုံ အောင်စာရင်း တော်ဆက်သွင်း ဤစေ။ အမှတ်မင်း သွေးသောက်
ဘွဲ့တော် မူ၍သနွာ တော်ပေး ပြီး သွေး သောက်ဘွဲ့ပြီး လူတို့ကိုမြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူ
ကြီး အစုအဝန်း ခေါင်း အကြီး တို့ကအခန့်အထား ဧြေး ငွေအတောင်း အရမ်း မ
ရှိစေနှင့်။ ဧြေး ဟောင်း မြီ ဟောင်း ရှိလျှင်လည်း ဧြေး စာရင်း ကို ရွှေနား
တော်ကြား လျှောက်ထား စေ။ မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူကြီး အစုအဝန်း ခေါင်း အကြီး
တို့ကအခန့်အထား ဧြေး ငွေအတောင်း အခံရှိသော်အတောင်း ခံရသူတို့က လျှောက်
ထား စေ။ တောင်း ခံသည်မြို့ရွာသူကြီး အစုအဝန်း ခေါင်း အကြီး တို့ကို ခေါင်း မြေ
သို့ခေါ်ဆောင်အဆုံး စီရင်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၁၅^{8 March} သုဒ္ဓိဒိန် ၉၀၄¹⁸¹³
တန်ခူး လဆန်း ၄ ရက်နေ့နား ခံဇောယ နော်ရထာတွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉)

မဇ္ဈိမာ ဒေသမဟာဗောဓိပင်တော်ကို ရှေး ရှေး သောမင်း တို့လက်ထက် မဟာ
ဘူး ဂါတစုံတယောက် သောသုရောက်ဘူး သည်မရှိ။ ရွှေလက်ထက် တော်တွင်သာမ
ဟာဗောဓိပင်တော်သို့ကုန်တော် မြို့တို့ရောက်၍ (သာ) အတတ်အကြပ်အရပ် ဒေ
သကိုထင်ရှား စွာသိသိရှိသည်။ သိုက်သိုင်း စာဟောင်း များ ထွင်လည်း ဖူး မှော်
ပူဇော်တော် မူမည့်အကြောင်း မဇ္ဈိမဒေသဗီရောဏသီလသောတိုင်း သူပြည်
သား တို့ကလည်း ကပ္ပိလရသေ့ကိုပင် ဆောင်တော် မူသည့်ကလကျွန် တော် မြို့ ဖြစ်
မည်ကိုအသီး အသီး ကျော်စောထင်ရှား စွာရှိကြသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်ကို
ဘူး မြော်တော် မူရမည့်စာဟောင်း သိုက်သိုင်း ထွက်သည်။ တိုင်း နိုင်ငံတော်အ
တွင်း မြို့ရွာအများ ရှိသည်ကိုအခွန်ဆက်ချန်ထား ၍အမှုတော်ထမ်း တော်သင့်သည်
မြို့ရွာကို ရွေး ချယ်ပြီး လွှတ်အိမ်၅၀ကို သွေး သောက်ကြီး ဘအကြပ်၄၀၀၀၀၀၀၀၀
ကိုတသွေး သောက်စည်း ဂြပ်တော် မူ၍မြို့စောင့်မြို့နေချန်ထား သည်ပြင် အောင်
တပ်ဂဝတပ်ပါရဲမက် (စစ်သည် လေး ထောင်) နှင့်သတင်း ဝါလကွတ်လွှင် ရွှေစက်
တော်ဖြန့်ချိဘူး မြော်ပူဇော်တော် မူမည်။ ဓညဝတီရ (မွာ) ဝတီ၊ ခွဲရဝတီ၊
(မေဃဝတီ) မြို့ရွာများ သည်လည်း ရေမြေကွယ်ဝန်း ၍လုပ်ခင်း ဆောင်တာ
များ ပြား သည်မြို့များ ဖြစ်သည်။ တပ်ပါရဲမက် တော်စစ် (သည်) တို့၏ လျှောက် အိင်
မြို့၊ ဂိက္ခာအသင့်ရှိ စေရမည်မှာယခုတင် (ကြို၍) ဓညဝတီမြို့ဝန်မင်း ကြီး ကျော်ထင်
နှင့် တောင်ငူမြို့ဝန်တို့ကလယ်ယာအလုပ်အဆောင်ကိုစပါး အများ (ရအောင်) ခိုး
ဆော်လုပ်ဆောင် စေခန့်ရမည် (ပြန်) သည်။ ရဲမက်ဗိုလ်ပါတို့စား ရန် မြို့၊ ဂိက္ခာ
အများ ရှိနှင့်အောင်ဂြပ်ဂြပ်တည်း တည်း မြို့ရွာပယ်နယ်အတွင်း မြေပြင်မလတ်အ
နှံအစပ်လုပ်ဆောင်၍ မြို့၊ ဂိက္ခာအများ ရှိနှင့်စေရန်အကြောင်း နှင့်ဝန်တို့က
ဓညဝတီ၊ ရမ္မာဝတီ၊ ခွဲရဝတီ၊ မေဃဝတီ၊ တောင်ငူမြို့ဝန်တို့သို့ယခုက (တင်ရင်)
၍ (သင့်) အောင်မှာ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁၅^{11 April} ၁၈¹⁸¹³
မာသ်သုဒ္ဓိဒိန်၉၃၀ကဆုန်လဆန်း ၈ရက်နေ့နား ခံကျော်ထင်ရသောထွင်ပြန်။
(တကီဗဟို၄၅၂၁၉)

နိင်ငံ တော်အတွင်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာမြို့ရွာသူကြီး မြေတိုင်ပြုသူတို့သည်
 သူခိုး ထား ပြလူဆိုး တို့ကို နိုင်နင်း အောင်မခံမခံမတမ်း မဆီး သောကြောင့်
 လူဆိုး လူသွမ်း သူခိုး ထား ပြပေပြီ ဂြိုဟ်သည်ဖြစ်သည်။ အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာ
 သူခိုး လူဆိုး မပေပြီ မထွက်စေရ။ အုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်း နိုင်သူကိုသာမြို့ရွာသူကြီး
 မြေတိုင်အရ ခန့်၍ အုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်း စေ။ ဤ ရိုး စိုး ရိုး ဖြစ်သည် (သက္ကရာဇ် ၁၁)
 ၁၁) ၂၆ ခု ၂၇ ခု ၄၅ ခု ရွှေတိုက်စာရင်း ပါဝင်သည်။ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၀ ခု
 ၀ ဝက်ပါသည်။ တံဆိပ် တော်ရသည်။ ဖြတ် (စာ) စာချွန်ရှိသည်။ မလ္လာဘက်မသား
 မပြောမဆို စေနှင့်။ လွတ်တော်ရုံး တော်ကလည်း လက်ခံ၍တရား စကား မဖြစ်
 မပွား မစစ်မကြော မစီမရင် စေနှင့်။ မြို့ရွာကိုသူခိုး လူဆိုး မပေပြီ မထွက်ငြိမ်ဝပ်
 အောင်အုပ်ချုပ်ထိန်းသိမ်း နိုင်သူကို (သာ) သူကြီး မြေတိုင်ခန့်ထား အုပ်ချုပ်ထိန်း
 သိမ်း စေ။ ပြည်သူပြည်သား တို့တိုင်း ရေး ပြည်မျှလျှောက် ရေး ထား ရေး အမျှ
 စ၍အဝေး မြို့ရွာမြို့ဝန်စစ်ကဲအရအထူး ခန့်ထား ရန်ရှိသမျှကို ရွှေနား တော်
 ကြား လျှောက်ထား စေ။ ငါ့ကိုယ်တော်ဆုံး ဖြတ်စီရင် တော်မူမည်။ အိမ်ရွှေမင်း
 မှာ ရှေး ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း သာ နေ စေ။ မြို့ဝန်စစ်ကဲအရအထူး အခန့်အထား
 မရှိ စေနှင့်။ ပြည်မျှတိုင်း မျှအဝေး မြို့ရွာကအမျှဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး တို့အ
 မျှအရပ်ရပ် လျှောက်ထား ရန်ရှိသမျှကိုလွတ်တော်ရုံး တော်အတွင်း တော်မြဲတိုက်
 များ ထွင်ထုံး စံရှိသည်ဆို၍ မရပ်မဆိုင်း စေနှင့်။ အမျှအရပ်ရပ်ကို ရွှေနား တော်
 ကြား အောင်သာ လျှောက်ထား စေ။ ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်စာ ရေး ဦး တို့ကအ
 မှာစာချွန်ပေး ရန်ရှိသည်ကိုလည်း မလ္လာဘက်မပေး မမှာ စေနှင့်။ (အထက်)
 အမိန့်တော်ကို (မှီ)၍ (ဆင့်ဆိုသည်) အမိန့်တော် (မျိုး ကိုသာ) ပေး စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဦး နန်း စံ ၃၁ နှစ် 13 April 1813
 သုဒ္ဓိဒိန် ၉၄၀ ကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံတော် (ကယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်)
 (ဗဟိုတက် ၄၅၂၁၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်အနွယ်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်
တော်ရှိသည်။ ကျော်သူနန္ဒမိတ်ကိုမြို့ဝန်ခန့်တော်မူသည်သို့မြို့ဝန်ခန့်တော်မူကြောင်း
လည်း ကျော်သူနန္ဒမိတ်သည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရှိသေစွာ
ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကြိုးစား အားထုတ်မသွေမဖီထမ်း ရွက်သည်။
ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုစိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်မည်သူယုံမှတ်
သနား တော်မူသည်ကုန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်မြို့ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ မြို့
ဝန်ဆိုသည့်အရသည့်ငါအသွင်ကရဘဇ်မင်း မြတ်တို့ထွင်ရဘဇ်ဝတ်နှင့်လျော်စွာစီ
ရင်ရသသူဖြစ်၍ ဓမ္မဝတ်ရဘဇ်ဝတ်လောကဝတ်အကြောင်း သုံးပါး ကိုကွမ်း သိန်း
လည်သသူ၊ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာအကျိုး နှစ်ပါး ကိုထောက်ထား နိုင်သသူတို့ကို ရွေးချယ်ခန့်
ထား တော်မူမြဲဖြစ်သည်။ ရွှေပြည်တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်မှစ၍မြို့ဝန်တို့စီရင်စုစာ
ကုန်လေး ရပ်တွင်မြို့မြို့ခိုင်လုံသေချာအောင်မပြတ်စစ်ကြောကြည့် ကြောင်း ရေ
ကြောင်း ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်လာ ရောက်သည်ကုန်သည်တဲကား မှစ၍ဆိုင်
ကနွား ရောင်း သသူတို့များ မှာလည်း အလေး တောင်း တင်း စည်း ချိန်ခွင်
များ ကိုတံဆိပ်ခပ်မှတ်၍ ပေးအပ်သည့်အတိုင်း သာ ရောင်း ဝယ်သုံး ဆောင်ကြ
စေ။ သာလွန်တိုး ပွား၍မသုံး မဆောင်စေနှင့်။ ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်
သည်ကုန်သည်တဲကား တို့မှာလည်း အင်နှင့်မတန်မကောက်မယူစေနှင့်။ ရွှေမြို့တော်
တံခါး တဆယ်နှစ်မှစ၍အစောင့်အနေအဝင်အထွက်များ မှာလည်း မြဲမြဲလုံခြုံအောင်
လူစီမ်း လူရွမ်း ရောင်း ပေါင်၍ မဝင်မထွက်စေနှင့်။ တံခါး များ တံခါး သား တို့ကို
မှတ်စာ ပေး အပ်၍ကြပ်ကြပ်စစ်စစ် စေ။ မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုစုစုသား တို့မှာလည်း
ခိုး သေး မီး ပွား မပေဘဲမရှိရ။ တရပ်တကျေး ရောက် ပေါက်ဘူး ခြံမဟုတ်သသူတို့
မလာမရောက်မကပ်မခိုစေရ။ ကြပ်ကြပ်စစ်စစ် ကြောစေ။ ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်
မျိုး တို့ကိုလည်း တယောက်ကိုတယောက်လျှော်စား ပေါက်စား ပြု၍မနှိပ်မစက်စေနှင့်။
လူစီမ်း လူရွမ်း လူဆိုး လူသွမ်း တို့ကို ကွေ့မိပို့အပ်လာလျှင် စင်ကြယ်အောင်စစ်ကြော၍
ရဘဇ်ဝတ်အလျောက်သတ်တန်ဖြစ်တန်သသူဖြစ်လျှင် မည်သည့်မည်သို့ပြုကုန်၍ စစ်ကြော
ရဘဇ်ထင်မည်သို့ထွက်ဆိုသည်။ မည်သို့ထွက်ညှပ်စီရင်မည်။ ဝန်တို့မှာအစီရင်ခံ၍ ရွေး

စီရင်ထုံး နှင့်အညီကွပ်ညွှတ်စီရင်။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁နှစ် ယေဘုယျမိမိမာယ်
 သုခဒိန်၉၄၀ကဆုန်လပြည့်ကျော်၃ရက် နေ့နား ခံ ဇေယသိခံသူကွပ်ပြန်။
 (ရှိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

မြေဝင်လှမြို့စား က မြေဝင်လှမြို့နယ်တွင်အိမ် ရှေ့ထမ်း လင်း ဇင်း အစုသား တို့ နေသည့်သံဃာ့တွင် ငပူတာသား ငဆုတ်တောအရပ်နွား ကျောင်း ရာ ငွေတွင်း ကို ကျွဲမြင်၍တူး ဘော်လှိုင်အိုး လုံး ရေ၅၂ တလုံး လျှင် ငွေချိန်၅၀ဝိယာ။ စုစု ငွေ ၂၅၀ဝိယာ။ ထိုကဲ့သို့ရသည်ကိုမြို့သူကြီး မြို့အုပ်တို့က စစ် ကြော၍ဆိုငါ့ရာ ပို့ဆက်မည်ရှိသည် ကိုမပေး အပ်။ တူး ဘော်ရသည့် ငွေအိုး ကို ငပူတာသား ငဆုတ်တို့သိမ်း ထား ရှိ ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ကို မေး ၍ မှန်လျှင်ကု သိုလ်ကံအ လျောက်ရသည့်ဥစ္စာဖြစ်သည်။ ရသမျှကိုရသူသဘယူ စေသင့်သည်တွင် ဒသမ ဘာဂဆယ်တို့တို့ကိုလည်း ပြည်သူတို့မှ ခုလုပ် ဆောင်၍ ရသည်ကိုမျှအခွန်ဘဏ္ဍာ ပေး ရ သည်။ ကမ္ဘာထုံး တမ်း လည်း ရှိသည်။ ရသမျှဥစ္စာတွင်ဆယ်ခိုင်တိုင်ကိုမြို့စား သို့ ပေး စေပြီး လျှင်ကျန်သမျှဥစ္စာရပ်ကိုရသူတို့ကယူ စေ။ စစ် ကြော မေး မြန်း သည် အမှုတွင်လည်း ကြေး ငွေအကုန်အကျမရှိ စေနှင့်။

(ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၃၁^{6 July}နှစ်အဋ္ဌရသမိ¹⁸¹³မာသ် သုဒ္ဓိဒိန်၃၄ဝါ ခေါင်လဆန်း ၄ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၅၀/ခု၊ စာ၅၉)

ဝါး ပိတန်း ဆရာ နှင့်အပါအဝင် ရဟန်း သာမဏေတို့မှာ ရွှေပွဲ ကျောင်း တို့အ
 နေအထိုင်အတိုင်း ဦး ထုပ် ဆောင်း သရုပ်ဆောင်းဒုက္ခဋ္ဌိတင်ရင်ဆွဲ စည်
 တီးမီး နှက်ဆေး ရေး ကွင်း ထိုး မသာလိုက် ဗေဒင် ဟော ဓမ္မ ဓမ္မာဒိလက် ပွေသတ်
 မှစ၍ ရွှေ ပွဲ ကျောင်း တို့ နေထိုင်သည့်နည်း နေထိုင်ကြ စေ။ နိုင်ငံ တော်အတွင်း
 အရပ်ရပ်မြို့ရွာ များ ကွင်းရှိ နေသည့်ရဟန်း ဆိုသူတို့မှာ ရဟန်း အနေအထိုင်နှင့်
 နေထိုင်မြဲ နေထိုင်သင့် အောင်ကျမ်း ဂန်ရှိရာ ဖြေဆိုနိုင်သည့်အစွမ်း အရည်ရှိသူတို့
 ကိုမြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ထိန်း ရွာအုပ်တို့က ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပို့လာ စေ။ ရွှေဘဝါး
 တော် အောက်လာ၍ မပြော မဆိုနိုင်သူတို့မှာ ရဟန်း အနေအထိုင်နှင့် မရှိမနေ
 စေနှင့်လူဝတ်လဲ စေအမိန့် တော်အတိုင်း မပို့မသမစီ မရင်လျှင်မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ထိန်း
 ရွာအုပ်တို့ကိုရတံဝတ်စီရင်။ ဟံသာဝတီမြို့မှာလည်း ပြောစွမ်း ဆိုစွမ်း ရှိသည့်ရ
 ဟန်း ဆိုသူတို့နှင့်ဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း လှ နော်ရထာကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ
 စေ။ မင်း လှ နော်ရထာ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာသည့်အခိုက်မြို့ရွာမှာ ရေဝန်
 အခွန်ဝန်စစ်ကဲတို့ကိုရတံဝတ် တော် ရေး လုံခြုံအောင် စောင့် နေထမ်း ရွက် စေ။
 ပဟိုရ် ခေါင်း လေါင်း ပုံဘုတ်လုပ်ရန်ထင်း မိုက်အင်မီး သွေး ဘို ခြေး သွန်း ညှပ်ကိုင်
 ဘိုထိုး ကံ ကျွေး ရေ ပေး ရေ ခပ်ကိုစာရင်း ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင်ပြီ။ ဘိုထိုး ကံ
 ကျွေး ရေ ပေး ရေ ခပ်မှာဝင်း တော်အိမ်ဘန်သား တို့က ပေး စေ။ မိုင်း မေဝ
 မင်း ကိုမိုင်း မေဝမြို့ ရောက်လိုက်ပို့ စေမည်မှာ မထွက်မသွား မီမဟာ မုနီဘုရား
 ကိုအကြီး အကြွပ်တပ် တောင်တော တော်သင် အောင်ခန့်ရုံ၍ပြသကြည့်ရှုဘူး မြော် စေ
 ပြီး မှပြန်သွား စေမည်။ မင်း ကွန်း သို့ ရောက်လျှင်လည်း စန္ဒမုနီဘုရား ပုထိုး
 တော်ကြီး ဘုရား ခြင်္သေ့ တော်ကြီး ခေါင်း လေါင်း တော်ကြီး မဟာ ဗေဒမိစက်
 တော်ရတနာများ ရှင်ဖြူဘုရား များ ကိုကြည့်ရှုဘူး မြော် စေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း
 သင်ပြီ။ ကြည့်ရှုဘူး မြော် စေပြီး လျှင်လိုက်ပို့ပြန်သွား စေ။ ငယ်အမိန့် မတို့နှင့် င
 ငယ်အမှုထွင် မလျှောက်မထား မဘမ်း မဆီး လက်ခံ၍အကျည်း ထား သူတို့ကို ချမ်း သိ
 ပေး တော် မူသည်။ အကျည်း ကလွတ်။ မင်း ရဲမင်း လှစည်သူကို ရွှေကုံး တိုင်ရွာနှင့်
 လဲ၍မြင်း ကွန်း မြို့ကိုသနား တော် မူသည်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၃၁ နှစ်အဋ္ဌရသမိမာသိ

23 July

1813

သုန္ဒဒိန် ၅၁၀ ဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယျိန် သူထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သု ဘေသန)

ဆီဝံတည်ပွဲကူး တို့ဈေး အကောက်အစား များ မှာလည်း ရွေး ထုံး စံနှင့်အညီ ကောက်
မြဲပေး မြဲကိုသာ ပေး စေ။ သာလွန်တိုး ပွား ဖြစ်အကောက်အခွန်မရှိ စေနှင့်။ ရွှေ
ပြည်တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်မှစ၍လော ရောက်သမျှကုန်သည်တဲကား ရောင်း ဝယ်သူတို့
မှာ နောက်ကိုသာလွန်တိုး ပွား ဖြစ် ကောက်ခံလျှင် ကောက်ခံသူတို့လက်ကိုဖြတ်။ ရွှေကုန်
နီ၊ ကျောက်ကုန်နီ၊ ငွေမျက်ပွဲခွန်^၅ခွန်အရပ်ရပ်ကုန်နီများ နှင့်ရန်ကုန်စက်
ပြန်မှစ၍ ရွေး ထုံး စံမရှိတိုး ပွား သည့်အဆက်အသွယ်အကောက်အခံကိုလည်း မရှိ စေနှင့်။
ဟံသာဝတီ၊ ခညဝတီမှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာလည်း ရွေး ထုံး စံနှင့်အညီ
ကောက်မြဲခံမြဲကိုသာ ကောက်ခံ စေ။ သာလွန်တိုး ပွား ဖြစ်မကောက်ခံ စေနှင့်။ အ
ကောက်အခံအမိန့်တော်စာချွန်ရှိသမျှကိုသိမ်း ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၃၁^{5 August 1813}နှစ်အဌာရသမိ
မာသ်သုဒ္ဓါဒိန်၆၄ တော်သလင်း လဆန်း ၄ရက်နေ့နား ခံဇောယသိင်္ခီသုတ္တင်ပြန် ။
(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၉၆၂၊ ၁၁၂၀ - ၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂူငါးလက်နက်စက်ကြသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ နေမျိုး ကျော်သူကိုကိုဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း
လည်း နေမျိုး ကျော်သူသည် ကျေးဇူး သဒ္ဓါတော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရှိသေစွာအ
မှုတော်ကိုဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ကြိုးစားအားထုတ်ထမ်း ရွက်မည်သူ့မှတ်သနား
တော်မူသည့်ကွန်တော်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့်ကိုဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ကိုဝန်ဆိုသည့်
အရသည့်ငါးအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်အိမ်ထောင်မျှလှည့်ဖြစ်လေသည်။ ပြည်
ကြီး ၊ မစိုးရိမ်၊ မတောင့်တ၊ ခန့်တိုင်း ရကီတော်မှစ၍အရပ်ရပ်ကိုတော်များ
မှာနိုင်ငံတော်အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ ကရေကြောင်း ဖြည်းကြောင်း ဘို့တော်ခွန်
တော်ဆက်သွင်း ရသည့်စပါး တော်ရွှေနန်း ရိုးလယ်လုပ်လမိုင်း တော်မှစ၍အရပ်
ရပ်လမိုင်း တော်ရေခွန်တော်စပါး တော်ဆက်သွင်း ဖြစ်ရသည်။ တံဆိပ်ရဆရာတော်၊
ပိဋကတ်တော်မ၊ စာတည်း သင်္ဃာတော်လှူရန်လဝတ်ဆန်မှစ၍အရပ်ရပ်ရှိကွာတော်
ပေးသုံး တော်မူသည့်အရာများ မှာလည်း ရှိသည်။ အရပ်ရပ်ကိုတော်ရှိစပါး ၊ သုံး
တော်မူသည့်စပါး များ ကိုစာရင်း ပေရင်း သေချာအောင်ကိုစိုး ကိုစာရေး တို့
ကိုမှတ်သား စေ၊ ကိုတော်များ မှာမိုး ရေလွှတ်အောင်အပေါက်အယိုမရှိစေရ၊ မ
ပြတ်ကြည့်ရှုပြင်လုပ်စေ၊ သေ့ပ နောက်ကိုလည်း မြဲမြန်သေချာအောင်ခတ်ထားစေ၊
အရပ်ရပ်ကွင်း ဆက်သည့်စပါး မှာလည်း စာရင်း ရှိသည့်အတိုင်း အဖျင်း မပါသည့်
စပါး ကိုမှန်ကန်အောင်ချင့်တွက်၍သွင်း စေ၊ ကိုစိုး ကိုစာရေး သေ့ကိုငါးချီ
စာတုတ်တိုက်ကိုသား တို့စား ရိုး မှာလည်း အစဉ်အရိုး ရှိသည်ကိုသား ပေး စေစားစေ၊
သလွန်၍မပေး မစား စေနှင့်၊ ကိုစိုး ကိုစာရေး ကိုသား တို့ကိုလည်း ကိုတော်
များ တွင်နေညီအမြဲစောင့်နေစေ၊ ကိုတော်စပါး တော်များ ကိုမယိုမယွင်း ရ
ပြတ်ပြတ်လုံလပ်ရိယပြုရမည်။ အကျိုး အကြောင်း ကိုပြသ၍ကိုဝန်ကသိသနား လည်အောင်
ဆိုရမည်။ ကိုတော်အစုအမှယမ်း ကိုသား မှစ၍ရွှေနန်း ငွေခွန်သစ္စေး ခွန်သံခွန်
တား ခွန်လုံခွန်ချင်း ခွန်ငှက်ခြီး ခွန်တော်ဆက်အစုအမှယမ်း တို့ကိုလည်း ဘို့တော်
ခွန်တော်ဆက်သွင်း ထမ်း ကုန်နိုင်အောင်မစ၊ ကိုတော်အစုသား ရွှေနန်း ငွေခွန်
သစ္စေး ခွန်သံခွန်တား ခွန်လုံခွန်ချင်း ခွန်ငှက်ခြီး ခွန်တော်ဆက်အစုသား တို့တွင်

တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ဤ သည်စကား ကိုယ် အောင်ငယ်သည့်
စကား ကိုပ ဖျောက် အောင် ဂတိသို့မလိုက် တော်တည့် ဖြောင့်မတ်စွာ စီရင်။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံသာနတ်အဌာရသဒိမာယ်)
သုဒ္ဓဒိန်ဂဝ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တောင်ဒိုင်း ဝန်မင်း^{21 August 1813}
ဤ မှာဝန် ထောက် တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရွှေကအမိန့် တော် ရေး
မင်း ပုံချီသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်စွန်း စင်စွင်း မှာနား ခံ
တော်စ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သူရိယ၊ စွဲ၁၄၊ မှတ်၃၊ မေ၁၉၃၀၊ မျက်ဂဂ-၉)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံ့ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အဂ္ဂင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ သိင်္ခိ ဇေယသုကိုဆင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း
လည်း သိင်္ခိ ဇေယသုသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရှိ သေစွာအမှု
တော်ကိုကြိုးစား အားထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်သည်။ ဆင်၏လက္ခဏာကိုလည်း
ဣန္ဒြိယ သိနား လည်သူဖြစ်သည်။ ရွှေသို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်
ထွင်အောင်ထမ်း ရွက်မည်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည်။ ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော
ကြောင့်ဆင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ဆင်ဝန် (ဆို) သည်အရသာသည် ငါအသွင်ဧကရာဇ်
မင်း မြတ်တို့ထွင်ဆင်သည်လက်နက်တော်ကြီး ဖြစ်သည်။ စီး တော်ဝင်း တော်ရွေး
တမ်း ဆင်တော်မှစ၍အရပ်ရပ်ဆင်တော်များ ကိုမြက်စား ရေသောက်အင်္ဂါ
အနေဖြောင့်မှန်အောင်ဦးစီး နောက်ပဲ့တို့ကိုမပြတ်ကြည့်ရှုနှိုးဆော်။ မြက်စား
တိုင်ကျမြို့ရွာသူကြီး တို့ကဆင်တော်များ မှာပေးအပ်တော်မူသည်အတိုင်း မှန်ကန်
အောင်ချီန်ပေးစေ။ ဦးတိုင်ပဲ့တိုင်နှင့်လွှေး ရေခွက်မပေးမလွှေး စေနှင့်။
မြက်စား တိုင်ပြင်ဦးစီး နောက်ပဲ့တို့ကသာလွန်၍မတောင်း စေနှင့်။ ဆင်စချီ
မြက်စစ်တို့ကိုဆို၍ကြည့်ရှုမှတ်သား စေ။ စီး တော်ဝင်း တော်ရွေး ထမ်း ဆင်တော်
များ သည်အင်္ဂါအနေမြက်စား ရေသောက်မမှန်၍ တောသို့ချထား သင့်သည်အရသာ
ကိုလည်း တောသို့ချထား စေ။ ဦးစီး နောက်ပဲ့တို့သင်း တို့ရပ်ရွာမှာ နေချင်၍
မချမထား သင့်သည်အရသာကိုချထား ပါမည်အစီရင်ခံသော်လည်း မချမထား စေ
နှင့်။ အတွင်း တင်း ကုတ်ပြင်တင်း ကုတ်တော်များ မှာချီထား သည်စီး တော်ဝင်း
မှစ၍ ရွေး ထမ်း ဆင်တော်များ ကိုဦးစီး နောက်ပဲ့တို့လုံလပ်၍ ပွတ်သပ်လွှေး ဓမ္မ
သည်မလွှေး ဓမ္မ သည်ဆင်မျိုး ဆင်စချီဦးစီး နောက်ပဲ့ဆင်ဆေးသမား တို့သည်
နေ့ညည မပြတ်ကြည့်ရှုစောင့်နေသည်မစောင့်နေသည်များ ကိုလည်း ကြပ်ကြပ်မပြတ်
ကြည့်ရှုနှိုးဆော်။ မိန်းသစ်ဆင်တော်ရှိလျှင်လည်း သင့်သမျှတို့ကိုဦးပဲ့ခန့်၍ကြည့်နှိပ်
ရေအိပ်အဝင်အထွက်လွယ်အောင်စီးနင်း သွန်သင်စေ။ သို့များ ကိုအမြဲနှလုံးသွင်း
၍ကြည့်ရှုနှိုးဆော်ရမည်။ ဆင်တော်ဦးစီး နောက်ပဲ့မှစ၍ဆင်နှင့်ဆိုင်သမျှအမှု
ထမ်း တို့ကိုအမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင်၍လုပ်စား ဆောင်စား ဖြစ်အောင်မစေ။

ဆင်အမှူထမ်း တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ဤ သည်စကား ကို
ငယ် အောင်ငယ်သည်စကား ကိုပ ပျောက် အောင် ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီရင်။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ တရား နန်း 21 August 1813
ရသမိမာသ်သုဗ္ဗဒိန်ဂဝ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ဒိုင်း
ဝန်မင်း ဤ မှာဝန် ထောက် တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရွှေကအမိန်
တော်ရေး မင်း ပျံချီသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်ကွန်း စင်တွင်း
မှာနား ခံတော်စ မြောင်မှူး တွင်ပြန် ။

(မျိုး ဩဌာ၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံကြီး မြတ်တော်မူလှသော ဂေ မြေအညှင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အညှင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်
တော်ရှိသည်။ မင်း လှစည်သူကို ရွှေတိုက်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း
လည်း မင်း လှစည်သူသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်ထိရိုသေစွာအမှု
တော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ကြိုးစား အားထုတ်ထမ်း ရွက်သည်။ ရွှေသို့လည်း
ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည်သူယုံမှတ်သနား
တော်မူသည်။ ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့် ရွှေတိုက်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ရွှေ
တိုက်ဝန်ဆိုသည့်အရာသည် ငါအဂွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင် ရာဇဌာနီ ရွှေပြည်
တော်ကြီး အခြေအရံများ သောတိုင်း ကား နိုင်ငံသင်္ဘောသီရိများ ကတို့တော်ခွန်
တော်အနုဂ္ဂရတနာ ရွှေငွေအုပ်မျိုး တည်မျိုး မှစ၍ များ သောစီး ပွား တော်ဘဏ္ဍာ
တော်ကို နေ့စဉ်လစဉ် ရွှေဘဝါး တော်အောက်မပြတ်ဆိုငါတိုက်တော်ကျတော်များ
မှာဆက်သွင်း ရသည်။ နေ့စဉ်လစဉ်လည်း မပြတ်သုံး တော်မူသည့်အရာများ လည်း
ရှိသည်။ သို့သွင်း သည်သုံး သည်မည်သို့အဘိုး ထိုက်သည်။ အကောဇ်အလတ်အညံ့ဖြစ်သည်။
မထွေး မဂွက်ရခြား နား သိသာသေချာ အောင်မပြတ်ကြည့်ရှုရမည်။ ရွှေတိုက်
တော်မှစ၍အရပ်ရပ်တိုက်တော်ကျတော်များ မှာအရပ်ရပ်သွင်း သည်သုံး သည်
ဘဏ္ဍာတော်အချိန်အရေအတွက်မည်မျှရှိသည်များ ကိုစာရင်း ပေရင်း သေချာ
အောင်တိုက်စိုး စာရေး တို့ကိုပြသဆင့်ဆို၍မှတ်သား စေ။ သေပု နေဘက်ကို
လည်း သေချာအောင်ခပ်ထား စေ။ တိုက်တော်ကျတော်တွင်မည်သို့သွင်း သည်သုံး
သည်ကိုလည်း နေ့ရက်စွဲမှတ်၍တိုက်စိုး စာရေး တို့ကိုစာရင်း ပေး စေ။ အလုပ်
တော်အဆောင်တော်ကျောက် ရွှေငွေကုန်ရန်ရှိလျှင်လည်း စာရင်း နှင့် ရွှေတိုက်
ဝန်ကဆက်မြဲဆက်။ တိုက်စိုး စာရေး အဝန်း ငယ်သား ခေါင်း တို့ကိုလည်း ဆိုင်ငါ
တိုက်တော်များ တွင်ညည့် နေ့စောင့် နေ့စေ။ ဘို့တော်ခွန်တော်သွင်း လျှင်လည်း
ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ရွှေတိုက်ဝန်တိုက်ကြပ် (တိုက်) စိုး စာရေး သူဌေး တို့
မှာဆိုငါပေး ယူကြ စေ။ သာလွန်၍ မယူ စေနှင့်။ တိုက်တော်ကျတော်ခပ်ထား
သည့် သေပု နေဘက်များ ကိုလည်း ချထား မြဲအချိန်တွင်ချထား စေ။ အချိန်ကကြီး
လွန်လျှင်အတွင်း ဝန်တို့မှာအစီရင်ခံ၍အတွင်း တော်မြဲတို့နှင့်အတူဝိတ်သုံး ဆောင်

စေ၊ သတိဝိရှိယပြု၍ မယိုမယွင်း မလစ်မဟင်း စေရ။ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်
စွာ နှိုး ဆော်စီရင်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း^(21 August 1813) စံ၇၁ နှစ်အဌာရသမိ
မာသ်သုဒ္ဓ ဒိန်ဂဝ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ဒိုင်း ဝန်
မင်း ကြီး မှာ ဝန်ဆောင် တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာ စည်သူ ဂွေကအမိန်
တော် ရေး မင်း ပုံချီသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင့်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်ကွန်း စင်ထွင်း
မှာ နာခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်)

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စဉ်းသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ နန္ဒသီဟကို ရွှေဝင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း
လည်း နန္ဒသီဟသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရှိသေစွာ ခန့်ထား
တော်မူသမျှအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါ
ထမ်း ရွက်သည်။ ရွှေသို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကို မသွေမအည်ထမ်း
ရွက်မည့်သူမှတ်သနား တော်မူသည်။ ထွန်တော် မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့် ရွှေဝင်း
မှူး ခန့်တော်မူသည်။ ဝင်း မှူး ဆိုသည်အရသာသည် ငါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့
တွင်သူရဲသူခက်ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်လက်နက်ကိုရိယာစုံနှင်ရဘိစေကြောင်း ဖြေဖြေ
ခိုင်လုံအောင်ဝင်း တော်တမျက်နှာတွင်ညည်းနေဆိုင်ရတန်း နှင်စောင့်နေ
ထမ်း ရွက်ရမည်။ ရွှေနန်း ရွှေဘုံတွင်လည်း ၄၀၊ ၅၀၊ စား တော်ထွမ်း ရေကိုငါ
အဆောင် တော်မြဲအမတ်ကျေး ှား ရွာစားလူမျိုး၊ မြေနန်း ဝန်း ကျင် သေနတ်၊
သွေး သောက်ကြီး၊ ဝင်း မှူး၊ ဒိုင်း မှူး၊ သူရဲမှူး၊ တပ်ကောင်တန်မှူး၊ အ
မြောက်မှူး မှစ၍ ခေါင်း စကြီး အဝန်း အငယ်သား တို့ကိုအိပ်လှည့်အိပ်ဘန်မှန်ကန်
အောင်ဆိုင်ရခန့်ထား တော်မူသည်အတိုင်း မပြတ်စစ်ကြောစီရင်ရသည်။ ဝင်း
တော်တွင်ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်၊ ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုလည်း ဆိုင်ရတ
တန်း တွင်ညည်းနေ စောင့်နေထမ်း ရွက်ပြစေ၊ မဆိုင်သည့်အစုသား တို့ကို ငြိုး ဖေါင်
၍မထမ်း မရွက်စေနှင့်။ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့ကိုလည်း သောက်ရစ်စား ဝန်က
ပိုး ရန်ပိုး မရှိစေနှင့်။ တန်း တွင်ညည်းနေလုံခြုံအောင် နိုး နိုး ကြား ကြား ခေါင်
နေအိပ်အောင် တညည်းသုံးယ ဖ်ဝင်း မောင်း ခပ်၍တကူအတိုင်း နှိုး ဆော်စေ၊
ထား စွဲကိုယ်ရံ တော် ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုအမှုတော်ထမ်း ကုန်နိုင်
၍လုပ်စား ဆောင်စား ဖြစ်အောင်မစ၊ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့တွင်တရား စ
ကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ
ပျောက်အောင် ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီရင်။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၁နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာယ်
သုဒ္ဓဒိန်ဂဝ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ဒိုင်း ဝန်မင်း ကြီး

မှာဝန်ထောက်တော်မင်း နေမျိုး နော်ရထာစည်သူ ရွှေကအမိန့်တော်ရေး
မင်း ပျံချီသူအစီရင်ခံလျှင်အပ်ဆင့်ချက်နှင့် ရွှေလွှတ်ကွန်း စင်တွင်း မှာနားခံ
တော်စံမြေဝင်မှူး တွင်ပြန်။)

(သူရိယ၊ တွဲ၁၄၊ မှတ်၃၊ ပေ၁၉၃၀၊ မျက်၀၀၊ မျိုးကြည်သူ၊ ၆၂၂)

အိမ်ရှေ့မင်း ကိုမြို့တော်သို့ဝင်စေ၊ အိမ်ရှေ့မင်း သား ပလိုင်း ရွာစား ကံ
ကုန်သည်မှ အိမ်ရှေ့မင်း သမီး ဘွား တော်ဘွား ကံကုန်သည်တွင် သင်္ဂြိုဟ်သည်နည်း
ကုက္ကိုး ဘုရား မဟာဝရံအတွင်း သင်္ဂြိုဟ်စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤနန်း စံ၂၂ နှစ်အပြည့် ၈ April 1814
သုဒ္ဓိဒိန် ၃၁၀ ကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံဇောယသိင်္ခီသုတ္တင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

ကပိလရှင်ရ သေ့ကိုမင်း ကွန်း သို့မပင်မ ဆောင်နှင့်။ ရွှေမြို့တော်အ ရွှေမြောက်
 ဆောင် ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား တံတိုင်း အတွင်း ဘုရား အနောက်တွင်အုတ်ကုလုပ်၍
 ထား စေ။ အသည်ဝန် နေမျိုး သီရိ ကျော်စွာကမိဘုရား သုံး ပါး ဝန်အရခန့်
 အပ်တော်မူ၍အုပ်ထိန်း ရပါသည်။ တောင်ပိုင်မြို့ကနှစ်စဉ်လဘက် ချောင် ၊ မောင်
 မြင့်ကန် တေလက် ဆောင် တော် ၊ မိုး နဲဗိုလ်မျိုး ကမင်း မှတော်ခန့်ထား ဂြိသမ္မ
 ကိုထမ်း ရွက်ရသည့်အမှုတော် ၊ ရွှေမြို့တော်ကြီး ပြတ်ခါး လုပ် ဆောင်ထိန်း သိမ်း စု
 ကိုလုပ် ဆောင်ရသည့်အမှုတော်ရပ် ပြေကုန်ပါသည်။ ဝန်ခန့် တော်မူသည့်သုံး နှစ်
 ကျော်ရှိပါသည်။ ရွှေး မြိတကျပ်တပြား မှမတင်မရှိပါ။ တောင်ပိုင်မြို့ကိုမိဘုရား
 သုံး ပါး သနား မခံရမီအထက်အမတ်အမှုဆောင်ကို ချေး ယူသည့် ရွှေး သုံး ပါး ဝန်
 ကြီး ဝန်စဉ် ချေး ယူသည့် ရွှေး နေမျိုး ကျော်ထင်ဝန်စဉ် ချေး ယူသည့် ရွှေး ဂြိသည်
 ဆို၍အတောင်း အထုတ်ခံရခဲ့သည့်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်။ တောင်
 ပိုင်မြို့မှအထက်တင်ရှိသည့် ရွှေး မြို့များ သည်အဟုတ်အမှန်အဖြောင့်အသား မဟုတ်။
 မြို့ရွာမင်း မှနှင့်မစပ်သည်ကိုအလျောက် ချေး ယူသည်ဖြစ်သည်။ သီပေါမြို့နည်း ရွှေး
 ဟောင်း ကိုမြို့ရွာအကြီး စာရေး တို့မှမတောင်း မထုတ်စေနှင့်။ ဆုံး စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၂^{18 May} နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာသ်¹⁸¹⁴
 သုခဒိန်၃၅ဝနယုန်လပြည့် ကျော်၅ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇသီဟသူထွင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို၄၅၂၁၇)

ပဟိုနာရီ ခေါင်း လျှင်း များ ကိုလည်း ရွေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း တီး စေ။

ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၂၅^{20 May} ၁၈၁၄¹⁸¹⁴ ခုနှစ်အခါ ရသေ့မင်း

ဘုရား ဒီ ၃၂၅၂၅ နှစ် နယ်လပြည့် ကျော် ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင် ရာ အသွယ်ပြန်။

(တစ်ပဟို ၄၅၂၁၇)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စဉ်သခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ဦး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ လက်နက်စဉ်ဘုရားသခင်အသွင်ကေရဘဇ်မင်း မြတ်သည်
ဖြည့်ကျင့်အပ်သော ပါရမီတော်မြတ်ကြောင့် ရှေး စဉ်မန္တမင်း တို့ဝယ်ရအပ်
သောဆန္ဒနိဆင်ဖြူရတနာကဲ့သို့သိကြား နတ်တို့ဆက်သပို့ ရောက်သည့်ဆန္ဒနိဆင်မင်း
ကို ရွှေတောင်လှ ကျော်ကိုဆန္ဒနိဆင်မင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူ
ကြောင်း လည်း ရွှေတောင်လှ ကျော်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာတော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်
သိရှိသေစွာအမှုတော်ကိုဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ဟူး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါ
တမ်း ရွက်သော ကြောင့်အထိုက်အလျောက်အရသာအထူး အဆောင်အရွက်သနား တော်
မူ၍အရည်လျောက်ခန့်ထား ပြုစုတော်မူသည်။ ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား ပြုစုတော်မူ
သမျှအမှုတော်ကိုမသွေမတည်ထိန်း အုပ်ပြုစုစီရင်နိုင်မည်။ စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်
အလုံး စုံကုံကွမ်း သိနား လည် သယံမှတ်သနား တော်မူသည့်အခါ တော်မူ၍ ဖြစ်၍
ဆန္ဒနိဆင်မင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ဆန္ဒနိဆင်မင်း သည်ဘိသိက်သွန်း ခြင်း မင်း
အဖြစ်ကိုပေး ၍ဆန္ဒနိဆင်မင်း ကိုအထူး သဖြင့်ချီး မြှင့်ပြုစုတော်မူသည်။ ကျေး ကျန်
သင်း ပင်း မြို့ပြ ကျေး ရွာအဆောင်အရွက်ဆင်ယင်သည့်တံဆာဆင် ခြေစုံ ဝင်း ကိုယ်
ရံအတီး အမှုကံ ကျွေး ကနွား အစုအဝန်း အများ ရှိသည်။ ဆန္ဒနိဆင်မင်း တွင်
မြက်ရေအဆက်အပေး အဆီပိအမက်အရပ်အနေအညစ်အကြေး သန့်ရှင်း ရန်ရှိသည်
များ ကိုတနေ့မပြတ်အချိန်အခါမှန်ကန်အောင် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု၍မြက်ဆက်ပေး
မြဲလူတို့ကိုမြက်ခက်ပေး စေ။ အညစ်အကြေး သန့်ရှင်း မြဲလူတို့ကိုလည်း အညစ်အကြေး
မတင်မရှိစေရ။ မပြတ်စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသန့်ရှင်း စင်ကြယ်စေ။ ရေဆက်ပေး
သုံး သပ်ချိန် ရောက်လျှင်လည်း သနား တော်မူသည့်အဆောင်အရွက်အတီး အမှုကံ
ဆင်ခြေစုံ ဝင်း ကိုယ်ရံတော်များ ကိုစီရင်ခင်း ကျင်း တီး မှတ်စေ၍ ရေဆက်
ပေး သုံး သပ်မြဲမြဲစိစိ ရောက်ကြပ်မဆက်ပေး သုံး သပ်စေ။ ရေဆက်ပေး သုံး
သပ်ရဘဲပြန် ရောက်လျှင်လည်း အနေအထား မှန်ကန်အောင်ချထား ရပ်နေစေ
၍ခင်း ကျင်း သည့်အဆောင်အရွက်ရွှေထည်ငွေထည်များ ကိုလည်း လုံခြုံအောင်သိမ်း
ထား စောင့်နေထိန်း သိမ်း စေ။ ဆင်ယင်သည့်တန်ဆာတော်များ ကိုဆင်ယင်

လျှင်လည်း သိမ်း ဆည်း သည့်အချိန် ရောက်သည့်ကလေး အစောင့်သိမ်း ယူထိန်း သိမ်း
မြဲသိမ်း ယူထိန်း သိမ်း စေ။ ဆန္ဒနိဆင်မင်း မြက်စား ရေသောက်အိပ်စက်
အရပ်အနေအသွား အလာ ဖြောင့်မှန်စွာလန်း သာယာ အောင်ကိုလည်း မပြတ်
မလပ်ပေး မြဲဆေး ကိုလျှောက်ထား ဤည့်ရှုဆက်ပေး စေ။ ကုန်း မာစွာလန်း
ဤတင်း များ နှင့်အဓိကတင်း အရသာရှိသမျှကိုတော်မှာ လျှောက်ထား သင့်
သည့်အတွင်း တော်မှာ လျှောက်ထား သင့်သည့်ဆင်ခြင် ထောက်ချင့်၍ လျှောက်။ ဆန္ဒနိ
ဆင်မင်း အစား အသောက်အိပ်စက် အနေ ဖြောင့်မှန်စွာလန်း ကုန်း မာ အောင်
ကိုအမြဲနှလုံး ထား ၍ မပြတ်မလပ် နေ့ညညီညွတ် မအုပ်ထိန်း နှိုး ဆော်စီရင်။ နေ့ညည့်
အစောင့်အနေလူတို့ကိုလည်း အလှည့်သင့် နေ့ညည့် စောင့်နေ စေ။ ဆန္ဒနိဆင်မင်း
ဝင်း ကိုယ်ရံ တော်အစုအဝေး သား ကံဈေး ကနွား အစောင့်ပါး လူတို့ကိုလည်း ရွေး
ချယ်စီစစ်၍အမှတ်တော်ကိုအရှည်ထိန်း ကုန်နင် အောင်နှိုး ဆော်ဤည့်ရှုစုမစသိမ်း
ပိုက်။ သနား တော်မူသည့်ခရိုင်မြို့ပြဈေး ရွာများ ကိုလည်း စည်ပင်သာယာ အောင်
မြို့ထိန်း ရွာအုပ်ခန့်ထား ၍ မစပြုစု။ ဝင်း ကိုယ်ရံ တော်အစုအဝေး သား ကံဈေး
ကနွား မြို့ပြဈေး ရွာ နေလူတို့မှ အမှတ်ခင်း စီရင်ခွဲခန့်ရန်ရှိလျှင်အင်း စာရင်း
အသေးချာ နှင့်သာ နာညီမျှခွဲခန့်စီရင်။ တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း
ဤ သည့်စကား ကိုယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း
ဝန်ခန့်တော်မူသည့်အင်ကို ထောက်၍ ဂတိသို့မလိုက် ဖြောင့်မတ်စွာ စီရင်။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ) နန်း စံ ၃၂²¹ June¹⁸¹⁴ ခုသီမတ်
သုဒ္ဓိဒိန် ၃၀၄ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၉ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ကောင်း တုန်မင်း ဤ မှာ
ဝန်ထောက်တော်မင်း ရွှေတောင် နော်ရထာ ရွှေကမ္မိန့်တော်ရေး ပုံချီသူ
မှတ်ချက်အလွှာပြန်တမ်း အလွှာများ နှင့်အစီရင်ခံ၍လွှတ်တော်စွန်း စင်တွင်း မှာ
ပြန်တမ်း အလွှာကိုနာခံတော်မင်း ဇေယသိင်္ခီထွင်ပြန်။

(မိုး ဤည့်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သူရိယ၊ တွဲဝှာ၊ မှတ်ရ၊ စက်တင်ဘာ ၁၉၃၀၊ မျက် ၂၃-၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ အင်လက်နက်စဉ်းသခင်အသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ ဇေယနန်း သူကိုခင်မမင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်
မူကြောင်း လည်း ဇေယနန်း သူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စေတနာရှိ
သောစွာအမှုတော်ကိုမ သွေမတည်ထမ်း ရွက်မည်သူ့မှတ်သနား တော်မူသည်။ ကျွန်
တော်မျိုး မြတ်သော ကြောင့်ခင်မမင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ခင်မမင်း ဝန်ဆို
သည့်အရာသည်ဝါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်ခင်မမင်း မှစ၍သား တော်သ
မီး တော်တို့ကိုကံ ကျွေး ခံသနား တော်မူသည့်မြို့ရွာလည်း ရှိသည်။ သေနတ်စု သွေး
သောက်စုမြင်း စုဒိုင်း စုလမိုင်း လယ်လုပ်စုအာဏာအစို့စုအမှုထမ်း တို့လည်း ရှိ
သည်။ ခင်မမင်း သား တော်သမီး တော်တို့ကအသုံး တော်အလိုတော်ရှိ၍ ခင်မ
မင်း ဝန်တို့မှဆင့်ကဲတောင်း ဆိုလျှင်လည်း ဆိုင်ရာပြန်ဆိုဆင့်ကဲ၍ဆက်သွင်း ရ
သည်။ ခင်မမင်း တွင်ဆိုင်ရာအမှုတော်ကိုလည်း ကုန်တွင် ပြေလည် အောင်စီရင်ခန့်
ထား စီမံမည်ခန့်တော်မူသည်။ ခင်မမင်း သား တော်သမီး တော်တို့ကိုသနား
တော်မူသည်ကံ ကျွေး ခံမြို့ရွာများ မှာအခွန် ရေး စစ်ချိန်ကာလ ရောက်လျှင်လည်း
သွေး သောက်စုမြင်း စုကျွန် တော် မျိုး ဆိုင်ရာအမှုထမ်း တို့အလှည့်အလဲမှန်ကန် အောင်
အခွန် ရေး စစ်ချိန်ကာလ ရောက်လျှင်လည်း သွေး သောက်စုမြင်း စုကျွန် တော် မျိုး
ဆိုင်ရာအမှုထမ်း တို့အလှည့်အလဲမှန်ကန် အောင်အခွန် ရေး စစ်ရန်စာရင်း နှင့်
ဆက်သွင်း ၍ခန့်ထား ရသည်။ အသုံး တော်ခံမြို့ရွာများ မှာမြို့ကိုင်ရွာကိုင်ကွမ်း
ဘိုး တော်ထိန်း ခန့်သူတို့သုံး နှစ်စေ့လျှင်လည်း သွေး သောက်စုမြင်း စုကျွန် တော်
မျိုး တို့တွင်အမှုတော်ကိုမပြတ်မလပ်ထမ်း ရွက်သသူတို့ကို ရွေး ချယ်၍မြို့ကိုင်ရွာကိုင်ကွမ်း
ဘိုး ထိန်း ဆိုင်သင့်ရာစာရင်း ရန်ထား ၍ဆက်သွင်း ပြီး လျှင်အမိန့်တော်ကိုဦး
ထိပ်ရွက်၍ခန့်ထား ရသည်။ ကံ ကျွေး တော်ခံမြို့ရွာများ ကဘို့တော်ခွန်တော်ကွမ်း
ဘိုး တော်အရာတော် ရေး စစ်ဆက်သွင်း လျှင်လည်း မည်သည့်မြို့ရွာကအခွန်တော်
မည်မျှကွမ်း ဘိုး တော်မည်မျှဆိပ်တည်ပွဲအကောက်အစား စီး ပွား တော်ဘဏ္ဍာတော်
မည်မျှစာရင်း ကျယ်စာရင်း ချုပ်နှံစာ ရေး တို့ကို နေ့လသက္ကရာဇ်မှတ်သား ၍
သေချာ အောင်ဆက်သွင်း မြဆက်သွင်း စေ။ ဘို့တော်ခွန်တော်ကွမ်း ဘိုး တော်စီး

ပိုး ဘဏ္ဍာ တော်သွင်း စာရင်း ကိုလည်း စာ ရေး ကြီး တို့တွင် သေချာ အောင်
မှတ်သား ထား စေ။ သို့ များ ကိုအမြဲနှလုံး သွင်း ရှိ ခင်မမင်း မှစ၍သား တော်
သမီး တော်တို့ကိုသနား တော် မူသည်။ ထို့နောက် တော် မျိုး အမှတ် မင်း တို့ကိုအမှတ် တော်ကိုထမ်း
ကုန်နိုင် အောင် မစ။ ထို့နောက် တော် မျိုး တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင် ရှိလျှင်လည်း
ကြီး သည်စကား ကိုငယ် အောင် ငယ်သည်စကား ကိုပ ပြော က် အောင် ဂတိသို့မလိုက်
ဖြောင့်မတ်စွာ စီရင်။

(ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅^(21 June 1814) အဋ္ဌာရသမိမာသ်
သုဒ္ဓိဒိန် ၃၀၄ ဝိဆိုလပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော် ကောင်း တုံမင်း ကြီး မှာ
ဝန် ထောက် တော် မင်း ရွှေ တောင် နော်ရထာ ရွှေကအမိန့် တော် ရေး ပုံချီသူ
မှတ်ချက်အလွှာပြန်တမ်း လွှာကိုနား ခံ တော် မင်း ဇေယသင်္ခတွင်ပြန်။)
(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး အမိန့်တော်
ရှိသည်။ နန္ဒကျော်သူ၊ တော်တော်ရန္တမိတ်တို့ကိုအတွင်း ဝန်တို့တွင် ထောက်မစီရင်
၍နား ခံတို့ဆက်သွင်း သည့်စကတို့ဆက်သွင်း စီမံမည်ခန့်ထား တော်မူသည်။ သို့ခန့်
ထား တော်မူကြောင်း လည်း နန္ဒကျော်သူ၊ တော်တော်ရန္တမိတ်တို့သည်ခမည်း
တော်ဘုရား နောက်တော်ပါကွန်တော်ရင်း ဖြစ်၍ ကျေးဇူး သစ္စာတော်နှစ်
ပါး ကိုစောင့်သိရှိသောစွာ ရွှေခန်း ရွှေဘုံတွင်ကလအရှည်မြဲစွဲဝမ်း ရွက်ရသည့်
အတွင်း သံတော်ဆင်ခန့်တော်မူ၍လည်း အတွင်း ဝန်တို့တွင်ဆင်ဆိုစီရင်ရသည်။
ရွှေခန်း ရိုး အတွင်း မှထုံး စံကိုလည်း သိမှီကွမ်း ဩဇာသယုတ်မှတ်သနား တော်မူ
သည့်ကွန်တော်မျိုး ဖြစ်သောကြောင့် အတွင်း ဝန်တို့တွင်အထောက်အမခန့်တော်
မူသည်။ အတွင်း ဝန်ထောက်ဆိုသည့်အရာသည် ငါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်
ရွှေခန်း ရိုး ထုံး စံရှိသည်နှင့်အညီအတွင်း တော်တွင်စီရင်ပြန်ဆိုခင်း ရှိသမျှအ
လုံး စုံကိုကုန်တွင် ပြေလည်အောင်အတွင်း ဝန်တို့ခန့်ထား စီရင်ပြန်ဆိုဆင်ကဲရသည်။
ဝန်တို့ကနား ခံတို့တွင်ဆက်သွင်း သည့်ပြည်ရေး ရွာ မှအရပ်ရပ်စကားများ ကိုလည်း
မည်သို့ဆက်သွင်း သည့်စကား အရမည်သို့ဖြစ်သည်အထက်တကြိမ်စကား သာနည်း တူ
ဆက်သွင်း ရာတွင်အမိန့်တော်ပြန်ဆိုပြီး အတွင်း ဝန်တို့ကိုပြသ၍အစီရင်ခံသင့်သည်
အရာမေး မြန်း တော်မူလှသံတော်ဦး တင်ရမည့်အကြောင်း များ နှင့်သတိဝိ
ရိယပြု၍ ထောက်မလှုံဆော်ရမည်။ ရွှေခန်း ရွှေဘုံတွင်အပ်လှည့်အိပ်စားနံ့နံ့မြဲစွဲဝမ်း
ရွက်ရသည့်၄၀၊ ၅၀စား တော်ကွမ်း ရေကိုငါအဆောင်မြဲအမတ်လူပျိုမြေခန်းဝန်း
ကျင်သေနတ်၊သွေး သောက်ပြီး မှစ၍တိုက်စိုး တိုက်စာရေး အတွင်း တော်တွင်ထမ်း
ရွက်သမျှအမျှတော်ထမ်း တို့ကိုလည်း မှန်ကန်အောင်ထမ်း ရွက်သည်မထမ်း ရွက်သည်
များ ကိုဆိုငါသင့်ဆို၍ မှန်ကန်အောင်ဆင်ဆိုထမ်း ရွက်ပြစေ။ အမျှတော်ကိုအရှည်
ထမ်း ၍ဆိုငါသင့်လျောက်သနား တော်မခံရသူတို့ကိုလည်း မှတ်သား ၍အတွင်း ဝန်
တို့ကိုအစီရင်ခံရမည်။ သို့များ ကိုနှလုံး သွင်း ၍အတွင်း ဝန်တို့ကို ထောက်မလှုံဆော်
ဆင်ကဲစီရင်ရမည်။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၂နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာသိ

သုခဒိန် ၃၈၄ ဝိသုဒ္ဓိပြည့် ကျော် ဇရက် နေ့ဝန်ရှင် တော် တော် မင်း ဟို မင်း ဟို မှာ
ဝန် တော် တော် မင်း ရှေ့ တော် နေ နိုင် ရှိသော ရွှေကမ္ဘာ မိန့် တော် ရေး ပျံချီသူ
မှတ်ချက်အလွှာပြန်တမ်း အလွှာ များ နှင့်အစီရင်ခံစာလွှာ တော် နှစ်စုံစုံ စင်အတွင်း
မှတ်ပြန်တမ်း လွှာကို နား ခံ တော် မင်း ဇေယသ ခံတွင်ပြန်) ။
(မိုး ဩဇာ ပုံ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေ မြေအသွင်အနန္တနိမိတ်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်
 တော်ရှိသည်။ စည်သူသင်္ဃာတိုတရား သူကြီး ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း
 လည်း စည်သူသင်္ဃာသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရှိသော သစ္စာလွှတ်
 တော်ထွင်အမိန့်တော်ရ ရှေ့နေခန့်တော်မူသည့်အတိုင်း ထမ်း ဂွက်၍ကလေးအရှည်
 ရှိသည်။ ရှေ့သို့လည်း ခန့်တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်ထွင် အောင်ထမ်း ဂွက်မည်သူ
 ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်အခါ တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်တရား သူကြီး ခန့်တော်
 မူသည်။ တရား သူကြီး ဆိုသည့်အရသည်ဝါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့ထွင်ရသော
 နိမိတ်မင်း နေသောပြည်တော်ကြီး ဖြစ်၍အကျိုး တော်မျိုး အပေါင်း တို့သည်တယောက်တို့
 ယောက်မမှီဝဲမစက်ရဆုံး မထွပ်ညှပ်စီရင်ရသည်။ စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်တရား
 ဓမ္မသတ်နှင့်အညီစစ်ကြောစီရင်စီမံမည်။ တရား ဂုံး တော်ထွင်တရား သူကြီး ခန့်
 နှစ်ယောက်ခန့်ထား ၍စီရင်စေသည်။ အကျိုး တော်မျိုး ဆင်း ရဲသား တို့တရား စ
 ကား အရှက်အတင်ရှိ၍တရား သူကြီး တို့မှာအစီရင်ခံလော့ရှင် မနုဓမ္မသတ်ကိုကိုင်၍
 စီရင်။ မထွေလျှင်မနေသောရ ရှေ့မျဉ်း လေး စောင့်တွဲကိုကိုင်၍စီရင်။ မထွေ
 လျှင်ဘေး လောကင်း ဘက်မင်း တရား လက်ထက်တော်တိုင်း စား မနုဇာတတို့
 စီရင်ထုံး သို့လိုက်ကြ၍စီရင်ထုံး စီရင်နည်း ရှိသည့်အတိုင်း စီရင်။ တရား မဖြစ်စာန်
 မဖြစ် လောကသည့်အမှုအခင်း ကိုအမှုသည်တို့ မေတ္တာဂုဏ်သို့လိုက်၍အစီရင်ခံလော့
 သော်လည်း မစစ်မကြောမစီရင်နှင့်။ အကျိုး အကြောင်း ကိုပြသပြောဆိုရမည်။ သို့များ
 ကိုအမြဲနှလုံး သွင်း ၍စံစိုး သုံး ပါး ဂုဏ်လေး ပါး သို့မလိုက်မနုဇာတတော်တိုင်း စီ
 ရင်ထုံး ရှိသည့်အတိုင်း တရား ကိုနား လည်သည်နှင့်အညီ တော်တည့် အောင် ဖြောင့်
 မတ်စွာစီရင်။

(ဆန္ဒနိမိတ်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၂^(21 June 1814)နှစ်အခွာရသမိမာသ်
 သုဒ္ဓိဒိန်၃၈၄ ဝါဆိုလပြည့် ကျော်၉ရက်နေ့ဝန်ရှင် တော်ကောင်း တုံမင်း ကြီး မှာ
 ဝန်ထောက်တော်မင်း ရွှေတောင်နေရာသော ရွှေကအမိန့်တော်ရေး ပုံချီသူ
 မှတ်ချက်အလွှာပြန်တမ်း အလွှာများ နှင့်အစီရင်ခံ၍လွှတ်တော်ထွန်း စင်အတွင်း
 မှာပြန်တမ်း လွှာကိုနား ခံတော်မင်း ဇေယသင်္ဃာတင်ပြန်)။
 (မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝ ဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်
 တော်ရှိသည်။ ရာဇထိန်း မှတ်ကိုအ နေဘက်ဝန်ခန့်တော် မူသည်။ သို့ခန့်တော် မူ
 ကြောင်းလည်း ရာဇထိန်း မှတ်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိ
 ရိုသေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့် ငဲ့ဝံ့ ဝံ့ ရိုး ထမ်း ရွက်သည် ရွှေသို့လည်း ခန့်တော်
 မူသမျှအမှုတော်ကို မသွေမတည်ထမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်အခါ တော်
 မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်အ နေဘက်ဝန်ခန့်တော် မူသည်။ အ နေဘက်ဝန်ဆိုသည့်အရာ
 သည်ဝါအသွင် ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်အ နေဘက်အတွင်း တော်ကအသုံး တော်အလို
 တော်ရှိ၍ဆင့်ကဲ တောင်း ဆိုသမျှဆိုနိုင် ရာပြန်ဆိုဆင့်ကဲ၍ဆက်သွင်း ရသည်။ အ နေဘက်
 ဝံ့ တော်တွင်လည်း သွေး သောက်စုမြင်း စုဝံ့ စေမှစ၍သူငယ် တော်သ ပေါက်
 တော် ကြေး ဘဏ္ဍာ နှား ဘဏ္ဍာအရပ်ရပ်အစုအဝန်း နှင့်ဆိုနိုင် ရာအမှုတော်ကို နေ
 စဉ်လစဉ် မပြတ်ထမ်း ရွက်ရသည်။ အ နေဘက်အတွင်း တော် ထောင်ဝင်း အောက်
 အိမ်များ နှင့်မသင့်မတင့်လည်း ခံသုတ်သင် ဂွင်း လင်း ရန်ရှိလျှင်လည်း အ နေဘက်
 ဝန်တို့မပြတ် ဝင်ထွက်ကြည့်ရှု ဆော်ဘန်စီရင်ရသည်။ အ နေဘက်အတွင်း တော်တွင်အိပ်
 လှည့်အိပ်ဘန်အ စောင့်အ နေ နှင့်ထမ်း ရွက်ရသည့်သူငယ် တော်သ ပေါက်တို့နှင့်အရပ်
 ရပ်အမှုထမ်း တို့ကိုမျိုး ဆော် မပြတ် စောင့် နေထမ်း ရွက် စေရမည်။ သို့များ ကိုအ
 မြဲနှလုံး သွင်း ၍အမှုတော်ကိုပြီး ပြေကုန်စွင်လွယ် အောင်မျိုး ဆော်စီရင်။ အ နေဘက်
 ဝန်တို့စီရင် နက်အမှုထမ်း တို့ကိုအမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင် အောင်မစ။ အ နေဘက်
 ဝန်စီရင် နက်အမှုထမ်း တို့တွင်တရား စကား အရှက်အတင် ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည့်စ
 ကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင် ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီ
 ရင်။

(ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၂ နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာယ်
 သုဒ္ဓိဒန် ၃၀၄ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့ဝန်ဂွင် တော် ကောင်း တုန်မင်း ကြီး မှာ
 ဝန်ထောက် တော်မင်း ရွှေ တောင် နော်ရသာ ရွှေကအမိန့်တော် ရေး ပုံချီသူမှတ်
 ချက်အလွှာပြန်တမ်း အလွှာများ နှင့်အစီရင်ခံ၍လွှတ် တော်စွန်း စင်အတွင်း မှာ
 ပြန်တမ်း လွှာကိုနား ခံ တော်မင်း ဇေယသိခံတွင်ပြန်)။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သူရိယ၊ စွဲ ၁၄၊ မှတ်ရ၊ စက်တင်ဘာ ၁၉၃၀ မှတ် ၂၄)

၀ ပြေငယ်သည် မဟုတ် မမှန် ငါ့အချင်း ဧကရ၁၆ မင်း မြတ်ကို လျှောက်ထား သူဖြစ်သည်၊
 ရွှေမြို့တော်မှ၁ မနေ စေ့နှင်း၊ သင်း ပိုင်ထိုက်သည်၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာနှင်းတကွမြို့တော်
 ကအလွတ်သို့ထွက်သွား ပြောင်း နေစေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဟိုး) နန်း 25 January 1815
 စံ၃၃၅၅၁၇၁၇၁၇
 မသိမြို့ပြ် နောက်သုဒ္ဓိဒိန်၆၀၂၈ ပေါင်း လဆန်း ၂ရက် နေ့ညနား ခံ ပြော
 ဟိုး မှား ထင်ပြန်။
 (တင် မေ့သံကြည် ပုရပိုက်)

မြေး ၏ ပုခန်း မင်း သမီး မှာ ပျံ့ချီသိင်္ဂီရတနာ ဝေဇ္ဇာနှင့်အက်၍ပြင်ဝန်။

န ရ ခ ပျံ့ချီကို န ရ ခ သံဟ နှင့် ဘက်၍ အတွင်း ဝိနိဓနံ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ပြီး) နန်း စံ ၃၃၄ ဖိအဋ္ဌာရသမိ 25 January 1815

မသင်္ဂြိုဟ်ဘဲ နေဘက်သို့ ခြေထောက်ပေါင်း လဲဆန်း ၂၇၇ နေ့စွဲ နေဘက်သို့
ထွက်ပြန်။

(တင် မေ ခံ ငြည် ပု ရ ဟိုက်)

သမီး တော်မကွေး မင်း သမီး သီရိသီလ ဒေဝီကုန်သည်မှတစ်ဆင့် တော်မူခန်း
 ပါသော်လည်း ထွက်တော်မမူပြီ။ အိမ်ရှေ့မင်း ထွက်၍ မင်း ညီမင်း သား မှူး
 တော်မတ် တော်တို့ကောင်း မွန်လှပအောင်သင်္ကြံစေ။ အလုပ်အဆောင်အခန်း
 အနား ပြီး ပြေလျှင်ယခု နေ့သင်္ကြံစေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤနန်း ၁၂၃၆^{12 June} ၁၇၁၅¹⁸¹⁵
 မာသ) သုဗ္ဗဒိန်ရ ၄၀ ဝိသုဒ္ဓိလုပ်၍ ကျော်၍ရက် ၆ နန်း ၁ ခံ ကျော်ထင်ရ၍ အသွယ်
 ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

သမီး တော် ယောမြစား မင်း သမီး သီရိမင်္ဂလာ ဒေဝီကံကုန်သည်မှသမီး

တော် ရွှေကုမြစား မင်း သမီး သီရိရတနာ ဒေဝီကံကုန်သည်ထွင်သဂြိုဟ်သည့်နည်း
သဂြိုဟ်တော်မူသည်။ အခန်း အနံး ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှုသမျှကိုပြီး ပြောအောင်
လုပ်ဆောင်စီရင်စေ။ သမီး တော် ယောမြစား မင်း သမီး သီရိမင်္ဂလာ ဒေဝီ
ကံကုန်ရာ မှသဂြိုဟ်တော်မူသည်ထွက်တော်မူခန်း ပါသော်လည်း ထွက်တော်မူ
ပြီ။ အိမ်ရှေ့မင်း ထွက်၍ မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ်တော်တို့နှင့် ကောင်း
မွန်လှပအောင်သဂြိုဟ်စေ။ အလုပ်အဆောင်ပြီး ပြေလျှင်ယခုနေ့သဂြိုဟ်စေ။

(ဆန္ဒနံဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဟိုး) နန်း စံ၃၃၅^{4 August} ၁၇၁၅¹⁸¹⁵
မာသုဒ္ဓိဒိန်ရ၉၃ တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ရက်နေ့နား ခံကျော်ထင်ရတနာ
ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

နေ့ရက်နှစ်လဥပုသ်ပဝါရဏာဝါဆိုဝါကပ်အခေါ်အဝေါ်အမှတ်အသားအသုံးအဆောင်များမှာလည်းနှစ်ပေါင်း၂၀ကျော်ပုံတော်ဗေဒင်အဓိမာသ်နက္ခတ်များကိုပြသတော်မူသည်ကိုနားလည်သူမရှိ။ မသိမတတ်နိုင်ကြဖြစ်သည်။ နားလည်သူမရှိ။ မသိမတတ်နိုင်ကြဖြစ်ကလည်း နောက်ကာလအရှည်အမှန်အကန်ခေါ်ဝေါ်မှတ်သားသုံးဆောင်နိုင်ကြမည်မဟုတ်။ ပုံတော်ဗေဒင်အဓိမာသ်နက္ခတ်များကိုစွဲလမ်း၍မခေါ်မဝေါ်မှတ်မသားမသုံးမဆောင်ကြစေနှင့်။ ရှေးအစဉ်ခေါ်ဝေါ်မှတ်သားသုံးဆောင်မြဲအတိုင်းခေါ်ဝေါ်မှတ်သားသုံးဆောင်ကြစေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ၃၃နှစ်^{2 September 1815}အခါ၌၁၇သိမိမာသ်သုခဒီဇီ) ၈၂၂သတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၂ရက်နေ့နားခံကျော်ထင်ရတနာသုတ္တံပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ် ၃၉၄၁၊ စာ ၂၆)

ဘုန်း တော်အလှူနိဂြိုး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအညှင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂူလက်နက်စင်္ကြာသခင်အညှင်တဝှင်မင်း တရား ဂြိုး ဘုရား အမိန့်
တော်ရှိသည်။ ရာဇနန္ဒီကျော်ကိုအတွင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူ
ဤဘင်းလည်း ရာဇနန္ဒီကျော်သည် ကျေးဇူး သစ္စာတော်နှစ်ပါး ကိုစေတင့်သိရှိ
သေစွာအမှတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ဂြိုးစား အားထုတ်ထား ရွက်သော
ဤဘင်းအဆောင်အရွက်အထိုက်အလိုက်သနား ပြုစုတော်မူ၍သံတော်ဆင့်အရခန့်
အတွင်း တော်မှာဆင်္ကဲရင်ရသည်။ အတွင်း မှပြင်မှမှစ၍အလုံး စုံကုလည်း ကျွမ်း
သိနား လည်သသူအထူး သဖြင့်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော
ဤဘင်းအတွင်း ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ အတွင်း ဝန်ဆိုသည့်အရသည်အညှင်ကေ
ရဘမင်း မြတ်တို့ထွင်အတွင်း တော်စီရင်ဘွယ်စီရင်ခင်း မှစ၍ပြည်ရေး ရွာမှ
အလုံး စုံကုကုန်တွင် ပြေလည်အောင် လျှောက်ထား ပြန်ဆိုစီရင်ရသသူဖြစ်သည်။ ဓမ္မ
ဝတ်ရဘဝတ်လောကဝတ်အဤဘင်း သုံးပါး ကျွမ်းသိနား လည်သည်နှင့်အညီ
ရှေးအတွင်း ဝန်တို့စီရင်ခန့်ထားသည့် ရွှေနန်း ရိုးထုံး စံကိုထောက်၍ခန့်ထား
စီရင်။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဂြိုး) နန်း 17 November 1815
မာသ်သုဒ္ဓိဒိန်ဂဇဂနတ်တော်လပြည့်ကျော်၁၃ရက်နေ့လွှတ်တော်ကွန်း စင်တွင်း
မှာနား ခံတော်ဇေယသိခံသူထင်ပြန်။

(မျိုး ဩည်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သူရိယ၊ တွဲ၁၄၊ မှတ်၁၊ မတ်၁၉၃၀၊ ၈၆၅-၆)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိမိတ်မင်း သခင်
 ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
 မိန့်တော်ရှိသည်။ မင်း လှ နော်ရထာကိုဝန်ကြီး ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်
 မူကြောင်း လည်း မင်း လှ နော်ရထာသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်
 သိရှိသော အမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြီး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုင်ပါ
 ထမ်း ရွက်သည့် ကျေး ရင်း ကျွန်ရင်း ဖြစ်သော ကြောင့်အမည် နေရာအထိုက်အလိုက်
 သနား ပြုစု တော်မူသည့် နှင့်အညီအတွင်း မှပြင် မှမှစ၍ ခပ်သိမ်း သောစံရင်ခင်း
 စံရင်တွယ်အလုံး စုံကိုကွမ်း သနား လည်သည့်အထူး သဖြင့်ယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်
 ကျွန်တော် မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ်တော်ကျွန်တော်
 မျိုး အပေါင်း တို့ထွင်ထမ်း ရည်ရွက်ရည်ကို ရွေး ချယ်စံစစ် တော်မူ၍ အဂ္ဂမဟာ သေ
 နာဗိပဏ္ဍိတအရင်းကြီး အကိုင်းကြီး တို့အရ နှင့်ဝန်ကြီး ခန့်တော်မူသည်။ ဝန်ကြီး ဆိုသည့်
 အရာသည် ငါအသွင်ကေရာဇ်မင်း မြတ်တို့ထွင်ရာဇဌာနီ ရွှေပြည်တော်ကြီး မှစ၍
 အခြေအရံများ သောတိုင်း နိုင်ငံအနီး အဝေး ပြည်ရေ ရွာမျှခပ်သိမ်း သောစံ
 ရင်တွယ်စံရင်ခင်း အလုံး စုံကို ထောက်မြှောက်၍ သာသနာ တော်ထွန်း ပပွင့်လင်း
 ကြောင်း အကျိုး စီး ပွား တော်များ ချီသား တော်အစဉ် မြေး တော်အဆက်တိုင်း ကိုး
 နိုင်ငံ တော်စည်ပင်သာယာ ကြောင်း များ ကိုအမြဲနှလုံး သွင်း ၍ ဓမ္မဝတ်ရာဇဝတ်
 လောကဝတ်အကြောင်း သုံး ပါး ကိုကွမ်း သိနား လည်သည့် နှင့်အညီ ရွေး အဂ္ဂမဟာ
 သေဓာပဏ္ဍိတဗိပဏ္ဍိတကို ထောက်၍ ဝန်တို့ နှင့်ညီညွတ်စွာ ခန့်ထား စီရင်။

ဆန္ဒနိမိတ်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၃^{23 November 1815}နှစ်အဌာနရသမိမိသံ
 သုဒ္ဓဒိန် ၉၀၄ ပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံတော်ဇေယသိင်္ခီသုက္ကန်း စင်တွင်း
 မှာပြန်။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂၊ သုဂ္ဂိုလ၊ တွဲ၁၄၊ မှတ်၁၊ မတ်၁၉၃၀၊ ၈၆၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂူလင်နက်စက်စက် ဘသခင်အသွင်ဘဝ ဂူလင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေတောင်ရန္တ ကျော်သူကုလက်ယာဝင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်။
သို့ခန့်တော်မူ ခြောက်လည်း ရွှေတောင်ရန္တ ကျော်သူသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်
နှစ်ပါး ကို စောင့်သိပုံ သေစွာ ခန့်ထား တော်မူသမျှတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်
ပိုး ပိုး ပြုံး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိယ်ပါစမ်း ရွက်သည် ရွှေသိုလည်း ခန့်ထား တော်
မူသမျှအမျှတော်ကို မသွေမတည်စမ်း ရွက်မည့်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်ကွန်တော်
မျိုး ဖြစ်သော ခြောက်လက်ယာဝင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်။ လက်ယာဝင်း မှူး ဆိုသည့်
အရသည့်ငါအသွင်ကေရဘဇာမင်း မြတ်တို့တွင်သူရဲသူခက်ထား စွဲကိယ်ရုံ တော်လက်နက်
ကိရိယာအစုံနှင်ရဘဇာဝတ်တော်အရေး အခြောက် ဖြဲမြန်နိုင်လုံအောင်ဝင်း တော်
တမက်နှာတွင်ညည့် နေ့ဆိုင်ရဘဇာနီး နှင်စောင့်နေထမ်း ရွက်ရသည်။ သင်း မှူး
ဒိုင် မှူး သူရဲတပ်မှူး ကောင်ဟန်မှူး မှစ၍ ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကို
အိပ်လှည့်အိပ်ဘန်မှန်ကန် အောင်ဆိုင်ရဘဇာခန့်ထား တော်မူသည့်အတိုင်း မပြတ်စစ်
ခြောက်စုံရင်ရသည်။ ဝင်း တော်တွင်ထား စွဲကိယ်ရုံ တော်၊ ခေါင်း စကြီး အဝန်း
ငယ်သား တို့ကိုလည်း ဆိုင်ရဘဇာနီး တွင်ညည့် နေ့စောင့်နေထမ်း ရွက်ကြစေ။ မ
ဆိုင်သည့်အစုသား တို့ကိုပါး သောငါစွဲမထမ်း မရွက်စေနှင့်။ ထား စွဲကိယ်ရုံ တော်
တို့ကိုလည်း သောက်ယစ်စား ဝန်ပိုး ရန်ပိုး မရှိစေနှင့်။ တန်း တွင်မီး ထင်း
လုံခြုံအောင်နီး နီး ဤား ဤား စောင့်နေအိပ် အောင်တညည့်သုံး ယံဝင်း မောင်း
ခတ်၍တကူအတိုင်း နှိုး ဆော်စေ။ ထား စွဲကိယ်ရုံ တော် ခေါင်း အကြီး အဝန်းငယ်
သား တို့ကိုအမျှတော်ကိယ်စား ကုန်နိုင်၍လုပ်စား ဆောင်စား ဖြစ်အောင်မစ။
ထား စွဲကိယ်ရုံ တော်တို့တွင်တရား စကား အရွက်အတင်ပျံ့လည်း ကြီး သည့်စကား
ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက် အောင်ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာစုံရင်။
လက်ဝဲဝင်း မှူး ကိုလည်း ငှင်း ပြန်တမ်း နည်း အပ်ရသည်ဘုရား ။

(ဆန္ဒနှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၃နှစ်အဋ္ဌာရသမိမာယ်^(23 November 1815)
သုဒ္ဓိဒန်ဇဝဂပြာသုလဆန်း ငှက်ရန်နား ခံတော်ဇေယသိခံသူကွန်း စင်တွင်း
မှာပြန်) ။

(မှူး ဤည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော နေရ မြေအသွင်အနွယ်အင်မင်း သခင်
လက်နက်စကြာအသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့် တော်ရှိသည်။ လက်ဝဲ
ဇေယသုကို နောက်ဝင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း လက်
ဝဲဇေယသုသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရှိ သေစွာ ခန့်ထား သမျှ
အမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြီး စား အား ထုတ်စိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်း ရွက်သည်။
ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုမ သွေမတည်ထမ်း ရွက်မည့်ယုံမှတ်
သနား တော်မူသည့်ဣန္ဒြေ တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့် နောက်ဝင်း မှူး ခန့်တော်
မူသည်။ ဝင်း မှူး ဆိုသည့်အရာသည်ငါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့ထွင်သူရဲသူခက်
ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်လက်နက်ကိုယ်ဝန် နှင့်ရတနာတော်အရင်း အကြောင်း ဖြစ်နိုင်
လုံအောင်ဝင်း တော်တမျက်နှာထွင်ညွှတ် နေ့ဆိုင်ရတနာ နှင့်စောင့် နေထမ်း
ရွက်ရသည်။ (ရွှေခန်း ရွှေဘုံထွင်လည်း ၄၀၊ ၅၀၊ ၁၀၈၀း တော်ထွမ်း ရေကိုငါအ
ဆောင်တော်မြဲအမတ် ကျေး စား ရွာစား၊ လူပျို၊ မြေနန်း ဝန်း ကျင် သေနတ်၊ သွေး
သောက်ကြီး) သင်း မှူး၊ ဒိုင်း မှူး၊ သူရဲတပ်မှူး၊ တပ် ကောင်ဟန် မှူး၊ (အကြောက်မှူး)
မှစ၍ ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုအိပ်လှည့်အိပ်စား နှိပ်စက် အောင်ဆိုင်ရတ
ခန့်ထား တော်မူသည့်အတိုင်း မပြတ်စစ် ကြောစီရင်ရသည်။ ဝင်း တော်ထွင်ထား
စွဲကိုယ်ရံ တော် ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုလည်း ဆိုင်ရတနာ ထွင်ညွှတ် နေ့
စောင့် နေထမ်း ရွက်ကြ စေ။ မဆိုင်သည့်အစုသား တို့ကိုငြိုး ထောင်၍ မထမ်း မရွက်
စေနှင့်။ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့ကိုလည်း သောက်ရစ်စား ဝန်ပိုး ရန်ပိုး မရှိ
စေနှင့်။ တန်း ထွင်လုံခြုံအောင်နိုး နိုး ကြား ကြား စောင့် နေအိပ် အောင်တညွှတ်
သုံး ယ်ဝင်း မောင်း ခတ်၍တကူအတိုင်း နှိုး ဆော် စေ။ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်
ခေါင်း စကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုအမှုတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင်၍လုပ်စား ဆောင်
စား ဖြစ်အောင်မစေ။ ထား စွဲကိုယ်ရံ တော်တို့ထွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိ
လျှင်လည်း ကြီး သည့်စကား ကိုငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ဖျောက် အောင်ဂတီ
သို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီရင်။

(23 November 1815)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း (23 November 1815)
သုခဒိန် ၉၀၄ ပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံ ဇောယသီဇီယူကွန်း စင်ကွင်း မှာ
ပြန်)
(မိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၂၂)

ထူပါရုံဘုရား ခရား သီး ယိုယွင်း ပျက်စီး သည်ကိုပြင်လုပ် တော်မူမည်၊ ငြိမ်းလုပ်
 စေ၊ စကုံး အောင် မြေ လောကဘုရား ခရား သီး တင်တ ပေါင်း လပြည့် နေ့
 ပွဲ တော် နှင့်သကန္တရထား ကိုယ်ခုကစကုံး သို့ပို့၍ နိုင်ခန့် အောင်လုပ် ဆောင်ထား
 စေ၊ ဟံသာဝတီမြို့မှ သီရိရတ နော်ရထာအစား ငကွန်စီကိုအ ကောက်ဝန်ခန့်၊
 သီရိရတ နော်ရထာကို ရွှေဘဝံး တော် အောက်လာ စေ၊ ရံခိုင်အ မြောက်ကြီး နှင့်
 အ မြောက်ညီ နောင်ကိုလည်း ခင်ထိပ်လုပ်၍တင်ထား စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး)နန်းစံ၃၃၅ စံအဋ္ဌာရသမိမာသ်
 သုဒ္ဓိဒိန် ၉၄၆ တပို့တွဲလပြည့် ကျော်၁ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရတသုတ္တင်ပြန်။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မလည်ခင်ကြီး ကိုရှာ၍ မလည် ကျောင်း မှာတင်ပြီး လွှတ်ပည့်ရဟန်း သာမဏေ
 လက်ခံ မွေး ထား ၍ စာ ပေ ပို့ချသ နေ စေ။ တော်ငါးနန်း တော် မြောက်နန်း
 တော် ဝဲပြင်အမွမ်း မှာ ရွှေ ၂ စုအနီတစုချ စေ။ အလှူတော်သတင်း ထံ ခွန်များ
 ကိုပုထိုး တော်ကြီး ဘုရား စက်တော်ရဘုရား ဂူဝံဖြူဘုရား မဟာ ဗေဓာမိ ၂
 စန္ဒမုနိဘုရား သီဟတောဘုရား သကျ မုနိဘုရား မဟာမုနိဘုရား ဆင်ကြီး
 ရွှေဂူဘုရား ရွှေကန်အုပ်ဘုရား ရွှေစကား ဘုရား ရွှေလင်း ပင်ဘုရား ဂူ
 ကြီး ဘုရား ရွှေဆတ်သွား ဘုရား အောင်မြေ လောကဘုရား စွယ်တော်စင်ဒက္ခိ
 ကသင်္ခါဘုရား ဂူငါး များ မှာထီး ဘက်ခွန်ဘီလူးဒါန်း စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ ၃၃ နှစ်အခွာရသမိ^{6 January 1816}
 မာသ်သုဒ္ဓိဒိန် ၉၄၀ တ ပို့ဖွဲ့လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။
 (ရွှေ ဟောင်း သုတေသန)

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး) နန်းစံ ၃၃၆ နှစ်အခါ ၁၇၁၆ ခုနှစ်
 သုခိဒိန် ၉၆၀ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်နေ့ စန္ဒရမာသလဆန်း ၁၃၀ ရွှေသိင်္ဃန်း
 ညဉ့်တတိယအကုန်တွင် အမြဲတမ်း ပေးစေ။
 (ရှေးဟောင်း သုတေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော် မူလှ သော ဘေရေ မြေအသွင်ဆီ၌ နိမိတ်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့ဓမ္မတာ နေလနက္ခတ်တို့အဓိမာယ်ဖြစ်မြဲသော အတိုင်း အတိတ်အနာဂတ်ပစ္စုပ္ပန်ကာလသုံးပါး ကိုမြင်နိုင်သော ရသေ့တို့ ဟောထား ခဲ့သည်။ ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်း တွင်အဓိမာယ်ရပါး အရေအတွက် ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီအနုမဟိပုဏ္ဏမီ ၂ ပါး အဓိဝိသီပုဏ္ဏမီ ၂ ပါး လက္ခယံ ၂ ယဝိများ ကိုအရိုက်အမြှက်တွက်၍ သော ဧြောငဲ့ အဓိမာယ်ရပါး ကိုသိသော အောင်ခွဲ ဝေပိုင်း ခြား တော်မူသည်။ အဓိမာယ်ရပါး တွင် ဥရလအဓိမာယ် ၄ ပါး ခွဲလလွန်တလရက်လွန် ၁၅ ရက်ရှိ သော ဧြောငဲ့ရက်ကိုသာ ငင်၍လထပ်ရသည် ဥရလအဓိမာယ် ၃ ပါး မှာလလွန်မရှိ။ ရက်လွန်သောရှိ သော ဧြောငဲ့ လမထပ်ရ။ ရက်ကိုသာ ငင်ရသည်။ သောဋ္ဌသဓိမာယ်မှာ ဥရလရက်ပေါင်း ၉၉၀ ဖြစ်သော ဧြောငဲ့နယုန်လကိုပဌမဝါဆိုသမုတ်ပြီး လွှင်နက္ခတ် ၅ လုံး ပါဒ်ပြည့်နာရီ ၁၀၀ တွင် သောဋ္ဌသဓိမာယ်ပြုသည်။ နောက်ဒုတိယဝါဆိုဝါခေါင် တော်သလင်း သတင်း ကျွတ်လက္ခဏာသော ၁၅ အသံ ၁၅ ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီအသံ ၁၀၅ ကုတုအဓိဝိသီအမှန်ဖြစ်သည်။ လက္ခယံလွှင်အနုမဟိပုဏ္ဏမီ နိဝါဒအဓိဝိသံဖြစ်သည် နှင့်သုဒ္ဓိဒိန်ဂ ၂၅၀ နိရသီသတင်း ကျွတ်စေ၍ ၁၅ အသံ ၁၅ ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီရက် ၁၅ ကုတုအဓိဝိသံဖြစ်၍လ ရေးဆင်အလုံးစွယ်သည် အသံ ၁၀ ကုတုအဓိဝိသံရက် ၁၅ ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီဖြစ်၍လဝန်း ပြည့်သည်။ တန်ဆောင်မုန်း နတ်တော်ပြာသိုတပို့တွဲလက္ခဏာ ၁၅ လည်း ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီရက်မှာကုတုအဓိဝိသံပြန်၍ဖြစ်သည်။ ကုတုအဓိဝိသံရက်မှာလည်း ရာဂါဓိပုဏ္ဏမီပြန်၍ဖြစ်သည်။ အဓိမာယ်ဘောက်ပြန်ခြင်း သို့ရောက်သည်ကိုထင်ရှား သော ဧြောငဲ့အဓိမာယ်ပြုခြင်း ကိုပြု၍ထိန်း မှတ်ရမည်မှာသုဒ္ဓိဒိန် ၉၄၅ တပို့တွဲလ ၁၅ အသံ ၁၅ နက္ခတ် ၂၂ လုံး ပါတ်ပြည့်လက္ခဏာသော ၁၅ ရက်လ ၁၅ ရက် ၁၅ နက္ခတ် ၁၅ တပို့တွဲလက္ခဏာ ၁၅ နက္ခတ် ၂၃ လုံး ပါတ်ပြည့်နာရီ ၁၀၀ အသံ ၁၀၀ ကလက္ခဏာရက် ၁၅ လဝပြည့်လျက်ရှိသည်ကို ၁၅ ရက်ဆိုင်း ငွေလွင်နက္ခတ် ၂၃ လုံး ပါတ်ပြည့်နာရီ ၁၀၀ အသံ ၁၀၀ မှာပင်လ ရေး မမြင်ကုတုအဓိဝိသံဖြစ်ပြန်သည်ကိုလက္ခဏာ ၂ ယဝိကျမ်း ဂန်လသည့်နှင့်အညီထိန်း မှတ်တော်မူသည်တို့ကို ရေ သောရက်သည်လည်း အဓိမာယ်တပါး လွှင်နက္ခတ် ၁၅ ရာ ပေါင်း ၄၃၂၀၀၀ ရှေ့သည်။ တွက်စုနာရီ ၁၂၀ ကရက် ၂ ရက်လွန်သည့်ရက်နှင့်

နေ့လျော့၍ ဂရုကို နှောင့်လျှင် ဝေရီရသည်။ ရက်လွန်၍ ဂရုကို ရေခဲ၍ ဝေရီဖြစ်သည်။ ရက်လွန်၍ ဂရုဆိုသည်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် ရက်လွန် မဟုတ်ပြီဟု ဒိန်ဆရာသည် မမိမိတိုက်အသံထွင်း ဝေရီသီ ၂၅ အသံကို ပုဏ္ဏမီရက်ဖြစ်သည်ဟု သေချာသော သီလုံး တပါး မပြတ်။ ဂရုလိုသည်ကို ရက်လွန်တင်စား၍ ဆိုသည်။ ပုံစံမှာ ဝေရီသီ ၂၅ အသံလက္ခဏာ ၂၀ ထွင်း ပုဏ္ဏမီဖြစ်သည်ဟု သေချာသော အပြတ် ဖရက် နှင့် နာရီ ၄၀ ရက်လွန်ကြွင်း သော်လည်း ပုံစံအတိုင်း ရက်လွန် မပြု၍ ပြုစု ဒိန်ဆရာအယူမမှန် စေရ။ ဂရုကို သာ ရက်လွန်ထည့်သွင်း တော်မူသည်။ ထိုသို့ ရက်လွန်၍ ဂရုနှင့် နက္ခတ်ခရာ လျော့၍ ၂ ရက် နေ့လျော့၍ ဂရုဆိုခဲ့သော ဂရုကို ရှိသည့် ငြီးမှလွယ် နက္ခတ် ၂၄ လုံး ပတ်ပြည့် နာရီ ၁၆၀ သုဒ္ဓိ ဒိန်တလုံး ကောက်သည်က ဂရုကို သေချာကိရုဏ္ဍ ပုဏ္ဏမီကမ်း ဝန်ရှိသည့်အတိုင်း နက္ခတ် ၂၄ လုံး တပတ်ကုန် ဂရုသီစန္ဒရမာသ ဝေရီသီ အပေါင်း လပြည့်နေ့သည် ဂရု ဝန် ပုဏ္ဏမီလဝန်း ပြည့်လျက်လပြည့်စင်စစ်ရသော ဧရာဝတီကမ္ဘာဦး ကနေလ နက္ခတ် ပေထွန်းသည်။ ရက်နှင့်အညီအညွတ် ဝိုင်းခြား ထိန်းမှတ် တော်မူသည်။ ၂၄ လုံး ပတ်ပြည့် နာရီ ၁၆၀ ကမှတ်သားခဲ့သည်။ သုဒ္ဓိ ဒိန်မှာ အမိမာသသုဒ္ဓိ ဒိန်ဖြစ်သည်။ ကုန်ဂရုသီ ၂၄ လုံး တပါး နာရီ ၆၀ က ကောက်သည်ဟု သုဒ္ဓိ ဒိန်မှာ နှစ်သစ်သုဒ္ဓိ ဒိန်ဖြစ်သည်။ နှစ်သစ်သုဒ္ဓိ ဒိန်ကား သော ၂၄ လုံး တပါး နာရီ ၆၀ ထွင်း အဝတ်သစ်ဝတ်ခြင်း ကောက်သစ်ထမင်း စားခြင်း ကို ပြုရသည်။ အယနဝိဇ္ဇာပဒဝိသုဝဆဋ္ဌာသီတိသင်္ကြန် ၂ ပါး ကို သိလိုသူတို့မှာ သူရိယမာသစန္ဒရမာသသောဝဏမာသအား ဖြင့်မာသုံးပါး ထား တော်မူသည်။ မာသသုံးပါး ကို ထောက်၍ ကျွန်ုပ်တို့ သင်္ကြန် ၂ ပါး သိရသည်။ နက္ခတ် ၂၄ လုံး ပတ်ပြည့် နာရီ ၁၀၀၀ ပုံလွယ်လွယ် နေ့လဝန်း ပြည့်သည်ကလေး ရေးကွယ်သည့် နောက်သုဒ္ဓိ ဒိန်တလုံး ကောက်သည်က ပေါင်း လပြည့် ဂရု ဝန် ပုဏ္ဏမီဖြစ်သည်ကို ဝေရီသည် မလလုစင်ပစ်အပ်သော ရက်ပုဂံရစ်မစင်ဖြစ်သည်။ စွန့်ပစ်ခဲ့သော ရက်ပုဂံတို့၌ အခါပေးခြင်း မင်္ဂလာခမ်းနား ဆောင်ရွက်ခြင်း များ ကို မပြုသင့်။ မဆောင်မရွက် မပြုစေနှင့်။ ဘဏ္ဍာပုဏ္ဏမီတပေါင်း လပြည့်နေ့ ဂရု ဝန် ပုဏ္ဏမီဖြစ်သည်က စ၍ သာရကံ ကောင်းနေ့ ကောင်းရက်မြတ် နေ့မြတ် မင်္ဂလာခမ်းနား ဆောင်ရွက်စေ။ သုဒ္ဓိ ဒိန် ၉၆၀ ပြည့်စုံသည်လည်း အမိမာသသော အတိုင်း ပြုသော နေ့ရက်ဖြစ်သည်။ ပြည့်သပြည့်သား တို့သိထင်

အောင်အမြောက်သံ ပေး စေ။ အမိမာသံမြို့ပြီး နောက်မလလုရက်ပုဂံလပုဂံ
ကင်း ရှင်း ဤဘုရားကုန်ရသံတ ပေါင်း လ၂၄လုံး ဘဝတရသံ ငါမပု(၈)မိ နေ့ကို
လည်း ပြည်သူပြည်သား ကိုယ်ထင် အောင်အမြောက်သံ ပေး စေ။ အဋ္ဌာန်သံမာသံ
ပြု၍ စမ္မာမာသံအဟယုဒ္ဓိဒိန်မှတ်ရမည့်အကြောင်း ကိုလည်း အရပ်ရပ်မြို့ရွာ စေတီ
ဘုရား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲ မြေတိုင်သူကြီး ကိုသို့အမိန့်တော်ပြန်ဆိုမှသာသား မှတ်သား
ကြစေ။ အမိမာသံအမိန့်တော်ကိုလည်း ရွှေမြို့တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုကွက်စုများ
မှသာဂရုစမ္မာအမိန့်တော်ကိုဘက်သည့်နည်း စည်လည်၍ဘတ် စေ။

(ဆန္ဒနံဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၇၃^{18 January} ၁၈၁၆¹⁸¹⁶
မာသံသုဒ္ဓိဒိန်၉၆ဝတပုံတွဲလပြည့် ကျော်၁၅ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ယင်ရသံသုထွင်
ပြန်။

(ရှေး တောင်း သူ တေးန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှ သောဆန္ဒနိဗ္ဗာန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ဂူငါး
 လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။
 ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း ခြံပြ ကျေး ဂူများ မှာဥပုသ်ပဝါရဏာ
 ဝါဆိုဝါကပ်လထပ်ရက်ငါးနေ့ခေတ်ရက်ခေတ်အမှတ်အသား များ သည်တရား ကျမ်း
 ဂန်နှင်မညီသော ခြောက်တရား ကျမ်း ဂန်အနှင်အညီကျင့်ဆောင်ကြမှပစ္စုပ္ပန်သံ
 သရဿကျိုး စီး ပွား များ ရသည့်ကို ထောက်၍ နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ် ကျော်ထုတ်တော်
 ပြသတော်မူသည်။ ရဟန်း ဂူလူပြည်သူအပေါင်း တို့မှန်ကန်ညီညွတ်အောင်မကျင့်မ
 ဆောင်နိုင်။ ဘုရား ဟောတော်မူသည့်ကျမ်း ဂန်ပါဠိဇာတ်နိပါတ်များ ကိုဆရာ
 တော်သင်္ခါတော်မင်း ညီမင်း သား မင်း မြေး မှူး တော်မတ်တော်ပြည်သူပြည်သား
 တို့နှင့်အညီအညွတ်စည်း ဝေး ဘတ်နာ စေလွှတ်ဟောတော်မူရင်း ပါဠိပါဠိနှင့်ပြန်
 ဆိုချက်အ (နက်) အဓိပ္ပါယ်မညီသော ခြောက်အဌကထာဋီကာနက်များ နှင့်သိသာရှင်း
 လင်း ညီညွတ်အောင်သဘာဝအကျော်လက်သရဿတော် လောကုတ္တရာသရဿတော်
 တို့လျှောက်ထား ဤရမည်မေး မြန်း သည်ကိုလည်း ဆရာတော်သင်္ခါတော်မင်း သား
 မင်း မြေး မှူး တော်မတ်တော်တို့ညီညွတ်မှန်ကန်အောင်မလျှောက်မထား နိုင်ကြ။
 အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့်ရှင်းလင်း ညီညွတ်အောင်မလျှောက်မထား မပြောမဆိုနိုင်သည့်
 ကိုလည်း အမှန်အကန် (ကျင့်) ဆောင်နိုင်ကြမည်မဟုတ်။ အဝိရောဓနတရား နှင့်
 အညီပြည်သူတို့နှင့်မဆန့်ကျင်မှုဆရာစဉ်သမား စဉ်တေး ဘိုး စဉ်ဆက်ကျင့်ဆောင်
 သည့်အတိုင်း ခေတ်ဝေတ်မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြမှညီညွတ်မည့်အခြေတိုင်း ဖြစ်သည်။
 ဥပုသ်ပဝါရဏာ ဝါဆိုဝါကပ်လထပ်ရက်ငါးနေ့ခေတ်ရက်ခေတ်အမှတ်အသား များကို
 ဆရာစဉ်ဆက်ခေတ်ဝေတ်မှတ်သား မြဲခေတ်ဝေတ်မှတ်သား ကျင့်ဆောင်ကြစေ။
 နှစ်စဉ်စာမေး စာပြန်ပွဲငါး ခံရှင်ပြုနှင့်အလှူကောင်း မှုများ အစဉ်လှူဒါန်း
 နည်း အတိုင်း လှူဒါန်း မြဲလှူဒါန်း ကြစေ။ ဥပုသ်သတင်း ဆောက်တည်ကြသည့်သူတို့မှာ
 ဘုရား စရပ်များ ထွင်သာဥပုသ်သတင်း ခံ၍မနေစေနှင့်။ ကောင်း ကန်သွား
 ၍လည်း ဥပုသ်သတင်း ဆောက်တည်ကြစေ။ ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း
 စော်ဘွား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူကြီး ခေါင်း အကြီး တို့ကို စေ့နဲ့အောင်ပြန်
 ဆိုမှသာ ချမည်။

29 June

1816

29 June

1816

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၇၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက် နေ့နံနက် ၁ နာရီ ၁၀ မိနစ် ၁၀

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉၊ သူရိယ၊ တွဲ ၁၆၊ မှတ် ၁၂၊ ဖေဖဝါရီ ၁၉၃၃၊ စာ ၃၃-၄)

ပြည်မင်း တောင်ငူမင်း ကိုကိုမြို့ပြခရိုင်သီးခြား ချိသနား တော်မူသည်။ မြို့ပြ
ခရိုင်အသီးသီး မြို့ပြည်ရွာ ခြောက်ခြား အောင်ပြုသုတို့ကိုသနား တော်မူသည်။
မြို့ရွာခရိုင်တွင် နေသည်ဖြစ်လျှင်အပြစ်အလျောက်အဆုံး စီရင်ပိုင်စေ။ မြို့ရွာခ
ရိုင်တွင်မနေ၊ အခြား အပိုင်အစား ကဖြစ်လျှင်အဆုံး အရှုံး စီရင်သင့်သည်အပြစ်
ရှိလျှင်ရှိ လျောက်လွတ်ရုံး သို့ပို့အပ်စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး) နန်း ၁၀ August 1816
စံ ၃၄၄ စစ်စဉ်မိမိသိ
သုဒ္ဓဒိန်၁၇၅ တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှ တွင်ပြန်။
(တင်မေောင်ကြည်ပုရပိုက်)

လှေပွဲသဘင်မှစ၍အနီးအဝေး ရေကြောင်း ထွက်စံတော်မူမည်မှလက်ရွေး
ကြီး လှော်ကား တော်က(ပုံ)တီး မှအခြား လှော်ကား များက(ပုံ)တီး ဤရ
သည်အစဉ်ထုံးစံရှိသည်ဖြစ်သည်။ လက်ရွေးကြီး လှော်ကား တော်က(ပုံ)မတီးသ
မျှအခြား လှော်ကား တော်က(ပုံ)မတီး ဤစေ့ငဲ့ ဆိုင်ရသအအုပ်အထိန်းတို့ကို
စေ့ငဲ့အောင်ဆင့်ဆိုစီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၇၈ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ၁၁^{11 August} ခံငယ်ထွင်ပြန်။¹⁸¹⁶
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉)

ဝေသာလီဇာတိသီတိ၊ ဂူဟတ္တိသီတိများ ထွင်မှား မတ်ပြုသုတို့ပုန်ကန် နှောင့်ရှက်၍ ဤ
 ရွာမငြိမ်မဝဝံ့ရှိသည်နှင့် ဂူဟတ္တိသီတိရွာတွင် မရပ်မနေနိုင် ရွှေဘုန်း တော်ရိပ်
 ကိုခိုလှုံမည် ရွှေစက်တော် အောက် ရောက်သော ဤရွာသို့ ဂူဟတ္တိမင်း အကြောင်း အ
 ရာဇသီတိအကြောင်း အရာများ ကို မေး မြန်း စေလျှင်မင်း ရိုး မင်း မျိုး က
 ဆင်း သက်၍ မင်း ပြုကြောင်း ယခုအမတ်ပုရာ ကောင်ဟယ်ပုန်ကန် သောင်း ဖြစ်
 နှောင့်ရှက်ရာတွင် ရွှေစက်တော် အောက် ရောက်ကြောင်း များ နှင့်ထွက်ဆိုချက်
 ကို ထောက်လျှင်အသံတိုင်း ဇူရဟတ်မြို့က မရပ်တိုင်း ဂူဟတ္တိသီတိများ သည် ဝေသာလီ
 ပြည်မြို့ကြီး တိုင်း ကြီး ဖြစ်လျက် ကျေး လက်နိုင်ငံမြို့စား ပြစား များ မတ်တို့တရား မ
 စောင့်ပုန်ကန် သောင်း ဖြစ် လေ၍ပြည်သူသတ္တဝါအပေါင်း တို့မငြိမ်မသက်ဆင်း
 ရဲခြင်း သို့ ရောက်သည်ကို ခပ်သိမ်း သောသတ္တဝါတို့၏ ဖွံ့ခိုကိုး ကွယ်ရာ ငါအသွင်ကေရာတ်
 မင်း မြတ်ဖြစ် တော်မူသည် ဝေသာလီတိုင်း သူပြည်သား သတ္တဝါတို့ချမ်းသာ စေခြင်း
 ငှါဂူဟတ္တိမင်း ကိုလည်း အမျိုး အရိုး မပျက် စေရ ဂူဟတ္တိသီတိမှ မိဘအလိုက်အရာထမ်း နန်း
 ကိုနှင်း အပ် တော်မူမည်၊ ထီး နန်း အတင်ဗန် မော်မြို့၊ ဗိုး ကောင်း မြို့၊ ဗိုးညှင်း
 မြို့သုံး မြို့လက်နက်ကို ၁၀၀၀၀၀ တွင် ဗန် မော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်ကို ဗိုလ်
 များ ခန့်ထား ၍ ဗိုး ကောင်း ပယင်း တွင်ကင်း တော်ခရီး ကြောင်း သင့်ရာ ချီ
 သွား စေ၊ ဂူဟတ္တိမင်း ကိုလည်း ဗန် မော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်တပ်တွင်
 ကောင်း မွန် အောင် ဆောင်ယူလိုက်သွား စေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း ၂၈၄၄ နှစ်စံ ၁၈၁၆
 သုဒ္ဓိဒိန် ၂၅၄၇ နှစ် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ ဇော နေရာ
 ထာတွင်ပြန်။
 (တင် မောင်ကြည် ပုရပိုက်)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နှစ်စက်သခင်အသွင်စတင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်
တော်ရှိသည်။ ပညာရသေ ကျော်ကိုနန်း ကံ ကျွေး ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်
မူကြောင်း လည်း ပညာရသေ ကျော်သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်
သိရှိ သေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့် ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သည်။
ရွှေသို့လည်း ခန့်တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်နိုင်မည်သယံ
မှတ်သနား တော်မူသည့်ကွန်တော် မိုး ဖြစ်သော ကြောင့်နန်း ကံ ကျွေး ဝန်ခန့်
တော်မူသည်။ နန်း ကံ ကျွေး ဝန်ဆိုသည့်အရသည့်ငါအသွင်ကေရသမင်း မြတ်တို့တွင်
ရွှေနန်း ရွှေဘုံအဆောင်အယောင်မှစ၍အတွင်း တော်တွင်မကောင်း ဟောင်း
နွမ်း ယိုယွင်း သည်များ ကိုပြင်လုပ်ရသည်။ အသုံး တော်အလိုရှိအလုပ်အဆောင်များ
ကိုလည်း လုပ်ဆောင်စီမံမည်ပီဃာကလက်သမား လုပ်ကိုင်သူကံ ကျွေး ကနွား ပေး
အပ်၍အတွင်း တော်မှာနန်း ကံ ကျွေး ရိုး နှင့်ညည့်နေ စောင့်နေ စီရင်ရသည့်အ
မှုဖြစ်သည်။ နန်း ကံ ကျွေး ဝန်တွင်နန်း ကံ ကျွေး စာရေး ၊ အဆော် ၊ ပီဃာက ၊
လက်သမား လုပ်လုပ် ကျွေး ပေး အပ်ခန့်ထား သည့်အတိုင်း မပြတ်မလပ်ရအောင်
ဝင်ထွက် စောင့်နေ နှိုး ဆော်စီရင် ၊ အရပ်ရပ်အလုပ် တော်အဆောင် တော်များ
ကိုလည်း မပြတ်ကြည့်ရှု၍ ကောင်း မွန်သေချာ အောင်ပြင်လုပ်စေ ၊ ဝတ်ကြောင့်မျှသာ
မလုပ်မဆောင်စေနှင့် ၊ လုပ်သူကံ ကျွေး တို့ကို လျော့နည်း ၍ မသွင်း မလုပ်စေနှင့် ၊
တော်တည့် ဖြောင့်မတ်စွာ နှိုး ဆော်စီရင် ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၄နှစ်စမ္မာမိမာသ်)
သုဒ္ဓဒိန်၂၇၄နတ်တော်လပြည့်ကျော်၄၇၇နေ့ဝန်ရှင်တော်ကိုဝန်မင်း ကြီး ၊ မြို့
ဝန်မင်း ကြီး ၊ ဒိုင်း ဝန်မင်း ကြီး သုံး ပါး မှာဝန်ထောက်တော်မင်း ရွှေတောင်
နော်ရထာ ရွှေကအမိန့်တော်ရေး မင်း ရွှေတောင် ကျော်ထင်အစီရင်ခံ၍လွှတ်
တော်ကွန်း စင်တွင်း မှာ၄င်း ပြန်တမ်း အလွှာကိုနားခံတော်ပြောကြီး များ ပြန်
၍ကံ ကျွေး ဝန်ပညာရသေ ကျော်သို့အပ်သည်။

(သုဂိုဏ်း) တွဲ၁၄ ၊ မှတ်၈ ၊ အောက်တိုဘာ၁၉၃၀ ၊ မျက်၂၂ - ၃။ ဇာင်းနန်းထီး၁၃၇၅၁၁၃၂၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေတောင်ဗိမာန်၊ ကျော်ထင်လက်ဝဲစည်သူတို့ကို မေောင်အိမ်ရှေ့
မင်း အနောက်ဝန်ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း မင်း ဧကရာဇ်စီး ပွား တော်ကို
လိုသဖြင့်စည်ပင်မှုတိသနား တော်မူသည်။ ကျွန်တော် မျိုး ဖြစ်၍အနောက်ဝန်ခန့်
တော်မူသည်။ မေောင်အိမ်ရှေ့မင်းအနောက်အတွင်း ကဆင်ညိုသမ္မာအလုံး စုံကိုမေတ္တဝတ်
လောကဝတ်ရုံအဝတ်သိက္ခာမင်း နား လည်သည်နှင့်အညီဆန္ဒဘဒ္ဒေါဘာယာ မေောင်ဟာ
ဂတိသို့မလိုက်ဟုတ်မှန် တော်တည် ဖြောင့်မတ်စွာ ဝင်သီး ၊ ပိုင်း ထာ ၊ ဆေး သမီး ၊
မန္တန်သမား တို့နှင့် ရေတော်ခပ် ၊ ထောင်းချင့်များ မှစ၍အနောက်ကဆိုင်သင့်
သမ္မာအမှထမ်း ကျွန်တော် မျိုး တို့ကိုအမှတော်ကိုထမ်း ကုန်နိုင်အောင်မစသိမ်း ပိုက်
စီရင် ၊ ကျွန်တော် မျိုး တို့တွင်တရား စကား ရှိသည်ကိုလည်း ကြီး သည်စကား ကိုငယ်
အောင်ငယ်သည်စကား ကိုပ ပျောက်အောင်ဂတိလေး ပါး သို့မလိုက် တော်တည် ဖြောင့်
မတ်စွာစီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၄၅၅ စစ်စမ္မာ ၁၆၁၁)
သုဒ္ဓိဒိန် ၂၇၄ နတ်တော်လပြည့် ကျော်၄၇၇ နေ့)

(သုဂိုဏ်း ၊ စွဲ၁၄ ၊ မှတ်၁၁ ၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉၃၁ ၊ မျက်၃၁)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ ကျော်ထင်ပုံချီကိုအိမ် ရွှေမင်း ဝင်း များ ခန့်တော်မူသည်။ သို့
ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း ဧကရာဇ်မင်း မြတ်အကျိုး စီး ပွား တော်ကိုလိုသည်ဖြစ်
၍ မေောင်အိမ် ရွှေမင်း အကျိုး စီး ပွား များ မည်အကြောင်း ကို ဆောင်ရွက်မည်ယုံ
မှတ်သနား တော်မူသည်။ ထွန်တော် မျိုး ဖြစ်၍ ဝင်း များ ခန့်တော်မူသည်။ ဆင်သည်။
သား လိုက်။ ကွမ်း ရေကိုင်။ ဝေါသား ၊ ကျိုင်း သား ၊ ကိုယ်ရံ တော် ၊ ကျီတော် ၊ ကိုက်
တော် ၊ အစောင့်အနေအဆောင်မြဲလူသူငယ်ဆံစည်း ၊ ရွှေဝန်း ကျင် ၊ နောက်ဝန်း
ကျင် ၊ ကိုယ်ရံ တော်အစောင့်အနေ ၊ အိပ်လှည့်အိပ်ဘက် မျှကိုအမှန် ဝင်ထွက်မြဲစွဲ စေတင်
နေစေ ၊ နေ့စေတင်ည စေတင် ဝင်း လှည့်အိပ်ဘက် များ ကိုစစ်ကြော၍ မေောင်အိမ် ရွှေ
မင်း ကိုယ်ရံ တော်တို့ထင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်လည်း ကြီး သည်စကား ကို
ငယ်အောင်ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက်အောင်ဂတိလေး ပါး သို့မလိုက်ဟုတ်မှန်
တော်တည့်အောင်စီရင်။

(ဆန္ဒနှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၄၄ စံစမ္ဘာမိမာသိ)

သုဒ္ဓိဒိန် ၂၇၄ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၄၇၇ နေ့)

(သုရိယ ၊ တွဲ ၄၄၁ ၊ မှတ် ၁၁ ၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉၃၁ ၊ မျက် ၃၁)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စဉ်းသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရားကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ သီရိဂုဏ်ရတီကိုကုလား ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူ
ကြောင်းလည်း သီရိဂုဏ်ရတီသည် ကျေးဇူး သစ္စာတော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်သိရုံသေ
စွာအမှုတော်ကိုဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုးကြိုးစားအားထုတ်ထား ရွက်သည်။ ရွှေ
သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်တွင်အောင်ထား ရွက်မည်သူယုံမှတ်
သနား တော်မူသည်။ ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်ကုလား ဝန်ခန့်တော်မူသည်။
ကုလား ဝန်ဆိုသည့်အရသာသည် ငါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင်အထူး ထူးသောလူ
မျိုးတို့သည် ခြေတမ်း တော်အောက်မှီခိုနေထိုင်လှသည်။ အများ ဖြစ်၍သင့်ရသင့်
ရသစွာအကုန်နှင့်ချွေထား တော်မူသည်။ ကုလား တို့မှာလည်း တိုက်ကျအိမ်ရသင့်
အောက်ကား ရောင်း ဝယ်နေထိုင်ကြရသည်။ ကုလား အများ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်
သံလွင်မြို့သည်သင်္ဘောဆိပ်ရပ်ဆိပ်ဖြစ်၍လည်း တက္ကန်း တနိုင်ငံသား ကုလား အများ
ရွှေဘဝါး တော်အောက်လှ ရောက်သည်။ သို့လှ ရောက်လျှင်လည်း အဟောင်း အ
သစ်ထွေး ရောဂွက်တင်မသိမမြင်သဘာဖြစ်သည်။ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကုလား
တို့မှာလည်း အစုအဝန်း ဆိုင်ရသတင်း ရွက်ရသည့်လည်း ရှိသည်။ သို့များ ကိုအမြဲနှလုံး
သွင်းထား ၍သိသခြင်း နား အောင်အမျိုးဘာသာနှင့်ကုလား စာရေးမှတ်
သား ထား ရှိစေရမည်။ သင်္ဘောက ရွှေဘဝါး တော်အောက် အောက်ကား ရောင်း
ဝယ်လှ ရောက်သည်။ ကုလား ကုန်သည်တို့မှာလည်း မည်သည့်မြို့သား ၊ မည်သည့်လူမျိုး၊
မည်သည့်နှင့်လူမည်မျှမည်သည်မှာ နေသည်။ မည်သို့ကုန်ဝယ်ပါသည်။ ရောင်း ဝယ်ပြီး
လျှင်ပြန်သည်။ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ကုန်ရှိရသည့်အရသာများ ကိုလည်း စေ့စေ့
ငုငုမေးမြန်း စစ်ကြော။ အစုအဝန်း ရှိကုလား တို့မှာလည်း ဆိုင်ရသတင်း ရွက်
ကြစေ။ ကုလား တို့ကိုငြိမ်ဝပ်စွာ နေထိုင်လုပ်စား ရောင်း ဝယ်ရအောင်မစေ။
ကုလား တို့တွင်တရား စကား အဂ္ဂုန်အတင်ရှိလျှင်လည်း မပွား မများ စေရ။ ကြီး
သည့်စကား ကိုငယ်အောင် ၊ ငယ်သည့်စကား ကိုပ ပျောက်အောင် ဂတိသို့မလိုက်။ တော်
တည့်ဖြောင့်မတ်စွာစီရင်။

(17 November 1816)

(17 November 1816)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၄၅ စံမ္မာဓိမာယ်
သုခဒိန်၂၇၄နတ်တော်လပြည့်ကျော်၄၇၇နေ့)
(သုဂိုယ၊ ၈၁၄၊ မှတ်၉၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉၃၀၊ မှတ်၅၃)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ဂူလက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂူလ်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ စတုရင်္ဂသူကိုရဲ ဂွေဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း စတုရင်္ဂသူသည် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကိုစောင့်ထိရိုသေစွာအမှုတော်ကိုဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုး ကြိုးစား အားထုတ်ထမ်း ရွက်သည်။ ရွှေသို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမှုတော်ကိုကုန်တွင် အောင်ထမ်း ရွက်မည်သူယုံမှတ်သနား တော်မူသည့်အခါ တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့်ရဲ ဂွေဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ရဲ ဂွေဝန်ဆိုသည့်အရာသည် ငါအသွင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့တွင် ရာဇဌာနီ နေပြည်တော်ကြီး ကိရိယာစုံညီအရေး ရှိလျှင်အရင်ရလွယ် အောင်ရဲ ဂွေတိုက် လှေအများ လှေတန်ဆာအစုံနှင့်အသင့်လုပ် ဆောင်၍ ရရှိမြဲဖြစ်သည်။ ရဲ ဂွေတိုက် လှေ တော်များ ကိုလည်း လုံခြုံအောင်သင့်ရသတား ရသည်။ ရဲ ဂွေတိုက် လှေ တော်များ ရှည်ကြာ၍ ဟောင်း နွမ်း လျှင်လည်း ပြင်လုပ် စေရသည်နည်း လျော့လျှင်လည်း ဝန်တို့မှာကုန်စတိုက်ကိုအစီရင်ခံ၍ လှေပိသကလက်သမား တို့နှင့် ဂွေဝန် လှေစာ ရေး တို့ကြပ်မလုပ် ဆောင်ရသည်။ ရဲ ဂွေတိုက် လှေ တော် မည်မျှအနက်အကောင်း အဆိုး မည်မျှ၊ ဖါထား ပြင်လုပ်ရန် မည်မျှ၊ လျော့နည်း ၍အသစ်စည်လုပ်ရန် မည်မျှစာရင်း သေချာအောင်ရဲ ဂွေစာ ရေး တို့ကိုမှတ်သား စေ။ ရဲ ဂွေ တော်ရုံတွင်လည်း ရဲ ဂွေ တော်သား တို့ကိုညည်း နေ့ လှေ တော်မှစ၍ လှေတန်ဆာကို စောင့် နေထိန်း သိမ်း စေ။ အလုံး စုံစီရင်ခန့်ထား ရန်ရှိသမျှကိုမယိုမယွင်း မလစ်မဟင်း ရအောင်နှိုး ဆော်။ ရဲ ဂွေ တော်သား တို့ကိုအမှုတော်တို့ကိုထမ်း ကုန်အောင်မစ။ ရဲ ဂွေ တော်သား တို့တွင်တရား စကား အဂ္ဂုဏ်အတင်ရှိလျှင်လည်း မပွား မများ စေရ။ ကြီး သည့်အမှုကိုငယ် အောင်၊ ငယ်သည့်အမှုကိုပ ပျောက် အောင် ဂတိသို့မလိုက်ညီညွတ်စွာ စီရင်။

(ဆန္ဒနှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၄၄ နှစ်စမ္မာဓိမာယ်)
(17 November 1816)

သုဒ္ဓဒိန် ၂ ရာဇနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့)
(သုဂိုဏ်း၊ တွဲ ၁၄၊ မှတ် ၉၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉၃၀၊ မျက် ၅၂)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နိမိတ်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ လက်ဘက်နန်သူကို ဘောင်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ သို့ခန့်တော်မူ
ကြောင်း လည်း လက်ဘက်နန်သူသည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်နှစ်ပါး ကို စောင့်သိရှိ
သေစွာအမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး ကြိုး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်သည်
ရှေ့သို့လည်း ခန့်ထား တော်မူသမျှအမိန့်တော်ကိုမသွေမတည်ထမ်း ရွက်မည်သူယုံ
မှတ်သနား တော်မူသည်။ ဣန့်တော်မျိုး ဖြစ်သော ကြောင့် ဘောင်ဝန်ခန့်တော်မူ
သည်။ ဘောင်ဝန်ဆိုသည့်အရာသည် ငါအသွင်ကေရုတ်မင်း မြတ်တို့တွင် ဘောင်တော်
လှေတော်ဆိုသည့်အရာသည် ရာဇဌာနီမင်း နေပြည်ကြီး သနစ်၍ ကေရုတ်မင်း
မြတ်တို့ရေကြောင်း သွား လာစေလှယ် တော်မူရန်ဖြစ်သည်။ ဘောင်တော်လှေ
ကား ၊ သန္တာန် ၊ သက္ကတန်မှစ၍ လှေတော်များ ကိုမဆွေး မမြေ့မကျိုး မပဲ့မပျက်
မစီး စေရ။ အထား အနေသင့်ရလုံခြုံစွာထား ရမည်။ ဘောင်စာရေး ဘောင်
တော်သား တို့ကိုလည်း စောင့်နေကြည့်ရှုစေ။ ကရဝိတ်ဘောင်တော်ကြီး ၊ ဝိပဋိ
ဘောင်တော်ကြီး ၊ ပဉ္စရူပဘောင်တော်ကြီး များ မှာမနေဘဲ ရမ္မာဥယျာဉ်
မြစ်နား ဆိပ်နား ထွင်မြှုပ်သည်။ ဦး ပဲ့ကြိုး ကျား ခိုင်လုံအောင်ထည့်ထား စေ။
လေရိပ်မိုး ရိပ်ရှိလျှင်ရှိ လျှောက်လုံလဝီရိယတိုး ၍ပြုရမည်။ အလုံး စုံပြေလည်အောင်
နှိုး ဆော်နှိုးထား ၊ ဘောင်တော်လှေတော်သား တို့မှာတရား စကား အရှက်
အတင်ရှိလျှင်လည်း မပွါး မများ စေရ။ ကြီး သည်စကား ကိုငယ်အောင်ငယ်သည့်စ
ကား ကိုပ ပျောက်အောင် ဂတိသို့မလိုက် ဖြောင့်မတ်စွာ စီရင်။

(ဆန္ဒနိမိတ်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၄၄ စီစဉ်မိမိမာသိ ^(17 November 1816))

သုဒ္ဓိဒိန်၂၇၄ နတ်တော်လပြည့်ကျော်၄၇၇ နေ့)
(သုရိယ ၊ တွဲ၁၄ ၊ မှတ်၉ ၊ နိဝိဇာဘဝ ၁၉၃၀ ၊ မျက်၅၂)

8 April

1817

29 June

1816

8 April

1817

(သက္ကရာဇ် ၁၁၇၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက် နေ့အမိန့် တော်အတိုင်း) သက္ကရာဇ်

(၁၁၇၈ ခု နှောင်း) တနင်္ဂနွေ လပြည့်ကျော် ၈ ရက် နေ့မိန့်ရတွင် ပြန်။

(သုဂ္ဂိုလ ၊ စွဲ ၁၆ ၊ မှတ် ၁၂ ၊ ဖေဖဝါရီ ၁၉၃၃ ၊ မျက် ၃၃ - ၄)

ရွှေပြည် တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုတွက်စုများ တွင် ရေနံခွက်ဆီမီး ခွက်ထွန်း ညှိ
 ကြသည်များ မှာအိုး ကင်း မြေအင်တွင်သေသည့်၍သေ ပေ၇ မှာ ရေနံခွက်ဆီမီး ခွက်
 များ ကိုတည်ထား ထွန်း ညှိ စေမှမတော်၍ မီး ခွက်ကိုမီး တောက်သော်လည်း အိမ်
 ကြမ်း ပျဉ်ထောင်များ ကိုမစွဲမလောင်မည်ဖြစ်သည်။ ရေနံခွက်ဆီမီး ခွက်ထွန်း
 ညှိသမျှကိုအိုး ကင်း မြေအင်ကြီး များ တွင်သေခံ၍သေ ပေ၇တွင်မီး ခွက်နှင်ထွန်း ညှိ
 ကြစေသည်ကိုလည်း ရေနံဆီအကျအထိများ လျှင်မီး ညှိမည်ဖြစ်သည်။ မီး မညှိစေရ
 အောင်လေလှယ် စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း 24 January 1817
 သုခိဒိန် ၃၄၂၈ ပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံတော်ဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (တင်မောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ပဉ္စလအမတ်၊ ဘင်္ဂလား၊ ကလကတ္တား၊ ဂုဏ္ဏီတို့သို့ ပေး ရန်စာများ ကိုအမိန့်
 တော်နှင့် နောက်မြှင့်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ရခိုင်ငွေချည်လုံး၊
 ငွေခန်း အောင်ကျော်တို့ကဘင်္ဂလား၊ ကလကတ္တား၊ ဂုဏ္ဏီတို့ကချီရိယား ဂျီယာကို
 အမိန့်တော်နှင့် နှုတ်ယူ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်လီ ရောက်ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်
 မင်း ကျော်တမ္ပတို့ထွင်ဂျီခိုး သံတော်ဦး တင်စာ ပေး အပ်၍အသနား တော်ခံသည့်
 အတိုင်း ငွေချည်လုံး၊ ငွေခန်း အောင်ကျော်တို့နှင့်အ နောက်စစ်တကောင်း ပန်း၊ ဝါ
 ဒါကမြို့ရွာများ သို့ထွက်သွား နေသမျှရခိုင်တို့သည်ဣန် တော်မျိုး ဖြစ်သည်။ ဘင်္ဂလား၊
 ကလကတ္တား၊ ဂုဏ္ဏီစစ်သူကြီး တို့ကမချီရိယာသား ဖွတ်၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်
 လာစေရမည့်အကြောင်း နှင့်မင်း ကျော်တမ္ပတို့ထွင်အမိန့်တော်မှစာပေးအပ်
 ခေငါယူစေ၊ စစ်တကောင်း၊ ပန်း၊ ဝါ၊ ဒါကမြို့များ သည်လည်း ရွှေ၊ ရခိုင်မင်း
 တို့လက်ထက်ရခိုင်မြို့ပယ်နယ်ဖြစ်၍အခွန်အတုတ်ကိုရခိုင်မင်း တို့မှသာပေး သွင်း ရ
 သည်။ ယခုရခိုင်ဥပဒေဝတီမြို့သည်လည်း နိုင်ငံတော်မြို့ရွာဖြစ်သည်။ ရခိုင်မြို့တပိုင်နက်
 နယ်ပယ်ဖြစ်လျက်အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့သည်တရား ကိုမစောင့်အခွန်အတုတ်ကိုသိမ်း ခံယူ
 သည်အရသာများ သည်တရား နှင့်မညီမသိမ်း မခံမယူသင့်။ ရခိုင်မြို့ပယ်နယ်ရခိုင်
 မင်း တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာဖြစ်သည်။ နောက်ကိုအခွန်အတုတ်အင်္ဂလိပ်တို့ကမခံစေနှင့်။
 ရခိုင်မြို့ဝန်ကသခံ စေသင့်သည်အကြောင်း အရသာ၊ ရခိုင်လူမျိုး တို့ကိုဘင်္ဂလား၊
 ကလကတ္တား၊ ဂုဏ္ဏီတို့သည်ဣန် တော်မျိုး မှန်း သိလျက်လက်ခံသား သည်အရသာသည်
 လည်း လက်ခံသင့်။ ရခိုင်ဣန် တော်မျိုး မှန်သမျှကိုတယောက်မကျန် ပေး အပ်ရမည့်
 အကြောင်း များ နှင့်ဥပဒေဝတီမြို့ဝန်မဟာ နော်ရထာကမှသာသား တောင်း ဆိုစေ၊
 သုဝံသဗြဟ္မာအုပ်စု၊ ကျမ်း တတ်ပုဏ္ဏား ပရဏ္ဍိမ်း၊ ပုညထာဝကအုပ်စု ဓမ္မတို့ကိုပဉ္စာ
 လသို့ခေငါသွား ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်မင်း ကျော်တမ္ပတို့ထွင်ဂျီခိုး သံတော်ဦး တင်
 ချက်အတိုင်း ခေငါသွား စေ၊ ပဉ္စာလသို့လိုက်သည့်ပုဏ္ဏား တို့ကိုလည်း ပဉ္စာလစာကို
 တတ်အောင်သင်ခဲ့စေ။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၂၅၅ ၁၈ February 1817
 သုဒ္ဒဒိန်၂၆ရတပေါင်း လပြည့်ကျော်ရက်နေ့နား ခံစမြှောင်မျိုး ဇေယသိင်္ခီသူ
 တွင်ပြန်။
 (တင်မေခင်ကြည်ပုရပိုက်)

ရွှေတိုက်စိုး လက်ယာ ရွှေ တောင်ကတူသိုလ် တော် ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား တောင် မျက်
 နှာဘုရား ဦး စရပ်ရသ မြေလပ်ကွက်ကိုယ်စား တော်စား စရပ် ဆောက်လုပ်
 လှူဒါန်း ပါရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကုသိုလ် တော်
 ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား တောင် မျက်နှာစရပ်ရသ တောင်း မြေလပ်ကွက်လက်ယာ ရွှေ
 တောင်ကတူဘုရား ဦး စရပ် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း စေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ ၃၅ နှစ် ၈ မွှာ ၈ မိမိသံ
 သုဒ္ဓိဒိန် ၃၀၅ တန်ခူး လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံတော် ပြောကြီး မှူး လက်ဝဲ ကျော်
 သူထွင်ပြန်။

(တင် မေ့ ငါးပြည့်ပုဂံပိုက်)

ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့လက်ထက် ရှေး အရိုး အစဉ်ကိုမပျက်
စေရ။ ဝါဆိုလနှစ်စဉ်ပမ္မင်း တော်ခံမြဲထုံး စံအတိုင်း ပမ္မင်း တော်ခံ စေရမည်
ဖြစ်သည်။ ပမ္မင်း ဂွင်ပြုလုပ် မည်သူ့ကိုလွှတ် တော် (က) ရ အောင်ဂွာ၍သွင်း စေ။
ဆင်ကြီးရွှေဂူဘုရား ဂွင်သူမဗ္ဗာစရပ် တော်မှာပမ္မင်း လောင်း ဂွင်လောင်း
တို့ကိုတကနွား ပွဲသဘင်နှင်ခံမြဲခံ စေ။ ပမ္မင်း လောင်း တော်ဂွင်လောင်း တော်
ခံရသလည်း ထုံး စံပြ အောင် မေောင်း ထောင်ဆရာကိုကြပ်မ စေ၍ခံ စေ။ စွန်
လွန် သွေး သောက်ကြီး ငသောဝိန်သည် သွေး သောက်ကြီး ဖြစ်လျက် ကျေး ဇူး သမ္ဗာ
တော်ကိုမ စေဝင့်။ အပ် တော်မူသည့်နွား တော်များ ကိုရောင်း စား ပြုကျင့်
သူဖြစ်၍ သွေး သောက်ကြီး အရကနှုတ်ပြီး လျှင်တံခါး နီမှူး အပ်၍တံခါး နီတော်
မှတစ်ဆင့် ဂွက် စေသည်။ စွန်လွန်အစုသား ငသောမိုး ကိုငသောဝိန်အစား သွေး
သောက်ကြီး ခန့်၊ စာရင်း ကိုလည်း လဲပြောင်း ဆက်သွင်း စေ။ မြစ်သား မြို့သူ
ကြီး ငအိုအမိမိပိုင်တို့ကိုလူဆိုး တို့သတ်၍ သေဆုံး သည့်အမှုကို မေဃဝတီမြို့ဝန် ဟောင်း
ရဲ ခေါင်သီဟကစစ် ဖြောစေ။ စစ် ဖြော၍ ရသည့်စစ်ချက် ဖြောချက်နှင့်ရဲ ခေါင်သီ
ဟကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လောစေ။ ကျောက်ဆည်ဝန်မဲရက် ဘောင်မှာလင်မယား
မိမှတ်စံနှင့်အရိုက်မကင်း မလွတ်။ ရာဇဝတ်မှုကို ဖြေး လျော်ငွေ လျော်စီရင်သည်
အရသည့်အမိန့်တော်အာဏာ တော်ကိုဆန်လွန်ဖြစ်သည်။ မဲရက် ဘောင်စီရင်၍မြို့
သား တို့က ပေး လျော်ကုန်သမျှလည်း မြို့ရွာသို့ပြန် ပေး စေ။ ရဲ ခေါင်သီဟသူခိုး
ထား ပြတို့တွင်ရ၍ဆက်နွား ၁၀၀မှာတိုက်နွား ထွန်နွား ၃၀ကိုသီရိနန္ဒဝန်ဥ
ယည် တော်မှူး သို့ ပေး အပ်၍ကုန်နွား ၇၀ကို အောင်ပင်လယ်လမိုင်း သား တို့သို့
ပေး အပ်လုပ် ဆောင် စေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသီ 1817
သုဒ္ဓဒိန်၄၆၆ဝါဆိုလဆန်း ၁ရက် နေ့နား ခံ ကျော်ထင်ရာဇာသုတွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဘာမိမာသ်သုဒ္ဓိ^{12 June 1817}
 ဒိန် ၄၈၁ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် ဝါဝင်ကန် တော့ခံ တော် မူသည့် နေ့ ရွှေလွှတ် တော်
 သိမ်း ဝါဝင်ကန် တော့ နှင့် တချက်တည်း ခန့်ထား စီရင်မည်။ လွှတ် တော်သိမ်း ပြီး^{16 June 1817}
 နောက်သုံး ရက်ခြား ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၅ ရက် နေ့ဗြဲတိုက် တော်သိမ်း ခန့်ထား စီ
 ရင်မည် ရံထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ရွှေလွှတ် တော်သိမ်း ထွင်မင်းခမ်း
 တော် များ နှင့်ထီး တော်ခင်း ကျင်း ရမည်မှတကနတ္တဒိန်ကမ္ဘာထီး တော်ကြီး နှစ်
 စင်း ကိုချန်၍ထီး တော်ကြီး အရံမ နော်မရထီး အာပတ္တရထီး ဝိဇယပတ္တထီး တော်
 သုံး စင်း ကိုသဘလက်ဝဲလက်ယာသုံး စင်း စီခင်း ကျင်း စေ။ ထွက် တော် မူမည်မှတ
 လည်း ရွှေစာတမ်း ထွက်အတိုင်း ဝေါကြီး ကိုဗြဲတိုက် ဝေါရှည်ကခင်း စေ။ ဗြဲတိုက်သံဆင့်
 သီရိသူကိုအမိန့် တော်ရသင်း များ ခန့်။ ဗြဲတိုက်သိမ်း ထွင်အိမ် ရွှေမင်း မင်း ညီမင်း
 သား တို့ကိုဝင်ရမြဲစာတမ်း မပါ။ သွင်း ချက်ပါသည့်အတိုင်း ဝင်ရမြဲထုံး စံမရှိ။ မ
 နှိုး မဆော်သဘာပြီ။ နှိုး ဆော်မြဲမျှ မတ်တို့ကိုသဘာနှိုး ဆော်၍ ဝင် စေ။ မြစ်သား
 မြို့သူကြီး ငအိုအမိမိပိုင်တို့ကိုသတ်ရဘာပါသည် မေဃဝတီဝန်ကဗစ် ဧကရာဇာ စစ်ချက်ပါ
 သူင ပေါတုတ်ကိုမင်း တုံး မင်း ဝန်တို့ကလွှတ် တော်သို့အပ်၍ စစ် စေ။ ရှမ်း ပြည် မြေ
 လပ်မြို့ရွာကလွှာ ရောက်သည့်ရှမ်း ခင်ကြီး တို့မှတရပ်ရွာပြန်လိုလျှင်ပြန် စေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္ဘာမိမာသ်သုဒ္ဓိ^{29 May 1817}
 သုဒ္ဓိ ဒိန် ၄၆၇ ဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြေောင် များ ဇေယသိင်္ခီသူထွင်ပြန်။
 (ရွှေ တောင်း သူ တေသန)

ပြည်သူပြည်သား တို့ဝါထွင်း ကာလ ရောက်ပြီ။ သူ့အသက်ကိုသတ်မည်မကြံအပ်။ သူ့ဥစ္စာကိုခိုး မည်မကြံအပ်။ ကာမဂုဏ်၌မှားယွင်း သောအကျင့်ကိုကျင့်မည်မကြံအပ်။ မဟုတ်မမှန်သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်။ ချောပစ်သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်။ ဤစားတမ်း သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်။ သိမ်ဖျင်း သောစကား ကိုဆိုမည်မကြံအပ်။ အလိုဆန္ဒမကြီး အပ်။ စောင်း မြောင်း ချစ်ချယ်ခြင်း ကိုမကြံအပ်။ မှား သောအယူကိုယူမည်မကြံအပ်။ ဤသို့သောအရိယ ဓမ္မဆယ်ပါး ကိုမကျင့်ဆောင်သောသူတို့သည် ဝဋ်တရား မှမထွက်မ မြောက်နိုင်။ ငရဲတိရိစ္ဆာန်ကြိစ္ဆာအသူရကယ် စသောဆင်း ရဲအပေါင်း မှမလွတ်။ တာရှည်လေး မြင့်ဝင့်ကြင်လယ်တုန်ရသည့် အရိယာ ဓမ္မတရား ဆယ်ပါး ကိုကျင့်ဆောင် သောသူတို့အား လျှင်၊ ဝဋ်တရား မှထွက် မြောက်၍ဆင်း ရဲအပေါင်း မှလွတ်သဖြင့်မြတ်သော နိဗ္ဗိန်မျှမ်း သာကိုရရသည့် ဟုန္တလုံး သွင်း ၍အရိယာ ဓမ္မတရား ဆယ်ပါး ကိုကျင့်ဆောင် ဆောက်တည်ကြတုန်။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ၂၅၅ နှစ် ၁၈၁၇ May 1817
 သုန္ဒဒီန်၄၆၇ ဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ဇေယသိင်္ခသူထွင်ပြန်။
 အမိန့်တော်ကိုယွန်း ဘောင်ပုရပိုက်ထွင် ရေး သား လက်ဆင် ပေ၇ သို့တင်ပြီး လျှင်
 မြို့ထွင်း မြို့ပြင်လမ်း သေးလမ်း မလမ်း လေး ခုတို့၌လှည့်လည်၍ အမိန့်တော်ကိုဘက်
 ရွတ်ကြတုန်၏။ ပြည်သူပြည်သား အပေါင်း တို့ကလည်း ပန်း ပေါက် ပေါက်တို့ဖြင့်ပူဇော်
 ၍နာယူကြတုန်၏။

(သုဂိုယ၊ တွဲ၁၆၊ မှတ်ရ၊ စက်တင်ဘာ ၁၉၃၂၊ မျက်၂၃)

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓိဒိန်
 ၄၆၇ ဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြေ၁၀ မှူး ဇေယျသိင်္ခီသုပြန်အမိန့်တော်ကို
 ပင်ထပ်၍ပြန်သည်) ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓိ^{30 May 1817}
 ဒိန်၄၆၈ ဝါဆိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံဘယ ကျော်ထင်ထွင်ပြန် ။
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အရပ်ရပ်ဓမ္မသတ်များ သည်မညီမညွတ်ရုံမကမူလမနုဏှယ်လည်း နိုင်ငံတော်သို့မ
ရောက်မရှိဖြစ်သည်။ ၁၁၅၆ခုနှစ်ထုတ်ပြန်တမ်း ကြီးတွင်လည်း မပါခဲ့တမ်းစာ
လည်း မရှိသည်အရာများ မှာသာဓမ္မသတ်ကြီး ၄စောင်ညီညွတ်လာလိုက်နာစီရင်
ကြစေ။ အဝေး ဖြူဝန်ထီး ရံနန်း ရံစော်ဘွား ဖြူစား ရွှေခွန်မှူး ရွှေခွန်မှူး
သံမှူး သဇ္ဇေးမှူး မြင်းစီး မြင်းခေါင်း သွေးသောက်ကြီး သူကြီး ခေါင်းအကြီး
တို့ကိုစေ့နှံအောင်ပြန်ဆိုမှာထားစေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး) နန်းစံ^{31 May} ၁၇၅၆နှစ်စမ္မိမာသ်¹⁸¹⁷
သုဒ္ဓဒိန်၄၆၉ဝါဆိုလဆန်း (၄)ရက်နေ့နားခံစမြှောင်မှူးဇေယျသိင်္ခသူတွင်
ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၄၀ / ဒီ၊ စါ၅၇-၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ သင်္ကြာစတုလောကပါလာ လောကနာမရသမာဒေဝ
ဆဒိသပါလ ယက္ခသေနာပတိဖြစ်သော နတ်တို့နှင့်အတူသောဂဂါယမုနာအစီရ
ဝတီ၊ မဟိ၊ သရဘူ၊ (ဇေရာဝတီ၊ ဒုဋ္ဌာဝတီ၊ သလ္လဝတီ)တို့သောမြစ်ကြီး ငါး သွယ်
မြစ်ငယ်၅၀၀၊ မဟာသမုဒ္ဒရာသစ်ပင်တောတောင်အစရှိသောအရပ်တို့ရှိ
စောင့်နေကုန်သော နတ်အပေါင်း တို့၊ ငါးအသွင်ဇေရာဝတီမင်း မြတ်သည်အား
လောင်း တော်မဟာသမတ၊ မဟာသုဒဿန စင်္ကြာမန္တာတိစသောမင်း ကောင်း
မင်း မြတ်တို့ကဲ့သို့တိုင်း ကား နိုင်ငံတော်အပေါင်း ကိုသင်္ဂဟတရား လေး ပါး ၊
မင်း ကျင့်တရား ဆယ်ပါး နှင့်အညီစိုး အုပ်တော်မူ၍ပြည်သူလူထုကသက္ကဝါဒအပေါင်း
တို့အကျိုး ငါးမင်း သာမန်တို့ခံဝံ့သော မုဒ္ဒါဘိသိက်ကိုမိဘုရား ကြီး နှင့်တကွအား
လောင်း တော်သီရိဓမ္မာသောကစသောမင်း မြတ်တို့ကဲ့သို့ခံယူတော်မူသဖြင့်သက္က
ဝါတို့၏အကျိုး ကိုဆောင်ရွက်တော်မူလျက်သင်နတ်အပေါင်း တို့အား လည်း အပရိဟာ
နိယတရား ခုနစ်ပါး နှင့်အညီတင်ကြား ပသမြဲဖြစ်သောအဘွယ်အရတို့ဖြင့်တင်
ကြား တော်မူသည်။ နိုင်ငံတော်ဖြစ်သော ဂါမညတိုင်း ၊ ဟံသာဝတီပြည်၊ ရန်ကုန်
မြို့သည်ဘုရား သခင်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်တဖန်၊ ဖလိကကုန်သည်ညီ နောင်တို့
အား ဆံတော်ရှစ်ချောင်း အပ်တော်မူလျက်ဘုရား သုံး ဆူတို့၏ပရိဘောဂဌာပ
နာသွင်း ထား ရာဖြစ်သောသီရိတ္ထရကုန်း ရှိဂဉ္ဇတ္တလောပမင်း လက်ထက်ဌာပနာ
သွင်း ထား သဖြင့်အား လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်အဆက်ဆက်မှသည်ငါ့
ရွှေလက်ထက်တော်တိုင်မပျက်မစီး ဌာဝရကုသိုလ်တော်ကြီး ဖြစ်၍သာသနာတော်
အခွန်ရှည်စွာတည်ထွန်း ရာမဟာရာဇဌာနီဖြစ်သော ရွှေပြည်တော်ကြီး ၏အရံ
အကောမြို့ဖြစ်လျက်ယခုမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်မှဘိလသာသနာတော်၏ကျင့်ဆူး ညောင်
ဖြစ်သောကုလား သူပုန်တို့ပေါက်ရောက်ထိပါး နှောင့်ရှက်သောကြောင့်တိုင်း နိုင်
ငံတော်အတွင်း ရှိကဲ့သို့ နေကုန်သောရဟန်း ဂွင်လူအပေါင်း တို့ကောင်း မှုကုသိုလ်
ရေး အပ္ပမာဒတရား မပျိုး မမျှား ရဘုရား သခင်သာသနာတော်သည်လည်း
မိုး ကိမ်အုပ်သော နေလကဲ့သို့မထွန်း မပွင့်ရှိရသည်ကိုသင်္ကြာစတုလောကပါလာ ၊

လောကဒူစရ၊ သမာဒေဝစသောနတ်အပေါင်းတို့သည် မေ့လျော့ခြင်း နှင့်တကွ မကြည့်မရှုနေကြကုန်သလော။ ငါအသွင်ကေရုဇာတ်မင်း မြတ်သည်ရှေးရှေးသော ဘုရားအလောင်းမင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့အား မဟာဂုဏ်သက်တော်မူ သည်နှင့်အညီအမိသည်ကလေးကလေးအား အစဉ်စောင့်ရှောက်သကဲ့ သို့ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး၏ဆင်းရဲခြင်းကိုမဖြစ်ရေး စေတင်မကြည့်ရှုတော်မူသည်။

ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသောမိစ္ဆာဝါဒကိုအားကြီးစွာစွဲလမ်းယူမှားကုန်သောကု လားသူပုန်တို့သည်မိမိတို့အယူဝါဒနှင့်တကွသတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ညှင်းပမ်းနှိပ် စက်လျက်လက်နက်နိုင်ငံတော်ဖြစ်သောရန်ကုန်မြို့သို့ဆိုက်ရောက်ထိပါး နှောင့်နှေး ဖြောင့်သည်ကိုအဓမ္မနတ်သားသည်ဓမ္မနတ်သားအားထိပါးနှောင့်နှေးသောကြောင့် ရထားမှဦးစောက်ကုသဖြင့်သေပျက်ခြင်းသို့ရောက်သကဲ့သို့မုဒ္ဒရာအလယ်ကွန်း နှိုက်မိစ္ဆာနတ်၏စကားကိုယူမှား၍မကောင်းကျင့်ကုန်သောလူအပေါင်းတို့ကို ကျွန်းစောင့်နတ်တို့သည်ကျွန်းအလုံးကိုရေဖြင့်ပြည့်လျှမ်းနှစ်မွန်းစေလျက်သေ ဘေးဥပါဒိကပ်ရောက်စေသကဲ့သို့ကိယဝစ္ဆရရသေအားပြစ်မှားသောဒဏ္ဍကီ မင်းကိုနတ်တို့သည်ပြည်နှင့်တကွပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်စေသကဲ့သို့ပမာနကိုမသိ သောကျီးနှင့်တကွအလိုပါသောငှက်အပေါင်းတို့အားသမုဒ္ဒရာစောင့်နတ်သည် ကြောက်မက်စွာကိုပြုလျက်ခြောက်လွန်ထွက်ပြေးစေသကဲ့သို့အကျင့်သီလမရှိသောရ သေအပေါင်းတို့အားငီရဲပစ္စဇေရာပထစသောနဂါးမျိုးလေးဦးတို့သည်ထိပ် ထက်သွေးကိုသောက်ဆွဲသောအမူအရာကိုပြုလုပ်ပြင်းစွာသောထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့သင်နတ်အပေါင်းတို့သည်လည်းသဘာဝတော်၏အညစ်အကြေးအား အန္တရာယ်ကိုပြုလုပ်သရဏဂုံပဉ္စသီလစသောအပ္ပမာဒတရားအပေါင်းမှသည်မြေ ကြီးနှင့်ကောင်းကင်သမုဒ္ဒရာ၏ကမ်းတဘက်မှသည်တဘက်ဖြစ်သောကမ်းကဲ့သို့အ လွန်ဝေးသဖြင့်မြင့်မြင့်ရှည်စွာသောကောလပတ်လုံးအမျိုးအဆက်ဆက်ဆင်းသက်၍မိစ္ဆာ ဝါဒီအယူရှိကုန်သောကုလားသူပုန်ရန်သူအပေါင်းတို့ကိုဥဿနကမင်းအားသဖြား မင်းမုဆိုးအသွင်မာတလီနတ်သားခွေးနက်ကြီးအသွင်ဖြင့်ပြုလုပ်ပြည်အလုံးပဲ့တင် ထပ်မျှပြင်းစွာထိတ်လန့်စေသကဲ့သို့ကုလားပြည်အလုံးနှလုံးအသားစားအံ့သကဲ့သို့ နတ်တို့၏တန်ခိုးဖြင့်ကြီးမားစွာသောထိတ်လန့်ခြင်းကိုဖြစ်စေလျက်နေ့ရက်မရွတ်

မကြာ ခေရသင်း တို့တိုင်း ပြည်နှင်အကွအဆာတလျှင် ပျက်စီး ကြောင်း ကိုသခမ
 ကောင်း သောကြည့်ရှုခြင်း ဖြစ်ကြည့်ရှုကြရမည်။ တိုင်း ကင်း နိုင်ငံနှင်အကွ သော
 ငါအသွင်ဧကရဝဇာမင်း မြတ်အား လည်း သကြား နတ်တို့မပြတ်ကြည့်ရှု စေသင့် ရှေ့က
 အပ် သောဘုရား အလောင်း ဗြဟ္မဇာတိမင်း ကဲ့သို့နတ်အပေါင်း တို့ကောင်း စွာကြည့်
 ရှုစေသင် မကုန်သည့်ဖြစ်၍ သာသနာ တော်၏ထွန်း လင်း ကြောင်း ကောင်း သော
 အမှုကိုသဘောရှိရည် တော် မူသည့်အတိုင်း ဘုရား လောင်းအသဒိသမင်းသည် ရဲမက်တို့ကို မပင်မ
 ပန်း စေရ။ ဗာရာဏသီပြည်ကို ခုနစ်ပြည် ထောင်မင်း နှင့်တကွဝန်း ဂုံလာ သော
 စစ်သည်အပေါင်း တို့ကိုလုပ်ကြံသဖြင့် အဆာတလျှင် အောင်မြင်ပြီး စီး လျက်ခုနစ်ပြည်
 ထောင်မင်း နှင့်တကွလက်နက်နိုင်ငံဖြစ်သကဲ့သို့ ဆော ဆောလျင်လျင် အောင်မြင်တော်
 မူ၍သင်း တို့တိုင်း ပြည်အလုံး လက်နက်နိုင်ငံ တော်ဖြစ်မည်အကြောင်း ကိုနတ်အပေါင်း
 တို့ကူညီထမ်း ဆောင်ကြရမည်။ ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှသော ရေမြေ
 အသွင်ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း
 တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငါအသွင်ဧကရဝဇာမင်း မြတ်သည်သူရိယဝံသ
 သက္ကသင်္ကဝင်မင်း မျိုး မှအသက္ကိန္န ခတ္တယစစ်ဖြစ် တော်မူ၍တိုင်း ပြည်အလုံး ကုသိမ်း
 အုပ်စိုး စံတော်မူသည်။ ပြည်သူလူတကာသက္က ငါအပေါင်း တို့အား တရား သဖြင့် စေတင့်
 ရှေ့က တော်မူ၍ မုဒ္ဒါဘိသိက်။ သကလဘိသိက်ကိုသုံး ကြိမ် မြောက်စင်ခံ တော်မူသည်။
 ပြည်စောင့်နတ်၊ နတ်တို့အား လည်း အပရိဟာနယတရား နှင့်အညီ ရှေး
 မင်း တို့ထုံး စံအတိုင်း ပသတင်ကြား တော်မူသည်။ တိုင်း သူပြည်သား သက္က ငါအပေါင်း
 တို့အား လည်း မြတ်သောသူတော် ကောင်း တရား တည်ထွန်း ဖွံ့နက်သူဂတိနိဗ္ဗာန်
 တိုင်အောင် သောအကျိုး ကုံဖြစ်စေခြင်း ငါမပြတ်အား ထုတ်တော်မူ၍ထုတ်တော်ပြသ
 တော်မူသည်။ သူတော် ကောင်း တရား ခွဲလည်း အမြဲကျင့်ဆောက်တည် တော်မူလျက်
 သက္က ငါတို့အစီး အပျိုး ကိုရှာ တော်မူသော ကြောင့်အလို တော်ရှိသမျှသည်ပြည့်စုံ ပြေကုန်
 ရသည်ချည်း ဖြစ်သည်။ ရှေး ရှေး ကာလမင်း အစဉ် သောသူဌေး သူကြွယ်တို့ မြေနှိုက်
 မြှုပ်ထား သောဥစ္စာရတနာတို့သည်အသမာဓိကဖြစ်၍အချည်း နှီး သာရှိလေသည်ကို
 ထုတ်တော်ဆောင်ယူသဖြင့်သက္က ငါတို့သုံး ဆောင်ရာအကျိုး စီး ပျိုး များ မည်အကြောင်း
 ကြေး နီပုဂံပိုက်တွင် ရေး သောစာပေများ သည်လည်း တရား စကား အမှန်အကန်

ချေး ယူသည်မှန်မမှန်ကို နောက်မြှူသူကြီး ငချိတ်နှင့် ငမျက်နှာတို့အား မေး စစ်
စေ။ ချေး ယူကြောင်း မှန်လျှင် နောက်မြှူသူကြီး ငချိတ်ကအံ့ပြသီ ဒေဝ (ထံမှယူသည်)၊
မြီရပ်ကိုဆပ် စေ။ မြစ်စည်စစ်ကဲငမိုး တိမ်ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ။
ရွှေ ဂျောအမှတ်မ်း ရွှေ တောင်တုံရင်ကိုမြစ်စည်စစ်ကဲခန့်။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာဗိမာသုဒ္ဓိ^{26 July 1817}
ဒီနံ၅၂၅ဝါခေါင်လပြည့် ကျော်၁၅ရက်နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

ပူဇော်တိုက် ရေပြည် တော်တို့ကိုတည်လုပ်ရန်ပုံစံစီရင်း မှားကိုဆက်သွင်း သည်မှာ
 တိုက်အတွင်း ရပ်သစ်ပါသည်ကိုမပါစေနှင့်။ အုတ်ကိုသလုပ်စေ။ အမိုး မှာလည်း မိုး
 ပျဉ်မပါစေနှင့်။ အုတ်ကိုသမိုး စေ။ ကုန်ဝင်ရန်ငွေ တော်ကိုအတွင်း တော်မှာ
 ထုတ်ယူလုပ်ဆောင်စေ။ ဆင်မင်း ဝန်နေမျိုး မင်း လှစည်သူကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်
 အိုး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ်ထောင်၊ ငွေထွေး အင်၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါနက်
 မှမ်း ရင်ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေထား ကျောက်အိမ်ပါ။ အိမ်ကတ္တီပါနက်
 မှမ်း ရင်ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေထား ကျောက်အိမ်ပါ။ ထမ်း စင်သံလျင်း
 တလဲ၉ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း အိမ်အတွင်းညောင်ရွက် အနားတမြဲခြူး၊ ကြက်ရင်ကု
 လား ပန်း အိမ်ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ထောင်၊ ခြေး စည်တိုင်၊ အဖြေ
 မြင်း နား လျောက်၅ဝန်း၊ ထုတ်၃ဝန်း၊ ထုပြောက်အနံ့သုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာ
 လက်ဝဲလက်ယာ၃ဝန်း စီ၊ နောက်ထုတ်၃ဝန်း စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား
 ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း အိမ်ဆင်စွယ်၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်
 မှောသေး ခြေး စည်တိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊
 အိမ်နီညောင်ရွက်၂ဆင့်၊ ရွှေထွတ်ဝ၊ ညောင်ရွက်ရေ၁၂၊ ကျွဲငါး ဆင်စွယ်ထွတ်ဝ၊
 ဗောင်း ပန်း ၉၊ တမာရွက်ထောင်၉၊ ရွှေစလွယ်၉သွယ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူရွှေ
 မြိတ်ဂံ၊ နား ထောင်း ရွှေသားကြက်ရင်၂ထပ်၊ မောက်တိုရွှေပိန်း၊ ရွှေကုန်း
 စိန်တောင်ရ၊ ရွှေထိပ်ရွှေထွတ်၄က်မနား စိန်ပွင့်၉၊ ပါး ကာနား ကာမောက်
 ရူပါလည်ကွေး၊ ရွှေကာ နောက်ကာကတီပါနီအတွက်ပိုး စုံသပ်၊ မျဉ်း တိုကတီပါနက်
 အတွက်ပိုး စုံသပ်၊ မျဉ်း ရှည်ကတ္တီပါပြာအတွက်ပိုး စုံသပ်၊ မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်
 ရ၊ သံပရံခွံရက်ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဇာတ်ပါး ကာရွှေဇာတ်ပန်း၊ နင်း နှင်း
 သိပ်၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇာတ်ကတောင်ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ်ပန်း ခက်
 ကိုက်အနား သံငုံ၊ ရွှေပိန်း ဥက္ကဏ္ဍိယံဆောင်း မြီး ပြန်း ရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေ
 ကြယ်တပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒါန်သက္ကလပ်တင်ရန်း စက်ရွှန်း ၃ဆင့်၊ လှော်ကား လှော်မှတ်
 ဦး စက်ဝန်း ဝဲစက်ဝန်း ရွှေ၄က်ပျံရုပ်၄၊ နောက်၄က်ပျံရုပ်၆၊ ဆံတုံတဘက် ဖရုံ
 ထုံး ပရိတ်ချည်၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အဖြူပဲဘီတုရှင်လှိုင်ထောင်၊ ဖြေ ပန်း ဆုပ်၊
 ဖဲကြိုး ငွေကတော့၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့နှစ်ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူနား တော်

မူသည်။ စာချွန်ရေး၊ ဖြရေး၊ ရေးသွင်း ၊ နောက်ထိုင်သီရိနန္ဒာကျော်ထင်၊ သီရိ
 ကျော်စွာ၊ သီရိကျော်ထင်၊ ဆင်မင်း၊ ရွှေတိုက်စိုး၊ ဇေယစည်သူ၊ ဆင်မင်း၊ စာ
 ရေး၊ ဦး၊ စည်သူ၊ ကျော်စွာတို့တို့၅၀ တော်လက်ဝဲဘက်နန်းသူသွေး၊ သောက်မှာစာရင်း
 သွင်း၊ ရှိဘွဲ့၊ သား၊ မယား၊ အသက်၊ နေ့နံစာရင်း၊ ကျင်ကိုလည်း သွင်း ၊ သီရိနန္ဒာကျော်
 ထင်၊ သီရိကျော်စွာ၊ သီရိကျော်ထင်၊ ဇေယစည်သူ၊ စည်သူ၊ ကျော်စွာတို့ကွမ်းခွက်
 လက်အိုး ၊ တကောင်း၊ ပိတ်အဝန်း ၊ ထား၊ အဆောက်ကတ္တီပါစိမ်း၊ မွမ်း ၊ ရင်း
 ဖျား၊ ခွေး၊ မခွေး၊ ငယ်၅တန်း၊ ရွှေသား၊ ကျောက်အိမ်ပါအိမ်ကတ္တီပါစိမ်း၊ မွမ်းရင်း
 ဖျား၊ ခွေး၊ မသံပတ်၅တန်း၊ ရွှေသား၊ ကျောက်အိမ်ပါ၊ မြင်း၊ ကတိုင်း၊ ညောင်ရွက်၅၊
 သံပုလဲခွံရက်ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး၊ ကား၊ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း၊ နှင်း၊ သိပ်
 အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇဝါကတောင်ရွှေရေး၊ စာမရံရုပ်ပန်း၊ ခက်ကိုက်၊
 အနား၊ သံငုံ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကဏ္ဍိယဝံဆောင်း၊ မြီး၊ ဖြန်း၊ ရင်ပတ်သတ္တလပ်ကြီး၊ ရွှေ
 ကြယ်တပ်၊ စီး၊ နှီး၊ သတ္တဒါန၊ သတ္တလပ်တင်ရန်း၊ စက်ရွန်း၊ ဥဆင်၊ ထီး၊ နီဆင်စွယ်
 ကွတ်၊ ကျင်း၊ ဆက်ချက်ငုံခံ၊ ဗေါင်း၊ ပန်း၊ ၆၊ တမာရွက်ထောင်၆၊ စလွယ်၆သွယ်၊
 မိုင်း၊ လုံဝတ်လုံ၊ ရွှေနား၊ ထောင်ကြက်ရင်အနား၊ ဆူး၊ ၂ထပ်၊ မောက်တုရွှေထိပ်
 ရွှေကွတ်ဆုံရွှေပိန်း၊ အရပ်အနား၊ သံ၅ရွှေ၊ ရွှေကုံး၊ ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရူပါလည်
 ကွေး ၊ ပါး၊ ကာနား၊ ကာရွှေကာနောက်ကာကတ္တီပါစိမ်း၊ ဘဲကွပ်၊ မျည်း၊ တိုကတ္တီပါ
 ပြာဘဲကွပ်၊ မျည်း၊ ရှည်မိုင်း၊ လုံနဲဘဲကွပ်သနား၊ တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး၊ ဖြရေး၊
 ရေးသွင်း ၊ နောက်တော်ထိုင်သီရိနန္ဒာကျော်ထင်ကိုလုံ၊ နေဖြူဆင်တော်ရှုရ၊ ရွှေ
 ပန်း၊ တန်လှေတော်နှံသွား၊ ရှိဆင်တော်များ၊ ကိုကြည့်ရှုပြီး၊ လွှင်ရှုခိုး၊ သံတော်ဦး
 တင်ပြန်လောစေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၊ သခင်မင်း၊ တရား၊ ဦး၊ နန်း၊ စံ၃၅နှစ်^{27 July}စမ္မာဓိမာသိသုဒ္ဓိ¹⁸¹⁷
 ဒန်၅၂၆ တော်သလင်း၊ လဆန်း၊ ၁ရက်နေ့နား၊ ခံစမြှောင်မှူး၊ ကျော်စွာနော်
 ရထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

မြိတ်မြိတ်ဆက်ခဲ့ရင်း ပင်တော်မင်း ကွတ်ပင်တော် ဂွေနှင်စက်ရှင်တံခါပြင်ဇေယျာ
 ဝတ္ထင်ရှိသည်ကိုကင်း ဝန်နေမျိုး သူရကဏ္ဍိယမရှိအတွင်း တော်သို့သွင်းစေ၊ မိုး
 ကောင်း မြို့ဝန်တို့ရှိသို့ သံတော်ဦး တင်ချက်စကား ကိုဆိုငြိမ်းအစစ်ခံစေရမည်
 ဖြစ်သည်။ ဗန့်မော်မြို့ဝန်နေမျိုး သူရကျော်ခေါင်ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်အ
 လျင်ရောက်အောင်အိမ်ရှေ့မင်း ကလေးလျင်စေခန့်၍ခေါ်စေ၊ မြောက်ဘက်
 တိုက်ကျောက်ရစ်ရွာ မြောက်စေတီ အောက်တိုက်တွင်ရှိသည့် ရွှေးဘုရား ဂူဝံထု
 များ ကို ရွှေတောင်နန္ဒမိတ်စည်သူဆောင်ယူဆက်သစေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ၂၅²⁸ နှစ်^{July} ၁၆¹⁸¹⁷ မတ်လသို့ခွဲ
 ဒီဇင်ဘာ ၂ ရက်တော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက်နေ့နား ခံသီဟနော်ရထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

စကု စလင်း ကျပ်ဝင်း မြို့ဝှာတွင် ရွေး သိုက်စာ ဟောဝင်း ထွက်ရှိသည့် များ ကိုဝန်
 ကြီး မဟာသီဟသူရ မယား သွား ချီးတူး 'ဘော်ဆက်သ စေ။ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန် နေမျိုး
 သူရကမဏ္ဍိမာ ဒေသအ နောက်ပြည် များ သို့ စေ ဟော် မူသည့်အမှုများ ထင်ဓညဝ
 တီမြို့က ပေး ကုန် ဆောင်ရွက်ရသမျှ ငွေဒဂါး ငွေသား ခွဲစုသင့် များ ကိုရမ္မာဝ
 တီမြို့ခွဲစုခွဲပုံခံချိန် ပေး စေအမိန့် ဟော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ရွက်ရပါသည်။ ရမ္မာဝတီ
 မြို့ကလည်း အထက် ရွှေ ဟောင်သော ဂသူကိုမြို့ဝန် မခန့်မှီဗာရာဏသီမြို့သို့ စေ ဟော်
 မူရသကြိုဆိုပို့သည့်စရိတ် ငွေဒဂါး ၄၅၀၀၊ ရွှေ ဟောင်သော ဂသူကိုမြို့ဝန်ခန့် ဟော်
 မူမှဗာရာဏသီမြို့သို့ စေ ဟော် မူရသအသွား အပြန် ပေး ကုန် ဆောင်ရွက်ရသည့် ငွေ
 ဒဂါး ၅၄၀၀၅၊ စစ်ကဲငစ်၊ အိမ် ရွှေထမ်း ငမ္တိုက်ဂီလရ သေအပင်အ ဆောင်အ
 သွား အပြန် ပေး ကုန် ဆောင်ရွက်ရသည့် ငွေဒဂါး ၂၃၄၉၀၊ သီဟိုဠ်သော မဟာ
 ဗေဓာဓိပင် များ နှင့်ရမ္မာဝတီမြို့သို့ဆက် ရောက်ရာ ရွှေဘဝါး ဟော် အောက်အ
 ရောက် ကျွေး မွေး ပို့ ဆောင်ရသည့်စရိတ် ၄၀၅၀ အစုစုရမ္မာဝတီမြို့က ပေး ကုန်
 ဆောင်ရွက်ရသည့်စရိတ်ဒဂါး ၈၆၉၅၅ များ ကျကုန်ရှိပါသည်။ ဓညဝတီမြို့ကကျကုန်
 သည့်စရိတ်နည်း ပြန်အမ်း ညီညွတ်ကျကုန် ပါရမည့်အ ကြောင့် နှင့်ရှ်ခိုး သံ ဟော်ဦး
 တင်ချက်အတိုင်း ရမ္မာဝတီမြို့ကအ နောက်သ ဘော်ပြည် မဏ္ဍိမ ဒေသ များ သို့ စေခန့်
 သွား ရာကုန်သည့်စရိတ် ကြေး ငွေမှာဓညဝတီမြို့နည်း ကုန်ကျသည့်မှန်သမျှကိုဓညဝ
 တီ၊ ရမ္မာဝတီ၊ နှိုရဝတီ၊ မေဃဝတီ လေး မြို့သောနာညီမျှပြန်အမ်း ကျခံကြ စေ။

ဆန္ဒနံဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅ နှစ်စမ္မာဓိမာသိသုခိ
 ဒိန်၅၂၈ ဟော်သလင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ဗန့်မော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်ကို လှေလှင် နှင့်အလှင်အမြန် ခေါ်ဝေါ်စေအ
 မိန့်တော် ပါသည်မှ အလှင်အမြန် မလာ စေ (နှင့်ဦး) ၊ ဝေသာလီမင်း ကဆက်
 သည့်သမီး ကညာလက် ဆောင် တော် များ ကိုဗန့်မော်မြို့ဝန်ကယ်ကြပ်မ ဆောင်ယူ၍
 ရွှေဘဝါး တော် အောက်လာ စေ ၊ မိုး ကောင်း မြို့ဝန် နေမျိုး သိဒ္ဓိ ကျော်ထင် ၊ မိုး
 ညှင်း မြို့ဝန် နရခရဲ ခေါင် ကျော်တို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်အလှင် ရောက်အောင်
 ခေါ်စေ ၊ မိုး ကောင်း မြို့ဝန်တို့တပ်တွင် ပါသည်တပ်များ စစ်ကဲ ခေါင်း ဤ တို့မှ
 လည်း ဗန့်မော်မြို့ဝန်ကယ်တို့ နှိုင်း သံ တော်ဦး တင်ချက်ဝင်စာရင်း ဆက်ရသိသကဲ့သို့
 ခံစေရန်လူတို့က ယောက်မကျန် မိုး ကောင်းမြို့ဝန် မိုးညှင်း မြို့ဝန်တို့နှင့်အတူ ရွှေဘဝါး
 တော် အောက် ခေါ်ခဲ့စေ ၊ ရေဝန် ဟောင်း ငွေန်း ငယ်သည် ဖြောင့်မှန် အောင်အစစ်
 မခံဖြစ်သည်မြို့ဝန်ကစစ်ရိုး ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း ပေါ် အောင်စစ်စေ ၊ ဘောင်း
 လင်း မြို့သူကြီး ငအူ ၊ ဘောင်း လင်း မြို့ နေငယ်တို့စစ်ချက်ကိုဆင်ဝန်ကဆက်သွင်း
 သည်အတိုင်း ဘောင်း လင်းမြို့သူကြီး ငအူကိုလင်း မြို့ဝန် နရခရဲ ကျော် ခေါင် နှင့်ထည့်
 အပ်လိုက်သွား စေ၍ ဘောင်လင်းမြို့ရွှေစောလူဘုရား အနောက် တောင်အရပ်
 တောင်ဘီလူး ကုန်း ပေါ်တွင် ဇောင်ချပ်ကြီး အနီး အနား သိုက်တူး စနရခရဲ
 မှာစလင်း မြို့ဝန် နရခရဲ ကျော် ခေါင်ကတူး တော်ဆက်သ စေ ၊ အချောက်အလှန်မ
 ပေါ်မရှိ စေရအမိန့် တော်ပြန်တမ်း ပေး အပ်၍အမိန့် တော်ပြန် စေ ၊ ရွှေလေး
 အမျှတမ်း ဘယ ရွှေတောင်ကို ဇေယ ကျော် ခေါင်အစား ရမ္မာဝတီမြို့စစ်ကဲခန့် ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅^{30 July}နှစ်စမ္မာ¹⁸¹⁷ ဇီမာသ်သုဒ္ဓိ
 ဒန်၅၂၉ တော်သလင်း လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံသိခံ နော်ရထာတွင်ပြန် ။
 (တင်ပူရပုံက)

ရေ: မြို့ဝန် ဟောင်း ရဲစက် ကျော် ခေါင်မှာ ရေ: မြို့ကထွက် ပြေး သည်ကရင်တို့ကို
 မုတ္တမ ကေလသကင်း တပ်အတွင်း ရှိ နေရသကင်း တပ်ကိုတိုက် ဖျက်သိမ်း ယူ ဖြောင့်
 နှင့်အ ဖြောင့်အမှန်အစစ်ခံ၍ ရှိသည်။ တကြိမ်တခါမှာ ယွင်း ဤ လွန်မီ သော်လည်း
 အ ဖြောင့်အမှန်အစစ်သည် ဖြစ်၍ ချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်။ အကျည်း ကလွတ်၊
 ရဲစက် ကျော် ခေါင်ကိုလည်း အဆောင်တော်မှာ မြဲစွဲထမ်း ရွက် စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ၃၅ နှစ်စံစံ ၂² August 1817
 ဒီနံ ၅၃၂ တော်သလင်း လဆန်း ရက်နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရဗိုက်)

ပန်းတည်း ဝန်ကိုအတွင်း ဟော၍ ဝင်ထွက်သမ်း ဂျက်မြဲ ဝင်ထွက်သမ်း ဂျက် စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဦး နန်း စံ၃၅နှစ်စေ့ဘိမ္ဗာသီတုတ္ထ
ဒီနီ၅၃၃ ကော်သလင်း လဆန်း ၈ ရက်နေ့နံနက် ၁၀ ဇွယ် ၃^{August}¹⁸¹⁷ ရက်ကွပ်ပြန်။

(တင်ပို့ရန်)

မြစ်သား ဖြူစား မင်း သမီး ကမြစ်သား ဖြူမှာ မြေတိုင်သူကြီး ခန့်တော် မူသူ င
 ခွေး ဖြူသေဆုံး လျှင်သမက်ငါ့နကင်း ကို မြေတိုင်သူကြီး ခန့်တော် မူ၍ကြီး စိုး စံ
 ရင်သည့်အတွင်း ငအိုက င ခွေး ဖြူသား ဖြစ်သည်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်၍ ငအိုကို မြေ
 တိုင်သူကြီး ခန့်တော် မူသည်တွင် ငရန်ကင်း အရဘကကလွတ်ပါရသည်။ ယခုငအိုသေ င
 ခွေး ဖြူသား မြေး အဆက်အခံ မရှိအထက် ခန့်တော် မူရင်း င ခွေး ဖြူသမက် ငရန်
 ကင်း ကို မြေတိုင်သူကြီး ခန့်သား ပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်
 အတိုင်း ငရန်ကင်း ကိုမြစ်သား ဖြူ မြေတိုင်သူကြီး ခန့် ကိုဝန်ဝန်စု ငွေခွန်ဝန်ဝန်
 စုကျေး ဂွာမျှား မှာအရေး အခွင့်ရှိလျှင်ရှိ လျှောက်စိုး နံဇိုလ်မျှား ကခန့်သား စေ
 မည်အရေး အခွင့်မရှိလျှင်လည်း အဆက်အမီန့်တော်ရင်း နှင့်အညီမခန့်မသား ငြိမ်
 ဝပ်စေရမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင်္ဂြိုဟ် မြေလပ်ဝန်ရဲလှ ကျော်ထင်ကို မြေ
 လပ်ဝန်အရဘကနှုတ်။ ဝန်ကြီး မဟာမင်း လှမင်း ခေါင်ကအာမြင်း ဝန်နှင့်မင်္ဂ
 လာတပ်တော်တွင်အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်သည့်မင်္ဂလာတပ်တော် ပါလူတို့ကို ွတော်
 သွေး သောက်သွေ့၍ထမ်း ရွက်ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်စာရင်း တော်ဆက်၍ရှိ
 ခိုး သံတော်ဦး တင်သူ ဂွေတောင် ကျော်ထင်။ ငထွား သား ငပြင်ဥ။ ငပြင်ခဲ။
 အိန္ဒြေဝေရ။ ငမြတ်ထွန်း အောင်သား ငစုံ။ ပျံချီဇေယ ကျော်သား ဇေယရဘသု
 ညီငမြတ်ထွေ။ ငထွန်း လှသား ဥဒန်သင်္ကြန်။ ငဝက်သား ငကင်။ ငနက်သား င
 သော်။ ငမောင်သား ငခွေး။ ငဘီလူးသား ငဘိုး လှောက်တုံလူပေါင်း ၁၂ကို ွတော်
 ကောတဘရန္တသု သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍သွေ့။ သား မသား အသက်
 နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅^{5 August 1817}နှစ်စမ္ဘာမိမာသုဒ္ဓိ
 ဒိန်၅၃၅ တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး များ သီရိဇေယ နေတ်
 ရထာပြန်။
 (တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

ရုတ်တား နံ့ထား ပြုလုပ်သူ ဆေး သမား ကိုခါး မှာသံကြိုး တပ်၍ပြုလုပ်ရင်း အရပ်
 မှာပြသတူး ဘော် စေပြီး လျှင်အတတ်ကို ဖြေသိမ်း၊ စေ၊ မပြမ ဘော်လျှင် ဆေး သ
 မား ကိုအဆုံး စီရင်၊ မဇ္ဈိမ ဒေသတိုက်ဝဇ္ဇီတိုင်း ဝေသာလီပြည်ကြီး သည် ရွှေလက်
 တော်သို့ ရောက်၍ ဝေသာလီမင်း မျိုး ဖြစ် သောမင်း သမီး စစ်ကို ချွေရုံ နေဘက်
 ပါများ စွာအမှူး အမတ်တို့ကြပ်မ ဆောင်ယူ၍ ဗန်း မော်မြို့သို့ ရောက်သည်ကို ဂန္ဓလ
 ရာဇာတိုင်း ဥတည်မင်း ကဆက်သည်မင်း သမီး သုံး ပါး ကိုကြိုဆို ဆောင်ယူသည်နည်း
 ကြိုဆို ဆောင်ယူဆက်သ စေမည်စာသွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ၇၅၆^{6 August} ၁၈¹⁸¹⁷
 ဒန်၅၇၆ ဘော်သလင်း လဆန်း ၁၁ရက် နေ့နား ခံစ မြှောင်မှူး ကျော်စွာ နော်
 ရထာထွင်ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်)

မြင်း စုကြီး ဝန် နေမျိုး နော်ရထာ စည်သူ၊ အသည့် ဝန် နေမျိုး သီရိ ကျော်စွာ၊
 ဝန် ထောက် နေမျိုး ရွှေစောင့် နော်ရထာ တို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်အိုး၊ တံကောင်း
 ပိတ်ရှစ် ထောင့်၊ ငွေစွေး အင်၊ ထား အဆောက်ကတ္တီ ပါနက်မွမ်း ရင်း ဖျား
 ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီ ပါနက်မွမ်း၊ ရင်း
 ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ တစင်သံလျင်း တလဲ၉ ဝန်း ဘ
 နတ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ်စာ ယောင်း
 ပွင့်ခါး ပန်ကမ္ပတက္က နုတမြဲခြား၊ ကမ္ပတက္ကတွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း
 အတွင်း ဩနား ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြဲခြား၊ ဩရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်
 ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ခြား စည်တိုင်အ ဖြေမြင်း နား လျောက်
 ၅ ဝန်း ထုတ် ၃ ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၃ ဝန်း
 စုံ၊ နောက်ထုတ် ၃ ဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ဩစက်နား ညောင်ရွက်၊ ဆင်
 စွယ်ဩရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မေဝံသေး၊ ဩ
 စည်တိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်စာ ယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ ညောင်
 ရွက် ၂ ဆင့်၊ ရွှေထွက်ဝ၊ ညောင်ရွက် ရေဝ ၂၊ ကျင်း ဆင်စွယ်ထွက်ဝ၊ ဗောင်း ပန်း
 ၉၊ တမာရွက် ထောင့် ၉၊ ရွှေစလွယ် ၉ သွယ်၊ ကတ္တီ ပါဝတ်လုံ၊ ခွဲဖြူ ရွှေမြိတ်ဝံ၊ နား
 စောင်း ရွှေသား ဩရင်ဆူး ၂ ထပ်၊ မောက်တုံ ရွှေပိန်း ရွှေကုံး စိန်စောင့်
 ရ၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွက် ၄ က် မနား စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာနား ကာ၊ မောက်ရူပါလည်
 ကွေး ရွှေကာ နောက်ကာ၊ ကတ္တီ ပါနီဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသပ်၊ မျဉ်း တိုကတီ ပါနက်ဘဲကွပ်၊
 ပိုး စုံသပ်၊ မျဉ်း ဂူညကတ္တီ ပါပြာဘဲကွပ် ပိုး စုံသပ်၊ မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊
 သံပရံ ခွဲရက် ဘောက်က စောင့်ဆွဲ၊ ဆက်ပါး ကာ ရွှေဝါဝဲပန်း၊ နင်း နှင်း သိပ်၊
 အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဝါ၊ ကစောင့် ရွှေရေ ဇာမရီရုပ် ပန်း ခက်
 ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ရွှေပိန်း၊ ဥက္ကထိပ် ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်
 ကြိုး ရွှေဩစက်၊ စီး နှီး သက္ကခါန့်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း စက်ရွန်း ၃ ဆင့်၊ ရွှေဘက်
 ရွှေမှတ်၊ ဦး စက်ဝန်း ပဲ့စက်ဝန်း ရွှေ ၄ က် ပျံရုပ် ၄၊ နောက် ၄ က် ပျံရုပ် ၆၊ ဆံထုံး
 တဘက် ၆ ရဲ့ထုံး၊ ပရိတ်ချည် ၃ ဆင့် ခင်တုရင်အမိုး အုံဖြူပဲ့ဘဲတုရင်လှိုင်တိုင် ထောင့် ဖြေ၊
 ပန်း ဆုပ် ကြေး ကြိုး ငွေကံစောင့်၊ အောင်း နီဦး တပွင့်၊ ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ ရွှေဘက်ဖြူ

သနား တော်မူသည်။ စာချွန်ရေး၊ မြဲရေး၊ ရွှံ့သွင်း ၊ စန္ဒီဇေယကချေး ယူသည်။
 ငွေတော် ၁၀၀၀ ကို စန္ဒီဇေယရှိ စဉ်ကမဆပ်မသွင်း နိုင်ငံငွေ ၄၀၀ ကျော်သဘာဆက်
 သွင်း နိုင်သည်ဖြစ်၍ စန္ဒီဇေယကဆင့်ကဲချေး ထား သည်များ ကိုစစ်ဆေး ရာတွင်
 အသီး အသီး ချေး ယူသည့်သက္ကရာဇ် ၈၁၈ တွက်ကိုဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရကဆက်သွင်း သည်။
 အတိုင်း စန္ဒီဇေယကချေး ပေး သမျှငွေသည် ငွေတော်ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၈၁
 ရင်း ၀၉ ချေး ယူသူတို့မှာ ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရက တောင်း ရွှံ့ဆက်သွင်း စေ ၊
 ကျိုင်း ဂုံး ဦး မြို့မှာ မဟာ ခန့်ကို သေည်ဝိသွား ခန့်တော် မူပါမည့်အကြောင်း နှင့်
 ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်မှာ မဟာ ခန့်သည် ဝေဇာဝါး တော် အောက်မရောက်မ
 လာသည်ကို သေည်ဝိသွား ခန့်ထား မြဲထုံး စံမရှိဖြစ်သည်။ လာလူတို့ကိုပြန်သွား စေ ၊
 ဗန်မော်မြို့ဝန်နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်မှာ အမိန့်တော် နှင့် ခေ၍ တော်မူ၍သာ
 ဝေဇာဝါး တော် အောက်အလှင်အမြန်လျှောက်ရသည်ဖြစ်သည်။ ဗန်မော်မြို့သို့ပြန်
 သွား စေ၍ ဝေဇာလီမင်း ကဆက်သည့်သမီး ကညာအချွေအရံ နှင့်တကွစီး ရန်
 ဘောင်ပန်း လှေတက်များ ကိုကြပ်မဆောင်ယူဆက်သ စေ ၊ လွှတ်တော်ကလည်း အ
 မိန့်တော်ရင်း အတိုင်း အကြံအဆိုများ မက်ကတော်မယား တို့ကို ခန့်ထား သွား စေ ။
 ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် ၇^{7 August} ၁¹⁸¹⁷ မာဏ်သုဒ္ဓိ
 ဒိန် ၅၃ ရ တော်သလင်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နေရာရထာထွင်ပြန် ။
 (တင်ပို့ရပုံကို)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ရေမြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂူငါးလက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂူငါးမင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ ငါအသွင်ဇေယျာဓိမင်း မြတ်သည်တိုင်း သား ပြည်သူသတ္တဝါအ
ပေါင်း တို့ကိုး ကွယ်၍ခိုရာဖြစ်တော်မူသော ဤဘဝသတ္တဝါအပေါင်း တို့အား အကျိုး
စီး ပွား များ စီရင်သော ဌာနပေဒင် ဤဘဝင်း ပိဋကတ် ဤဘဝင်း နှစ်ပါး မှာပင်တ
ရား အမှန်ဖြစ် စေလို၍ ဥဿဟလုံလအား ထုတ်ခြင်း ဖြင့်မပြတ်မလပ်နှစ်လ နေ့ရက်
ကလေးအရှည် ပြော ဟောပြသ တော်မူသည်။ ထိုသို့ပြသ တော်မူသော်လည်း နား လည်
ဆောင်စွမ်း နိုင်ကြသည်မဟုတ်။ မြန်မာတို့တိုင်း ပြည်တွင်သူနာပရန္တတိုင်း လယ်
ကိုင်း အရပ်နှိုက်အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ် ရောက်၍ရဟန်း ယောကျ်ား ငါး ရာရဟန်း
မိန်းမငါး ရာတို့သည်ရဟန္တာဖြစ်ကုန်ကြသည်နှင့်သဘာဝတော်ပွား များ တည်ထွန်း
၍တမ္ပဗီပတိုင်း သရေခေတ္တရာပြည်သို့ ရောက်ပြန်လျှင်သရေခေတ္တရာတွင်မင်း
နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ဆက်။ အင်္ဂါမဒ္ဒနာပုဂံပြည်တွင်မင်း လေး ဆယ့်တဆက် မြောက်လက်ထက်
တည်ထွန်း ရှိသည်ကိုအနော်ရထာ စောလက်ထက်တွင်မှအထက်သဘာဝရင်း ကိုပယ်
ရှား ဖျောက်ဖျက်၍သဘာဝသစ်ပြု ဤဘဝင်း ကိုလည်း ရာဇဝင်အထင်အရှား ရှိ
သည်။ ရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်သဘာဝသစ်ပြု ဤဘဝင်း ကိုလည်း ပုဏ္ဏာသုတ်အထင်အရှား
ရှိသည်။ ပုဏ္ဏာဝါဒသုတ်လိရှိသည်ကိုအယူမရှိကြ။ ဖေ'ပြတော်မူမှသာပုဏ္ဏာဝါဒ
သုတ်လည်း ပေ'တွန်း ရသည်။ အနော်ရထာ စောလက်ထက်တွင်မှရဟန္တာမဟုတ်သူ
ထုံမြို့ကငတ်မွတ်ခေါင်း ပါး ၍အစား အစါရှာ ဖွေလှည့်ပတ်သည့်သမဏေငယ် ရောက်
သည်ကိုမုဆိုး ဆောင်ယူ၍အနော်ရထာ စောကိုအပ်လျှင်ရဟန္တာဖြစ်ဟန်ပြုလုပ်၍အ
ထက်အရှင်ပုဏ္ဏသဘာဝရှိရင်း ရှင်အရည်း ကြီး သုံး ကိုက်အရည်း ငယ် ခြောက်သောင်း
တို့ကိုစီရင်ပယ်ရှား ငြိုး လျှင်သဘာဝသစ်ပြုလုပ်သည့်အရာသည်ရာမညတိုင်း တလိုင်း
ပြည်သည်လည်း သရေခေတ္တရာမင်း တို့ပိုင်နက်ကျေး ကျွန်သဖြစ်၍သရေခေတ္တရာ
ပြည်ကိုဒုက္ခပေါင်မင်း တည်သည့်ကလေးသက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ ခုရာဇဝင်ရှိသည်။ ထိုက
လေးတိုင်း ပြည်တူ၍မထင်မရှား ၊ ပုဂံတွင်အလောင်း စည်သူလက်ထက်သက္ကရာဇ် ၅၁၀
တွင်မှတလိုင်း ပြည်ရွာဖြစ်ပွား ၍တံသဝတီတွင်သမလ ပိမလတို့တည်ထောင်စိုး အုပ်
သည်။ အလိမ်မာကိုလည်း မုတ္တမတွင်သား ၍မြို့ရွာပြုစေသည်များ ကိုထောက်လှောင်

တလိုင်း တို့ ဒေသအရပ်လည်း ပြည်ကြီး တိုင်း ဤ မူလရင်း မဟုတ်။ တလိုင်း ပြည်မှာ ယူရသည်ဆိုသည့် စါပေဝိဇ္ဇကတ်ရဟန်း ဆိုသည်များ နှင့်သဘာဝသစ်ပြုလုပ်သည့်အရသာမသင့်မရွှေ့ဘဲဖြစ်လျက်အရှင်ပုဏ္ဏသဘာဝကိုပယ်ရှား ရအောင် နေဘိရယ် စောမှာ သောအယူဖြင့်ပြုလုပ်သည့်အရသာကိုကောင်း သည်ထင်မှတ်၍ ပုဂံ မြင်စိုင်း စကိုင်း ပင်း ယ အဝမင်း တို့လက်ထက်ချီး မြှောက်ကိုး ကွယ်စွဲလမ်း ယူမှား ကုန်သည်များ ကိုနား လည်သဖြင့် ကောင်း လျက်ဆရာဝန်ဆရာသက်တို့မဖေမပြ မပြ။ နေဘိရယ် စောပြုစုခဲ့ သောအရဟံတို့အယူ၊ ညှိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာဖြင့်ရဟန်း ပြုကုန်သည်ကုသလေး အမြတ်ယူဆကျင့်ဆောင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ညောင်ရမ်း ဆယ်ဆက်လက်ထက်ထွင်လည်း သာလွန်မင်း လက်ထက်ဝိဇ္ဇကတ်စောပေကိုအရပ်ရပ်စုဆောင်း၍ ရသမျှဝိဇ္ဇကတ်တို့နှင့် ရေး သား သွင်း ထား သည်။ ညှိစတုတ္ထဖြင့်ပြုသောရဟန်းတို့ကိုလည်း နှစ်စဉ်စာမေး ပွဲပွဲ နော်ခဲပွဲလမ်း ပြုလုပ်ထား သည်။ ရဟန်း တို့လည်း ဂါမဝါသီ၊ တုံ၊တော ကျောင်း ၊ အုပ်ထုပ် ဆောင်း ၊ ပွဲ ကျောင်း ၊ အရုံ၊ အတင်၊ စည်တီး ၊ မီး နှက်အသီး အသီး ကျင့်ဆောင် နေကြသည်များ ကိုအကြံမရှိမိပြသ နော်မူသော်လည်း အယူ နော်ကိုနား မလည်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ရွှေပြုခြံကိုမစွန့်မပယ်နိုင်ကြ။ အယူရှိသူသို့လည်း တညီတညွတ်တည်း မလိုက်နိုင်။ ပြည်ရွာအကျင့်အလေ့အစွဲအလမ်း မရှိဖြစ်မည်ကိုချင့် ဆောက် နော်မူ၍ ရွှေ ဆရာဝန်ဆရာသက်ပြုလုပ်ကျင့်ကြံသည့်အရသာကိုပင်ကျင့်ဆောင် စေမှညီညွတ်ကြမည်အကြောင်း ကိုသိ နော်မူသည်။ ညှိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့်ရဟန်း ပြုလုပ်ကျင့်ဆောင်သည့်များ ကိုမပျောက်မပျက်စေရ။ ပြည်ရွာမလှူရှိခြံရှိ အောင်ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း စီရင် နော်မူမည်။ ရွှေပြည် နော်အတွင်း ပြုခြံရွှေ အစဉ်ညှိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့်သဘာဝရဟန်း ပြုစေ၍ကျင့်ဆောင်မြဲတုံ၊ တောကျောင်း ၊ ပွဲ ကျောင်း ၊ ဂါမဝါသီ၊ အုပ်ထုပ် ဆောင်း ၊ တလပတ်ကိုင်၊ စည်တီး ၊ မီး နှက်၊ အရုံ၊ အတင် ကျင့်လိုသမျှကျင့်ဆောင်ကြစေ။ တင်္ကါဥပါတို့မှာလည်း ကျောင်းကန် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ကိုး ကွယ်မြဲ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ကိုး ကွယ်စေ။ နှစ်စဉ်ပွဲ နော်ရှင် နော်စာမေး ပွဲများ ကိုလည်း နှစ်စဉ်အတိုင်း စီရင်မြဲစီရင်အမိန့် နော်ထုတ်ပြန်သည်ကို ရွှေ အစဉ်ဖြစ်မြဲမဖြစ်မရှိ စေနှင့်။ ဝန်တို့မှာလည်း အာဏာထား၍ နိုင်နင်း အောင်စီရင်၊ တိုင်း နိုင်ငံ နော်အတွင်း မြို့စား နော်ဘွား မြို့ဝန်စစ်

ကဲ မြေတိုငံသူကြီး တို့သို့လည်း စေ့နဲ့ အောငံအမိန့် တော်ပြန်။

7 August

1817

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာဇီမာသ်သုဒ္ဓ

ဒိန်၅၃၇ တော်သလင်း လဆန်း ၁၂ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာတို့ငံပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ပိုဒ်၃၉၂စ၊ စံ၁၂၃-၅၊ တင်ပုဂံဂိုက်၊ ပေလေးပင်၊ မှတ်၁၊

ဗြဂတ်၁၉၇၈၊ စီ၄၄-၈)

ဘိသိက် တော်ဆက်ရ၍ နှစ်အဂ္ဂမဟာ ဓမ္မရတ ဂုဏ်ရတ မဏ္ဍိကုမ်း ထွက်နှင်
 အညီနန်း စံ၇၅ နှစ်စမ္မာဓိမာယ်သုဒ္ဓိ ဒိန်၅၅ ဝယ်မရ၍ စန္ဒရမာယ ၂၆ အသံ ၁
 နှင်နာရံ ၄၀ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့အဝင်တွင် အဂ္ဂိ ၂၂ ရက် ၁၈၁၇
 နှစ်စဉ်ပူဇော် တော်မြဲပူဇော် တော်မူပါမည့်အကြောင်း နှင်ရှုခိုင်း သံတော်ဦး
 တင်ချက်အတိုင်း နှစ်စဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော်စေ။ ဂွေပွဲသဘင် နေ့ရက်နီး ပြီဖြစ်သည်။
 ဂွေကား ဂွေတက်စာရင်း ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ဝေသာလီမင်း သမီး ဂွေစက်
 တော် အောက်ရောက်မည့် နေ့ရက်လည်းနီး ပြီဖြစ်သည်မင်း သမီး ရောက်သည်က
 လမှ ဂွေတက်စာရင်း ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ဂွေပြီပြင်စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤနန်း စံ၇၅ နှစ်စမ္မာဓိမာယ်သုဒ္ဓိ
 ဒိန်၅၄၀ တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံဇော နော်ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ဝေယျာလီမင်း သမီး ကိုသင်း ပင်း အခြွေအရံများ စွာနှင်ပန်း မော်မြီက ရွှေဘ
 ဝး တော် အောက် ဆောင်ယူဆက်သမည်မှ ဘောဝပ်န်း လှေတက်မျိုး ရိက္ခာ ရွေး
 မွေး လုပ် ဆောင်ရန်ရှိသည်များ ကိုအညာမြစ်စဉ်မြို့ရွာ စုက တော်သင့်အောင်
 ခန့်ရန်စီမံ၍ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ဆက်သစေ၊ သင်အား သူရိန် ရွှေတောင်ကို
 ဗန့် မော်မြို့ဝန် နှင့်လိုက်၍ မင်း သမီး ကို ဆောင်ယူလာသည့်ကလေးမှ ရွှေဘဝါး တော်
 အောက်လိုက်လာစေ၊ ဗန့် မော်မြို့ဝန် နေမျိုး သူရ ကျော် ခေါင်ကိုကမ်း ခွက်၊ လက်
 အုံး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်ပယ်င်း တပ်၊ ဗောင်း ကတ္တီပါနီ ရွှေသား ပန်း
 ၉၊ တမာရွက် ထောင် ၉၊ ဘွယ်င်း ကျစ်တပ်၊ ရွှေစလွယ် ၂ ဘွယ်၊ ရွှေနား တောင်
 ဩက်ရင်ဆူး ၂ ထပ်၊ ဝတ်လိုက်ပိတ်ရံ ရွှေဖျင် ဝိတဆင့်တပ်၊ ဘွဲ့ဖြူ ရွှေမြိတ် ၈၊ အုံး ဝန်း၊
 မောက်တုံ၊ ရွှေဝန်း ရွှေကုန်း စိန် တောင် ၉၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်ငှက်မနား စိန်
 ပွင့် ၂၊ ပံး ကာနား ကာ၊ မှောက်ရူပါလည် ရွေး ရွှေကော နောက်ကာကတ္တီပါနီ
 ယက်ပြာသတ်၊ မည်း ကိုကတ္တီပါစိမ်း ယက်ပြာ သတ်၊ ထီး နီ ရွှေ ညောင်ရွက် ၃ ဆင့်၊
 ရွှေထွတ် ညောင်ရွက် ၃ ခု၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ်၊ ထမ်း စင်သံလျင်း တလဲ ၉ ဝန်း၊
 ဘန်ဝဲကုလား ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း
 ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာ နုတ်မြို့ခြား၊ ကမ္ပတ်နား အတွင်း ပြင်ပွတ်ချမ်း၊ စက်ဘီ
 လူး ခေါင်း၊ အတွင်း ကြယ်နား ကုလား ပန်း ညောင်ရွက်တမြို့ခြား၊ ဩက်ရင်ကုလား
 ပန်း၊ အိမ် ညောင်ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ကျေး စေတီ၊ အဖြေ
 မြင်း နား လျှောက် ၅ ဝန်း၊ ထုပြောကအနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ
 ၃ ဝန်း စီ၊ ရွှေ နောက်ထုတ် ၃ ဝန်း ပက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်
 ရွက်ဆင်စွယ်ဩက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ် ၂ တန်း၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မော်သေး
 ကျေး စေတီဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ လှော်ကီး
 ပရိတ်ခြည် ၃ ဆင့်၊ လှော်မှတ်ခြ ချော်ရပ်၊ ဦး ငှက်ပျံရပ် ၄၊ ပဲ့ငှက်ပျံရပ် ၆၊ တဖက်ဘရံ
 တုံး၊ ပဲ့ဘီတုရင်လှိုင်တိုင် ထောင့် ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ခင်တရင်အမိုး အုံနီ ကြေး ဤ ရွှေ
 ကတော့ အောင်း နီဦး တပွင့်ပဲ့ ၂ ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာ
 ချန် ရေး မြ ရေး ၍သွင်း ။

9 August

1817

9 August

1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅၅ နှစ်စမ္မာမိမာယ်
ယုတ္တိဒိန်၅၃၉ တော်သလင်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံယိခံ နေ၍ ရတနာထွင်ပြန်။
(တင် ပုဂံပိုက်)

မြူဝန် နေမျိုး သင်္ခယာကိုကွမ်း ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင် ၊ ဝတ်ပုံစံ ယောင့်၊
 ငွေထွေး အင်၊ ထမ်း စင်သံလျင်း တလေ ငွေဝန်း ၊ ဘိနပ်ကလေး ၊ ပန်း ၊ အိမ်ညောင်
 ရွက်အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ္ဘာတစ်ခု
 တမြူချိုး ၊ ကမ္ဘာတစ်ခု ပြင်ပွတ်ချမ်း ၊ စက်ဘီးလုံး ခေါင်း ၊ အတွင်း ဤနား ကု
 လား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမြူချိုး ၊ ဤရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ညောင်ရွက်အ
 တွင်း ကုလား ပန်း ၊ ယောင့်၊ ဖြေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား ၊ လျှောက်၅ဝန်း ၊
 ထုတ်၃ဝန်း ၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ၃ဝန်း စီ၊
 နောက်ထုတ်၃ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ဤ၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊
 ဤရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂တန်း၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး ၊ ကျေး
 စေတိုင်ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီညောင်
 ရွက်၂ဆင့်၊ ရွှေထွတ်၊ ညောင်ရွက်ရေ၁၂၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ်၊ ဗောင်း ပန်း
 ၉၊ တမာရွက်ယောင် ၉၊ ရွှေစလွယ် ၉သွယ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ဖြူရွှေမြိတ်ဝံ၊ နား
 ယောင်း ရွှေသား ဤရင်ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တိုရွှေဝီန်း ၊ ရွှေကုန်း စန်တောင်
 ၇၊ ရွှေထိပ် ရွှေထွတ်၄ကပ်မနား စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာနား ကာမောက်ရူပါလည်
 ကွေး ၊ ရွှေကာ နောက်ကာကတ္တီပါနီဘဲကွပ်ဝိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါနီဘဲကွပ်
 ဝိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း ဂျဉ်ကတီပါပြာဘဲကွပ်ဝိုး စုံသတ်၊ မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊
 သံပရံခွံရက် ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝီဝီန်း ၊ နင်း နှင်း
 သိပ်၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝီ၊ ကတောင် ရွှေရေ ၊ စာမရီရုပ်
 ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံ၊ ရွှေဝီန်း ၊ ဥကွက်ထိပ်ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ဘတ်
 သတ္တလပ်ကြိုး ၊ ရွှေဤတပ်၊ စီး နှီး သတ္တဒါန်၊ သတ္တလပ်တင်ရန်။ ၊ စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊
 လှော်ကား လှော်မှတ်ဥဒေါင်း ရုပ်၊ ရွှေကွက်ပုံရုပ်၄၊ နောက်ကွက်ပုံရုပ် ၆၊ ဆံထုံး
 တဘက်ဘဝံတုံး ၊ ပရိတ်ချည်၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်အမိုး အုံ ဖြူ၊ ပဲ့ဘီ တုရင်၊ လှင်တိုင်
 ယောင့်၊ ဖြေပန်း ဆုပ်၊ ကြေးကြိုး ၊ ငွေကတော့၊ အောင်း နီ၊ ဦး တပွင့်၊ ပဲ့၊
 ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊ စာချွန် ရေး မြေ ရေး ချီသွင်း ။

10 August 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ်စံ ၁ မိမိသံ
သုဒ္ဓိ ဒီဇင်ဘာ ၁၀ ရက်သက် လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ဇေယ
နော်ရထာထွင်ပြန်။
(တင် ပုဂ္ဂိုလ်)

နား ခံ ပြောကြီး မှူး သံရီ ဇေယ နေ န်ရထာ ၊ စ မြောင်မှူး ကျော့စွာ နေ န်ရထာ
 တို့ကိုကွမ်း ခွက် ၊ လဘက်အုံး ၊ တကောင်း ဝိတအဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်၍ ၊
 သံပရံ ခွံရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ ၊ ဆက် ၊ ပါး ကာ ၊ ရွှေဇဝါဝိန်း ၊ နင်း နင်း
 သံ ၊ အိမ် မြောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ရွှေဇဝါ ၊ ကတောင် ရွှေ ရေး ၊ စိမရီရုပ်ပန်း
 ခက်ကိုက် ၊ အနား သံငုံ ၊ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကထိတ် ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ် ၊
 သက္ကလပ်ကြီး ၊ ရွှေဩယ်တပ် ၊ စီး နှံး သက္ကဒါန ၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း ၊ စက်ရွန်း ဥဆင် ၊
 ထီး နံဆင်စွယ်ထွတ် ၊ ကျင်း ဆင်စွယ်ချက်ငုံခံ ၊ ဗောင်း ပန်း ၆ ၊ တမာရွက်ထောင်
 ၆ ၊ ရွှေစလွယ် ၆သွယ် ၊ မှိုင်း လုံဝတ်လုံ ၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ငုံ ၊ ရွှေနား တောင်း ဩက်ရင်
 ဆူး ၂ထပ် ၊ မောက်တို ရွှေထိပ် ၊ ရွှေထွတ် ၊ အုံ ရွှေဝိန်း ၊ အရပ်အနား သံ၍ ရွှေ ၊
 ရွှေကုန်း ရွှေပွင့်ရ ၊ မောက်ရူပါလည် ကွေး ၊ ပါး ကာ ၊ နား ကာ ၊ ရွှေကာ ၊
 နောက်ကာ ၊ ကတ္တီပါစိမ်း ဘဲကွပ် ၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲကွပ် ၊ မျဉ်း ရှည်မှိုင်း လုံနီ
 ဘဲကွပ် ၊ ထမ်း စင်သံလျင်း တလဲဝန်း ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက် ၊
 အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ် မှောခါး ပန်း ကမ္မတ်ကြာနု ၊ ကမ္မုဒြား ၊ ကမ္မတ်
 နား ပြင်ပွတ်ခြမ်း ၊ ဆက်ဆော့ကွင်း ၊ အတွင်း ဩယ်နား ၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင်
 ရွက်ကမ္မုဒြား ၊ ဩက်ရင် ၊ ကုလား ပန်း ၊ အိမ် ညောင်ရွက် ၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊
 ထောင်ကျေး စေတီ ၊ အဖြေမြင်း နား လျောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထုပြောက်
 အနီသုတ် ၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲလက်ယာ ၂ဝန်း စီ ၊ နောက်ထုပ် ၂ဝန်း ၊ စက်
 အတွင်း ဆင်စွယ် ၊ စက်နား ၊ ညောင်ရွက် ၊ ဆင်စွယ် ၊ ဩက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်
 ဆင်စွယ် ၂တန်း ၊ လည်သီး ဆင်စွယ် ၊ မှော်သေး ၊ ကျေး စေတီ ၊ ဆင်စွယ်သနား
 တော်မူသည် ၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချီးမွမ်း ။

12 August 1817

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စံ၆၁မိမာသ်သုဒ္ဓိ
 ဒိန်၅၄၂ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၂ရက် နေ့နား ခံသီတ နေ န်ရထာထွင်ပြန် ။
 (တင်ပူရပိုက်)

ဝိဇ္ဇိတုံတံ ဝေဿာလံပြည်ကြီး က ဝေဿာလီမင်း သမီး ကိုအဆက်အသွယ် ဆောင်အယူအ
 ဤအဆိုသနား တော်မူရန်အဆောင်အရွက်တန်ဆာ နေရန်ကံကနား ဆက်သွင်း ရန်
 အခမ်း အနား မြစ်စဉ်မြို့ရွာကမ်း နတ်ရိက္ခာအပေး အကမ်း စခန်း လမ်း များ
 ကိုရံထား ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း သင်္ဃုလီ၊ ဗန်၊ မော်မြို့ဝန်က ဝှံ့နား သံတော်ဦး တင်
 ချက်တွင်ပါသည့် ဝေဿာလီမင်း သမီး မှူး မတ်ကျေး ကျွန်တို့ပစ္စည်း ဥစ္စာ ဗိုင်း ကောင်း
 မှူး ညှင်း တပ်များ ကလုံယူ ပျောက်ဆုံး သည်များ ကိုလည်း လျှောက်ချက်စာရင်း ပါ
 လူတို့မှစ၍ ဧကရာဇ် အောင် ပေး အပ်စေ၊ စာရေး ဦး နော်ရံထာစည်
 သူ၊ ကျော်ထင် ဇေယ နော်ရံထာ၊ ရွှေတောင် နော်ရံထာ၊ ကျော်ထင်သီရိ နော်
 ရံထာ၊ လက်ဝဲသံဃာ နော်ရံထာ၊ စည်သူ ဇေယ နော်ရံထာတို့ကွမ်း ခွက်၊ လက်အိုး
 တကောင်း ပိတ်အဝန်း၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်၅၊ သပင်္ဃာ ခွံရက် တောက်က
 တောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ ရွှေဇာဝန်၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ဂင်ပတ်
 တွင်း၊ ငွေဇာဝါ၊ ကတောင်၊ ရွှေရေး၊ စာမရီရုံ၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံ
 ငုံ၊ ရွှေဝိန်း၊ ဥက္ကဏ္ဍ၊ ထိပ်ဆောင်း၊ ငြိမ်း ဖြန်း၊ ဂင်ပတ်၊ သက္ကလဝ
 ကြီး၊ ရွှေဩဝါတပ်၊ စီး နှီး၊ သက္ကဒါန်၊ သက္ကလဝတင်ရန်း၊ စက်ဝှန်း ဥဆင့်၊ ထီး
 နီ၊ ဆင်စွယ်ထွတ်၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ငုံခံ၊ ဗောင်း ပန်း ၆၊ ဘမာရွက်ထောင်
 ၆၊ ရွှေစလွယ် ၆သွယ်၊ ရှိုင်း လုံဝတ်လုံ၊ ခွဲဖြူရွှေမြိတ်ငုံ၊ ရွှေနား တောင်ကြက်ရင်
 အနား ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေထိပ်၊ ရွှေတွတ်၊ အုံ ရွှေဝိန်း၊ အရပ် အနား၊
 သံ၅၊ ရွှေကုန်း၊ ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရူပါလည် ကွေး၊ ပါး ကာနား ကာ၊ ရွှေကာ
 ကတ္တီပါစိမ်း ဘဲတွပ်၊ မျဉ်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲတွပ်၊ မျဉ်း ရှည်မိုင်း လုံနီဘဲတွပ်၊ ထမ်းစင်
 သံလျင်း တလဲ ၆ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း
 တောင်ထိပ်၊ မှော်၊ ခါး ပန်း၊ ကမ္ပတ်ကြာနုတမြူခြူး၊ ကမ္ပတ်နား ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊
 ဆက်၊ ဇော့တွင်း၊ အတွင်း ဩဝန်း၊ ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြူခြူး၊ ကြက်
 ရင်၊ ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ကျေး စေ
 တိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက်၅ဝန်း၊ ထုပ်၃ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး
 ပန်း စက်မှာ၊ လက်ဝဲ၊ လက်သား ၂ဝန်း၊ စီး နော်ကုတ် ၂ဝန်း၊ စက်အတွင်း
 ဆင်စွယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်၊ ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ်

၂တန့်၊ လည်ယီး ၊ ဆင်စွယ် မှော် သေး ၊ ကျေး စေတိုင် ၊ ဆင်စွယ်သနား
 တော်မူသည် ၊ စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ရှိသွင်း ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်^{12 August} စမ္ဘာဇီမသ်သုဒ္ဓိ¹⁸¹⁷
 ဒိန်၅၄၂ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံယိက နော်ရထာထွင်ပြန် ။
 (တင်ပူရပိုက်)

ယခုဆက် ရောက်သည့် ဝေသာလီမင်း သမီး နောက်ပါအချေအရံ ကျေး ဣန်မိန်း မ
 တို့ နေရန် တောင်ဝင်း မှာဖြစ်စေ၊ မြောက်ဝင်း မှာဖြစ်စေသင့်ရသကဲ့
 ခေါင်စင်း အိမ်ဆောက်လုပ်စေ၊ ဝေသာလီမင်း သမီး နှင့်ပါသည့် ဝေသာလီသား
 တို့ကိုအရှည်ခွာ ဝရဖြစ် အောင်လုပ် မြေ နေ မြေချသား ရန်ရှိသည်။ မကွရသမ္ဘိနယ်
 တွင်း အရေ မဆိုက်ကန်တွင်း ကန် အောက် မြေပယ်မည်မျှရှိသည်။ အနီး အဝတ်ပတ်
 လည် မြေပယ်မည်မျှရှိ သည်များ ကိုသိသော အောင်မကွရသမင်း သမီး ဝန် နေမျိုး
 သီဟသူကလူနှင့် မြေတိုင်စာ ရေး တို့ကိုတိုင်း တာမှတ်သား ချီပုံစံစာရင်း ဆက်စေ။
 ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဣိုး နန်း စံ၂၅ နှစ်စံ၂၅ ခုမိမာသီသုဒ္ဓိ
 ဒီဇင်ဘာ ၅၄၃ ဖော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ပြင်သို့ထွက် စေသည့်တလှည့်သား အဆောင်မြို့တို့ကိုအတွင်း တော်သို့ဝင်ထွက်သွား ရွက်
 မြို့ဝင်ထွက်သွား ရွက်စေ၊ ဝန်ထောက်နေမျိုး စည်သူနေ၍ရသကဲ့သို့ ရွက်၊ လ
 ဘက်အိုး၊ တကောင်း ပိတ်ရှစ်ထောင်၊ ငွေထွေးအင်၊ ထား အဆောက်ကတ္တီပါ
 နက်မွမ်း၊ ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ အိမ်
 ကတ္တီပါနက်မွမ်း၊ ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်အိမ်ပါ၊ သမ်း
 စင်သံလျင်း တလဲ၉ဝန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ ၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား
 ပန်း၊ ၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ပြာနုတမြူ၊ ၊ ကမ္ပတ်အ
 တွင်း ပြင်ပွတ်ခြမ်း၊ ၊ စက်၊ ဘီလူး ခေါင်း ၊ အတွင်း ဩဝါဒနား၊ ၊ ကုလား ပန်း၊ ၊
 ညောင်ရွက်တမြူ၊ ၊ ဩဝါဒကုလား ပန်း၊ ၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား
 ပန်း၊ ၊ ထောင်ကျေး စေတီ၊ ၊ အဖြေမြင်း နား၊ ၊ လျောက်၅ဝန်း၊ ၊ ထုပ်၃ဝန်း၊ ၊
 ထုပ်ပြောက်အနီသုတ်၊ ၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲ၊ လက်ယာ ၃ဝန်း စီ၊ နောက်ထုပ်
 ၃ဝန်း၊ ၊ စက်အတွင်း ၊ ဆင်စွယ်ဩဝါဒ စက်နား ညောင်ရွက် ဆင်စွယ်၊ ဩဝါဒ
 ကုလား ပန်း၊ ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂တန့် လည်သီး၊ ၊ ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး၊ ၊ ကျေး စေ
 တီ၊ ၊ ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ၊ ညောင်
 ရွက်၂ဆင့်၊ ရွှေထွတ်၊ ၊ ညောင်ရွက်ရေ၁၂၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ်၊ ၊ ဗောင်း ပန်း
 ၉၊ တမာရွက်ထောင်၉၊ ရွှေစလွယ်၉သွယ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ခွေဖြူရွှေခြိတ်ဝံ၊ နား
 ထောင်း ရွှေသား ဩဝါဒဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တိုရွှေပိန်း၊ ၊ ရွှေကုန်း၊ ၊ စိန်
 တောင်ရ၊ ရွှေထိပ်ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား၊ ၊ စိန်ပွင့်၉၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊
 မောက်ရူ၊ ပါလည်ကွေး၊ ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီ၊ ဘဲကွက်၊ ပိုး စုံသတ်၊
 မျည်း တို၊ ကတ္တီပါနက်ဘဲကွက်ပိုး စုံသတ်၊ မျည်း ရှည်၊ ကတ္တီပါပြာဘဲကွက်ပိုး စုံသတ်၊ မြင်း
 ကတိုင်း၊ ၊ ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရံခွဲရက် ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေ
 ဇဝါပိန်း၊ ၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ရင်ပတ်တွင်း၊ ၊ ငွေဇဝါ၊ ကတောင်
 ရွှေရေ၊ ၊ စာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံရွှေပိန်း၊ ၊ ဥက္ကဏ္ဍထိပ်ဆောင်း
 မြီး ဖြန်း ရင်ပတ် သက္ကလဝါကြိုး၊ ၊ ရွှေဩဝါဒတပ်၊ စီး နှီး သက္ကဒိန် သက္ကလပ်၊
 တင်ရန်း စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ လှော်ကား၊ ၊ လှော်မှတ်၊ ဦး စက်ဝန်း၊ ၊ ရွှေငှက်ပျံ
 ရုပ်၄၊ နောက်ငှက်ပျံရုပ်၆၊ ဆံထုံး တဘက်ဘဝံတုံး၊ ၊ ပရိတ်ချည်၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်

အမိုး အံ့ ဖြူ၊ ပဲ့ဘီ၊ တုရင်၊ လှင်တိုင်၊ တောင့်၊ ဖြေပန်း ဆုတ်၊ ခြေး၊ ကြိုး၊ ငွေ
ကံ တော့၊ အောင်း နီ၊ ဦး တပွင့်၊ ပဲ့ပွင့်၊ လှော်တက်ဖြူသနား တော်မူသည်၊
စာချွန် ရေး မြဲ ရေး ချိန်သွင်း ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅၄^{15 August} စံမိမသ်သုဒ္ဓိ¹⁸¹⁷
ဒိန်၅၄၅ တော်သလင်း လပြည့် ကျော်၅ရက် နေ့နား ခံစ မြေဝင်မှ ကျော်စွာ
နေရထာထွင်ပြန် ။

(တင်ပူရပိုက်)

ရွှေမြို့တော် မြေမြို့တံခါး အစောင့်အနေများ မှာအိမ်ရွှေတော်ကအမှထမ်း တ
 ယောက်စီတပ်မှူး ခန့်၍ စောင့်နေစေ၊ ပန်း တောင်း မြို့သူကြီး သီရိဇောဝတ္ထ
 နာက အောက်မြစ်တလျှောက်မြို့ကျေး ရွာများ မှာဆိုး သွမ်း တိုက်ခိုက်သူငှင်ငယ်
 ကိုမည်သည့်မြို့ကျေး ရွာမဆိုနယ်ရှင် ကျေး ရွာ မြေတိုင်သူကြီး တို့ကိုဆင့်ဆိုလိုက်လံတမ်း
 ဆီး ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ရှိုခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငှင်ငယ်သည်လူ
 ဆိုး လူသွမ်း ပြည်လွှမ်း ပြည်မှူး ဖြစ်သည်။ ငှင်ငယ်နှင့်အပေါင်း အတော်လူတို့ကို
 မည်သည့် ကျေး ရွာမဆိုပန်း တောင်း မြို့သူကြီး သီရိဇောဝတ္ထ နာကဆင့်ဆိုရသဖြင့်
 မြေတိုင်သူကြီး တို့က နာခံ၍ရမိ အောင်လိုက်လံတမ်း ဆီး စေ၊ မိတ္ထီလာမြို့သူကြီး နှင့်
 မြစ်စဉ်ဝန်တို့စစ် ကြောထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ မိတ္ထီလာမြို့သူကြီး လျှောက်ချက်
 ထွင်သင်း တော်မြို့သူကြီး မယား ကိုသင့် နေသည်ဆိုသည်ကား ၊ ရနေောင်မြို့မှာသူ
 ခိုး လူဆိုး မဟုတ်သူကိုသတ်၍ ကြေး ငွေယူသည်ကား ၊ ရေနံ ရွာသူကြီး ကိုမြစ်စဉ်
 ဝန်လူတို့သူခိုး ထား ပြုလုပ်၍တိုက်ခိုက် သေဆုံး သည်ကား ၊ မင်း ဘူး လှေစီး တို့ကို
 တိုက်သည်ကား ၊ စလင်း မြို့နယ်တွင်မြစ်စဉ်ဝန်လူတို့ကွဲနွား များ ကိုတိုက်ခိုက်သည်
 ကား များ မှာ မိတ္ထီလာမြို့သူကြီး လျှောက်ချက်အတိုင်း မဖြောင့်မညီ သေးဖြစ်သည်၊
 မိတ္ထီလာမြို့သူကြီး က လျှောက်ချက်ပါစကား အရပ်ရပ်ကိုအသိအမြင်စစ် ကြောသင့်သမျှ
 စစ်ကြော၍စာသွင်း ဦး ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅နှစ် ^{16 August} ၁၈ ¹⁸¹⁷ မိမိသိသမျှ
 ဒိန်၅၄၆ တော်သလင်း လပြည့် ကျော်၆ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာထွင်ပြန် ။
 (တင်ပူရပိုက်)

ငရွေအဝ်ငယ်သည်အမျိုး အမည်ကိုမစောင့်မကျင့်အဝ်မကျင့်တန်ကျင့်သူဖြစ်သည်။
 ငရွေအဝ်ကိုသစ်တောလေး ဂုတ်သို့ပို့၊ သနား တော်မူသည့်ဗေဒင်း စလွယ်အစီး
 အနင်း အဆောင်အရွက်များ ကိုသိမ်း၍သွင်း ၊ မြေမြို့စောင့်အမျှထမ်း တို့သည်
 ငှါး ဂမ်း ခေင်သွား ဂုတ်မကိုက်တန်လိုက်သူများ ဖြစ်သည်။ သင်း တို့ကိုအဆုံး စီရင်
 သင့်သော်လည်း အသက်ကိုချမ်းသာစေ၍ နောင်မဝံ့အောင်မြို့တွင်း မြို့ပြင်ပြတ်ခါး
 လမ်း များ မှာမောင်း ဖြောင့်ပြီး လွှင့်ပိုက်၍လွှတ်၊ လွှတ်တော်သို့တက်၍ စီရင်သည့်
 ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်တို့သည်တိုင်း ရေး ပြည်ရေး ကိုမချင့်မထောက်မြို့ကြီး စောင့်
 အမျှထမ်း လက်နက်စွဲလူတို့ကိုငှါး ဂမ်း ၍ဝင်း ခင်း တပ်ခင်း ခေင်ဂုတ်အမျှထမ်း
 သေနတ်စွဲလူတို့လိုက်သွား သည့်အရသာသည်ဂုတ်ဝတ်တော်ကိုမထောက်မကြောက်
 နောင်ရေး နောင်ဂုတ်မသင့်ဖြစ်လျက်သင်း တို့ကိုစီရင်ထိုက်သည့်အတိုင်း မစီရင်
 ရွှေနား တော်ကြား စာမဆက်မသွင်း ၊ အလျောက်သာလွှတ်သည့်အရသာသည်ဝန်ကြီး
 ဝန်ထောက်တို့ကိုဂုတ်ဝတ်စီရင်သင့်ပြီ၊ တကြိမ်တခါသာဖြစ်၍ချမ်းသာပေး တော်
 မူသည်။ ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်တို့ကိုလွှတ်သို့တက်၍ စီရင်မြဲစီရင်စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅၆^{17 August 1817} ခုမတ်လ၁၅
 ဒီဇင်ဘာ၁၇ တော်သလင်း လပြည့်ကျော်ဂုရုဂါနနန်း ခံဇောနော်ရထာထင်ပြန်။
 (တင်ပူပိုက်)

နှစ်စဉ် ဝါဏ္ဏတ်အလှူတော်လှူမြဲရက်နီး ပြီ၊ ဆင်ယဉ်မြင်း ယဉ်မှစ၍ ဝါဏ္ဏတ်အလှူတော်
ကိုဆင့်ဆိုမြဲဆင့်ဆိုနှိုး ဆော်မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ တူရ၁သိတန် ဆောင်မုန်း
လ ဝါဏ္ဏတ်ကန် တော့ခံ တော်မူမည်မှ၁လည်း ဆီမီး မြဲမိုရ်အာက၁သ ပူဇော်တန် ဆောင်
တော်များ နှင့်တချက်တည်း နှိုး ဆော်မည်ကန် တော့အဆက်အသ စော်ဘွား ဖြူစား
ဖြူဝန်စစ်ကဲ နေရ၁ နေမင်း ညီမင်း သား မှူး မတ်အရ၁ ရှိတို့ကိုနှိုး ဆော်မည်
စ၁ရင်း ရံထား ဆက်သွင်းသည့် အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅^{18 August} နှစ်စဉ်မိမိမာသ်သုဒ္ဓိ¹⁸¹⁷
ဒိန်၅၄၀ တော်သလင်း လပြည့် ကျော်၀ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ကြီး မှူး သီရိဇေယ
နော်ရထာတွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

ကောလင်း မြို့စား ကို ပေး ဝေသည့် ဝေပုံကသည့်ကုလား တို့ကိုအိမ် ရွှေမင်း သမီး
ကိုသနား ဖော် မူသည်။ ဘောင်မှ ဝှံ့သည့်ကုလား တို့ကိုလည်း အိမ် ရွှေမင်း သမီး
ကနှုတ်ယူ စေ။ ဝေပုံကသည့်ကုလား တို့ကိုအိမ် ရွှေမင်း သမီး ဝန်သို့စာရင်း နှင့်
စေ့ငှ အောင်အပ် ။

ဆန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် ၁၈၁၆ မတ်လ ၁၅^{19 August 1817}
ဒီ ၅၄၉ ဖော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန် ။
(တင်ပို့ရပုံကို)

မြို့တံ ခုဝယ် ဟံသာဝတီမြို့များ ကူး ယင်း သီး ဆက်သည့်အရသာသည့်ပြသ ဟော်မူ
သည့်အတိုင်း အရင်းအမြစ်ကိုပုံကျ အောင်မလုပ်မဆောင်မဆက်မသန့်ငြိ။ ရောက်
သည့်အခိုင်း ယင်း သီး များ လည်း ကောင်း မွန် အောင်မ ရောက်မြို့ရွာများ ကစ
ရိတ် ခြေ ငွေကုန်ကျပင်ပန်း ရုံသာရှိသည်။ မြို့ရွာများ ကစရိတ် ခြေ ငွေနှင်
ဒူး ရင်း သီး ကိုမဆက်မပို့ကြ စေနှင့်။ ကိုယ်ကဆက်သလိုလျှင်မြို့ရွာကိုမထိမပါး ကိုယ်
ကစရိတ် ခြေ ငွေနှင်သာဆက် စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ၂၅²¹ နှစ် ၈^{August} မြို့မာသီတုဒ္ဒ
ဒိန်၅၅၁ ဟော်သလင်း လပြည့် ကျော်၁၁ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာထွင်
ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်)

ကျောက်ဆည်ဝန် နေ မျိုး ရဲ ခေါင် နော်ရထာကထုံး ဤ ဆည် တော် ရေ သောက်ကန်
 တဆယ်နှစ် ရွာ ၊ ငနိုင်းအင်း ရေ သောက်ကန် ခုနစ်ရွာအစုသား တို့လုပ် မြေ နေ မြေ
 တွင်တအိမ်တစုံ မရှိ ၊ ရှမ်း ပြည် မြေလပ် ကျေး ရွာ တောင်ဘက်မြို့ ကျေး ရွာ များ
 မှာရှိ နေ ကြောင်း ကိုသဘော သိပါသည် ၊ သိမ်း သွင်း ပြုစု၍ ချထား ရင်း လုပ်
 မြေ နေ မြေမှာ နေထိုင် ပါ စေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အ
 တိုင်း ကိုး ခရိုင်လယ်တွင်း အရပ်သည် ဝေပြည် တော်အနီး ပါး လုပ်ခင်း လယ်ယာ
 များ ပြား သည် ၊ အလွတ်အလပ် မရှိ စေနှင့် ၊ ကိုး ခရိုင်ပြည်ဝ အောင်လုပ်ရလျှင်လည်း
 ဝေပြည် တော်အစာပင်ဖြစ်သည် ၊ ကိုး ခရိုင်နယ်တွင်ရှိ နေရင်း ဝင်း ကောင်ဟန်
 အစုသား တို့လုပ် မြေ နေ မြေတွင် မရှိမနေ ၊ တောင်ဘက်ရမည်း သင်း ယင်း တော်
 ညောင်ရမ်း အရပ်ရပ်မြို့ ကျေး ရွာ များ သို့လွင့်ပါး ရှိသည်များ ကိုမည်သည့်မြို့ ကျေး
 ရွာ မဆို ကျောက်ဆည်ဝန် နေ မျိုး ရဲ ခေါင် နော်ရထာသိမ်း ခုံး စေ ၊ ကျောက်ဆည်
 ဝန်ကသိမ်း ခုံး ရာလည်း မိုး နဲဗိုလ်မျိုး စော်ဘွား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့ရွာသူ
 ဤ တို့ကအဆီး အတား မရှိ စေနှင့် ၊ ပေး အပ် စေ ၊ သိမ်း ခုံး ရသည့်လူတို့ကိုလည်း
 ပေး ချရင်း လုပ် မြေ နေ မြေမှာ ကျောက်ဆည်ဝန်ကချထား နေထိုင် စေ ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ၂၅နှစ်စံမြောက်မိမာသ်သုဒ္ဓိ
 ဒီဇ် ၅၅၂ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး များ တွင်ပြန် ။
 (တင်ပူရပိုက်)

နေ၍ရသော ကျော်ထင်ကိုလက်ဝဲဝင်း မှူး အရံကနှုတ်။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၍နှစ်စမ္မာမိမာသုဒ္ဓိ^{23 August 1817}
ဒိန်၅၅၃ ဟော်သလင်း လပြည့် ကျော်၁၃ရက် နေ့နား ခံစမြောင်မှူး ကျော်စွာ
နေ၍ရသောထွင်ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်)

ကျောက်ဆည် ဝန်ကယူခိုး ထား ပြတိုက်တမ်း ဆီး ရာရသည့်နွား ၂ ဝက် အောင်ပင်
လယ်လခိုင်း သို့အပ်၍ထိန်း သိမ်း လုပ် ဆောင် စေ။ ရမည်း သင်း မြို့ဝန် ငှက်ကြီး
ပင်း သကား နှင့်အကျည်း လုံခြုံ အောင်အလှင်အမြန် ခေါ်ယူ စေ။ သင်း တို့သူခိုး
ထား ပြတိုက်လည်း မ ထွက်မလွတ် စေရ။ အိမ် ရွှေမင်း က တော်သင့် အောင် သေနတ်
ခန့်ထား ပြီး လျှင် ကျောက်ဆည် ဝန်သို့ရို့အပ်၍ ကျောက်ဆည် ဝန်ကလူနှင်ရမည်း သင်း
ကျေး တွင်း ရွာ၊ မန်ကျည်း ကန်ရွာ၊ ရွှေညောင်ဘူး ရွာများ မှာသူခိုး ထား
ပြရှိသမျှဆီး တား သည် ကျေး ရွာ နေလူတို့ကိုတ ယောက်မကျန်ကုန်စင် အောင်တမ်း
ဆီး သတ်ညစ် စေ။ ရမည်း သင်း မြို့ကျေး တွင်း ရွာ၊ မန်ကျည်း ကန်ရွာ၊ ရွှေညောင်
ဘူး ရွာများ မှာရွာ နေလူတို့ကို ကျောက်ဆည် ဝန်ကမတမ်း မဆီး မသတ်မညစ် စေ
နှင်ဦး ၊ စစ်ကြော ပေး အပ်ရန်ရှိသည့်လူတို့ကိုမြို့စား မင်း သမီး ကတဝတည်းသိမ်း
ခေါ် ပေး အပ် စေ။ မြို့ဝန်ကိုအကျည်း ယူ စေအမိန့် တော်ပါသည်မှာလည်း မြို့စား
က ခေါ်၍ ပေး အပ် စေ။ လွှတ် တော်ကခန့်ထား မိလျှင်နှုတ်။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅^{24 August} နှစ် စမ္ဘာ¹⁸¹⁷ မိမာသီသုဒ္ဓိ
ဒီနိ ၅၅၄ တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာထင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

ရတနာသိင်္ဃံမြို့တော်ခွဲတော၊ သစ်ပလ္လေတော၊ ရေဝင်တောလယ်တော်များမှာ
 လက်သည်စောင့်စပါး ကိုလုပ်စေ၍စပါး ရသည့်ကာလကျောက်မြောင်း သို့ချပြီးလျှင်
 ဂွေနှင့် ဂွေတဝါး တော်အောက်ပို့စေ၊ အလုံမြို့ဝန်ကိုမှာ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ၂၅^{25 August}နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓိ¹⁸¹⁷
 ဒီနှစ်၅၅၅ တော်သလင်း လပြည့်ကျော်၁၅ရက်နေ့နားခံဖေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ဝန် နေမျိုး ကျော်ထင်ကို တော် နေရသော မှာ ချစ်ခင်စား စေ။ ဝန် နေမျိုး ကျော်
 ထင်ကို ထွမ်း ခွက်၊ လက်အိုး၊ တကောင်း ပီတိရှိစွာ ထောင့်၊ ငွေထွေး အင်၊ ထား
 အဆောက်ကတ္တီပါနက်မှုမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
 အိမ်ပါအိမ်ကတ္တီပါနက်မှုမ်း၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
 အိမ်ပါ၊ ထမ်း စင်သံလျင်း၊ တလဲ ငွေ ငန်း၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်၊
 အတွင်း ကုလား ပန်း၊ ဘောင်ထိပ်ဘယောင်း ပွင့်၊ ခါး ပန်း ကမ္ပတ်ကြာနု၊ တ
 မြဲခြူး၊ ကမ္ပတ်အတွင်း၊ ပြင်၊ ပွတ်ခြမ်း၊ စက်ဘီလူး ခေါင်း၊ အတွင်း ကြယ်နား
 ကုလား ပန်း၊ ညောင်ရွက်တမြဲခြူး၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ညောင်ရွက်အ
 တွင်း ကုလား ပန်း၊ ထောင့်ကျေး စေတိုင်၊ အဖြေမြင်း နား၊ လျှောက်၅ဝန်း၊
 ထုတ်၃ဝန်း၊ ထုပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှာလက်ဝဲ၊ လက်ယာ၊ ၃ဝန်း စီ၊
 နောက်ထုတ်၃ဝန်း၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ကြယ်၊ စက်နား ညောင်ရွက်ဆင်စွယ်၊
 ကြက်ရင်ကုလား ပန်း၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂ဘန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ်၊ မှော်သေး၊ ကျေး
 စေတိုင်၊ ဆင်စွယ်တပ်၊ ဘောင်ထိပ်၊ ဘယောင်း ပွင့်၊ ချက်ဆင်စွယ်၊ ထီး နီ၊
 ညောင်ရွက်၂ဆင့်၊ ရွှေထွတ်ဝ၊ ညောင်ရွက်ရေဝ၂၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ထွတ်ဝ၊ ဗေါင်း
 ပန်း ၉၊ တမာရွက်ထောင် ၉၊ ရွှေစလွယ် ၉သွယ်၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ခွဲဖြူရွှေခြံခံဂံ၊
 နား ထောင်း ရွှေသား ကြက်ရင်ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို ရွှေပိန်း၊ ရွှေကုန်း စိန်
 တောင်ရ၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေထွတ်၊ ငှက်မနား၊ စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊
 မောက်ရူ၊ ပါလည် ကျေး၊ ရွှေကာ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီ၊ ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသတ်၊
 မျဉ်း တို၊ ကတ္တီပါနက်ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသတ်၊ မျဉ်း ရှည်၊ ကတီပါပြာ၊ ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံ
 သတ်၊ မြင်း ကတိုင်း ညောင်ရွက်ရ၊ သံပရသ နွဲ့ရက် ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊
 ပါး ကာ ရွှေဇာဝါပိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ရင်ပတ်ကွင်း၊ ငွေဇာဝါ
 ကတောင် ရွှေရေ၊ စာမရီရုပ် ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ ရွှေပိန်း၊
 ဥကွက်၊ ထိပ်ဆောင်း၊ မြီး ဖြန်း၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး၊ ရွှေကြယ်တပ်၊ စီး နှီး၊
 သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်တင်ရန်း၊ စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ လှော်ကား၊ လှော်မှတ်၊ ဦး စက်
 ဝန်း၊ ပဲ့စက်ဝန်း၊ ရွှေငှက်ပျံရုပ် ၄၊ နောက်ငှက်ပျံရုပ် ၆၊ ဆံထုံးတဖက်ဘရံထုံး၊ ပ
 ရိတ်ချည် ၃ဆင့်၊ ခင်တုရင်၊ အမိုး အုံဖြူ၊ ပဲ့ဘိ၊ တုရင်၊ လှင်တိုင်၊ ထောင့်ဖြေပန်း

ဆုတ်၊ ခြေး၊ ကြိုး၊ ငွေကတော့၊ အောင်းနီ၊ ဦးတပွင့်၊ ပဲပွင့်၊ ရွတ်တက်
 ဖြူနား၊ တော်မူသည်၊ စာချန်ရေး၊ မြဲရေး၊ ရှိသွင်း၊ ရွှေမြို့တော်မြောက်အ
 ထွင်း၊ ရန်အောင်ရပ်နေငယ်မင်း၊ ထိုင်း၊ မြို့၊ မယား၊ မိခွေး၊ နှင့်ခိုက်ရန်
 ဖြစ်ပြုရငယ်ခဲစွဲကိုယ်သည်ထား၊ ကိုမယား၊ မိခွေး၊ လှသည်ထွင်ငယ်ကိုယ်ခိုက်သည်၊ အ
 ရာငန်း၊ မန်း၊ လိုက်၍ သေကြောင်း၊ နှင့်စစ်ကြောထွက်ဆိုချက်ရှိသည်၊ မိခွေးကို
 ရာဇဝတ်ကင်း၊ လွတ်စေမည်သွင်း၊ ချက်အတိုင်း၊ သင့်ပြီ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၊ သခင်မင်း၊ တရားကြီး၊ နန်း၊ စံ၂၅^{26 August}နှစ်၊ စမ္ဘာ¹⁸¹⁷မိမာသ်သုခွ
 ဒိန်၅၅၆သတင်း၊ ကွတ်လဆန်း၊ ဘရက်နေ့နား၊ ခံပြောကြီး၊ ၅၊ သီရိဇေယ၊ နော်ရ
 ထာထွင်ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်)

27 August 1817

27 August 1817
ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅နှစ်စမ္မာဓိမာယ်
ယုဒဒိန်၅၅ရသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၂ရက် နေ့နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထွင်
ပြန်။
(တင် ပုရပိုက်)

အသုံး စာ ရေး ဂုဏ်နန္ဒမိတ်၊ ကျော်ထင်ဂုဏ်တို့ကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်ဘက်ဆိုး ၊
 တကောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ဂွက်၍၊ သံပရသန္တရက် ဘောက်က
 စောင့်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇာဝိရိန်း ၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင်၊ ရင်
 ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇာဝိ၊ ကစောင့်၊ ရွှေရေး ၊ စာမဂီရုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား
 သံဉ်၊ ရွှေဝိန်း ၊ ဥက္ကထိတ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး ၊ ရွှေ
 ကြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒိန်၊ သက္ကလပ်၊ တင်ရန်း ၊ စက်ဝှန်း ဥဆင့်၊ ထီး နီ၊ ဆင်
 စွယ်ကွတ်၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ဉ်ခံ၊ ဗေဒင်း ပန်း ၆၊ တမာရွက်ဆောင် ၆၊ ရွှေ
 စလွယ် ၆သွယ်၊ မိုင်း လုံ၊ ဝတ်လုံ၊ ခွဲဖြူ၊ ရွှေမြိတ်ဉ်၊ ရွှေနား စောင်း ကြက်ရင်အ
 နား ဆူး ၂ထပ်၊ မောက်တို၊ ရွှေထိပ်၊ ရွှေကွတ်၊ အုံရွှေဝိန်း ၊ အရပ်အနား ၊
 သံဉ်ရွှေ၊ ရွှေကုံး ၊ ရွှေပွင့်ရ၊ မောက်ရူ၊ ပါလည်ကွေး ၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊
 ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါစိမ်း ၊ ခဲကွပ်၊ မျဉ်း တို၊ ကတ္တီပါပြာ၊ ခဲကွပ်၊ မျဉ်း
 ရှည်မိုင်း လုံနီ၊ ခဲကွပ်သနား စော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး မြဲရေး ရှိသွင်း ၊ ပင်း
 မြဲစား မင်း သမီး ကပင်း မြဲမှာမြဲသူကြီး ငကြီး ကိုသစ် စောသို့ဝို၍ သေဆုံး လျှင်သီး
 ငစင်း ဆက်ခံကြီး စိုး သည်၊ ငစင်း ကိုဂုဏ်တော် နှင့်ကွပ် မှက်စီရင်သည် နောက်
 ညီငစင်ဆက်ခံကြီး စိုး သေဆုံး ရှိပါသည်၊ ဂုဏ်တော် နှင့်ကွပ် မှက်စီရင်သည့်သူ
 ကြီး ညီသား ဆွေမျိုး တို့ကိုမဆက်မခံမကြီး မစိုး စေနှင့်အမိန့်တော်ရင်း နှင့်အညီ
 ပင်း မြဲစာရင်း ပါငပြေကိုသူကြီး ခန့်တော်မူ၍ကြီး စိုး စီရင်သည်၊ ငပြေ သေဆုံး
 လျှင်သား မြေး အဆက်အခံမရှိမြဲရွာကိုအုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း နိုင်မည်သူ (သက္ကရာဇ်
 ၁၁) ၄၅ခုပင်း မြဲအသည်ကြီး မြဲမှာဆောင်စာရင်း ပါငဘုန်း ကြိုင်သား ငဗွေကို
 မြဲသူကြီး ခန့်တော်မူပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ပင်း
 မြဲမှာဂုဏ်တော် နှင့်စီရင်သည့်သူကြီး အဆက်ပြင် နောက်ခန့်တော်မူသည့်သူကြီး
 ငပြေကွပ်လည်း အဆက်အခံပြတ်လပ်၍ရှိသည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁) ၄၅ခုပင်း မြဲအသည်
 ကြီး စာရင်း ပါသူငဘုန်း ကြိုင်သား ငဗွေကိုပင်း မြဲမြေတိုင်သူကြီး ခန့်စာရင်း
 တော်ကိုလည်း လဲပြောင်း ဆက်သွင်း စေ။

မိုး ညှင်း မြို့ဝန် နေမျိုး မင်း ထင်၊ မိုး ညှင်း မင်း သား အကြီး နေမျိုး မင်း လှ
 တို့ကို ၄၀ ဧက ဗလရသော သွေး သောက်မှတ်စာရင်း သွင်း ၍ ၄၀ ဧက အစုအဝေး၊
 သား မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ နေမျိုး မင်း လှကိုအထက်
 ၅၀ ဧက နေမျိုး သူရ သွေး သောက်မှတ်စာအမိန့် ဧက ပါသည်ကိုသိမ်း ၊ နေမျိုး မင်း
 ထင်၊ နေမျိုး မင်း လှတို့ကို ဧက နေရသော မှတ်စာရင်း စေ၊ မိုး ညှင်း မင်း သား
 အကြီး နေမျိုး မင်း လှကိုကွမ်း ခွက်၊ လက်အိုး ၊ တကောင်း ဝိတ်အဝန်း ၊ ထား
 အဆောက်ကတ္တီပါနက်မူမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
 အိမ်ပါ၊ အိမ်ကတ္တီပါနက်မူမ်း ၊ ရင်း ဖျား ခွေး မသံပတ်ရတန့်၊ ရွှေသား ကျောက်
 အိမ်ပါ၊ ကျင်း ဆင်စွယ်ထွတ်၂၁၁၊ ထီး နီဆင်စွယ်ထွတ်၁၊ မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်
 ၅၊ သံပရသခွဲရက် ဘောက်၊ ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကာ၊ ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း
 နှင်း သိပ် ၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇဝါ၊ ကတောင် ရွှေရင်း ၊ စာမရီ
 ရုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံဝံ၊ ရွှေပိန်း ၊ ဥက္ကထိတ်ဆောင်း ၊ မြီး ဖြန်း
 ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး ၊ ရွှေဥက္ကထိတ်၊ စီး နီ၊ သက္ကဒါန်၊ သက္ကလပ်၊ တင်ရန်း ၊
 စက်ရွန်း ၃ဆင့်၊ ထမ်း စင်၊ သံလျင်း တလဲဝန်း ၊ ဘိနပ်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်၊
 ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဘောင်ထိပ်၊ မှော်၊ ခါး ပန်း ၊ ကမ္ပတ်
 ကြာနု၊ တမြဲခြား ၊ ကမ္ပတ်၊ အနား ၊ အတွင်း ၊ ပြင်၊ ပွတ်ခြမ်း ၊ စက်၊ ဇေယျာတွင်း
 အတွင်း ဩနား ၊ ကုလား ပန်း ၊ ညောင်ရွက်တမြဲခြား ၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊
 အိမ် ညောင်ရွက်၊ အတွင်း ကုလား ပန်း ၊ ဆောင်ကျေး စေတီ၊ အမြေမြင်းနား
 လျှောက်၅ဝန်း ၊ ထုပ်၃ဝန်း ၊ ထုပ်ပြောက်အနီသုတ်၊ ခါး ပန်း စက်မှတ်၊ လက်ဝဲ၊
 လက်ယာ၂ဝန်း စီး၊ နောက်ထုပ်၂ဝန်း ၊ စက်အတွင်း ဆင်စွယ်ဩ၊ စက်နား ညောင်
 ရွက်၊ ဆင်စွယ်၊ ကြက်ရင်ကုလား ပန်း ၊ အိမ်ဆင်စွယ်၂တန့်၊ လည်သီး ဆင်စွယ် မှော်၊
 ကျေး စေတီ၊ ဆင်စွယ်၊ ဗောင်း ပန်း ၉၊ တမာပွတ် ဆောင် ၉၊ ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊
 ရွှေနား ဘောင်း ၊ ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ရွှေစလွယ် ၉သွယ်၊ မောက်တို့ ရွှေ
 ပိန်း ၊ ရွှေကုန်း စိန် ဘောင်ရ၊ ရွှေထိပ်၊ ငှက်မနား ၊ စိန်ပွင့် ၉၊ ပါး ကာ၊
 နား ကာ၊ မောင်ရူ၊ ပါလည် ကွေး ၊ ရွှေကာ၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါနီ၊ ဘဲကွပ်၊
 ပိုး စုံသပ်၊ မျည်း တို့၊ ကတ္တီပါနက်၊ ဘဲကွပ်၊ ပိုး စုံသပ်၊ မျည်း ရှည်၊ ကတ္တီပါပြာ၊ ဘဲ

ကွပ်၊ ပိုး၊ စုံသပ်၊ ဘွဲ့ဖြူ၊ ရွှေခြောက် သနား၊ တော်မူသည်၊ စာချွန်ရေး၊ မြဲရေး၊
 ရှိသွင်း။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း၊ သခင်မင်း၊ တရား၊ ကြီး၊ နန်း၊ စံ၂၅၅^{28 August} စံ၂၅၅¹⁸¹⁷ စံ၂၅၅¹⁸¹⁷ မိမိသို့ခွဲ
 ဒီနီ၅၅၀သတင်း၊ ကျွတ်လဆန်း၊ ၃ရက်နေ့နား၊ ခံသီဟ နော်ရထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

မိတ္တိလၢသြသုဂြိုဟ်း ဇေယ သေဌ လျှောက်ချက် နှင်သိမြင်သည်ဆိုသူတို့
 စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ မိတ္တိလၢသြသုဂြိုဟ်း လျှောက်ချက်အတိုင်းအသိအ
 မြင်လူတို့ကတုတ်မှန် ဤောင်း နှင့်အစစ်ခံထွက်ဆို၍ ရှိသည်။ မိတ္တိလၢသြသုဂြိုဟ်း ကိုမြို့ဝှံ
 ပြန်စေ။ ငဏှာဝိုင်း ကို ထောင်မှံအကျည်း ထား ၊ ယင်း တော်မြို့သုဂြိုဟ်း မယား မိ
 ဝဲကိုလည်း ခေၤၤၤစစ်။ မိတ္တိလၢသြသုဂြိုဟ်း လျှောက်ချက်ပါမစစ်ကုန်သည့်စကားများ
 ကိုလည်း ကုန်စင် အောင်စစ်ဦး ၊ နောက်ဝင်း ပွဲဒိုင်း ကောင် (ဟန်) ဒိုင်း
 ခေါင်း သွေး သောက်ကြီး ကောင်း ထွတ်ပုံချီသူ၊ ငထွန်း သာ၊ ငမြတ်ဖြူ၊ ငရန် မိုး ၊
 ငမြ ကျော်တို့က လျှောက်ချက်အစီရင်ခံချက်နှင့်ငယသည့်၊ ငမွေး ၊ ကောင်း ထွတ်ပုံချီ
 သူ၊ ငထွန်း သာ၊ တုရင်ရဲ ကျော်သူတို့စစ်ချက်များ ကိုဆက်သွင်း သည်မှာအစစ်အ
 ဤာမကုန်သေး ဖြစ်သည်။ သိသာ အောင်စစ် ဤာ၍သွင်း ဦး ၊ ဝင်း ကိုယ်ရံ
 တော်အစုသား တို့သည်မင်း ညီမင်း သား တို့ထံသနား တော်မမူသည်ကိုအ လျှောက်
 ထမ်း ရွက်ရမြဲထုံး စံမရှိဖြစ်သည်။ ဝင်း ကိုယ်ရံ တော်အစုသား တို့ကိုမင်း ညီမင်း
 သား တို့မှာမထမ်း မရွက်စေနှင့်။ ထမ်း ရွက်ရှိလျှင်လည်း ထမ်း ရွက်သမျှကိုကုန်စင်
 အောင်နှုတ်၍ဆိုင်ရံအစုသို့အပ်။ ငရေ မယား မိသည်း အူကို ထောင်း သတ်သေ
 ဆုံး သည့်စကား စစ် ဤာထွက်ဆိုချက်ကို ထောက်၍ သေစား သေစေဆင့်ဆိုစီရင်မည်
 သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ စကိုင်း အောင် မြေ လောက စေတီ တော်သို့ လေမိုး ငြိမ်
 သက်၍ ရေ ဤောင်း သာလၢလျှင်အဘူး အမြော် ရွှေစက် တော်ဖြန့် တော်မူမည်။ အောင်
 မြေ လောကတဲနန်း တော်မ ကောင်း ဟောင်း နှစ်း ယိုယွင်း သည်များ ကိုပြင်လုပ်
 စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်^{29 August 1817} မိမိသိသုဒ္ဓိ
 ဒိန်၅၅၉သတင်း ကွတ်လဆန်း ၄ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နေၤရံထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

တပယ်မြို့စား ကား ဂါ တော်ရမြင်း ကို မောင်ငူမြင်း သို့ ပေး အပ်စီး သွား စေ
 ဂါ ကျောက်ဆည်ဝန်ကမြင်း ခိုး ဖြစ်သည်။ မြင်း ကိုသိမ်း ယူ၍ ငွေမြင်း ကိုချပ်ထား
 ကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည်။ တပယ်မြို့စား မောင်ငူမြင်း ကို ကျောက်
 ဆည်ဝန်ကမချပ်မထား စေနှင့်။ မြင်း ကိုလည်း မသိမ်း မယူ စေနှင့်။ လွှတ် စေ။
 ရွှေလေး ထမ်း ရင်း ငပြည်ထွန်း သား ငနွဲ့၊ ငရွှေတုံး မြေး ငဝန်း၊ ငကြာ ငေ
 မြေး ငပေါ၊ ငကြာ ငေမြစ် ငရွှေဥ၊ ငဖြိုး အောင်သား ငမွှေး၊ ငကျော်လှ မြေး
 ငရွှေဥ၊ ငထွန်း ဦး မြေး ငရွှေဘူတို့ကို ၄၀ တော်သား ၅၀ တော် သွေး သောက်
 မှာစာရင်း သွင်း ၍ ဘွဲ့သား မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ။
 1 September 1817
 ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ငြီး နန်း စံ၃၅ နှစ်စမ္မာဓိမာယ်သုဒ္ဓ
 ဒိန်၅၆၂ သတင်း ကျွတ်လဆန်း ရရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာထွင်ပြန် ။
 (တင်ပူရတိုက်)

ရခိုင်စွန်ထိုး လင်း ဇင်း အစုသား တို့တိမ်း ရှောင် ဖျောက်ဖျက်၍ အနည်း ငယ်သာ
 ရှိသည့်ဖြစ်သည်။ လင်း ဇင်း လှေသား ရခိုင်တို့ကိုစား တော်က နေမျိုး ရာဇကျော်
 သူကအုပ်ချုပ်ထိမ်း သိမ်း စေ။ လက်ဝဲမာရဘင်တံခါး မှာလည်း စောင့်နေစေ။
 အမိန့်တော်ရသင်း သား တို့မှာလည်း လက်ဝဲမာရဘင်တွင်အမိန့်တော်ရသင်း များ
 နှင့်စောင့်နေမြဲထုံး စံအတိုင်း လက်ဝဲဝင်း ရှိအမိန့်တော်ရသင်း အစုသွေး သောက်
 ကိုသင်း များ သီရိဇေယသုနှင့်လက်ဝဲမာရဘင်တံခါး တော်တွင်ကဲကန်း နှင့်စောင့်
 နေထမ်း ရွက်စေ။ မြေထဲမြို့ရှိရင်း တနက်ပလာဆင်အစုသား ကိုဟံသာဝတီမှာရှိ
 နေသည့်များ ကိုဆင်မင်း ဝန်နေမျိုး မင်း လှစည်သူကသိမ်း ဂုံး၍ မြေထဲမြို့မှာနေ
 ထိုင်မြဲနေထိုင် စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စံ၂၅² September 1817
 ဒီနီ၅၆၃သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၈ရက်နေ့နား ခံဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ပုထိုး တော်ကြီးလှပွဲ တော်တွင် လှေ လှော်လူချင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ကြ၍ နှစ်ဦး သဘာဝတရား
 အုတ်နှင်းပစ်ခတ်ကြရာ ငသဘာဝ သေဆုံး သည်အမှုကို စာအက်သွင်း သည်မှာ ပွဲလမ်း
 တွင် ခိုက်ရန်ဖြစ်၍ ပစ်ခတ်ထိခိုက်သည့်အရာ ဖြစ်သည်။ လက်သည်ကို စစ်၍ ရမည်မဟုတ်။
 ပျံ့သူနာရာ နှင့် ပျံ့သူနာရာ လှေတွင် ပါသူတို့ကလည်း ခဲအုတ်ပစ်ကြောင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်
 ကြောင်း များ ကို ဖြောင့်ဆိုချက်ရှိသည့်အတိုင်း နေောင်သည်ကဲ့သို့ ခိုက်ရန် မဖြစ်မပြု
 မကျင့်ဝံ့အောင် ပျံ့သူနာရာ နှင့် ပျံ့သူနာရာ လှေတွင် ပါသည်လူတို့ကို မောင်း ကြော်၍
 လွှတ်။ အပိုက်ကို ချမ်း သာ စေ။ ကျောက်ဆည်ဝန် နေမျိုး ရဲ ခေါင် နော်ရထာကို ရွှေ
 ဘဝါး တော် အောက် ခေင် စေ။ ရွှေ တောင် ပျံ့ချီ ကျော်ကိုမြို့စာ ရေး ခန့်။ ရွှေ
 ယင်း မာရွာစား မိဘကဆင်း သက်၍ ပိုင်သည့်တဘက်ဆွဲရွာ ဂျီဥယျာဉ်ထန်း မြေကို
 ရွှေယင်း မာရွာစား ကိုသနား တော်မူသည်။ တဘက် ဆွဲရွာစား နှင့်ဝန်ဝန်စာ
 ရေး တို့ကအခွန်အတုတ်မ ရေး မစစ်မသိမ်း မခံ စေနှင့်။ ရွှေယင်း မာရွာစား
 ကခြံဥယျာဉ် စောင့်ထား သည် ကျေး ကျွန်လုပ်သား ကိုလည်း တဘက်ဆွဲရွာအစီရင်သူကြီး
 တို့ကအခန့်အထား မရှိ စေနှင့်။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅ နှစ်စံ ၁၈၁၇^{3 September 1817}
 ဒီဇင်ဘာ ၅ ရက်နေ့ကလေး ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး များ တွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ဝန်း သိုမြို့ဝန်ကမြို့သူကြီး ငသောရဲ့၊ ငခွေး၊ ငသွင်ဖြူ၊ ငသောပဲတို့နှင့်ဆိုး သွမ်း ကျင့်
 ပြု၍ ခွန်တောင်း သူကြီး ငပြည်ကိုထိုး သတ်သူက ငဝ၊ ငထွန်း ဖြူ၊ ငထွန်း၊ ငမြတ်ဖြူ၊
 ငပန်ရ၊ ငတော်ရတို့ကောလင်း မြို့သို့ဝင်သွား ၏ နေကြောင်း နှင့်လူစာစေ
 လွှတ်တောင်း သည်ကိုမပေး မအပ်အင် ထောက်သောမြို့နယ်တကုန်း၊ သမန်သာ၊
 ကျွန်းလှ၊ အင်ကုန်း၊ ခေါက်စင်း၊ ပင်းသာ၊ ပင်ချိုင့်၊ မော်တုံ၊ မော်ကယ်မြို့
 ကျေးရွာများ ကိုလှည့်ပတ်တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီး သူကောလင်း မြို့နယ်ကိုင်းကြီး ရွာနေ
 ထား ပြဇိုလ်ခေင်ငူနန်း၊ ရွေးတွင်း ရွာနေငှာငှာကြွက်သွား၊ ကြိုပင်ရွာ
 နေငှာစွန်တောင် ခေင်ဆူရစ်မြို့ခေင်ချစ်ဘွယ်တို့နှင့်လူအများ သေနတ်ထား
 လှံစွဲတိုင်းဖြိုး လျှင်ဝန်စုအမိန့်တော်ပါရှိရွာမဟုတ်ဆို၍ ကောလင်း မြို့အုပ်ငစို၊ မြို့
 သူကြီး ငစိမ်၊ ငရွှေဦး တို့ခုခံဆီးတား ကြောင်း နှင့်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်
 အတိုင်း မှန်မမှန်ကောလင်း မြို့အုပ်မြို့သူကြီး တို့ကိုခေင်၍စစ်၊ လက်ယာရန္တမိတ်ကို
 မြေတိုင်အမတ်ခန့်။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅ နှစ်စံမြို့မိမာသ်သုဒ္ဓိ^{4 September 1817}
 ဒိန်၅၆၅သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး ကျော်စွာနေတ်
 ရထားထွင်ပြန်။
 (တင်ပို့ရပိုက်)

မိုး ညှင်း မြို့ဝန် နေ ချီး မင်း တင်ကမိုး ညှင်း မြို့တွင်ကုသိုလ် တော် ရွှေကုဘုရား
 မုခ်မဟာဝရံ များ ယိုယွင်း ဂြိုသည်ကိုကိုယ်စား တော်ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင်ပါရမည့်
 အကြောင်း နှင့်ရှိမိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း မိုး ညှင်း မြို့ရှိကုသိုလ် တော် ရွှေ
 ကုဘုရား မုခ်မဟာဝရံ များ ကိုမိုး ညှင်း မြို့ဝန် နေ ချီး မင်း ထင်ကပြင်ဆင်လုပ်
 ဆောင်စေ၊ ဝန်ထောက်တို့မှတစ်ဆင့် အသနား တော်ခံရမြဲထုံး စံမရှိဖြစ်သည်။
 ဝန်ထောက်တို့ကိုအဆောင်အရွက်အသနား တော်မူရတည်း မပါစေနှင့်။ အမိန့်
 တော်တွင်ထား ပါသည်ကိုနှုတ်။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅ နှစ်စမ္ဘာမိမာသီသုဒ္ဓိ
 ဒိန်၅၆၆၀၀၀ တင် ကျွတ်လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နေတ်ရတံတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရတိုက်)

မဇ္ဈိမဒေသတိုက်သက္ကဒေဝတိုင်း ဝေသာလီမင်း ကဆက်သည့်မင်း သမီး ကို ရွှေ နန်း
 ၆ September 1817
 တော်သို့ဆက်သွင်း မည်မှသာတင်း ဣတ်လဆန်း ၁၂ ရက် ၁၃ ရက် နေ့မင်္ဂလာတတွင်
 ၇ September 1817
 ရပ်ဆိုင်း ဤ ၁၄ ရက် နေ့မင်း သမီး ကိုသင်္ကြန် ခေါ် စေပြီး လွှင် ၁၅ ရက် နေ့ ရွှေ
 ၈ September 1817
 နန်း တော်သို့ဆက်သွင်း မည်။ လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့မင်း သမီး နှင့် ပါသည့် ဝန်ကြီး
 ၉ September 1817
 ဝန် ထောက် စာ ရေး ကြီး တို့ကိုလက် ဆောင် တော် များ နှင့် အဆက်အသွယ် ဝင် စေမည်။
 ၁၀ September 1817
 ဝေသာလီမင်း ကရှီခိုး သံ တော်ဦး တင်စာ ပါသည့် များ ကိုလည်း ၁၂ ရက် နေ့ပြန်
 ၆ September 1817
 ဆိုမြဲပြန်ဆို စေမည်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ မင်း သမီး ကိုအတွင်း တော်သို့
 သွင်း သည့်ကလအဝတ်အဆင် မှာလည်း ဝတ်မြဲဘာသာအဝတ်အဆင် များ ကိုဝတ်ဆင်
 ဤအတွင်း တော်သို့သွင်း စေ။ ဗာရာဏသီ ရောက် ဂေါရီန္ဒဆရာ။ ဧည့်ဝတီ ရောက်
 ဝိသိဋ္ဌဗြဟ္မာ။ မဏိပူရ ရောက်သူ ဝံသဗြဟ္မာ။ ဇေယဓမ္မဗြဟ္မာ။ ရာဇပ ရောက်တ
 ဗြဟ္မာ။ ဝံသဗြဟ္မာတို့ကိုအသနား တော်မြတ်ခံရသည့်အဝတ်အဆင်ကိုဝတ်ဆင် စေပြီး
 လွှင် ဝေသာလီ ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်စာ ရေး ကြီး တို့ရှုရသံ တော်ဆင့် ကျော်ထင် ဇေ
 ယသူ နှင့် သွား ဤ စကား ဝင် မဝင်ကို မေး မြန်း ပြန်ဆို စေ။ ရွှေစက် တော် အောက်
 ရောက်သည့် ဝေသာလီမင်း သမီး မှာအရွယ် ငယ်သည်လှစွာ ဤနား မထွင်း သေးဖြစ်
 သည်။ နား ထွင်း မင်္ဂလာကိုလည်း ဝေသာလီ ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်စာ ရေး ကြီး တို့
 မြို့ရွာသို့မပြန်မီ တော်သင့်သည့် နေ့ရက်ကိုနား ထွင်း တော် မူမည်။ ကောင်း မြတ်
 သော နေ့ရက်အခါမှစ၍ ပွဲလမ်း သဘင်ဆင့်ဆိုစီရင်ရန် ဂှိသည်များ ကို ပြေကုန် အောင်
 စီရင်။ ဝေသာလီပြည်သည်လက်နက် နိုင်ငံ တော်ဖြစ်၍ ဂှိသည်။ ဝေသာလီမင်း စန္ဒ
 ရဂန္တု ဂှိန်ကလည်း မြို့ရွာတွင်အစောင့်အနေထား ပါမည်အကြောင်း နှင့် ဗန့် မော်
 မြို့ဝန်တို့တွင် ဂှိခိုး သံ တော်ဦး တင် ချက်ပါသည့် များ ကို ထောက်၍ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး အ
 စုံ နှင့် ရဲ မက်လက်နက်ကိုင်အစောင့်အနေ ခန့်ထား ရန် ဂှိသည်ကိုအိမ် ရွှေမင်း က
 တော်သင့် အောင် ရွေး ဤ စာဆက်သွင်း စေ။ နှစ်စဉ် ဟွေပွဲသဘင် မှာ မင်း သမီး
 ကိုကြိုဆိုလည်တွင်လည်း ပွဲလမ်း သဘင်အကြီး အကျယ် ပင်ဖြစ်သည်။ နောက် ဟွေပွဲသဘင်
 ဟွေပြိုင်ရမည်မှာမြစ် ရေ လျှောကုန် ရေ နည်း သည်ဖြစ်သည်။ ဟွေပြိုင်ရ တော
 မည်မဟုတ်။ ဘောင် တော် ဟွေ တော် များ ကိုသာထုတ်နိုင်သည့်အခါမဟုတ် စေ။

6 September 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅၅ နှစ် စမ္မာဓိမာယ်
သုဗ္ဗဒိန်၅၆၇၄ ယတင်း ကွတ်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇောယ နေ၍ ရထာထွင်ပြန်။
(တင် ပုရပိုက်)

ဝေယသလီမင်း စန္ဒရဂန္ထဂိုဏ်းရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာပြန်ချက်တွင် ဝေယသလီ
 ပြည်အရှေ့မျက်နှာမြို့ရွာများ ကိုဗိုးညှင်း မြို့ဝန်၊ ဗိုးတောင်း မြို့ဝန်တို့တိုက်ခိုက်
 ၍ မိကွေကွေသား ကွေမီး ကွေလူဝဝဝဝ ကျော်သိမ်း ယူသွား ဖြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ
 တော်ဦး တင်ချက်ပါသည်။ ရှိခိုး သံတော်တင်ချက်အတိုင်း မှန်မမှန်ဗိုးညှင်း မြို့
 ဝန်၊ ဗိုးတောင်း မြို့ဝန်တို့စစ်၊ ဝေယသလီမင်း စန္ဒရဂန္ထဂိုဏ်းရှိခိုး သံတော်
 ဦး တင်ချက်နှင့်အညီ ဝေယသလီသား တို့တိုက်ဖျက်သိမ်း ယူခဲ့သည်မှန်လျှင်သိမ်း ဂုံး
 သမ္မလူတို့က ယောက်မကျန် ရွှေဘဝါး တော်အောက် ရောက်သည့် ဝေယသလီဝန်ဝန်
 ကြီး ဝန်ထောက်တို့သို့ ပေး အပ်စေ၊ ဝေယသလီမင်း သမီး ကိုဘိသိက်သွန်း မညီအ
 ခမ်း အနား အစီရင် ဝေယသလီမင်း ဝန်ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်စာရေး ကြီး တို့ကို
 မြေနှင်း တော်တွင်အထွေခံတော်မူမည့်အခမ်း အနား အစီအရင်များ ကိုရံထား
 ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓိဒီဇင်ဘာ ၇^{7 September 1817}
 ကွတ်လဆန်း ၁၄ရက်နေ့နှစ်စဉ်လှူတော်မူမြဲဆင်ယင်၊ မြင်း ယဉ်၊ သင်္ဘော လှေသင်္ဃာ
 အလှူတော်များ ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်းပြုသွင်းပြု၍လှူဒါန်း စေမည်စာရင်း ရံ
 ထား ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ မြစ်စဉ်ဝန်နေချီး သူရ နော်ရထာကိုချမ်း
 သာ ပေး တော်မူသည်၊ အကျည်း ကလွတ်၊ မိတ္တီလာမြို့စား အကြီး ရာဇသိင်္ခီကို၄၀
 တော်ဗလရာဇာ သွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း ၍သွေးသား မယား အသက်
 နေ့နံစာရင်း ကျယ်တိုလည်း သွင်း၊ ရာဇသိင်္ခီကိုကမ်း ခွက် လက်အိုး တကောင်း
 ဝိတ်အဝန်း၊ မြင်း ကတိုင်း၊ ညောင်ရွက်၅၊ သံပရာခွဲရက်ဘောက်၊ ကတောင်
 ဆွဲ ဆက် ပါး ကာ ရွှေဇာဝိဝိန်း၊ နင်း နင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင် ရင်ပတ်ကွင်း
 ၄၈ဇာဝိ၊ ကတောင် ရွှေရေး စာမရံရုပ် ပန်း ခက်တိုက်၊ အနား သံဌုံ၊ ရွှေ
 ဝိန်း၊ ဥက္ကဏိထိတ်ဆောင်း မြီး ဖြန်း ရင်ပတ် သက္ကလဝိကြီး ရွှေဩယ်တပ်၊
 စီး နှီး သက္ကဒါန် သက္ကလဝိတင်ရန်း၊ စက်ခွန်း ၃ဆင့်၊ ထီး နီ ဆင်စွယ်ကွတ်၁၊
 ကျောင်း ဆင်စွယ်ချက်၄ခံ၊ ဗေဘင်း ပန်း ၆၊ တမာရွက် ထောင် ၆၊ မိုင်း လုံဝတ်လုံ၊
 ရွှေနား တောင်း ကြက်ရင်အနား ဆူး ၂ထပ်၊ ရွှေစလွယ်၆သွယ်၊ မောက်တို
 ရွှေထိပ် ရွှေထွတ် အုံရွှေဝိန်း၊ အရပ်အနား သံ၅၊ ရွှေကုန်း၊ ရွှေပင်ရံ၊
 မောက်ရံ၊ ပါလည်စွေး၊ ပါး ကာ၊ နား ကာ၊ ရွှေကုန်း၊ နောက်ကာ၊ ကတ္တီပါစံမ်း

7 September 1817

ကတ္တီပါဗ်မင်း ဘဲကွပ် ၊ မုဉ်း တိုကတ္တီပါပြာဘဲကွပ် ၊ မုဉ်း ဂုဉ် မိုင်း လုံး နီ ဘဲကွပ်
သနား ကော် မူသည် ၊ စာချန် ရေး မြဲ ရေး ချီကွင်း ။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅၄ စစ်စမြာစီမာသ်သုဒ္ဓိ
၅၆ ဂသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ပြောဘုကြီး မှူး တွင်ပြန် ။
(တင်ပူရပိုက်)

စန္ဒရဂန္ဓီဂိုဏ်းမင်း စိုး အုပ်သည့်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာသည်ကောမရူပီတိုင်း ၊ အာသံတိုင်း ၊
 ဂေါ်ဂ ခေါင်မြို့၊ သက္ကဒေဝလူမျိုး ဖြစ်ကြောင်း နှင့်ဝန်ကြီး တရုတ်ဘာသာရီအစစ်ခံ
 ချက်ရှိသည်ဖြစ်သည်။ ယခုဆက် ရောက်သည့်မင်း သမီး ရွှေစက်တော် အောက် ရောက်
 သည့်စာတမ်း စာရင်း များ မှာ ဝေသာလီမရင်း မသား မခေါ်မဝေါ်စေ
 နှင့်၊ အာသံတိုင်း ဂေါ်ဂ ခေါင်မြို့သက္ကဒေဝလူမျိုး ရေး သား ခေါ် ဝေါ်ကြစေ၊
 ရန်ကုန်မြို့နေသ ဘော်သုကြီး အသုံး တော်ခံအာကောဝတ်၊ အရှံမြို့နေသ ဘော်သုကြီး အ
 သုံး တော်ခံသီရိဘင်္ဂလွန်၊ ကာရဘပစ်၊ ဘင်္ဂလား မြို့နေရတံဇီ၊ ဖါရသီ နော်ရွတ်
 ဇီတို့ကိုအာသံတိုင်း သက္ကဒေဝမင်း ကနှမ တော်ကိုအဆက်အသွယ် ရောက်သည် မြေ
 နန်း သဘင် တော်တွင်ကန် တေလက် ဆောင် တော်ဆက်သပါရမည့်အကြောင်း နှင့်
 ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကုလား သဘော်သား လူမျိုး ခြား ကုန်သည်ကြီး
 ငါး ယောက်ကိုဘာသာအဝတ်အဆင် နှင့် မြေ နန်း လက်ဝဲတော် နေရာသုံးသွယ် တောင်
 လကွဲခမ်း မြင်း များ မင်း သား တို့ နေရာ နောက်နား ခံတို့ နေသည့် နောက်က နေ
 ရာ ချစ်ခစား စေ၊ ကုန်သည်ကြီး တို့ကဆက်သသည့်လက် ဆောင် တော်ကိုသံ တော်ခံတို့
 ကတတ် လျှောက် စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅ နှစ် ၈ မြွေ ၁ မိမိသုဒ္ဓိ ၈ September 1817
 ဒန် ၅၆၉ သတင်း ကွတ်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

အာသံတိုင်း သက္က ဒေဝမင်း သမီး ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း မည်မှာမိုး စံမှသွင်း
 စေ။ အာသံတိုင်း သက္က ဒေဝမင်း သမီး ကိုအတွင်း တော်သို့သွင်း မည်မှာမိုး ရွာ
 ၍ ရွံ့ရေအများ နှင့်ရှိသည်။ လမ်း ခရီး မသာမယာရှိသည့်အခိုက်မသွင်း စေနှင့်။
 ရွံ့ရေလမ်း ခရီး သာယာဝှင်း လင်း သည့် နေ့ရက်မှပွဲလမ်း သဘင်အခင်း အကင်း
 နှင့်ကောင်း မွန်အောင်ဆက်သွင်း စေ။ ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူတို့သို့ နှိုး ထား
 ပြဆို၍သိမ်း ဂုံး ဘမ်း ဆီး သည့်အမှုတွင်လှိုင်း တက်မြို့ပေ၍ခမ်း စကား ၊ ရမည်း
 သင်း မြို့ကျေး တွင်း ရွာ ၊ ရွှေညောင်ဘူး ရွာ ၊ မန်ကျည်း ကန်ရွာ စကား များ
 ကိုမှန်မမှန်စစ်ကြောရန်ရှိသည့်မှာ ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူတို့ ရောက်လျှင်
 ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူနှင့်လှိုင်း တက်မြို့ ပေ၍ခမ်း ရွာသူကြီး အမှုဆောင်တို့ကို
 မှန်မမှန်တိုက်ဆို၍စစ် ၊ ရမည်း သင်း မြို့ကျေး ငွင်း ရွာ ၊ ရွှေညောင်ဘူး ရွာ ၊
 မန်ကျည်း ကန်ရွာ စကား မှာလည်း သူကြီး ငယ်သုံး ဦး ၊ ရမည်း သင်း မြို့ဝန်ကဆီး
 တား စေသည်ဆိုသူရမည်း သင်း မြို့ဝန်လူငယ်တို့သည် ၊ မြို့စာ ရေး မြို့မှုဆောင်တို့ရွှေ
 ဘဝါး တော် အောက် ရောက်၍ရှိသည်။ ကျောက်ဆည်ဝန်က စေသူနှင့်မှန်မမှန်တိုက်
 ဆို၍စစ် ၊ စစ်ချက်ကိုလည်း သွင်း ၊ ရမည်း သင်း မြို့ဝန်မှာ ရွှေဘဝါး တော် အောက်
 မခေ၍သဘာဝြံ ၊ မြို့ရွာတွင်အုပ်ချုပ် နေထိုင် စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြံနန်း စံ၇၅၅^{10 September 1817}
 ဒန်၅၇၇သတင်း ကွတ်လပြည့် ကျော်၇၇ရက် နေ့နား ခံဇော နော်ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

အသံတိုင်း က ရွှေစက်တော် အောက် ရောက်သည့် ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်တို့မှ သံတမန်
 ကဲ့သို့ မဟုတ်အသံတိုင်း ရွှေလက်တော်သို့ ရောက်၍ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး တို့နှင့်အတူ ရွှေစက်
 တော် အောက် ပါလ သူဖြစ်သည်။ မြေနန်း တော်တွင် အစောဆုံး တော်မူသည့် ကလေး
 မေး တော်ခံရမည့်သူ မဟုတ်။ အမေး တော်မေး တော်မမူပြီ။ အမေး တော်ခမ်း
 မပါစေနှင့်။ နေမျိုး မင်း လှ ကျော်ကို လှေလွှင်ခန့်ထား ဤသူ စေမည်စာဆက်သွင်း
 ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ကျောက်ဆည် ဝန် နေမျိုး ရဲ ခေါင် နော် ရထားသည့် တပယ်မြို့စား
 မှာ ရသည့်အရာ တော် (ရ) မြင်း ကို (တပယ်မြို့စား) မေောင် ငှိုင်း သို့ ပေး ၍
 စီး သွား ရသဖြင့် ရှင် ပေတို့က သည့်အမှုကို မည်သည့်အကြောင်း နှင့်မြင်း ကိုရသည့်
 စစ်ဆေး ၍ အရာ တော် (ရ) မြင်း မှန်လျှင်မြင်း ဝင်နွား ဝင်ကွဲ ဝင်တို့မှာ ခြောက်
 လ စေလွှင်အရာ တော်သွင်း မြဲထုံး စံနှင့်အညီအရာ တော်သွင်း ၍ ရှိသည်။ မြင်း ရှင်
 နွား ရှင်ကွဲ ရှင်တို့က နှုတ်ယူရခြင်းစံ မရှိဖြစ်သည်။ စီရင်ရ မည်ကို မစစ်မဆေး အရာ
 တော် (ရ) မြင်း ကို စီး သူ ငှိုင်း ကိုမြင်း နှုံး ဖြစ်သည်ရသော်လည်း စီရင် မည်ပြုသည့်
 အရာသည်ထုံး စံအစဉ်ကို မသိမကြွမ်းပြုကျင့်သူဖြစ်သည့် နော်သည့်ကဲ့သို့ မပြုမကျင့် စေ
 နှင့်။ အမိန့် တော် နာကျင် အောင်အပြစ်တင်ပြန်၍ ကျောက်ဆည် ဝန် နေမျိုး ရဲ ခေါင်
 နော် ရထားကို ကျောက်ဆည်သို့ပြန်သွား အုပ်ချုပ်စီရင် စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ ^{10 September 1817} နှစ် စမ္မိဘိမိသည့်ဒွိ
 ဒိန်၅ ရသတင်း က္ကတ်လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော် ရထားထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ကျော်ထင်သီရိကို ရွေး ဦး အုပ်အရကနှုတ်။ ရွေး ဦး ဟောတော်သား တို့တို့စား
 တော်ကံ နေ မျိုး ရာဇ ကျော်သူကအုပ်ချုပ်ထိန်း သိမ်း စေ။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ချက်
 အစုသား တို့မှာသက္ကရာဇ် တော်ကို မချက်မလုပ်တတ်ဖြစ်သည်။ အထက်သက္ကရာဇ် ချက်ပြု
 စိုက်ပျိုး ရန် ပေး ချသနား တော်မူသည့် မြေများ ကိုနှုတ်။ လူမှာလည်း အစုဆိုငံ
 ရာထမ်း ရွက် စေ။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ချက်အစုကနှုတ် မြေ ရွှေကလယ် တော်အပါး အ
 နီး ရှိသည်။ မြေဝင်း ဆုံ မြေဝင်း ဆင်း က မြေကနှုတ်၍ ပေး ရင်း ချောဝင်း နှောဝင်း
 မြေဝင်း သောက်ပယ်၎င်း။ မြေဝင်း ဆုံ မြေဝင်း သောက်
 မြေဝင်း ဆုံငယ် ရွှေဒိုင်း ကနှုတ်၍ ပေး ရင်း လယ်ပြင် ချောဝင်း ခေင်္ဂါဝင်း။ မြေဝင်း
 ဆုံ မြေဝင်း သောက် မန္တဘဂရက်ကလား ပျံလယ်ကနှုတ် ပေး ရင်း ဝင်း။ လက်ယာဝင်း
 အရင်း ကောငံကကနှုတ် ပေး ရင်း ဝင်း။ ပေါင်း ရဲလက်ပယ် မြေရပ်သည် ရွှေ
 ကလယ် တော်အနီး အပါး ဖြစ်သည်။ ရွှေကလယ် တော်မှာဖြည့်ပြီး လျှင် ဝန် ဝန်စံ
 ရေး တို့ကထိမ်း သိမ်း ၍ ရွှေကလယ် တော်လုပ်တို့ကိုချွတ်လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ။
 ကျန်ကလံဖိုအ ရွှေဘက်အ နောက်ဘက် မြေဝင်း ဆုံ မြေဝင်း မတော် ရေ သောက်ပယ်
 ၎င်း။ ဆင် တောင်ရွာအ ရွှေမဲဇာကူကို မြေကနှုတ် ပေး ရင်း ၂၂၂။ ဖို၎င်းဝင်း ဂူ
 ဒိုင်ကနှုတ် ပေး ရင်း ဝင်း။ လက်ယာဝင်း ရန်ပိုခွင်း ဒိုင်း ရွာပုလဲရွာ။ တမုတ်
 မြေဝင်း သောက်ဝင်း။ မြင်း ခုံတိုင်နယ်တွင် ဖို၎င်း နီဒိုင်းနွား တက်ဆည် ရေ
 သောက်ဝင်း။ မြင်း စိုင်းမြို့နယ်ရွာကို တော်ကနှုတ် ပေး ရင်း ၂ဝင်း။ ရွှေဝင်း ရဲစစ်
 ကကနှုတ် ပေး ရင်း ဝင်း။ ပေါင်း ဝင်း ၂ဝင်း မြေရပ်ကို မြေစွန်းဝန်ကထိမ်း ရုံး ချ
 တင်၍လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ။ မြို့ဝန်အစီရင်ခံချက်စည်သာ မြောက်ရပ် သွေး
 သောက်ဦး ကင်း ခေါင်း တို့စစ် ဤထွက်ဆိုချက်များ နှင်သူခိုး လူဆိုး သေသည့်
 အမှုကိုစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဦး နန်း စံ၎င်းနှစ်စံမိမာသယုဒ္ဓိ
 ဒိန်၎င်းရ၂သတင်း ထွက်လပြည့် ကျော်၂ရက် နေ့နား ခံ ပြော၎င်းဦး မှူး ထွက်ပြန်။
 (တင်ပုရပိုက်)

မြိတ်မြိတ်အခွန်ဝန်ကဆက်သည့် နေဘက် ရေဘက်ဒူး ရင်း ပင်ကြီး နှစ်ပင်ကိုသီရိနန္ဒဝန်
ဥယျာဉ် တော်အရှေ့နန္ဒာစိတ္တရဥယျာဉ်မှဘုမရသရက်ပင်အနီး အပါးတွင်စိုက်စေ၊
စိုက်ရပုံသို့သွင်းရမည်မှာမြစ်ငယ်ကလွှဲ၍သွင်းစေ၊ စိုက်ရမည်မှာလည်း ရာဇ
မှတ်ပင်ပါး မှာဖြတ်စေနန္ဒာစိတ္တရမှာဖြတ်စေသင့်ရာစိုက်စေ၊ မြေးတော်သ
တုံးမင်း ကျော်၊ သတိုးမင်းထင်၊ သတိုးမင်းငယ်တို့ကို မြေးတော်မြင်းစိုင်း
မင်းသတိုးမင်းလှရာဇာနည်းစီးနင်းဝတ်ဆင်ဆောင်ရွက်စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ၇၅နှစ်စံ၇၅^{12 September 1817} မှာသီသုဒ္ဓိ
ဒိန်၅ရသတင်းဣန္ဒလပြည့်ကျော်၃ရက်နေ့နားခံစေမြေပင်မှူးကျော်စွာနေဘဲ
ရထာထွင်ပြန်။

(တင်ပူရပုံရိပ်)

နေ မိုး မင်း လှ ကျော်ထွင် ပါသည့်အမင်း မင်း တို့ကဆက်သည့်လက် ဆောင် တော်ကို
အာသံတိုင်း ဝန်ကြီး ဝန် ထောက်တို့ဝင်သည့်ပွဲတက်သဘင် တော်တွင်သံ တော်ခံတို့ကို
ဘက် လျှောက် စေ မည်စာဆက်သွင်း သည်မှလက် ဆောင် တော်ဆက်သံလည်း မပါ။
လက် ဆောင် တော်သဘာဝဖြစ်သည်။ မဘက်မ လျှောက် စေ နှင့်။ ဆက်သွင်း မြဲအတွင်း
တော်မှဆက်သွင်း စေ။ အာသံတိုင်း ဂေါ်ရ ခေါင်မြို့သက္က ဒေဝမင်း ကလက်
ဆောင် တော်များ ကို ရွှေ နန်း တော်သို့ဆက်သွင်း ပြီး နောက်တရက်အိမ် ရွှေ
တော်သို့အဆက်အသွယ် စေ မည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅ နှစ် စံမြှာ မိမိသို့မိမိ
ဒန်၅၇၇၄သတင်း ကျက်လပြည့် ကျော်၄၇၇ နေ့နား ခံသီဟ နေ၇၇၄ထွင်ပြန်။
(စင်ပူရဗိုက်)

15 September 1817

ရွှေပြည်စိုး ဇေတဝန်တော်မှ နေရသော စာတို့နည်း စီး နင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက်
စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၍ ၁၅^{15 September 1817} နှစ် စတင်၍ မသိသည့်
ဒီ ၅၇၇ ဇယတင်း ထွက်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား မှူး သံဂို ဇေယ နော်
ရထာထွက်ပြန်။

(တင်ပူပိုက်)

စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါက ၊ မုတ်သူဇာမြဲများ သည်အင်္ဂလိပ်တို့တိုင်း နိုင်ငံ
မဟုတ်၊ ရှေး ဂုဏ်မင်း တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာ ဖြစ်၍တိုင်း နိုင်ငံ တော်သဖြစ်သည် ၊
အင်္ဂလိပ်တို့တိုင်း နိုင်ငံ မဟုတ်သည်ကိုတရား မစောင့်လွန်ကြူး ၍ ချေဝတီဂုဏ်မင်း
တို့ပိုင်နက်နယ်စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါက ၊ မုတ်သူဇာများ မှာအခွန်အတုတ်
တောင်း ခံစား ယူပြုကျင့်သည့်အရသည်ထုံး စံနှင့်မညီတရား မစောင့်ပြုကျင့်သည့်
ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ တော်ဂုဏ်မင်း ချေဝတီမြို့အဝင်စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါက ၊
မုတ်သူဇာမြဲများ မှာလည်း နဘက်ကိုယ်စံနှင့်ထိန်း သိမ်း လက်ရှိသည့်နိုင်ငံ တော်မြို့
ရွာမှန်သည့်အတိုင်း အခွန်အတုတ်ကို ရွှေစက် တော် အောက်သို့သဘာဝသင့်လျက်အင်္ဂလိပ်
လူမျိုး တို့နှင့်မဆိုင်သည်ကိုတရား မစောင့်ပြုကျင့်သည့်အရား မှာ ကိုဗိုလ်အရှင်အလို
တော်မရှိ၊ ကာမဂုဏ်တိုင်း ပြည်သည်ကြီး ကျယ်သောမြို့ပြပြည်ရွာ ဖြစ်လျက်တရား မ
စောင့်ပြုကျင့်သူတို့ ကြောင့်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာ မငြိမ်မဝဟောတိုင်း နှင့်ရွှေနား
တောကြား တော်မူလျှင်ဗိုလ်ခြေအများ ခန့်ထား သိမ်း ရုံး တော်မူ၍မင်း ရိုး
မင်း မျိုး မှန်သူစန္ဒရဂန္တီရှိန်ကိုထီး နန်း တင် တော်မူပြီး လွှတ်လှူဥစ္စာပစ္စည်း
များ ကိုလက်ရသိမ်း ယူတော်မူ၊ စန္ဒရဂန္တီရှိန်ကိုပင်အပ်၍တရား သဖြင့်စိုး အုပ်
စေသည်။ တိုင်း ပြည်ကိုလည်း ငြိမ်ဝပ်သဘာဝ အောင်သိမ်း ပိုက်မစ တော်မူသည်။
မဏိပူရမြို့မှာလည်း မဟာဂုဏ်ဇာညီဇူပရဇာတို့နှစ် ယောက်တွင်အစကိုမဟာဂုဏ်
ဇာသည်တရား မစောင့်၊ ဂတိသစ္စာမမှန်၊ အမိန့်တော်နှင့်သွား စေသူဇူပရဇာ
ဇာကိုညှင်း ပမ်း နှိပ်စက်ပြုကျင့်ကြောင့် များ နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်
မူသော ကြောင့်ဗိုလ်ခြေအများ ခန့်ထား ချီတက်စေပြီး လွှတ်ဇူပရဇာကိုမဟာ
ဂုဏ်ဂုဏ်ဇာအမည်နှင့်ထီး နန်း တင် တော်မူ၍မြို့ရွာကိုတရား သဖြင့်စိုး အုပ် စေ
သည်။ အရပ်ရပ်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာ များ မှာလည်း သည်ကဲ့သို့တရား မစောင့်ထုံး စံ
နှင့်အညီမကျင့်မဆောင်ပြုကျင့်သည်များ ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူလျှင်လည်း
ဗိုလ်ခြေအများ ခန့်ထား ချီတက်သိမ်း ရုံး ၍မြို့ရွာကိုမဖျက်မဆီး သို့ပန်း လက်ရမ
သိမ်း မယူ၊ တရား သဖြင့်မစသိမ်း ပိုက် တော်မူသည်တိုင်း ပြည်မြို့ရွာလည်း အများ
ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့တရား မစောင့်ပြုကျင့်သည်ကိုလည်း ငါတို့အရှင်အလို တော်မရှိ၊
စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါက ၊ မုတ်သူဇာမြဲများ ကိုအင်္ဂလိပ် ဂုဏ်တို့ကအခွန်

အတုတိမ္မတောဝ်း မခံမယုသင်၊ နိုင်ငံတော်ဖြစ်သည့် နှင့်အညီမြို့ရွာကို ရွှေစက်
 တော အောက်ဆက်သပေး အပ်မှအင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့အငြိမ်အဝပ် နေရမည်၊ တရား
 မစောင့်နိုင်ငံတော်မြို့ရွာဖြစ်သောစစ်တကောင်း၊ ပန်းဝါ၊ ဒါကတမြို့များ
 ကိုမဆက်မသမပေး မအပ် ချီနေလျှင် ရွှေနား၊ တော်ကြား၊ သနား၊ တော်ခံ၍ဗိုလ်
 ခြေအများ နှင့်အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ကိုတိုက်ဖျက်သိမ်းယူမည်အကြောင်း နှင့်ရမ္မာဝတီ
 မြို့ဝန်ကကလား၊ ဂုဏ်တို့သို့စာပေး စေဦး၊ အာသံတိုင်း သက္ကဒေဝမင်း မျိုး
 တို့စိုး အုပ်သောတိုင်း ပြည်သည်တို့မျှဒ်လွန်း အပြင်နှိုက်တိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ဖြစ်လျက်
 ဘေးလောင်း၊ တော်ဘိုး၊ လောင်း၊ တော်မင်း အဆက်ဆက်မကြား မသိဘူး သော
 အာသံတိုင်း ပြည်သည် ရွှေလက် တော်သို့ ရောက်၍သက္ကဒေဝမင်း မျိုး စန္ဒရဂန္တီဂီနီ
 ကိုထီး နန်း တင်ပြီး လွှင်နိုင်ငံတော် နှင့်တချက်တည်း မင်း အဖြစ်ဖြင့်ချီး မြှင့်ပြုစု
 တော်မူသည်၊ အာသံတိုင်း ပြည်တွင် စန္ဒရဂန္တီဂီနီကိုမကူး မနွဲ့ပြုကျင့်သူရှိလျှင်လည်း
 မကူး မနွဲ့သမျှကိုသုတ်သင်ရှင်း လင်း ချီငြိမ်ဝတ်သည့်ကလ နောက် နောက်အခြား
 သူတို့မ နှော့ကိမရွက်ဝံ့ အောင်အကြီး အဟွတ် နှင့်လက်နက်ကိုလူ၅၀၀ကို စန္ဒရဂန္တီဂီနီ
 သို့ပေး အပ်စောင့် နေစေ၍ ခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်မှူး စစ်ကတပ်မှူး တပ်အုပ်တို့နှင့်
 ကျန်သမျှလက်နက်ကိုတို့မှာ ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပြန်လာစေ၊ ခန့်ရံစီရင်တော်
 မူသည့်အတိုင်း အာသံတိုင်း သို့အရောက်မှတ်သူတို့အမြဲကြောင်း ချီနေမျိုး သိရုံရွှေ
 တောင်ဗိုလ်မှူး၊ နေမျိုး သူရ၊ နေမျိုး ရဲခေါင် နော်ရထာတို့ကိုစစ်ခန့်၊ တပ်
 လက်နက်ကိုတို့မှာ ရခိုင်လေး မြို့တွင် ခေတ္တဝတီမြို့က ၂၀၀၀၊ ရမ္မာဝတီမြို့က ၁၀၀၀၊
 ဒါရဝတီမြို့က ၅၀၀၊ မေဃဝတီမြို့က ၂၅၀လူ ပေါင်း ၃၇၅၀ကိုလည်း လိုက်သိမ်းစေ၊
 ရွှေဘဝါး တော် အောက်က ၂၅၀လက်နက်ကိုတို့မှာ ပုဂံမြို့၊ စလေမြို့၊ ပုခမ်း ငယ်မြို့၊
 ကျပ်ပင်း မြို့၊ ဝက်မစွတ်မြို့၊ စလင်း မြို့၊ စကုမြို့၊ လယ်ကိုင်း မြို့၊ မကွေး မြို့၊ မြင်ကွန်း
 မြို့၊ ပဌနဂိုမြို့၊မလွန်မြို့၊ မင်းတုံးတောင်စဉ် ခုနစ်ခရိုင်မြို့ရွာကိုလိုက်သိမ်း စေ၊ အာသံ
 တိုင်း သို့အမျှတော်ကိုသူကောင်း ဖြစ်လိုက်သိမ်း လိုသူတို့မှာလည်း မည်သည့်မြို့ရွာမည်
 သည်အစုအငန်း အမျှသိမ်း မဆိုလိုက်သိမ်း စေ၊ မဏပူရမြို့မဟာဂီနီရတနာကလည်း
 အာသံတိုင်း နှင့်အနီး အစပ်ဖြစ်သည့်မဏပူရမြို့ကမြင်း စီး လက်နက်ကို ၅၀၀၀နှင့်
 တပ်မှူး တပ်အုပ် ခန့်၍ ခရီး လမ်း သင့်ရသီသွား စေ၊ ရွှေဘဝါး တော် အောက်

ကကသည်း အက္ခပတ်မြင်း စုရဘဇဂြိုဟ်မြို့စား ငအူခန်လက်နက်ကို ၅၀၀ ကိုလည်း
 ရဘဇဂြိုဟ်မြို့စား ငအူခန်နှင့်မဏိပူရသို့ချီသွား၍ မဟာဝိဇ္ဇာရဘဇကတဝိဇ္ဇာ
 နှင့်အတူအာသံတိုင်း ရောက်ချီသွား ထမ်း ရွက်စေ။ အာသံတိုင်း သို့ရောက်လျှင်
 လည်း ရွှေဘဝံး တော်အောက်ကခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်မှူး နေမျိုးသီရိရွှေတောင်
 စစ်ကဲကြီး တို့ဆင့်ဆိုရန်ခံထမ်း ရွက်စေ။ ငအူခန်ကရဘဇဂြိုဟ်မြို့ကိုစား မြို့စား
 ၍ရဘဇဂြိုဟ်မြို့ကလူ ၅၀၀ စည်း ဖြတ်ပြီး လျှင်အာသံတိုင်း အမှတော်ကောင်း ရာ
 ရှေ့ဦး ရှေ့ဖျား ထမ်း ရွက်ပါရမည်အကြောင်း နှင့်ဝိဇ္ဇာသံတော်ဦး တင်ချက်
 အတိုင်း ငအူခန်ကိုရဘဇဂြိုဟ်မြို့စားခန့်မြဲခန့်၊ ရဘဇဂြိုဟ်မြို့ကိုခန်း ပတ်မြို့ဝန်ကလည်း
 အုပ်ချုပ်စီရင်မြဲအုပ်ချုပ်စီရင်စေ။ ရဘဇဂြိုဟ်မြို့ကလက်နက်ကိုလူ ၅၀၀ နှင့်မြို့စား
 ငအူခန်ကိုအာသံတိုင်း သို့မဏိပူရ ကြောင်း ချီသွား ထမ်း ရွက်စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅ နှစ် ၁၆ September 1817
 ဒီ ၅ ရသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော်ရရက် နေ့နား ခံစမြေောင်မှူး ထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်၊ တင်မေောင်ကြည့်ပူရပိုက်)

မဏိပူရမြို့က ဗေဒင် တော်သင်လော ဂျောကိသုဇယပ ဂျောဟိတဗြဟ္မာဇယ ဒေဝ
 ဗြဟ္မာဇယ နန္ဒဗြဟ္မာတို့ကို မဏိပူရမြို့သို့ပြန်သွား စေ။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း
 တရား ကြီး နန်း စံ၃၅ နှစ်စမ္မာ ဗိမာယ်သုဗ္ဗဒိန် ၅၀၅ နက္ခတ်၁၄လုံး ပတ်ပြည့်
 နာဂီ၁၀၀ တူရသီစန္ဒရမာသာအသံတန် ဆောင်မုန်း^{24 September 1817} လဆန်း ၁ ရက် နေ့က
 စ၍တလပတ်လုံး ကောင်း ကင်ဆီမီး နှစ်စဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော်သင့်ကြောင်း နှင့်
 ဘိသိက် တော်ဆက်ရ၍ နန္ဒအဂ္ဂမဟာ ဓမ္မရတဂုရုရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း
 ပြည်တွင်း ပြည်ပလမ်း သေးလမ်း မလွဲခါသုတ်သင်ဆင်ယင်၍ နှစ်စဉ်ပူဇော်မြဲပူဇော်
 စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ^{18 September 1817} ၃၅ နှစ်စမ္မာ ဗိမာယ်
 သုဗ္ဗဒိန် ၅၀၅ လသတင်း ကွတ်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံဇောယ နေရာထာထွင်
 ပြန်။

(တင် ပုဂံပိုက်)

မိုး ကောင်း မင်း သား အိမ်သို့အာသံတိုင်း ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်နား ခံစာ
 ရေး ကြီး တို့သွား လိုကြောင်း နှင့်ရှုခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း သွား စေ၊
 သန့်၊ ဟုံ၊ မိုင်း ကိုင်းမြို့မှာလူသူလွန်စွာ များ ကိုတိုက်ဖျက်သိမ်း ယူသည့်အရာသည်
 သန့်၊ သီ ပေါ နေတိုက်တို့ပင်ဖြစ်သည်။ မိုး နေဗိုလ်မှူး မဟာ နေမှူး ကိုလည်း ယုံမှတ်
 သနား တော်မူ၍ ချီကြီး ကိုင်းကြီး အရာနှင့်ခန့်ထား ထိန်း သိမ်း စီရင်စေသည်
 ကိုသန့်၊ သီ ပေါ ဟုံတို့ကို နိုင်နင်း အောင်မတမ်း မဆီး မကွပ်မညှပ်မစီရင်သော
 ကြောင့်သင်း တို့ဆိုး သွမ်း ရသည်ဖြစ်သည်။ မိုး နေဗိုလ်မှူး မဟာ နေမှူး ကိုအပြစ်တင်
 နာကြင် အောင်ပြန်၊ စစ်ချက်ပါဟုံတို့ကိုလည်း မည်သည့်မြို့ရွာ မဆိုမိုး နေဗိုလ်မှူး က
 ရွှေမိ အောင်တမ်း ဆီး စစ်ကြောစီရင် စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅^{19 September 1817} နှစ်စတွင်မိမိသို့သွား
 ဒန်၅၀ဝသတင်း ရောက်လပြည့်ကျော်၁၀ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး တွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ရွှေပန်း တန် လှေ တော် ဟောင်း မင်း စံ လှေ တော် များ ကို ရေကျထွင်သင့်ရသ
တင်၍လက်မှီး ၊ ဣက် လျောက် ၊ ဒကူ ၊ ဦး ၊ ပဲ့မ ကောင်း ဟောင်း နှစ် မီး သည်ကို
ကောင်း မွန် အောင်ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင် စေ ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၂၅^{20 September 1817} စံစမ္ဘာမာသယုဒ္ဓိ
ဒိန်၅၈သတင်း ဣတ်လပြည့် ကျော် ၁၁ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန် ။
(တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

ဗို: ကောင်း မြို့ဝန် နှင့်ထူး မြတ်သည့်ဆင် ဖော် ဘောင်များ ကိုစုန်ဆင်း မြဲ ရွှေ
 ဘဝါး ဖော် အောက်အ ရောက်စုန်ဆင်း ခဲ့ စေ။ မြင်း ခုံတိုင်မြို့နယ်တွင်အစုသား
 ကိုမှာလူရှိ နှင့်စား စုသင့်တိုင်း တာ ပေး သည်ပြင်ပယ်ပို မြေကို မြေစွန်း ဝန်က
 ရေး စစ်သိမ်း ခံ၍ကို ဖော်သို့သွင်း စေ။

ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅²² September 1817
 ဒန်၅၀၃သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော်၁၃ရက် နေ့နား ခံသင်္ခါ နတ်ရထားတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

မြေဒူး မြို့ကျေး သစ်ရံပင် တောကအဝန်း သင်း အောက်မား တော်များ နှင့်
 ကိုက် အောက်ခဲသည့်ဆင် တော်အတိုင်း ငို၍ခန့်အစွယ်ပြင် ပေ၇၃ခန့် ရွှေဘဝါး တော်
 အောက် ရေဘက်သည်ကိုး တော်သို့သွင်း၍ ဖြောင့်တမ်း မြဲ ဖြောင့်တမ်း စေ။ အသံ
 ကိုင်း သတ္တဒေဝမင်း သမီး ကိုနား ထွင်း မည်ပွဲလမ်း သဘင်အစီအရင်များ ကို
 ဆက်သွင်း သည်မှာ မြေး တော်အိမ် ရွှေမင်း သမီး နှင့်နား မထွင်း သေး သည်
 မြေး တော်မင်း သမီး မင်း သား များ ကိုလည်း နား ထွင်း တော်မူမည်ဖြစ်
 သည်။ သတ္တဒေဝမင်း သမီး ကိုအခြား အခမ်း အနား ရှိရ တော့မည်မဟုတ်။ မြေး
 တော်တို့နှင်အတူနား ထွင်း တော်မူမည်အခါ နေ့ရက်မှစ၍ ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိ
 သမျှကိုပြော ပြော အောင်စီရင်။ သီဟ တောဘူရား ကျောက်စေတီ တော်ကိုတည်လုပ်
 စေရမည်ဖြစ်သည်။ မင်း ထွန်း မှာ စေတီကုလား ကျောင်း ပစ္စယာ ဘောင်း
 လုပ် ဆောင်ရှိသမျှ ကျောက်စုကိုမှတ်သား ရှိသည့်အတိုင်း စီခင်း လုပ် ဆောင်ရန်သ
 ရွတ်အင် တေများ နှင့်တကွနန်း စံ၃၅နှစ်တန် ဆောင်မုန်း လအတွင်း ဩဂုတ်လ
 ဆောင်ရင်း သူအရွတ်ဝန်လက်ဝဲပုံချီ ကျော်သူတို့ လှေနှင့်တင် ဆောင်ဆန်သွား စီ
 ခင်း လုပ် ဆောင် စေ။

ဆန္ဒနံဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စံ၃၅ ဇန်နဝါရီလ ၁၈၁၇
 ဒီဇင်ဘာ ၁၅ ရက် ကျော် ၁၅ ရက် နေ့နား ခံစ မြေငါးမျှ ကျော်စွာ
 နေ၍ရသောထွင်ပြန်။
 (တင်ပို့ရပိုက်)

25 September 1817

ဓမ္မဝတီမြို့မှာ ရှိနေသည့်ရခိုင်ပုဏ္ဏား နှင့်ဆက္ကသည့်တို့ကို ဓမ္မဝတီမြို့မှာ မနေစေ
နှင့်သား မယား နှင့်တကွ ရွှေဘဝါး တော် အောက်သိမ်း ခေါ်ထမ်း ရွက်စေ။

ဆန္ဒနံဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ငြိမ်းနန်း စံ၇၅^{25 September 1817}နှစ်စံမြို့မံမံသယုဒ္ဓ
ဒန်၅၀၆တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁ရက်နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာထွင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

စစ်တကောင်း ၊ ပန်း သိ၊ ဒါက ၊ မုတ်သူဇာမြို့ရွာများ သံထွက်သွား ၍ နေသည့်
ရခိုင်ကျွန်းတော် များ တို့ကိုရမ္မာဝတီမြို့ဝန်ကသိမ်း ခေ၍ စေရအိန္ဒိယတိုင်း အင်္ဂ
လိပ်တိုင်း နိုင်ငံဖြစ်၍လောရောက်ရှိသူတို့ကို နှင်ထုတ်ရခြင်း စမရှိကြောင်း နှင့်
ဘင်္ဂလား ဂုဏ်ကတိသောဝတီဝန်ကြီး သို့ ပေး သည့်စာတွင်ပါသည်။ စစ်တကောင်း
ပန်း သိ၊ ဒါက ၊ မုတ်သူဇာမြို့ကျေး ရွာများ သည်အင်္ဂလိပ်တို့နိုင်ငံမဟုတ်ကြောင်း
နှင့်ဟံသောဝတီဝန်ကြီး မင်း ဂွ နော်ရထာကစာပြန် ပေး စေ။

ဆန္ဒနဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅^{28 September 1817}နှစ်စမ္မာဗိမာသိသုဒ္ဓိ
ဒန်၅၀၉တန်ဆောင်မူန်း လဆန်း ၄ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး ကျော်စွာ
နော်ရထာထင်ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်၊ တင်မောင်ကြည်ပူရပိုက်)

တရပ် မေတ်မြို့စား ထွင်မြင်သည့်သမီး တော် မဘဲမြို့စား သံဂုံဝဏ္ဏာဝတီကုန်သည်
 မှာ ရှေး အဝမင်း လက်ထက်သရက်မင်း သမီး ကိုသဂြိုဟ်သည့်နည်း သဂြိုဟ် စေ။ ထွက်
 တော် မူခန်း ပါသည်မှာလည်း ထွက် တော် မမူမီအိမ် ရွှေမင်း ကိုလည်း မထွက် စေ
 နှင့်။ မိုင်း ကိုင်မြို့က ဆေး သမား င ပေါအေး ရုပ်ထား နံထား ပြုလုပ်ရင်း အ
 ရပ်မှာပြသ ဘော်ယူ၍ ငစွန် ရွှေငယ်ဝင်း ခြံအတွင်း တူး ဘော်သည်တွင်အရုပ် ၃
 ရသည်ကို ဆောင်ယူပြီး လျှင် င ပေါအေး ကိုအကျဉ်း ခေါ်ယူခဲ့ကြောင်း နှင့်စစ် မေး
 ထွက်ဆိုချက်ကိုဆက်သွင်း သည်မှာ ပါသည်အရုပ် ၃ကို မည်သို့ပြုသင့်သည် ဆေး သမား င ပေါ
 အေး ကို မေး ၍သင့် အောင် ပြေသိမ်း စေ။ ဝန်း သိုမြို့ဝန် ရွှေတောင် ဇေယသုက
 ရာဇဝတ်အပြစ်အ လျှောက်စံရင်သည့်င ခွေး ၊ ငသွင်ဖြူ၊ ငသာပဲတို့ ငွေရွက်နီ ၁၃၅၀
 ပေး ၍ ကောလင်း မြို့သူကြီး ငစံမိုး၊ သူကြီး ငယ်တို့မှာ ပေါင်ဝယ်သည့် မြေ တာရွာ၊
 ကုက္ကိုင်း ရွာ၊ လက်ပ ရွှေရွာသုံး ရပ် ပေါင်း မြေ ကျေး ရွာ များ သည်ဘဏ္ဍာအရ
 ဖြစ်၍လုပ်ခွန်စပါး များ ကိုဆက်သမည်လုပ်ဘက်လုပ်မြဲသူတို့ကိုမျိုး စပါး သိမ်း ရနှား
 ၃၄ ပေး အပ်၍လုပ် ဆောင်ပါစေမည်ကို ကောလင်း မြို့သူကြီး ငစံမိုး၊ ငရွှေဦး တို့
 ကလယ်လုပ်လူတို့မှာ ကြေး ငွေ ကောက်ခံသည်။ လုပ်လူတို့ကို ခေါ်ယူဆီး တား နှောက
 ရှက်ကြောင်း နှင့်တင်ချက်အတိုင်း ပေါင် မြေ ဝယ် မြေဖြစ်သည်။ ပေါင်ရင်း ဝယ်
 ရင်း ငွေကိုမ ပေး သမျှဆီး တား ရမည်မဟုတ်။ မဆီး မတား စေနှင့်။ ဝန်း သို
 မြို့ဝန်ကချာသား လုပ် ဆောင်ဆက်သွင်း စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စံ၃၅၁၆မာသ်သုခိ
 ဒန်၅၉ဝတန် ဆောင်မူန်း လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံသီတ နေ့၃ရသထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

အာသံတိုင်း မှာ စန္ဒရဂန္ထီန်ကိုး နန်း တင် တော် မူ၍တိုင်း ပြည်မြို့ဝှာ ကိုသာ
ယာ ငြိမ်ဝပ် အောင် မစသိမ်း ပိုက် တော် မူသည်။ မ တောက်ပိုင်ပရံ တမြို့သာ
အငြိမ်အဝပ် မရှိ သေး ၊ မ တောက်ပိုင်ပရံ ငြိမ်ဝပ်လည်း အမှူး ပြေသည်
ဖြစ်သည်။ မ တောက်ပိုင်ပရံ မြို့စား ကို ခေတ်၍အာသံတိုင်း က မှူး မတ်တုံနှင့်အစုံ
အညီ ပြေငြိမ်း အောင်ပြသဆုံး မ တော် မူမည်။ မ တောက်ပိုင်ပရံ မြို့စား ကို မိုး
ကောင်း မြို့ဝန် နေ မြို့ သိဒ္ဓိ ကျော်ထင်က ရွှေဘဝါး တော် အောက်အရောက် ခေတ်
စေ။ တလှဝါမြို့နယ်တွင် မြို့ပါမြင်း ၊ ထ နေဘင်း တိုင်မြင်း စီး ငဝန်း မှာ အိမ် ရှေး
ကား ရင်း ထွင်သစ်ပင် စိုက်မည်တူး စေရတိုက်နှင့် ငွေအုံး ရွှေသည်ကြား သီရ
ကြောင် နှင့်စစ်ချက် ကြောချက်ကိုဆက်သွင်း သည်အတိုင်း မည်သို့ ရွှေသည်များ ကို
သိသာ အောင်ထ နေဘင်တိုင်မြင်း စီး ငဝန်း ကိုဆိုင်ရံ ဝန်က ခေတ်၍ စစ် ကြော
စေဦး ၊ စစ် ချက်ကိုလည်း သွင်း စေ။ စောလှမြို့စား ၊ မြေငင်လှမြို့စား
တို့မှာ စောလှမြို့၊ မြေငင်လှမြို့နယ်တွင်း က ရေခွန်ကိုမြို့စား တို့ကိုသနား တော် မူ
သည်။ မြေစွန်း ဝန်က ရေး စစ်သိမ်း ခံမြဲ ရေး စစ်သိမ်း ခံ၍ ရသည့်စပါး ကိုမြို့စား
တို့သို့သွင်း ပေး စေ။ ဗြဟ္မပြင်စို့သူကြီး ဇေယရံဇာတကြပ်ပြင်ရွာ ပင်ကူ တောင်
တွင်း တော်မှာတူး ဘော်ရသည့်ပတ္တမြား ကျောက် တော်ကို ဆောင်ယူ၍ ဘောင်
တော်ဆီဝံသို့ဆိုက် ရောက် ကြောင် နှင့်ရှုခုံး သံ တော်ဦး တင်သည့် ကျောက် တော်ကို
ကြိုဆိုမြဲကြိုဆိုဆက်သွင်း စေ။ အာသံတိုင်း မှာထီး နန်း တင် တော် မူ၍တိုင်း နိုင်ငံ
တော် နှင့်တချက်တည်း ဖြစ်၍ ရှိသည်။ အာသံတိုင်း ပြည်အတွင်း မြို့ပြ ကျေး ရွာ များ
တွင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ပါသည့်လက်နက်ကို ဗန့် မေတ် ၊ မိုး ကောင်း ၊ မိုး ညှင်း
သုံး တပ်ပါရဲမက် တော်တို့အသီး အသီး သုံးပန်း လက်ရသိမ်း ယူခဲ့သည်အရံ များ သည်
ခုခံတိုက်ခိုက်ပြုကျင့်သည်ရန်သူ တော်မြို့ရွာ မဟုတ်။ သုံးပန်း မဘမ်း မယူသင့်။ ဘမ်း
ယူခဲ့သမျှတို့ကို ဗန့် မေတ် ၊ မိုး ကောင်း ၊ မိုး ညှင်း သုံး တပ်သား တို့နှင့်အမှီထမ်း
အရံသိမ်း လက်နက်ကို ပါသ မျှလူတို့ကတ ယောက်မကျန် စုအပ် စေ။ အာသံတိုင်း သား
ရွှေဘဝါး တော် အောက် ရောက်သ မျှလူတို့ကိုလည်း သက္ကဒေဝမင်း သမီး သီရိအတုလ
ဒေဝီကိုသနား တော် မူသည်။ မင်း သမီး ကျန်စုကိုလုပ် မြေ နေ မြေနှင့်အရှည်ခွာ
ဝရဖြစ် အောင်တစုတရုံး တည်း ချထား နေထိုင် စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅ နှစ်စမ္မာ မိမာသ်သုဒ္ဓိ

2 October 1817

ဒီ ၅၉၃၈ နံဆောင် မုန်း လဆန်း ဂရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ကျော်စွာ^{2 October 1817}
နေ့ရတံထွက်ပြန်။
(တင်ပို့ရပိုက်)

ဗန့်မော်မြို့ဝန်ကသက္ကဒေဝမင်းသမီးကိုဆောင်ယူဆက်သရ၍စရိတ်ကုန်ငွေကို
မြစ်ညာမြို့ရွာစုကပေးစေမည်စသည့်သည့်မှတ်မြို့ရွာဆင်းရဲသားတို့ကိုမခန့်
မထားမပေးမကုန်စေနှင့်။ ဒဿမငွေတော်ကသနားတော်မူမည်။ ငွေတော်
ထုတ်ယူစေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ၃၅နှစ်³ October 1817 မတ်လ¹⁸¹⁷
ဒီဇင်ဘာလ၅ရက်နေ့ဆောင်မုန်းလဆန်း၉ရက်နေ့နားခံသီဟနော်ရထာထွတ်ပြန်။
(တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

တူရသီတန်ဆောင်မုန်းလင်္ကာတန်တေ၃၄၁၈၉၃ရမသ၁၅အသီ၁နေ့က 9, 10 & 11 October 1817
စ၍၁၆အသီ၁၁ရအသီ၁တိုင်သုံးရက်ကန်တေ၃ပွဲတက်မြဲတက်စေမည်။၁၈အသီ၁ 12 October 1817
နေ့အိမ်ရှေ့တော်ပွဲတက်မြဲတက်စေမည်၁၈အသီ၁နေ့အိမ်ရှေ့တော်ပွဲတက်၁၉အသီ၁ 12 & 13 October 1817
နေ့အနေ၁ကံပွဲတက်များကုဆင်ဆို၎င်းသည်။ဆီးမီးမြဲမုရ်၄၁၁၃အသီ၁နေ့ကစ၍ 7, 8 & 9 October 1817
၁၅အသီ၁တိုင်သုံးရက်ထွန်းညှပူဇော်စေမည်။တန်ဆောင်တော်၁၅။မီးအိုး
မီးပန်းပဒေသများနှင်အိမ်ရှေ့မင်းသားမင်းမြေးမင်းသမီးမင်း 8 October 1817
မံဘုရားတန်ဆောင်များကိုလည်းအစီအစဉ်အတိုင်းတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း၁၄ရက်
၁၄အသီ၁နေ့နံနက်သွင်းပြစေ၍လှူဒါန်းစေမည်။မီးအိုးမီးပန်းပဒေသများမှ၁
၁၈စဉ်ရှိလွတ်မြဲလွတ်တော်မြောက်ထွင်ရှိလွတ်စေမည်။စာဆက်သွင်းချက်အတိုင်း 8 October 1817
သင့်ပြီ။ပြီးပြေအောင်ဆင်ဆိုစီရင်။တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း၁၄အသီ၁နေ့
နှစ်စဉ်လှူဒါန်းမြဲမသိုးသက်န်းအလှူတော်စာရင်းရံထားဆက်သွင်းချက်အတိုင်း
ယက်လုပ်လှူဒါန်းမြဲယက်လုပ်လှူဒါန်းစေ။သီဟတောဘုရားကျောက်စေတီတော်
အတည်အလုပ်အသတ်အပိုးစာရင်းဆက်သွင်းသည့်မှ၁၀င်းတော်လေးမျက်နှာအ
စုအငန်းသားတို့ကိုမခန့်စေနှင့်။မြူတော်ကြီးပြတ်ခဲးစောင့်မြူရွာအမှတ်
ကသ၁တော်သင့်အောင်ခန့်ထားသတ်ပိုးလုပ်ဆောင်စေ။အလုပ်အဆောင်အကြီး
အပြတ်မှ၁လည်းရန္တမိတ်ကျော်သူကုအရွတ်ဝန်လက်ပံပျံချီကျော်သူနှင်ဘက်ခန့်၍ကြီး
ဤလုပ်ဆောင်စေ။မတ်မြူစာရေးငှက်ပေးကိုအသေသတ်၍ဥစွာပစွည်းသက်
ရှိသက်မဲ့များကိုသိမ်းယူပြုကျင့်သူမတ်မြူသူကြီးမယားမိမြတ်နိုးကိုဝန်ကြီးမဟာသီ
ဟသူရကတော်ကပါအောင်ခေ၍စေ။မင်းတုံးမြို့ဝန်ထံအကျဉ်းချုပ်ထားရှိသူင
ှက်ပေးသားမယားတို့ကိုလည်းမင်းတုံးမင်းဝန်စာရေးတို့ကဝန်ကြီးကတော်
သို့အပ်စေ။ပန်းတိမ်မြူသူကြီးငရွေသားလည်းနှမမိမြတ်နိုးနှင်တိုင်ပင်၍ငှက်
ပေးကိုသတ်သည်။ဥစွာပစွည်းကိုလက်ခံသိမ်းထားသည်အစစ်ခံချက်ထွင်ပါသည်။
ပန်းတိမ်မြူသူကြီးငရွေသားကိုလည်းဝန်ကြီးကတော်ကခေ၍စေ။ယောမြူကျေး
ရွာယင်းမာတောကမင်္ဂလာလေးသင်းအောက်မားတော်များနှင်တို့က်
အောက်ခံသည်ဆင်တော်အတိုင်းငံ့ကျော်ခန့်အစွယ်ပြင်ပေ၍ခန့်ရွှေဘင်းတော်
အောက်ရောက်သည်ကိုကူးတော်သို့သွင်း၍ကြော့ဘမ်းမြဲကြော့ဘမ်းစေ။

5 October 1817

5 October 1817

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅နှစ်စမ္မာဇမာသ်သုဒ္ဓ
ဒိန်၅၉၆တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၁ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး သီဒုံဇေယ
နေ၌ရတ၀ထင်ပြန်။
(တင်ပူရဂိုက်)

နေ မျိုး ကျော်ထင် စည်သူ့ကိုလက်ဝဲဝင်း မျိုး ခန့်။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅၅ ဖွဲ့စစ်မိမိမာယသုဒ္ဓိ
ဒ် ၅၉၇၇ နှစ် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မျိုး ကျော်စွာ
နေ၍ ရတနာထွင်ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်)

ဗိုင်း မောမင်း သမီး သေလွန်သည်မှာ သိင်္ဂီမင်း သမီး သေလွန်၍ ချာသင်္ကြာသည့်

နည်း လုပ်ဆောင်သင်္ကြာစေ။

ဆန္ဒနဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅ နှစ် ၈ မြောက် ၁၈၁၆ မတ်လ ၁၅

ဒီနေ့ ၅၉ ရက် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး များ ထွက်ပြန်။

(တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

မြစ်စဉ်ဝန်နေမျိုး သူရ နေရာရထားကိုမြစ်စဉ်မြို့ရွာများ သို့စုန်သွား၍ ဝှင်
ငယ်နှင့်အပေါင်း အတော်သူနား လူဆုံး တို့ကိုရမိအောင်တမ်း ဆီး စေ။ အရပ်ရပ်
မြို့ရွာများ ကလည်း အထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း မြစ်စဉ်ဝန်ဆင့်ဆိုခန့်ထား
ရန်အခမ်း ဆီး ဤစေ။

ဆန္ဒနာဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဦး နန်း စံ၇၅၅^{7 October 1817} စံမြို့မာသုဒ္ဓိ
ဒန်၅၉၀တန် ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၃ရက်နေ့နား ခံယီဟ နေရာရထားတွင်ပြန်။
(တင်ပူပိုက်)

8 October 1817

တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ညအခါကသင်္ဃာတော် မီးမြှင့်လိုက်မိ ပန်းမီးပ
ဒေသမီး ဖြူမီး ဝါးမီး ပန်းမီး နှိုလွှတ်မည်ပွဲ တော်တွင်သက္ကဒေဝမင်း ဝန်ကြီး ဝန်
ထောက်နား ခံစာရေးကြီး ကျေးရွာသူကြီး ပါသူတို့ကလွှတ်တော်မှသင်္ဃာတော်ချ
ထား ဤညရှိစေမည် ၊ ဝါးလွှတ်တော်ပွဲတက်သုံး ရက်အခင်း အကွင်း များ ကုလည်း
ရှေ့ရုံး တော်ကချောင်း ဤညရှိစေမည်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ ။

8 October 1817

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ၇၅၆ စံမ္ဘာမီမာသုဒ္ဓိ
ဒီ ၅၉၉ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစေ နေ၍ရတနာတင်ပြန် ။
(တင်ပူရပိုက်)

ကံ တော့ပွဲတက်လက် ဆောင် တော် စာအတတ်အ လျှောက်မှာ မင်း သား ဦး တို့ နေ
ရ နေကုန် အောင်တတ် လျှောက် စေ။ မင်း သား ဦး နေရ နေပြင်ကုန်သမျှမှာ
မင်း ညီမင်းသား မှူး တော် မတ် တော်တစုတည်း တတ် လျှောက် စေ။ မင်း သား
ဦး ပြင်ကုန် မင်း သား တို့မှာ ရွှေဘလား ခံသောသက် တော့ စေ။

ဆန္ဒနိဆင် မင်း သခင် မင်း တရား ဦး နန်း စံ ၃၅ နှစ် ၉⁹ October 1817
ဒီ ၆၀၀၀၀၀ ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြော့ဦး မှူး ထင်ပြန်။
(တင် ပုဂ္ဂိုလ်)

ကသည်း မင်း သမီး အကြီး အမိ သေလွန်သည်မှာ ကတ္တီပါ မှတ်ကြံ နှင့်လုပ် ဆောင်
သင်္ဂြိုဟ် စေ။ ကံ ချော်လှဲတက်အခမ်း အနား ထွက် ချော် မူသည်မျှား ထွက် ပြောအစု
သား တို့မှာ ဗေဒင်း ဝတ်လုံတရုတ် စံမိတရုတ် နီ ပေါင်း ချီ ခြော့ထွင်း နှင့် မြေနန်း
တော် မင်း တက် လှေကား လက်ဝဲလက်ယာ လှေကား များ ထွက် စောင့်နေမြဲထုံး စံ
နှင့်အညီလက်ဝဲလက်ယာ စောင့်နေ စေ။

ဆန္ဒ နိဆင် မင်း သခင် မင်း တရား ဖြီး နန်း စံ၂၅¹⁰ October 1817 မှတ်သုဒ္ဓိ
ဒီနီ ၆၀၀၀၀၀ ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၇၀၀ နေ့နား ခံစ မြေငှာ များ ကျော်
စွာ နေ၍ ရထားထွက်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

ထွက်တော်မမူပြီ။ အကျွန်တော်စာလက်ဆောင်တော်စာများကိုတတ်ကျွန်မြဲ
တတ်ကျွန်၍ကံတော့ပြုစေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်းစံ၂၅^{11 October}နှစ်မှဘဇ်မာသုဒ္ဓိ¹⁸¹⁷
ဒီဇင်ဘာ ၂၀၂၀ နှစ်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့နားခံပြောကြီးမှူးထင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

သက္ကဒေဝမင်း သမီး နှင့်ပါသမျှလူတို့ကိုတော်ကလစဉ်ရှိက္ခာ လောက အောင်
ထုတ်ပေး စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ၇၅^{13 October}နှစ်စမှ၁၆¹⁸¹⁷မသ်သုဒ္ဓ
ဒိန် ၆၀၄တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၄ရက်နေ့နား ခံသီဇီ နော်ရထာထွင်ပြန်။
(တင်ပူရတိုက်)

မင်း တုံး မင်း သုသီရိဓမ္မာရဘဏ္ဍာကတိလူး ကိုမင်း တုံး ဟောင်စဉ်ခုနစ်ခ
ရိုင်းမြို့ဝန်ခန့်တော်မူပါမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း
တိလူး ကိုမင်း တုံး ဟောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်းမြို့ဝန်ခန့်။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅^{15 October}နှစ်စမ္မာဇီမသ်သုဒ္ဓိ¹⁸¹⁷
ဒိန်ဝေဝေတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၆ရက်နေ့နား ခံစမြှောင်မှူး ကျော်
စွာ နော်ရထာထွင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

မိတ္တိလၢ မင်း သမီး မိတ္တိလၢ မင်း ရွှေ နန်းသမီး သေလွန်ရၢ ပျဉ်ကတ္တိပါ ရွှေ မှတ်
 ကြံ နှင့်လုပ် ဆောင်သြိုဟ် စေ။

ဆန္ဒ နှစ်ဆင် မင်း သခင် မင်း တရား ကြီး နန်း စံၣ် ၅ နှစ် စံၣ် ၁၈¹⁸ October ၁၈¹⁸¹⁷
 ဒီ န် ၆၀၉ တန် ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံသီ နေၣ် ရထာ ထင်ပြန်။
 (တင်ပုရပိုက်)

ရွှေပန်းတန်မင်း စံ ဂွေ ဧကန်လက်မိုး ဣက် လျှောက်လုပ်ရန် မှာသစ်ပွင့်ကို မခွဲ
မလုပ် စေနှင့်။ လွှစာသစ်ကိုသာ ခွဲ၍ ကောင်း မွန် စေ့စပ် အောင်လုပ် ဆောင်
စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၁၅^{19 October} ၁၈¹⁸¹⁷ ခု
ဒီဇင်ဘာ ၁၀ ရက် ဆောင်မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး များ သီရိ
ဇောယ နော်ရထာထင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

ဒါရဲဝတီမြို့ဝန်ကထူး မြတ်သောလက်၁ရစ်ခရုသင်း ရကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ
တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အလျင်အမြန် ဆောင်ယူဆက်သစေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅^{20 October 1817}နှစ်စမ္ဘာဇီမာသ်သုဒ္ဓိ
ဒိန်ဝေဝတန် ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော်၁၁ရက်နေ့နား ခံစမြောင်မှူး ကျော်
စွာ နေ့ရံရတံထွင်ပြန်။

(တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

တောင်တွင်း ကြီး မြို့အဝင်နား တောင်း ရသူကြီး ၊ ပေါက်တောသူကြီး ၊ ရေပုတ်
 သူကြီး ၊ ဤ ရွှေဘင်း သူကြီး ၊ မြင်တွင်း သူကြီး ၊ ညောင်ဝန်း သူကြီး ၊ ပန်း တော
 သူကြီး ၊ မြို့အစီရင်ငွယ် ၊ ခြေး တမ်း ကြီး ငသူတို့နှင့် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ရှိသူ
 ကြီး ၆၀ ကျော်သား တို့က တောင်တွင်း မြို့မှ င ရွှေရန်တစ်နှစ် ကျော်ကြီး စိုး သည်အ
 တွင်း အခွန် တော် ၄၀၀၀ ကျော် စပါး ၄၀၀၀ ဝံ ကျော် ခွဲ တောင်း ချီအသီး အ
 သီး သူကြီး ငယ် ခြေး ပေး ငယ်သား တို့က ပေး ချီရန် ပါသည် ဒဿမအခွန် တော်ကို
 ၄၀၀ သာ ဆက်သွင်း ပါသည် ၊ မြို့ ကျေး ရွာသူကြီး ငယ် ခြေး တမ်း ငယ်သား တို့တွင်
 မှာပြစ် မရှိ ဥစ္စာသက်ရှိသက်မဲ့ကိုသိမ်း ယူသည် ၊ င ရွှေရန် ယောက္ခမ အစီရင်ငွယ်သမီး
 င ရွှေရန် မယား ညီမ မိမိမင် ရေး လင်ငှါး တို့ကိုကွာရမည် ချည် နှောင် ဂိုက်နှက်
 ချီအကျည်း ထား ပြီး လျှင်သက်ရှိသက်မဲ့ကိုသိမ်း ယူသည် ၊ င ရွှေရန် မင်း မူစိုက်နှင့်
 စက်ညှင်း ပမ်း သော ခြောင်မြို့ နေရွာသား တို့က မြို့က ရွာမှောက် ပြေး ပါရသည် ၊ င
 ရွှေသမီး မိဘဲ ငကြွယ်သမီး မိဝန်း မိကောင်း သမီး မိဝန်း တို့ကိုလည်း င ရွှေရန်
 သိမ်း ယူပြီး လျှင်အတင်း သင် နေ ခြောင် နှင့် ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင် ချက်အတိုင်း
 င ရွှေရန် နှင့် မှန် မမှန်အိမ် ရွှေဝန်တို့က သိ တော် မူသော အောင်စစ်၍ စာသွင်း စေ ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် ၂၀ October 1817
 ဒီဇင်ဘာ ၂၀ တန် ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာတွင်
 ပြန် ။

(တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

ပန်းတည်း ဝန်ရွှေကောင်သီရိ နော်ရထာကအရပ်ရပ် ငြှေးသွန်း ငြှေးခတ်
 အတတ်နှင်လုပ်ဆောင်ရောင်း ဝယ်သူတို့သည်အစစ်အကြောမရှိသွန်း ခတ်လုပ်
 ဆောင်ရောင်း ဝယ်ပြသောကြောင့် ရွှေမြို့တော်မှစ၍မြို့ကျေးရွာများတွင်
 ဘုရားပုထိုးလှူဒါန်းသည့်ခေါင်းလောင်းဆည်းလည်း ငြှေးစလောင်း ယိုယွင်း
 ပျောက်ပျက်၍ရတနာတော်ရေးမကင်းရှိပါသည်။ ပန်းတည်း ငြှေးသွန်း
 ငြှေးခတ်လုပ်စားသူတို့ကိုလျှောက်အလှားမသွန်း မခတ်မလုပ်မဆောင်မ
 ရောင်း မဝယ်စေရ။ စစ်ကြောဆင်နွှဲ၍ခတ်သွန်းလုပ်ဆောင်ရောင်း ဝယ်
 ပါစေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်း ရွှေမြို့တော်မှစ၍
 အရပ်ရပ်မြို့ကျေးရွာများတွင်ပန်းတည်း ငြှေးသွန်း ငြှေးခတ်မှန်သမျှလူတို့ကို
 ပန်းတည်း ဝန်ကတဝတည်း ဆင်နွှဲသွန်း ခတ်လုပ်ဆောင်ရောင်း ဝယ်ပြစေ။
 အလျှောက်အလှားမသွန်း မခတ်မလုပ်မဆောင်မရောင်း မဝယ်ပြစေနှင့်။
 တောင်တွင်းကြီး မြို့သူကြီး ငယ်တို့ကအမိန့်တော်မြတ်ကိုဦးထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အ
 တိုင်း ငရွှေရန်ကိုမစစ်ကွန်တော်အစီရင်ခံရပြီး ငယ်ခေါင်းအကြီးတို့ကိုတန်းထိုင်
 ထား၍အနာအကျင့်ကြီး မျက်မှောင်ချည်နှောင်စစ်ကြောရခဲနေရပါသည်။ င
 ရွှေရန်ကိုမလျှောက်မထားပါပြီ။ လျှောက်ထားသည်ကိုလည်း အလိုမတူပါ။ အဆိုချမှ
 အကျည်းကလွတ်ပါရသည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်သည်။ အိမ်ရှေ့ဝန်ကို
 လည်းသူကြီး ငယ်တို့ကိုမချည်မနှောင်။ လူကြီးပြုသူငွယ်။ ငရွေးတို့နှစ်ယောက်ကို
 သာသံတော်ဦးတင်သည်သူကြီး ငွေကိုစာရင်းမပေး၍ချည်နှောင်ကြောင်း နှင့်
 ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်သည်။ သူကြီး ငယ်တို့ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အိမ်ရှေ့ဝန်တို့
 တင်ချက်လျှောက်ချက်ကိုထောက်၍မှန်မမှန်လွတ်တော်ကစစ်ချက်ကိုလည်း သွင်း။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ၂၅နှစ်ဗြာဟ္မဓိမာယ်သုဒ္ဓိ
 ဒိန်ဝေဝေနတ်တော်လဆန်း ၁ရက်နေ့နားခံစမြောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရ
 ထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

သက္ကဒေဝမင်း သမီး နှင့်ပါသည့်လူတို့ပစ္စည်း ဥစ္စာများ ကိုမိုး ကောင်း မိုး ညှင်း
 တပ်ပါလူတို့သိမ်း ယူသည့် ဇောတဂြိုဟ်ကိုသင့် နေသည့်အကြောင်း အရံများ နှင့်ဗန်
 မော်ဝန်ထံ ပြောဆိုလောသော သောကျား မိန်း မတို့ကိုစစ်ချက်မစေ့မငှသေး ဖြစ်
 သည်။ ဗန် မော်ဝန်ထံ ပြောဆိုလောသမျှလူတို့ကို စေ့ငှ အောင်စစ်ကြော စေဦး ၊
 မိုး ကောင်း မိုး ညှင်း ဝန်တိုတပ်ကသိမ်း ခေါ်ယူခဲ့သည့်အသံတိုင်း သား မှန်
 သမျှလူတို့ကိုကုန်စင် အောင်စစ် ကြော၍အသံမင်း သမီး သို့အပ် စေအမိန့် တော်
 ရင်း အတိုင်း မိုး ကောင်း မိုး ညှင်း မြို့ဝန်တို့ကိုစစ် ကြောလျှင်တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ
 မပါကြောင်း နှင့်အစစ်ခံ သော်လည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်သို့ ရောက်မှလူ ၂၃
 ရရှိရှိသည်။ မိုး ကောင်း မိုး ညှင်း မြို့ဝန်တို့ကိုထပ်၍ ပေ၀ အောင်စစ်ဦး ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စမ္မာ^{26 October 1817}မိမိသိသည့်အခါ
 ဒိန်ဗြာရနတ် တော်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန် ။

(တင်ပူရပိုက်)

တောင်တွင်း မြို့သူကြီး ကိုသူကြီး ငယ်တို့ ရွှေဘက်ကား သည်အမှတ်အသား အိမ် ရွှေဝန် နေ မျိုး
 ရာဇသုကလည်း မြို့ရွာ မငြိမ်မဝပ် ဖျက်ပြား ချီ ခြောက် နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦးတင်
 သည်။ မြို့ကျေး ရွာမှတ်မြို့သူကြီး သူကြီး ငယ်တို့မသင့်မတင့်မငြိမ်မဝပ် ရှိလျှင်မြို့ရွာ
 နေဆင်း ရဲသား တို့ပင်ပန်း ဖြစ်မည်အကြောင်း ဖြစ်သည်။ ငရွှေရန်ကိုမြို့သူကြီး အ
 ရာကနှုတ်။ ရွှေဘက်သူမြို့အစီရင်ငွယ်နှင့် ရွှေဘက်ရာပါသူကြီး ငယ်တို့ကိုကလင်းသူကြီး
 အရာကနှုတ်။ တောင်တွင်း ကြီး မြို့တွင်မနေပြီ စေနှင့်။ ရွှေဘက် ဘော် အောက်
 နေ စေ။ နှုတ်သည့်သူကြီး ငယ်တို့အစား ကိုလည်း အသည်ကိုက်စုစာရင်း ပါသူတို့ကို ရွေး
 ချီခန့်။ နေ မျိုး ရာဇသုကိုလည်း အိမ် ရွှေဝန်သုံး ပါးဝန်အဂါကနှုတ်။ အိမ် ရွှေသို့မချဉ်း
 စေနှင့်။ ရွှေမြို့တော် ဈေး ချိုရပ်တွင်လင်နှင့်မယား ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွား ချီသတ်ပုတ်
 ဖြစ်ရာမယား လက်လွန် သေဆုံး သော ကြောင့်လင်ငရဲ ကိုအဆုံး စီရင်အမိန့်တော်
 ပါသည်မှာငရဲ အသက်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်။ မြေး တော်ပန်း တောင်း
 မင်း သမီး ကနှုတ်ယူ စေ။

ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅²⁹ October 1817
 ဒီနီ၆၂ဝနတ် တော်လဆန်း ၅ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး သီရိ ဇေယ နော်ရထာ
 တွင်ပြန်။

(တင်ပုရပိုက်)

မက္ခရာမင်း မဟာသီရိဓမ္မရာဇာကမင်း စုရွာမှာ (သက္ကရာဇ် ၁၁၀) ၄၅ ခု¹⁷⁸³
 နှစ် ငါးလလုံး ၊ ငါးလလုံး တစ်လလုံး ဂြိုဟ်သွင် ငါးလလုံး သေသား ငါးလလုံး ဆက်ခံပြီး စိုး သည် ၊
 ငါးလလုံး ထွက် ပြေး သော ခြောက်လလုံးကို သူတို့ ခုတ် နေရာ ရထားကလက် ဝဲပြီး သေ နတ်
 အစုသား ငါးလလုံး ကို အမိန့် တော် ခံ၍ ပြီး စိုး စေသည် ၊ ငါးလလုံး သေ (သက္ကရာဇ်
 ၁၁၀) ၄၅ ခု သူတို့ မြေတိုင် စစ်တမ်း စာရင်း ပါ ငါးလလုံး ငါးလလုံး ကို မြေတိုင်သူတို့¹⁷⁸³
 ခန့် တော် မူ ပါမည့် အခြေခံ ၎င်း နှင့် ဂြိုဟ်သွင် သံ တော် ဦး တင် ချက်အတိုင်း (သက္ကရာဇ်
 ၁၁၀) ၄၅ ခု စစ်တမ်း စာရင်း ပါ ငါးလလုံး ငါးလလုံး ကို ပန်း ချီတိုက် မင်းစုရွာ မြေ¹⁷⁸³
 တိုင်သူတို့ ခန့် ၊ စစ်တမ်း စာရင်း ကိုလည်း လဲ၍ ဆက် စေ ၊ ငါးလလုံး ကို အထက် ပေး
 အပ်သည့် တံဆိပ် စာ ချန် ကိုလည်း သိမ်း ၊ မင်း တိုင် ပင် အမတ် မဟာ ရာဇာသင်္ကြန် ကသ
 နား တော် မြတ် ခံ ရသည့် မြို့ကို ရွာ နယ် သည် အလယ်တွင် ယမား ချောင်း စီး ၍ မီး
 သွေး ပုံ တော် သား သည် တွင် တောင်ကို ပန်း ကို ၊ မြောက်ကို ကမ်း နီတရွာ တည်း တွင်
 ပန်း ကို ကမ်း နီ နှစ် ရပ်က ခေတ် ချစ် ခန့် ထား သော ခြောက်လလုံး မြေ မဝပ် ပါ အေး မြို့
 ကျေး ရွာ ဖြစ်၍ အထက် သနား တော် မြတ် ခံ ရသည့် တောင်ဘက် မြောက်ဘက် နှစ် ရပ်
 မြို့ကို ရွာ က ပျက်ပြား သူတို့ ကို ပြုစု သိမ်း သွင်း ပြီး လွှင် မင်း မှ တော် ရပ် ကို ရွှေဘဝါး
 တော် မြတ် အောက် ဆိုင် ရာ ဆောင် ရွက်၍ တရား ကွမ်း ဘိုး ခိုး သေး မီး ပွား ကို စီ
 ရင် စား ယူ ပါရ မည့် အခြေခံ ၎င်း နှင့် သနား တော် ခံ ဂြိုဟ်သွင် သံ တော် ဦး တင် သည် ၊
 ပန်း ကို တိုက် မြို့ကို ရွာ မှာ ယမား ချောင်း မြောက်ဘက် ကို ကမ်း နီ နယ် တောင်ဘက်
 ပန်း ကို နယ် ပြဋ္ဌာန်း ပိုင်း ခြား တော် မူ၍ ဂြိုဟ်သွင် မြို့ကို ရွာ မ တောင်ဘက် ပန်း
 ကို သို့ ပါသည့် အတိုင်း မြောက်ဘက် သို့ ပါသည့် ကမ်း နီ နယ် တွင် ကျေး ရွာ ကို မြို့ကို ရွာ က နယ်
 ဖြစ် ကောင်း သည် မဆို စေ နှင့် ၊ ကမ်း နီ နယ် ဖြစ် စေ ၊ မြို့ကို ရွာ စား မဟာ ရာဇာ
 သင်္ကြန် ကို သနား တော် မူသည့် မှာ နောက် နောက် ပယ် နယ် အ ထွေး အရှက် မရှိ စေရ ၊
 ပန်း ကို တိုက် မြို့ကို ရွာ ကိုလည်း သနား တော် မူသည့် အမိန့် တော် စာတ စောင် မြို့ကို
 နယ် က ဖြတ်၍ ကမ်း နီ မြို့ နယ် တွင် သို့ ပါသည့် ရွာ စု ကိုလည်း အမိန့် တော် တ စောင် ခံယူ၍
 စား စေ ၊ ပန်း ကို ကမ်း နီ နှစ် ဦး နှစ် ဘက် က မ နှော့ ကို မရှက် စေ နှင့် ။

ဆန္ဒ နိဆင် မင်း သခင် မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် ၁၀ မြို့ ၁၈၁၅^{30 October 1817}
 ဒီ နို ၆၂၁ နတ် တော် လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံ စ မြောင် မှူး ကျော် ၍ နေရာ ရထိ တွင် ပြန် ။
 (တင် ပုရ ပိုက်)

မြောက်ဘက်တိုက်ဝန် သေလွန်သည်မှာ ကောင်း တုံ့မြဲစား သေလွန်ရသလိုပင်
နည်း ကတ္တီပါ မှတ်ကြံ နှင့်လုပ် ဆောင်သလိုပင် စေ။ နော်ရထာ ကျော်ထင်ကို တောင်
ထွင်း ချောင် မြဲစား အရကနတ်၊ လက်ဝဲဝင်း များ နေမျိုး ကျော်ထင်စည်သူကို
တောင် ထွင်းချောင်မြဲကိုသနား တော်မူသည်။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၂၅² November 1817
ဒီဇင်ဘာ ၂၄ နတ်တော်လဆန်း ဇူလိုင်နေ့နား ခံသခံ နော်ရထာထင်ပြန်။
(တင်ပုဂ္ဂိုလ်)

ရွှေမြို့တော် မြောက်ပြင်ကို တော် ရွှေရခိုင်စု နေ မိမြတ်သား ငယ်ကိုချီ၍ မဟာမုနိ
ဘုရား သို့အဘူး အမြော်သွား ရာသား ငယ်ထွင်ဝတ်ဆင်သည့် ခြေချင်း ကိုငပိုချွတ်
ယူ ဖြောင့်င်း နှင့်ဝတ် မြေစာ ရေး ငဦး၊ဘုရား အရံ စောင့်တစုတို့ လျှောက်ချက်မိ
မြတ်စစ်ချက်၊ခြေချင်း ကိုချွတ်ယူသူ ငပိုစစ်ချက်ဆင်ကုံး အရွှေလမ်း ထွင်မိရှိဥကိုမုဒိန်း
ပြုကျင့်သူငမြတ်သူစစ် မေး ထွက်ဆိုချက်ဝန်တို့ဆင့်ဆိုစီရင်ချက်များ ကိုဆက်သွင်း ချက်
အတိုင်း သင်္ဃီပြီ ၊ အလုံမြို့ဝန်း သိုမြို့မြစ်စဉ်၊ မိုး ညှင်း ၊ မိုး ကောင်း ၊ ဗန့်မော်၊
ပုသိန်၊ မင်း တုံး၊ ခွဲရဝတီ၊ မေဃဝတီ၊ သိန္နီမြို့များ ပြင်မြို့စား ရှိသည့်မြို့များ
မှာအမိန့်တော် နှင့်မြို့ဝန်ခန့်ထား သည်ကိုနှုတ်၊ မြို့စား တို့ကမြို့ဝန်မခန့် စေနှင့်၊
မြို့အုပ်မြို့ကိုင်းသားခန့်ထား ထိမ်း သိမ်း စေ၊ အငြိမ်းမိန်း မမိမှံ သေလွန်သည်မှာ ပျဉ်
အဘုံး ကမ္ဘတ် ရွှေထည်နှင့်လုပ် ဆောင်သဂြိုဟ် စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅၆³ November 1817
ဒီဇင်ဘာ ၂၅ ရက် တော်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နားခံ ပြောကြီး မှာ သီရိဇော နော်ရထာ
ထင်ပြန်။

(တင်ပို့ရန်)

ဟံသာဝတီမြို့မှ၁၅၁၅သည့်စံ ကျောင်း ဆရာဝန်ရကို ရွှေပြည်တော်သို့ပင့်ခေါ်စေ။
4 November 1817

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤနန်း စံ၃၅နှစ်စမြှာမိမာသ်သုဒ္ဓိ
ဒန်၆၂၆နတ်တော်လဆန်း ၁၁ရက်နေ့နား ခံစမြှောင်မှူး ကျော်စွာ နော်ရ
ထာထွင်ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်)

အသံတိုင်း ပြည်ကမိုး ကောင်း ၊ မိုး ညှင်း ဝန်တိုက်မီး ဆီး သိမ်း ယူခဲ့သည့်သက္က
 ၁၃၀၀ မင်း ကျွန်တော် မျိုး တို့ကိုမိုး ကောင်း မိုး ညှင်း ဝန်တိုက်အပ် စေအမိန့်တော်
 မြတ်ရင်း အတိုင်း မရမအပ် ကြောင်း နှင့်သက္က ၁၃၀၀ နှီး ဝန် ထောက်တိုက်ဖို့
 သံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း တပြည်ကအမြဲဖြစ်သည် နောက်ထပ်၍ ရွှေနား တော်မ
 ကြား စေနှင်ပြီး ပြေအောင်စီရင်။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅ နှစ် ၆ November 1817
 ဒီဇင်ဘာ ၂၀ နတ်တော်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံဇော နော်ရထာထွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ဗန့်မော်မြို့ဝန်မင်းကြီး နေမျိုး ကျော်ခေါင်ကို ဓညဝတီမြို့ဝန်မင်းကြီး မဟာ
 နော်ရထာကိုသနား တော်မူသည့်အိမ်နည်း ဗန့်မော်မြို့မှာ ဆောက်လုပ်နေထိုင်
 စေ။ မင်းကြီး နေမျိုး ကျော်ခေါင်ကို ၄၀ တော်သီရိဒေဝဗလသွေး သောက်မှာ
 စာရင်း သွင်း၍ ၄၀ တော်အစုစွဲ၍သား မယိုး အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း
 သွင်း ၊ ဗန့်မော်မြို့မှာ ရွှေတောင်ရဲလှရဲ ခေါင်၊ လက်ဝဲ ကျော်စွာတို့ကိုစစ်ကဲ၊ သူ
 ရိုန်ကျော်သူ၊ ရဲလှ ကျော်သူတို့ကိုနား ခံ၊ တမ္ပတ် ရွှေတောင်၊ သူရိုန် ကျော်ထင်တို့ကို
 မြို့စာရေး ခန့်၊ အာကောရဲလှရဲ ခေါင်ကို ၄၀ တော် ရွှေတောင်သီခံသွေး သောက်
 မှာစာရင်း သွင်း၍ သွေး မယား အသက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊
 သီရိဇော်တရပ် ကျော်၊ ရဲထင် ကျော်သူ၊ ရဲခေါင် ဒေဝ ကျော်သူ၊ သူရိုန် ကျော်ထင်
 တို့ကို ၅၀ တော် နေမျိုး သူရသွေး သောက်မှာစာရင်း သွင်း၍ သွေး မယား အ
 သက် နေ့နံစာရင်း ကျယ်ကိုလည်း သွင်း ၊ ဗန့်မော်မြို့စစ်ကဲ ရွှေတောင်ရဲလှရဲ ခေါင်၊
 သီရိဇော်တရပ် ကျော်၊ အာကောရဲလှရဲ ခေါင်၊ ရဲထင် ကျော်သူ၊ ရဲခေါင် ဒေဝ ကျော်
 သူတို့ကိုအရည်တူဝတ်ဆင်စေ။ ဗန့်မော်မြို့နား ခံသူရိုန် ကျော်သူ၊ ရဲလှကျော်သူ

တို့ကိုမြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်၅သံပရဝံ့ရက် ဘောက်ကတောင်ဆွဲ၊ ဆက်၊ ပါး ကိ
 ရွှေဇဝါပိန်း ၊ နင်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြှောင် ရင်ပတ်ကင်း ၊ ငွေဇဝါ၊ ကတောင်
 ရွှေရေး ၊ စာမရီရုပ်၊ ပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သင်္ဃေပိန်း ၊ ဥက္ကက်၊ ထိပ်
 ဆောင်း ၊ ဖြိုး ဖြန်း ၊ ရင်ပတ်၊ သက္ကလပ်ကြိုး ၊ ရွှေဗြယ်တပ်၊ စီး နှီး ၊ သက္ကဒါန်
 သနား တော်မူသည်။ စာချွန်ရေး မြဲရေး၍ သွင်း ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး နန်း စံ၃၅ နှစ် 8 November 1817
 ဒိန် ၆၃၀ နတ်တော်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြောဘုကြီး မှူး သီရိဇော နော်ရ
 ထာထွင်ပြန်။

(တင်ပူရပိုက်)

နေ့မျိုး သီရိ နော်ရထာကိုစား ရင်း မင်း ဂွာနှင့် နောက်ဝင်း မှူး အရဘက်နှစ် ၊
 ရွှေစောင်သီဟ ကျော်သူကို နောက်ဝင်း မှူး ခန့်။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဤ နန်း စံ၂၅^{9 November 1817}နှစ်စံမ္ဘာဇီမာသုဒ္ဓိ
 ဒိန်၆၃၁နတ် တော်လပြည့် ကျော်၁ရက် နေ့နား ခံစ မြေဝင် မှူး ထွင်ပြန် ။
 (တင်ပုရပိုက်)

ဖုယျသင်္ကြန် တော် ခေ၇ တော် မူမည့်အခမ်း အနား မှာ နှစ်စဉ် ဆောက်လုပ်မြှစာ
တမ်းထွက် ဓါရင်းအတိုင်း ဆောက်လုပ် စေမည်စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ ၊
အိမ် ရွှေအတွင်း ဝန် နေမျိုး သီရိသင်္ခရာကွမ်း ဆွဲအ နောက်အင်း ကူး တံတား ကို
ဆောက်လုပ် ပါရမည့်အ ခြောက် နှင့် ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ဆောက်
လုပ် စေ ၊ သာယာဝတီမင်း ကိုပုဂံမင်း စီး သည့် ဘောင်နည်း လုပ် ဆောင်စီး
နင်း စေ ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅ နှစ်စဉ် မြာဇီမာသ်သုဒ္ဓိ
ဒိန် ၆၃၂ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာထွင်ပြန် ။
(တင်ပူရပိုက်)

အလုံမြို့နယ်တွင် ငပယင်း ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငအော သေအစား အကြပ်င
 ရောက်၊ သွေး သောက်ကြီး ငရန် အောင် သေအစား ငဘိုအူ၊ မောင်း ထောင်
 ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငမြတ်ဖြူ သေအစား သား ငရွှေမှုံ၊ သွေး ကြီး ငပိုက်
 သေအစား သား ငပေါက်ချို၊ ကင်း စမ်း ရွာ သွေး သောက်ကြီး ပညာစိတ္တ သေ
 အစား အကြပ်ငဟိန်၊ သွေး သောက်ကြီး လက်ဝဲ ဖေဇ သေအစား အကြပ်ငရန်မင်း၊
 ကျေး ဗဒုံမှာ သွေး သောက်ကြီး သမန္တဗိုလ် သေအစား ညီငရွှေအိုင်၊ ကန်သစ်ရွာ
 မှာ သွေး သောက်ကြီး ငရွှေပွင့် သေအစား အစ်ကိုငရွှေသူ၊ မုံရွာမှာ သွေး သောက်
 ကြီး ငအိ သေအစား အကြပ်ငရွှေ၊ ဇရပ်ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငလူ သေအစား
 အကြပ်ငရွှေ၊ နောင်ကြီး အိုင်ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငမြတ်ကျော် သေအစား အ
 ကြပ်ငကြာ ရောက်၊ ဇရပ်ဖြူရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငစံငြိမ်း သေအစား သူကြီး
 ငနေ၊ မန်ကျည်း စောက်ရွာမှာ သွေး သောက်ကြီး ငရ သေအစား သား ငပိုး
 တို့ကိုစာရင်း စစ်သံ တော်ဆင့် နေမျိုး ရာဇာဓိပတိရင်း ဆက်သည့်အတိုင်း သွေး
 သောက်ကြီး ခန့်၍ထမ်း ရွက်စေ။

ဆန္ဒ နိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅^{11 January 1817} နှစ်စမ္မာ¹⁸¹⁷ မိမာသိသုဒ္ဓ
 ဒိန် ၆၃၃ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၃၇၇ နေ့နား ခံသီခီ နေ၍ ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

အတွင်း တော်သင်း တန်း တွင်သင်း များ ငစံမင်း ကိုအပ်သည့်သင်း ထား ပျောက်
 ကြောင်း နှင့် ရွှေ နား တော်ကြား တော်မူသည်။ အတွင်း တော်တွင် ပျောက်သည့်
 အမှုဖြစ်သည်။ သူတို့ ကို ပေ T အောင်စစ် သင်း များ ငစံမင်း ကိုလည်း မြို့ဝန်ကို
 အပ်၍ ထောင်မှ အကျည်း ထား ။

ဆန္ဒ န်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် ၁၂ မြောက် ၁၆ မတ် ၁၈၁၇
 ဒီဇင်ဘာ ၃၄ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြေသူကြီး များ သီရိ ဇော နေတ်
 ရထားတွင်ပြန် ။
 (တင်ပူရပိုက်)

နေဘက်ဝင်း ဒိုင်း အစုသား ငသညိုသည်အစုရင်း မှာမထမ်း မရွက်ပြည်မင်း
ထံထမ်း ရွက်သည်။ ထိုင်း တွင်း ထိုင်း သည်။ ဆင်စီး ချီ သေနတ်သား လုံအများ နှင့်
သွား သည်။ အလွန်အကြီး ပြုကျင့်သည်များ ကိုဒိုင်း ခေါင်း တို့လျှောက်ချက်အတိုင်း
သိသူမြင်သူတို့ထွက်ချက်ငသညို လျှောက်ချက်များ နှင့်အမှန်ဖြစ်သည်။ ဝင်း ကိုယ်ရံ
တော်အစုသား တို့မှာလည်း မင်း ညီမင်း သား တို့ထံထမ်း ရွက်ရမြဲထုံး စံမရှိ။
အထက်လည်း အမိန့် တော်ထုတ်ပြန်၍ရှိသည်။ ငသညိုကိုပြည်မင်း ထံမထမ်း မရွက်
စေနှင့်။ ပြည်မင်း ကလည်း လက်မခံ စေနှင့်။ ငသညိုကိုအကျည်း ကလွတ်ပြီး လွှင်
နေဘက်ဝင်း များ ဝင်း စင်္ချီဒိုင်း စာရေး တို့သို့အပ်၍ ဝင်း တော်မှာထမ်း ရွက်
မြဲထမ်း ရွက် စေ။

ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅နှစ်စံမ္မာဓိမာသိသုဒ္ဓိ^{12 November 1817}
ဒိန် ၆၃၄ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၄၇၇ နေ့နား ခံ ဇေယ နော်ရထာထွင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

ရွှေမြို့တော်အတွင်း ပြင်လမ်း၊ သေးလမ်း၊ မဈေး ဆိုင်များ၊ မှာရောင်း ဝယ်
သူတို့ ငွေခွက် ငွေစများ ကိုဖြည့်ယူသူ ဝေတုတ်၊ ငဝေလုပ်၊ ငဝေတုတ်တို့စစ်ချက်၊
သံတော်ဆင့်နှစ်မိတ် ကျော်ထင်အိမ်မှာ ဝေလည်ဆွဲပုတီး ကိုဖြတ်ယူသူ အောင်ထင်ရပ်
နေငပုစစ်ချက်၊ အိမ်ဝေတင်း တိမ်ရံမျှား ကွမ်း အစ်ထုံး ဘူး ငွေဩတ်များ ကိုလုယူ
သူဘက်စံတော်ရရှိ နေငခွေး ဖြူစစ်မေး ထွက်ဆိုချက်၊ ဝန်တို့ဆင့်ဆိုစီရင်ချက်များ
ကိုစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင်ပြီ၊ ငအိုကိုအတွင်း တော်သို့မဝင် စေနှင့်၊ အိမ်မှာ
နေစေ၊ ငကျော်ကောင်း ကိုအတွင်း ဝန်အရကထုတ်၊ အတွင်း တော်သို့လည်း မ
ဝင် စေနှင့်။

ဆန္ဒ န်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅^{13 November 1817}နှစ်စမ္ဘာ¹⁸¹⁷မိမာသ်သုဒ္ဓိ
ဒိန် ၆၃၅ နတ်တော်လပြည့် ကျော်၅ရက် နေ့နား ခံစ မြေငင်မျှား ကျော်နွာ နော်
ရသာထွင်ပြန်။
(တင်ပုရပိုက်)

ရတနာသိင်္ဃံမြို့နေမိမငြီးကယောက်ခမသတိုးကျော်သူပေးအံ့သည့်စည်းကူးမြို့
 နယ်ထွင်မောင်းမကန်ကန်အောက်ရေသောက်လယ်ပုံဝပ်ယံကိုမြေးတော်ပန်း
 တောင်းမင်းသမီးကိုဆက်ကြောင်းနှင့်ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ချက်အတိုင်းစည်း
 ကူးမြို့နယ်ထွင်မောင်းမကန်ကန်အောက်ရေသောက်လယ်ပုံဝပ်ယံကိုမြေးတော်
 ပန်းတောင်းမင်းသမီးကသိမ်းယူစေ။ မိမငြီးကလည်းလူထည်၍ပြသပေးအပ်
 စေ။ အိမ်ရှေ့မင်းသမီး၊ သက္ကဒေဝမင်းသမီးတို့နှင့်မြေးတော်
 မင်းသမီးမင်းသားတို့ကိုနားထွင်းတော်မူမည်မှာ (ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်
 မင်းတရားကြီး) နန်းစံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓိဒိန်²⁵ November 1817 ၆၄ရပြာသိုလဆန်း ၂
 ရက်နေ့ရတနာပုဏ္ဏမီနှင့်ကြိုမိသည်။ ကောင်းမြတ်သောအခါတော်ထွင်နားထွင်း
 မင်္ဂလာပြုသင့်ကြောင်းနှင့်ပညာရှိပုဏ္ဏားပုရောဟိတ်တို့ကရှိခိုးသံတော်ဦးတင်
 ချက်အတိုင်းနားထွင်းမင်္ဂလာခန့်ထားစီရင်ရန်ရှိသည်များကိုပြီးပြေအောင်
 စီရင်၊ နောက်ဝင်းမှူးရွှေတောင်သီဟကျော်သူကိုမိုင်းညောင်မြို့ကိုသနား
 တော်မူသည်။ ၁၅ဝထမ်းရင်းလူတို့သားမြေးမဟုတ်သူစံမင်းကြီး၊ ငစံမင်း
 ကလေး၊ ငရှိုင်း၊ ငစံလှတော်၊ ငသောဝ၊ ငအောင်မင်းတို့ကိုသားမှူးအရဘ
 ကနှုတ်၊ ၁၅ဝလူတို့သားမြေးမှန်သူဇေယရွှေတောင်ကျော်၊ ရွှေတောင်မနေတ်၊
 ငကျော်ယွန်း၊ ငဩာ၊ ငရွှေစ၊ ငနေတက်၊ ငနန့်အောင်တို့ကိုသားမှူးခန့်။
 ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်မင်းတရားကြီးနန်းစံ၃၅နှစ်စမ္မာမိမာသ်သုဒ္ဓိ
 ဒိန်၆၄နှစ်တော်လပြည့်ကျော်၅ရက်နေ့နားခံစမြှောင်မှူးကျော်စွာနေတ်
 ရသေ့ထွင်ပြန်။
 (တင်ပုဂံလိုက်)

အလုံမြို့နယ်သို့ပါဝင်သည့်နတ်ကြီး ရွာ ၊ ငကင်ရွာ နေရတနာထမ်း စင်စုဘွဲ့ရပါလူ
 တို့ကိုအလုံမြို့သို့ကြီး ကျေး ရွာသို့ကြီး ခေါင်း အကြီး တို့ကမင်း မှုမင်း ခင်း မခွဲမခန့်
 စေနှင့် ၊ ဘွဲ့ရင်း တိုင်း ရတနာထမ်း စင်စုမှတစ်ဆင့် ရွက်စေ ။

ဆန္ဒ နှစ်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၁၅၅၈ November 1817
 ဒီနီ၆၃၀နတ် တော်လပြည့် ကျော်၀ရက် နေ့နား ခံသီခံ နော်ရတနာထွင်ပြန် ။
 (တင်ပုရပိုက်)

အာသံတိုင်း သက္ကဒေဝမင်း ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်နား ခံစာရေးကြီး တို့ကိုအပို့
 အသမီး ကောင်း မြို့ဝန် နေမျိုး သိဒ္ဓိကျော်ထင်၊ ရာဇဝတ်မြို့စား ငအူခန်း နှင့်
 လက်နက်ကိုင် ၅၀၀၊ မိုး မိတ်မြို့လက်နက်ကိုင် ၅၀၀ များ ကိုရံထား ဆက်သွင်း ချက်အ
 တိုင်း သင့်ပြီ။ ဆိပ်ခွန်ရွာရှိမင်း ဘူးကြီး ၊ မင်း ဘူး ငယ်လယ်နှစ်တွင်သည်အရံ
 တော်လယ် မြေဖြစ်သည်။ အလုံမြို့ဝန်ကသိမ်း ချိလုပ် အောင်ဆက်သွင်း စေ၊ မလဲကျင်
 ရွာမှာ ကျေးထမ်းကြီး တစုတို့က (သက္ကရာဇ် ၁၁၁၀) ၄၅ ခုစာရင်း စစ်သိမ်း¹⁷⁸³ သည်
 တွင် မလဲကျင် ရွာသူကြီး ငမ္မေး အောင်နာမကျန်း ရှိ၍ ရွာနေငယ်ငါး နှစ် ကိုစာ
 ရင်း အဆက်အသွင်း စေလွှတ်၍ ရာငယ် ငယ်ငါး သည် မဟုတ် မမှန်သူကြီး ပြုလုပ်၍ စာ
 ရင်း ဆက်သွင်း သည်။ တံဆိပ်စာချွန်ခံယူပြီး လွှင့်ကြီး စိုး သောကြောင့်သူကြီး ရိုး
 ငမ္မေး အောင်သေသား ငရွှေသဘာရိုး ရာမှန် ကြောငယ် နှင့်လွတ်ရုံးလျှောက်
 ထား ပြောဆိုသည်ကိုအမှန်အကန် မဖြစ်ရ။ အပိုး မဟုတ်သူငယ် ငယ်ငါး သေလွှင်
 သား ကိုပင်ဆက်ခံကြီး စိုး စေစီရင်၍ အကြိမ်ကြိမ် လျှောက်ထား ပြောဆိုသော်လည်း
 အပိုး အရင်း မှန်ရာ မစီမစစ်မစီမရင် ကြောငယ် နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်။
 မလဲကျင် ရွာမှာသူကြီး ရိုး ရာမှန်သူရှိလျက် မဟုတ် မမှန်စာရင်း ဆက်သွင်း သည်ကို
 စာရင်း စစ်မှား မတ်တို့မစီမစစ်လက်ခံ၍ ပြည်သူတို့အမှုအဟုတ်အမှန်သို့မရောက်ရှိသည်
 အရံလည်း ရှိသည်။ အထက်စာရင်း စစ်သူတို့မဟုတ် မမှန်ပြုကျင့်သော်လည်း နောက်
 လွတ်ရုံး စီရင်သူတို့အရင်း အမြစ်မှန်ကန် အောင်စစ် ကြောစီရင်ရမည်ဖြစ်လျက် မ
 စစ်မကြော သော ကြောငယ် မဟုတ် မမှန်ဖြစ်ရသည်များ လည်း ရှိသည်။ သည်ကဲ့သို့ရှိ စေ
 ရမည်မဟုတ်။ မလဲကျင် ရွာစကား ကိုမှန်ကန် အောင်စစ် ကြော၍စာသွင်း ၊ မိုင်း
 ကိုင်မြို့မှာ ညောင်ရွှေမြို့တပ် ပေါင်း ဖြစ်၍ ညောင်ရွှေ စော်ဘွား ကသာမြို့စား
 ခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေအမိန့်တော်ရင်း ရှိသော်လည်း ငခွန်ကျော်ကိုမြို့စား သီး
 မြေး မှန်သည်မြို့စား အရံခန့်ထား ပါမည်အကြောင်း နှင့်အိမ်ရွှေမင်း သမီး
 မြေး တော်နှစ်ဦး ကသာနား တော်ခံသော ကြောငယ် ငခွန်ကျော်ကိုမြို့စား ခန့်
 တော်မူသည်။ ငခွန်ကျော် သေဆုံး ၍သား အရံခံ ငခွန်စဲ့ကိုဆက်ခံဘွား စား ပါ
 စေရမည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ငခွန်စဲ့ကိုမိုင်း ကိုင်း
 မြို့စား ခန့်၊ ညောင်ရွှေ စော်ဘွား ကခန့်ထား သူရှိလျှင်လည်း နောက် နောင်

လည်း မြို့စား တို့ကို ရွှေဘဝါး ဟော် အောက်ကခန့်ထား ရိုး မရှိ၊ စော်ဘွား တို့က
 သာခန့်ထား မြတ်စွာ စံနှင်းအညီမြို့စား ရိုး ရာဆို၍ မလျှောက်မထား စေနှင့်၊
 ရွှေဘဝါး ဟော် အောက်ကလည်း မြို့စား အခန့်အထား မရှိ စေနှင့်အမိန့် ဟော်
 ရင်း အတိုင်း စော်ဘွား တို့ကသာ ခန့်ထား စေ။

ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၃၅၅^{17 November 1817} ခုနှစ် မတ်လလဆန်း
 ဒီနေ့ ၃၉ နတ် ဟော်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
 (တင်ပုရပိုက်)

ဝန်ကြီး မဟာသီဟသူရ သေလွန်သည်မှာ ပျဉ်ကတ္တီပါ မှော်ကြံ နှင့်လုပ် ဆောင်သင်္ဂြိုဟ်
စေ။

ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး နန်း စံ၇၅ နှစ် 18 November 1817
ဒီဇင်ဘာ ၄ ရက် တော်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြေငင်မှူး တွင်ပြန်။
(တင်ပူရပိုက်)

ကလေး မြို့စား သတိုး မင်း ရဲ ကျော်ဆင်ကဦး ရိုး တိမ်ညင်မြို့စား ငကြီး ၊ ငလှတို့
 နှင့်အထက်ဆင် တော်သည့်ဘွဲ့ရင်း အစုကလူ ပေါင်း ၃၆ ကိုဘွဲ့ ပေး သနား တော်မြတ်
 ခံရပါသည်။ ဦး ရိုး တိမ်ညင်မြို့စား ငကြီး ၊ ငလှတို့သား ဥဒိန် ဇေယျ ကျော် ၊ ဥဒိန်
 ဇေယျသူ ၊ ဥဒိန်သီရိ ကျော် ၊ ဥဒိန်သီရိသူ ၊ ဥဒိန်နန္ဒသူ ၊ ဥဒိန်စက္ကသူတို့ကိုဆင် တော်
 သည်တို့နည်း ဗေဘင်း ၊ ဝတ်လုံ ၊ စလွယ်သနား တော်မြတ်ခံရပါမည့်အကြောင်း နှင့်
 ဂွိုခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း ကလေး မင်း သား ဦး ရိုး ငကြီး ၊ ငလှတို့သား
 ဥဒိန် ဇေယျသူ ၊ ဥဒိန်သီရိ ကျော် ၊ ဥဒိန်သီရိသူ ၊ ဥဒိန်နန္ဒသူ ၊ ဥဒိန်စက္ကသူတို့ကိုအ
 ထက်ဆင် တော်သည့်တို့နည်း ဗေဘင်း ၊ ဝတ်လုံ ၊ စလွယ် ဆောင်ရွက်ဝတ်ဆင် စေ။

ဆန္ဒ နှစ်ဆင် မင်း သခင် မင်း တရား ကြီး နန်း စံ ၃၅ နှစ် စမ္မာ မိမာသ်သုဒ္ဓ
 ဒိန် ၆၄၁ နတ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နော်ရထာတွင်ပြန်။
 (တင်ပူရပိုက်)

ဘိန်း စား ဘိန်း သောက်ဘိန်း ဂျာအယ်သပ်မြန်မာတိုင်း ပြည်ထွင်အလေ့ထုံး စံမရှိ
 ဖြစ်သည်။ ဘမ်း ဆီး ရမည်မှာလူမျိုး ခြား ကုလား တရုတ်တို့ကိုသာမက ဘမ်း မဆီး စေ
 နှင့်၊ မြန်မာဘိန်း စား ဘိန်း သောက်လူတို့ကို ရွှေမိအောင်မြှီဝန်ကတမ်း ဆီး ချီ
 အကျည်း လုံအောင်ထား စေ၊ ဘိန်း ရောင်း သူလည်း မရှိစေနှင့်၊ ဘိန်း ရှိသမျှ
 ကိုသိမ်း ချီတိုက်တော်သို့သွင်း စေ၊ တရုတ်တို့မှာရှိသည့်ဘိန်း ကိုလည်း ရွှေတိုက်ဝန်က
 သိမ်း ချီ ရွှေတိုက်တော်သို့သွင်း စေ။

(ဆန္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ဦး) နန်း စံ ၁၅၅၅ ခုနှစ် ၁၈၁၇
 သုခဒိန် ၆၆ ဂပြာသိုလပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့နား ခံစ မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။
 (တင်မေောင်ကြည်ပုရပိုက်)

ဟံသာဝတီ၊ ဓဉ္စဝတီ၊ ရမ္မာဝတီ၊ ဒွါရဝတီ၊ မေဃဝတီမြို့ဆိုဝ် များ သို့သော် ဘော်
ဆိုက် ရောက်သည်များ ထွင် ရောင်း ရန်ဘိမ်း ဘင်း ဆောင်ယူပါသည် များ ကိုမ
ဝယ်မချမ်း မသုံး မဆောင်ကြ စေနှင့်၊ ဘိန်း ဂျာဘိန်း သောက်လူတို့ကိုလည်း မြန်
မာတို့ သောက်ရှာမှုကို စစ်၍အကုသ်း ထား ၊ အသီး အသီး မြို့ဝန် စစ်ကဲတို့ကိုမှ ၊
ခန်း ပတ်မြို့သို့ကသည်း တို့က ရောက်သည်ဘိန်း များ ကိုလည်း မဝယ်မချမ်း မသုံး
မဆောင် စေနှင့်၊ ခန်း ပတ်မြို့ဝန်ကစစ်ကြော စေ။

(ဆန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း ၁၈ December 1817
သုဒ္ဓိဒိန် ၆၇၀ ပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး များ ထွင်ပြန်။
(တင် မေောင်ကြည်ပုဂံပိုက်)

ဟံသဝတီဝန်ကြီး ကဘင်္ဂလား ကလကတ္တား ကုမ္ပဏီတို့သို့ ပေး မှာရန်စာကိုဆက်
 သွင်း သည်မှာ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တို့ပိုင်သည့်အရာဝိလပ်ကုန်း သဘာဝဖြစ်သည်။ အနောက်
 တပြင်မြို့ရွာများ သည်အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံမြို့ရွာမဟုတ်။ ရခိုင်ကုန်းတော်မျိုး တို့ရှိနေသည့်
 စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကော၊ မုတ်သူဇာမြို့များ လည်း ရခိုင်မင်း တို့ပိုင်သည့်
 မြို့ရွာနိုင်ငံတော်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်မြို့ရွာတွင်ရှိနေသည့်ရခိုင်ကုန်းတော်မျိုး
 တို့ကိုအင်္ဂလိပ်တို့မှာ တောင်း ရတော့မည်မဟုတ်။ အင်္ဂလိပ်တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာလည်း ဝီ
 လပ်ကုန်း တကုန်း သဘာဝဖြစ်သည်။ အနောက်တပြင်မြို့များ သည်ဗာရာဏသီ၊ လက္ခ
 နေဝင်၊ ဒီလီမင်း တို့ပိုင်သည့်မြို့ရွာဖြစ်၍ ဒီလီမင်း တံဆိပ်လက်ယာအထင်အရှား
 ဖြစ်လျက်အင်္ဂလိပ်တို့မဟုတ်မလျား နိုင်ငံကျေး ရွာလုပ်ပြုသည်အရာသည်ထုံး စံမဟုတ်။
 ရခိုင်မင်း တို့ပိုင်သည့်နိုင်ငံတော်စစ်တကောင်း ၊ ပန်း ဝါ၊ ဒါကောမြို့များ ကိုဓ
 ညဝတီမြို့သို့ ပေး အပ်ရမည်အကြောင်း အင်္ဂလိပ်တို့အကြောင်း အရာကုလား တို့တိုင်း
 ပြည်အနေအထိုင်များ ကိုလည်း အကောက်ဝန်သီရိသူရ နော်ရထာကို မေး ၍အင်္ဂလိပ်
 ကုမ္ပဏီတို့သို့ဟံသဝတီဝန်ကြီး က ပေး မှာ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း ၂၂၅ နှစ်စံ ၁၈၁၁
 သုဒ္ဓိဒိန် ၆၇၄ ပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး တွင်ပြန်။
 (တင်မေောင်ကြည်ပုရပိုက်)

မြန်မာတိုင်း ပြည်တွင်အ လေ့ထုံး စံ (မ) ရှိသည်ကိုဘိန်း သောက်ရှု၍ သေခံ ခြေခံ
 နေခင် ရေး နေခင် ရာကို ထောက် တော် မူ၍ သင်း တို့ဘိန်း သောက်တစုကိုအကျည်း
 ထား စေသည်။ အကျည်း ရှိသည့်ဘိန်း သောက်လူတို့မှာ နောက် နေခင် မ သောက်မ
 စား ပါပြီ စာမှတ်ခံ စေ၍အကျည်း ကလွတ်။ နောက် နေခင်လည်း ဘိန်း ရောင်း
 ဘိန်း ရှုမရှိ စေခံ။ နေခင် ပေ၍ ရှိလျှင်ဘိန်း ရောင်း ဘိန်း သောက်လူတို့ကို
 အဆုံး စီရင်။

(ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း 30 December 1817
 သုဒ္ဓဒိန် ၆၀၂ တပို့တွဲလဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။
 (တင် မေခင်ကြည်ပုရပိုက်)

မဏိပူရမြို့မဟာဂြိုဟ်ရတနာသို့ ပေး မှာရန် ချီတက်သွင်း (စေ) ၎င်း မဟာ
 ဂြိုဟ်ရတနာ မတို့ရှိ နေသည့်တချင်မြို့ဂုဏ်လောမြို့များ သည်အင်္ဂလိပ်တို့နယ် မြေမဟုတ်
 အင်္ဂလိပ်တို့က ခွန်အတုတ် မခံ မယူ စေ နှင့် ၊ ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း တချင်မြို့ဂုဏ်
 လိမြို့တွင် ရှိသည့် နဘတ်ကသိအ ခွန်အတုတ်ကို ခံယူ စေတ ချင်မြို့ဂုဏ်လိမြို့မှ အင်္ဂလိပ်တို့အ
 ခွန်အတုတ် ခံယူ ဂြိုဟ်လည်း မရှိမ နေ စေ နှင့် ၊ မဟာဂြိုဟ်ရတနာ နိုင်နင်း အောင်
 နှင်ထုတ်ရ မည့်အ ကြောင်း နှင့် မှာ စာတွင်သွင်း ၍ ပေး မှာ စေ ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်း စံ ၃၆⁸ March ၁၈၁၈¹⁸¹⁸
 သုခဒိန်ရ ၅၀ တန်ခူး လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခံသီဟ နေ၍ ရထာတွင်ပြန် ။
 (တင် မေခင်ကြည်ပူရပိုက်)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ဧရာ မြေအသွင်ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်
ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အ
မိန့်တော်ရှိသည်။ အမိမာသ်ခနစ်ပါး ကိုရှေး ပြက္ခဒိန်ဆရာတို့အထိမ်း အမှတ်ခွဲ
ရှိသော ဧရာဝတီဥတုရတုအယဉ်ဝိဇ္ဇာကလက္ခာအမှန်မရှိ။ နက္ခတ်သဘာဝအမြဲဖြစ်
သောသဘောရှိလျက် နေလတို့သို့လိုက်ခြင်း ဧရာဝတီနေရာဌာနအမြဲမရှိသည်ကို
နက္ခတ်နှင့်ချင်းထွက်မှသာ နေလအသွား ကိုသိနိုင်ရသည်။ ရွှေဥတု တော်ဖြင့်
ဆင်ခြင်တော်မူ၍ မိမာသ်ကိုထိမ်း မှတ်တော်မူသည်။ ထိမ်း မှတ်ရခြင်း အဧရာဝတီး
လည်း နက္ခတ်ဖြင့်မှတ်အပ်သော ပုဏ္ဏမိလပြည့်ရက်အမ္ဘဝါသီလက္ခယရက်တို့ခွဲအမိမာသ်
ပြု၍ လေး လတွင်းသဘာဝစန်းအနေမဖြောင့်ပြည့်ခြင်းကွယ်ခြင်းညီသည်။ လေးလကလွန်
လျှင်အစိတ်နစ်ခြင်းအစိတ်ထွက်ခြင်းတို့ဖြင့်နိဝါလဖြစ်သော ဧရာဝတီနိဝါလပုဏ္ဏမိ။
နိဝါလအမ္ဘဝါသ်သဘာဝဖြစ်၍ ၃၂လစေ့သောအခါနက္ခတ်ပုဏ္ဏမိရက်ခွဲတုတုအမ္ဘဝါသ်ဖြစ်
သဖြင့်လရေအလုံး ကွယ်သည်နက္ခတ်အမ္ဘဝါသီလက္ခယရက်ခွဲရသီပုဏ္ဏမိဖြစ်၍ ၁၆လုံး
ပြည့်သည်။ သည်ကဲ့သို့ နေလဘောက်ပြန်ခြင်းကို ဆောက်၍ထိမ်းမှတ်ရခြင်းဖြစ်သည်။
ထိမ်းမှတ်ရာ ခွဲလည်း ၃၂လအမိမာသ် ၃ပါး ၃၃လအမိမာသ် ၄ပါး ရှိသည်တွင် ၃၂အမိ
မာသ် ခွဲလမထပ်ရ။ ၃၃လအမိမာသ် ခွဲသဘာဝထပ်ရသည်။ သို့သော် နန်းစံ ၃၆နှစ်စမ္မာမိ
မာသ်မှာ ၂၃လုံးပတ်ပြည့်နာရီ ၁၀၀၀အဌာရသမိမာသ်ပြုသည်ကစမ္မာမိမာသ်ကန်း
၍ ၁၆လုံးပတ်နာရီ ၁၀၀၀တွင် စမ္မာမိမာသ်ပြုမည်ဖြစ်သည် ၃၃လပိုင်းခြားသော
စမ္မာမိမာသ်သည်လထပ်ရသော မိမာသ်ဖြစ်၍ နတ်တော်လမိဂသီနက္ခတ်သို့မရောက်
မီတုရသီတန်ဆောင်မုန်းဤကိစ္စကလကိုပထမနတ်တော် ၁၈၁၈ September 20 မှတ်သားကြစေ။
ဝိစ္ဆာရသီမိကသီနတ်တော်လကိုဒုတိယနတ်တော် ၁၈၁၈ October 20 မှတ်သားရမည်အ
ဧရာဝတီးနှင့် ရွှေပြည်တော်မှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ရွာ စော်ဘွားမြို့စား မြို့ဝန်စစ်က
မြေတိုင်သူကြီးတို့ကို စေ့နဲ့ အောင်အမိန့်တော်ပြန်ဆိုမှတ်သား ကြစေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရား ကြီး) နန်းစံ ၃၆နှစ်စမ္မာမိမာသ်
သုခဒိန် ၉၃၅သတင်း ကွတ်လပြည့်ကျော် ၅ရက်နေ့နားခံသီဟနော်ရထာတွင်ပြန်။
(မိုး ကြည် ၁၉၄၀)

ဗန့်ကျီတိုက်ပုံစံ ရေး သား ဆက်သွင်း သည်နယ်သည်အ ရွှေကျီသလ္လံဝတီချင်း တွင်း မြစ်၊
 တောင်ကိုယ်မား ချောင်း၊ အနောက်ကိုပုံ တောင်ရိုး၊ မြောက်ကိုယ်မား ချောင်း
 နယ်သတ်သည်မှာအ ရွှေကျီသတ်သည်နယ်တွင်ချင်း တွင်း သို့မ ရောက်အမြင့်မြို့သရက်
 ကိုင်ရွာ၊ ဆား ခါး ရွာ၊ ခွံသာရွာ၊ ဆင်ခြေတိုက်ဝ ခုံရွာများ တွက်မှတ်ရှိသည်
 ကိုဗန့်ကျီတိုက်နယ်အား ပေး တော်မြတ်ခံပါရမည်အကြောင်း နှင့်မကွာမင်း က
 ပုံဆက်သွင်း ချီရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်အတိုင်း အလုံမြို့နယ်သည်ချင်း တွင်း အနောက်
 ဘက် ရေတပက်ပြတည်၍ ရှိသည်။ အလုံမြို့နယ် နှင့်ခိုင်စပ်သည်မှာအလုံမြို့ပြကိုသာဗန့်
 ကျီတိုက်ကသတ်ဆိုစေ၊ အလုံမြို့နယ်ကုန်အစက တောင်ကိုယ်မား ချောင်း ရောက်သတ်
 သည်နယ်မှာအ ရွှေကျီချင်း တွင်း မြစ်ထိဗန့်ကျီတိုက်ကသတ်ဆိုစေ၊ ဗန့်ကျီတိုက်နယ်သာ
 ပါသည်သရက်ကိုင်ရွာ၊ မြစ်ကိုင်ရွာ၊ ဆား ခါး ရွာ၊ ခွံသာရွာ၊ ငါး ခုံရွာများ
 ကိုလည်း ဗန့်ကျီတိုက်နယ်ဖြစ်စေ၊ အမြင့်မြို့ဆင်ခြေတိုက်စာရင်း ပါသည်များ ကိုသိမ်း
 ၍ဗန့်ကျီတိုက် ကျေး ရွာစာရင်း သွင်း စေ၊ ဗန့်ကျီတိုက်ပုံတွင်နယ်နိမိတ်ကိုပြတတ်စေ။

(ဆန္ဒနိဆင်မင်း သခင်မင်း တရားကြီး) နန်းစံ၃၇နှစ် (ကဆုန်လပြည့်
 ကျော်) ၁၁ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး သီရိဇောယ နော်^(13 April) ၁၇၁၈¹⁸¹⁹ ခုတွင်ပြန်။

(ရှေး တောင်း သုတေသန)